

NET ZERO CITIES

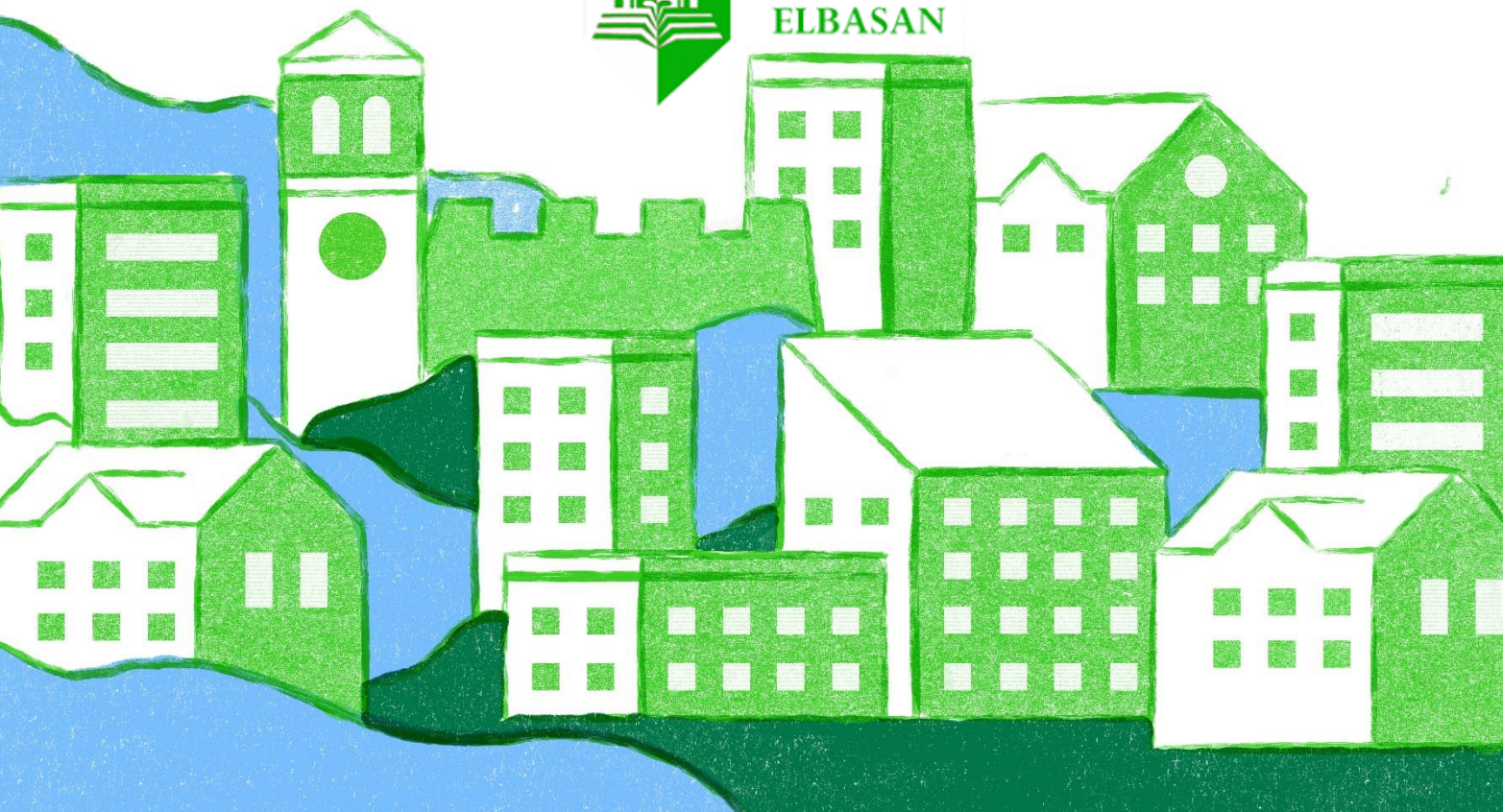
EU MISSION PLATFORM | CLIMATE NEUTRAL AND SMART CITIES

Klima 2030

Plani i Veprimit për Neutralitetin Klimatik Qyteti i Elbasanit

BASHKIA
ELBASAN

NetZeroCities ka marrë financim nga Programi i Kërkimit dhe Inovacionit H2020 në kuadër të marrëveshjes së granteve nr. 101036519.

Plani i Veprimit për Neutralitetin Klimatik 2030

Bashkia Elbasan

Përgjegjësia ligjore

Përmbajtja e këtij dokumenti pasqyron vetëm pikëpamjet e autorëve. Komisioni Evropian nuk mban përgjegjësi për asnjë përdorim të informacionit që përmban ky dokument.

Tabela e përmbajtjes

1	Hyrje.....	8
2	Procesi i punës.....	15
3	Pjesa A – Gjendja aktual e veprimit për klimën.....	23
3.1	Moduli A-1 Inventari bazë i emetimeve të gazrave serrë	22
3.2	Moduli A-2 Përshkrimi dhe vlerësimi i inventarit bazë të emetimeve	32
3.3	Moduli A-3 Barrierat sistematike dhe mundësitë për Neutralitetin Klimatik 2030 ...	42
4	Pjesa B – Rrugët drejt Neutralitetit Klimatik deri në 2030.....	65
4.1	Moduli B-1 Skenarët e Neutralitetit Klimatik dhe rrugët e ndikimit	65
4.2	Moduli B-2 Dizajnimi i portofolit të Neutralitetit Klimatik	Error! Bookmark not defined.
4.3	Moduli B-3 Treguesit për monitorim, vlerësim dhe mësim	151
5	Pjesa C – Mbështetja e Neutralitetit Klimatik deri në 2030.....	177
5.1	Moduli C-1 Ndërhyrje për inovacion organizativ dhe të qeverisjes	177
5.2	Moduli C-2 Ndërhyrje sociale dhe të tjera për inovacionin	184
5.3	Moduli C-3 Financimi i portofolit të veprimit.....	189
6	Perspektiva dhe hapat e ardhshëm	197
7	Shtojcat	201

Abstrakti

Ky abstrakt përmbledh përmbajtjen e Planit të Veprimit për Neutralitetin Klimatik 2030 (PVNK), i hartuar në bashkëpunim me autoritetet vendore, sektorin privat dhe palë të tjera të interesuara.

Përshkrimi narrativ

Bashkia e Elbasanit, qyteti i tretë më i madh i Shqipërisë, angazhohet të reduktojë emetimet e gazeve serrë me 80% deri në vitin 2030, krahasuar me nivelin bazë të vitit 2015, në përputhje me objektivat e Marrëveshjes së Gjelbër Evropiane. Ky transformim gjithëpërfshirës shtrihet në të gjithë territorin bashkiak prej 872 km² dhe realizohet përmes 34 ndërhyrjeve strategjike, të cilat kërkojnë një investim total prej 444.57 milionë eurosh dhe sigurojnë një reduktim vjetor të emetimeve prej mbi 111,412.5 ton CO₂.

Qasja e Planit të Veprimit trajton katër burimet kryesore të emetimeve të identifikuar në Inventarin Bazë të Emetimeve: transportin (31.9%), ndërtesat (31%), mbetjet komunale të ngurta (16%) dhe bujqësinë, pyjet dhe përdorimin e tokës (21%). Portofoli i veprimeve përfshin gjashtë fusha të ndërlidhura:

Sistemet e energjisë synojnë të rrisin pavarësinë energjetike të bashkisë përmes zhvillimit të burimeve gjeotermale në zonën e Treganit, zgjerimit të kapaciteteve fotovoltaike me sisteme magazinimi dhe përmirësimit të rrjetit inteligjent të energjisë. Këto masa zvogëlojnë emetimet me 9,625 tCO₂/vit dhe përmirësojnë eficiencën operacionale.

Mobiliteti dhe transporti i qëndrueshëm modernizojnë lëvizshmërinë urbane përmes elektrifikimit të transportit publik, zgjerimit të infrastrukturës së karikimit për automjetet elektrike, integritit multimodal dhe përmirësimit të infrastrukturës për lëvizjen aktive, duke ulur emetimet me 12,050 tCO₂/vit.

Mjedisi i ndërtuar dhe sektori industrial sigurojnë reduktimin më të madh të emetimeve përmes dekarbonizimit të zonës metalurgjike, zbatimit të programeve për eficiencën energjetike të ndërtesave dhe përmirësimit të banesave sociale, duke ulur 85,445 tCO₂/vit dhe krijuar vende të reja pune.

Bujqësia, Përdorimi i Tokës, Pyjet & NBS zbaton restaurimin gjithëpërfshirës të ekosistemit në 680 hektarë, inovacion agro-diellor, sisteme të mençura ujitjeje dhe menaxhim të qëndrueshëm të pyjeve me infrastrukturë eko-turistike, duke arritur një reduktim prej 1,187.5 ton CO₂/vit dhe duke përmirësuar mundësitë ekonomike rurale.

Menaxhimi i Mbeturinave & Ujërave të Zeza transformon sistemet bashkiake të mbeturinave përmes ndarjes së burimeve në mënyrë gjithëpërfshirëse, impianteve për bio-kompostimin e 8,000 tonëve në vit dhe parimeve të ekonomisë cirkulare, duke ulur emetimet me 2,920 ton CO₂/vit dhe duke krijuar zinxhirë vlerash për rikuperimin e burimeve.

Qeverisja, politikat publike dhe ndërgjegjësimi klimatik sigurojnë integrimin horizontal të të gjitha ndërhyrjeve sektoriale përmes programeve arsimore, fushatave publike të informimit dhe zbatimit të përmirësimeve të qeverisjes me kosto efektive, ndërkohë që ndërton kapacitet afatgjatë të komunitetit për veprime të qëndrueshme klimaterike.

Përveç kësaj, ne ndjekim dy objektiva komplementare të rëndësishme:

Përmirësimi i cilësisë së ajrit dhe i mjedisit urban përmes krijimit të sistemeve gjithëpërfshirëse të monitorimit, zbatimit të masave mbrojtëse të gjelbëra ndërmjet zonave industriale dhe atyre rezidenciale, si dhe përdorimit të të dhënave nga inventari i parë gjithëpërfshirës dhe nga monitorimi në kohë reale i ndotësve.

Forcimi i përshtatjes dhe i reziliencës ndaj ndryshimeve klimatike, përfshirë zbutjen e efektit të ishullit urban të nxehtësisë, në përgjigje të parashikimit të rritjes mesatare të temperaturës me +2.0°C deri në vitin 2050, restaurimin e ekosistemeve dhe përgatitjen për rreziqe natyrore përmes zhvillimit të infrastrukturës së gjelbër.

Këto përpjekje ndërsektoriale mbështeten në mundësi strategjike kyçe, përfshirë transformimin industrial drejt prodhimit të çelikut të gjelbër nga Kurum, partneritetet ndërkombëtare me organizata dhe programe të Bashkimit Evropian, si dhe pozicionimin e Elbasanit në Misionin e Qyteteve Klimatike Neutrale dhe Inteligjente të BE-së.

Zbatimi i Planit të Veprimit për Neutralitetin Klimatik 2030 strukturohet në tre faza të ndërlidhura, të cilat sigurojnë ndërtimin e bazës institucionale, zgjerimin e ndërhyrjeve prioritare dhe konsolidimin e transformimit drejt neutralitetit klimatik

2024-2025: Ndërtimi i Bazës – Përfundimi i studimeve paraprake gjeotermale, zgjerimi i instalimeve diellore, rinovimi i ndërtesave publike dhe vendosja e mekanizmave të qeverisjes duke përfshirë Grupin e Kalimit për Neutralitetin Klimatik dhe Sektorin e Qyteteve të Misionit.

2025-2027: Zgjerimi – Zbatimi i investimeve të mëdha infrastrukturore, përfshirë rinovimin e flotës së autobusëve, zhvillimin e Planit Master për zonën metalurgjike, sistemet gjithëpërfshirëse të ndarjes së mbeturinave dhe zgjerimin e angazhimit të aktorëve përmes Modelit me katër grupe.

2027-2030: Transformimi – Përdorimi në shkallë të gjerë i zgjidhjeve të provuara, përfundimi i restaurimit të 680 hektarëve pyjore, arritja e rinovimit të 80% të flotës së transportit publik dhe kryerja e vlerësimeve gjithëpërfshirëse të ndikimit.

Iniciativa shfrytëzon asetet strategjike të Elbasanit, burimet e dokumentuara gjeotermale, partneritetet universitare, infrastrukturën industriale dhe statusin si qytet misioni i BE-së, ndërsa adreson sfidat sistematike përmes strukturave inovative të qeverisjes, duke përfshirë Grupin e Kalimit për Neutralitetin Klimatik dhe Modelin e katër grupeve për Aktorët, që angazhon sektorët e qeverisjes, biznesit, dijes dhe shoqërisë civile.

Qëndrueshmëria financiare mbështetet nga një qasje e përzier financimi, duke kombinuar fonde publike bashkiake dhe kombëtare me instrumente bashkëpunimi ndërkombëtar dhe kontribute të mobilizuara nga sektori privat.

Përtej reduktimit të emetimeve, plani sjell përfitime të shumta: përmirësim të cilësisë së ajrit përmes monitorimit sistematik, rezistencë ndaj ndryshimeve klimatike për adresimin e rritjes së parashikuar të temperaturës +2.0°C, zhvillim ekonomik duke krijuar punësim të gjelbër dhe drejtësi sociale përmes banesave dhe programeve energjetike të përbalueshme.

Qasja e integruar e Elbasanit ruan trashëgiminë kulturore si një qendër historike tregtare e Via Egnatia, duke vendosur një model të riprodhueshëm për neutralitetin klimatik në qytetet me baza sfiduese. Përmes transformimit sistematik në energji, mobilitet, ndërtesa, ekosisteme, mbeturina dhe qeverisje, ne demonstrojmë se si veprimet ambicioze klimaterike përparojnë njëkohësisht zhvillimin ekonomik, përfshirjen sociale dhe mbrojtjen e mjedisit.

Kjo strategji gjithëpërfshirëse pozicionon Elbasanin si një laborator rajonal inovacioni, duke frymëzuar veprime të shpejta klimaterike në Shqipëri, Ballkanin Perëndimor dhe Evropë, ndërsa përmirëson cilësinë e jetës për të gjithë banorët përmes ajrit të pastër, mobilitetit të qëndrueshëm, sigurisë energjetike, banesave të rehatshme dhe hapësirave të gjelbra të përmirësuara.

Lista e figurave

Lista e figurave identifikon titujt dhe vendndodhjen (numrat e faqeve) të të gjitha elementeve vizuale: figura, vizatime, fotografi, harta, etj., të përdorura në Planin e Veprimit.

Figura nr.	Titulli i figurës	Faqja nr.
Figura 1	Harta administrative e Bashkisë Elbasan	8
Figura 2	Aktorët për Neutralitetin Klimatik në Elbasan deri në 2023	11
Figura 3	Struktura e Qeverisjes së Qytetit të Bashkisë Elbasan	15
Figura 4	Emetimet në përqindje të CO ₂ /CO ₂ ekuivalent sipas nën-sektorëve	27
Figura 5	Emetimet në përqindje të CO ₂ për sektorin e transportit	27
Figura 6	Emetimet e sektorëve jo-energjitikë	28
Figura 7	Pjesëmarrja e energjisë në emetimet e përgjithshme në sektorin e ndërtesave	30
Figura 8	Emetimet në përqindje sipas nën-sektorëve	30
Figura 9	Emetimet e CO ₂ (ton/vit) sipas sektorëve	31

Figura 10	Aktorët dhe Partnerët (Qeverisja dhe Politikat)	42
Figura 11	Aktorët dhe Partnerët (Institucionet Akademike)	44
Figura 12	Aktorët dhe Partnerët (Operatorët Ekonomikë)	45
Figura 13	Aktorët dhe Partnerët (Shoqëria Civile)	48
Figura 14	Pjesëmarrësit në Workshop-in Envisioning Retreat, Korrik 2022	58
Figura 15	Pesë Mendësi Kyçe për Suksesin e Neutralitetit të Klimës në Elbasan	59
Figura 16	Mbledhja Konsultative për Zhvillimin e Inventarit Bazë të Emetimeve të GHG, Qershor 2023	60
Figura 17	Prezantimi i Mjetit të Modelimit Ekonomik Ne	61
Figura 18	Sesioni Bashkëpunues i Punës gjatë Javës së Projektit Elbasan, Qershor 2024	62
Figura 19	Ceremonia e Nënshkrimit të Kontratës së Qytetit për Klimën me Aktorët Kryesorë, Maj 2025	63
Figura 20	Fushat e veprimit të Planit të Veprimit për Klimën të Elbasanit	72
Figura 21	Komponentët e Platformës për Angazhimin e Qytetarëve në Veprimin Klimatik të Elbasanit	193

Lista e tabelave

Lista e tabelave identifikon titujt dhe vendndodhjen (numrat e faqeve) të të gjitha tabelave të përdorura në Planin e Veprimit.

Tabela nr.	Titulli i tabelës	Faqja nr.
A-1.1	Përdorimi përfundimtar i energjisë sipas sektorëve burimorë	23
A-1.2	Faktorët e emetimit të aplikuar	24
A-1.3	Aktiviteti sipas sektorëve burimorë	26
A-1.6	Përshkrimi dhe vlerësimi i inventarit bazë të GHG	28
A-2.1	Lista e politikave, strategjive dhe rregulloreve të rëndësishme	32
A-2.2	Përshkrimi dhe vlerësimi i politikave	36
A-2.3	Hendeku i emetimeve	41
A-3.1	Hartimi i sistemeve dhe aktorëve	42-48
A-3.2	Përshkrimi i barrierave dhe mundësive sistematike	49
A-3.3	Përshkrimi i modelit pjesëmarrës për Neutralitetin Klimatik	57
B-1.1	Rrugët e ndikimit	65-79
B-1.2	Përshkrimi i rrugëve të ndikimit	72
B-2.1	Përshkrimi i portofolit të veprimeve	79
B-2.2	Përmbledhje e veprimeve individuale	84-157
B-2.3	Strategjia për emetimet mbetëse	158
B-3.1	Rrugët e ndikimit (Treguesit)	161
B-3.2	Metadata e treguesve	163-187
C-1.1	Ndërhyrjet për Inovacion Organizativ dhe të Qeverisjes	188
C-1.2	Përshkrimi i ndërhyrjeve organizative dhe të qeverisjes	192
C-2.1	Ndërhyrjet për nxitjen e inovacionit social	195
C-2.2	Përshkrimi i ndërhyrjeve të inovacionit social	198

Shkurtime dhe akronimet

Lista e shkurtimeve dhe akronimeve identifikon shkurtime (një formë e përmbledhur e një fjale e përdorur në vend të fjalës së plotë) dhe akronimet (një fjalë e formuar nga shkronjat e para të çdo fjale në një shprehje ose emër) të përdorura në Planin e Veprimit.

Shkurtime dhe akronimet	Përkufizimi
AADF	Fondacioni Shqiptar-Amerikan për Zhvillim
AC	Kondicionim i Ajrit
ADF	Fondi Shqiptar i Zhvillimit
BEI	Inventari Bazë i Emetimeve
BID	Qarku i Përmirësimit të Biznesit

CAPEX	Shpenzime Kapitale
CCC	Kontrata e Qytetit Klimatik
CDP	Projekti i Zbulesës së Karbonit
CH4	Metan
CoM	Marrëveshja e Kryebashkiakëve
CO2	Dioksid Karboni
CO2e	Ekuivalenti i Dioksidit të Karbonit
DCM	Vendim i Këshillit të Ministrave
ECIM	Inovacioni Klimatik i Elbasanit në Mobilitet
EIB	Banka Evropiane e Investimeve
ESCO	Kompania e Shërbimeve Energjetike
EU	Bashkimi Evropian
EV	Automjet Elektrik
GAP	Aleanca Globale për të Ardhmen e Ushqimit
GDP	Prodhimi i Brendshëm Bruto
GHG	Gazra Serrë
GIS	Sistemi i Informacionit Gjeografik
GIZ	Shoqëria Gjermane për Bashkëpunim Ndërkombëtar
GPS	Sistemi Global i Pozicionimit
ICLEI	Këshilli Ndërkombëtar për Iniciativat Lokale Mjedisore
IFI	Institucioni Financiar Ndërkombëtar
INSTAT	Instituti i Statistikave të Shqipërisë
IoT	Interneti i Gjërave
IPA	Instrumenti për Ndihmë Para-Anëtarësimit
IPCC	Paneli Ndërqeveritar për Ndryshimet Klimatike
IRR	Norma e Brendshme e Fitimit
LAU	Njësia Administrative Lokale
LCCAP	Plani Lokal i Përshtatjes ndaj Ndryshimeve Klimatike
LED	Diodë që Lëshon Dritë
LGAP	Plani Lokal i Veprimit për Barazinë gjinore
LULUCF	Përdorimi i Tokës, Ndryshimi i Përdorimit të Tokës dhe Pyjet
MIDA	Teknologjia e Furrës së Derdhjes dhe Rulimit të Drejtpërdrejtë
MWh	Megavat Orë
N2O	Oksid Nitrik
NAP	Plani Kombëtar i Përshtatjes
NBS	Zgjidhje të Bazuar në Natyrë
NGO	Organizatë Jo-Qeveritare
NTFP	Produkte Pyjore Jo-Për Drurin
NUTS	Nomenklatura për Njësitë Territoriale Statistikore
NZC	NetZeroCities
OPEX	Shpenzime Operacionale
PPP	Partneritet Publik-Privat
PV	Fotovoltaik
RVA	Vlerësimi i Rrezikut dhe Vulnerabilitetit
SCIS	Sistemi i Informacionit për Qytetet Inteligjente
SDG	objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm
SECAP	Plani i Veprimit për Energjinë dhe Klimën e Qëndrueshme
tCO2	Ton Karboni Dioksid
tCO2e	Ton Ekuivalent Dioksidi Karboni
VAT	Tatimi mbi Vlerën e Shtuar

1. Hyrje

Ky kapitull paraqet kontekstin lokal të politikave publike dhe kuadrin institucional brenda të cilit është hartuar Plani i Veprimit për Neutralitetin Klimatik 2030, si dhe hendekun strategjik që synon të adresojë ky plan..

Hyrja- përshkrim narrativ

Elbasani është qyteti i tretë më i madh i Shqipërisë dhe ndodhet në një pozicion strategjik në qendër të vendit, në kryqëzimin e korridoreve kryesore kombëtare dhe evropiane të transportit. Bashkia shtrihet në një sipërfaqe administrative prej 872 km², e cila përfshin 22.2 km² zonë urbane dhe rreth 849.8 km² zona rurale. Bashkia e Elbasanit është e organizuar në gjashtë lagje urbane dhe dymbëdhjetë njësi administrative: Bradashesh, Papër, Gjergjan, Labinot-Fushë, Labinot-Mal, Funarë, Gracen, Tregan, Shushicë, Shirgjan, Gjinar dhe Zavalinë. Sipas Regjistrimit Civil të vitit 2024, Bashkia e Elbasanit ka një popullsi prej 216,904 banorësh, nga të cilët rreth 55% jetojnë në zonën urbane dhe 45% në zonat rurale. Megjithatë, për qëllime të konsistencës metodologjike me Planin e Përgjithshëm Vendor dhe Inventarin Bazë të Emetimeve të përgatitur në kuadër të Marrëveshjes së Kryebashkiakëve, në llogaritjet e emetimeve është përdorur shifra e regjistrimit kombëtar të vitit 2011 prej 141,714 banorësh (INSTAT, 2011).

Figure 1 : Harta administrative e Bashkisë së Elbasanit

Elbasani ka një trashëgimi të rëndësishme historike si nyje tregtare përgjatë rrugës Via Egnatia gjatë periudhës romake dhe si qendër e zhvillimit të zejeve, komuniteteve fetare dhe arsimit universitar në periudhat pasuese. Kjo trashëgimi përbën një aset të rëndësishëm për vizionin e zhvillimit të qëndrueshëm të qytetit.

Si një nga 112 qytetet e përzgjedhura për **Misionin e Bashkimit Evropian për Qytetet Klimatike Neutral dhe Inteligjente**, Bashkia e Elbasanit është e vetëdijshme për nevojën e ndërmarrjes së veprimeve të menjëhershme dhe të koordinuara në sektorin publik dhe privat për adresimin e krizës klimatike dhe energjetike. Qëllimi ynë është krijimi i një infrastrukture teknologjike, ekonomike dhe sociale të përshtatshme dhe inovative, me praktika të qëndrueshme dhe vlerë të shtuar për shërbimet tona komunitare.

Plani i Veprimit për Neutralitetin Klimatik 2030, i hartuar në kuadër të Kontratës së Qytetit Klimatik (CCC), përbën një instrument gjithëpërfshirës të qeverisjes që përcakton objektiva strategjike, ndërhyrje të matshme, rezultate të pritshme dhe mekanizma për adresimin e sfidave kryesore të tranzicionit klimatik. Ky Plan Veprimi CCC është zhvilluar nga Bashkia e Elbasanit me mbështetje të ngushtë teknike nga **Urban Research Institute (URI)**, ekspertët dhe udhëzimi këshillues i ekspertëve të **NetZeroCities**, duke siguruar përputhshmëri me **Misionin e BE-së për Qytetet Klimatike Neutral dhe Inteligjentë** dhe metodat më të fundit evropiane për Neutralitetin Klimatik. Zhvillimi i Planit të Veprimit shënon një moment historik të rëndësishëm në angazhimin e Elbasanit për uljen e emetimeve të gazrave serrë, përshtatjen ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike dhe promovimin e një mjedisi urban inteligjent dhe të qëndrueshëm.

Kontrata e Qytetit Klimatik (CCC) mbulon të gjithë territorin bashkiak prej 872 km², duke përfshirë bërthamën urbane dhe të gjitha njësitë administrative dhe fshatrat përreth.

Kushtet bazë dhe profili i emetimeve të gazeve serrë

Inventari Bazë i Emetimeve të Gazeve Serrë për Bashkinë e Elbasanit për vitin 2015 raporton një total prej 454,000.68 ton CO₂ ekuivalent në vit, të shpërndara në katër sektorë kryesorë:

- **Transporti (31.9%)**, ku flota e vjetëruar e automjeteve dhe përdorimi i ulët i transportit publik përbëjnë

burime kryesore të emetimeve.

- **Ndërtesat (31%)**, ku mbizotërimi i ndërtesave të ndërtuara para vitit 2000, kryesisht pa izolim termik, rezulton në konsum të lartë energjie.
- **Mbetjet komunale të ngurta (16%)**, ku mungesa e ndarjes në burim dhe kapacitetet e kufizuara të përpunimit gjenerojnë emetime të konsiderueshme të metanit.
- **Bujqësia, pyjet dhe përdorimi i tokës (21%)**, ku emetimet lidhen me aktivitetet blegtorale, praktikatat e menaxhimit të tokës dhe shfrytëzimin e burimeve pyjore.

Në të njëjtën kohë, zona industriale metalurgjike, me një shtrirje prej rreth 412 hektarësh, përbën burimin më të madh individual të emetimeve në territorin e bashkisë, por edhe një mundësi strategjike për transformim dhe rigjenerim industrial drejt neutralitetit klimatik.

Parashikimet klimatike tregojnë një rritje mesatare të temperaturës me rreth +2.0°C deri në vitin 2050, shoqëruar me rritje të ekspozimit ndaj valëve të të nxehtit, thatësirave dhe reshjeve ekstreme. Këto rreziqe theksojnë nevojën për një planifikim të integruar të masave të zbutjes dhe përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike.

Fushëveprimi i Planit të Veprimit për Neutralitetin Klimatik 2030 përfshin të gjitha emetimet e CO₂ të lidhura me energjinë në sektorët e ndërtesave, transportit, industrisë dhe sistemeve energjetike, si dhe emetimet nga menaxhimi i mbetjeve komunale të ngurta, në të gjithë territorin bashkiak prej 872 km². Ky fushëveprim përfaqëson objektivat klimatike të konsoliduara dhe të miratuara zyrtarisht nga Këshilli Bashkiak, duke ofruar bazën për angazhimin e Bashkisë së Elbasanit për reduktimin e emetimeve të gazeve serrë me 80% deri në vitin 2030, krahasuar me nivelin bazë të vitit 2015.

Rruga drejt neutralitetit klimatik

Nëpërmjet pjesëmarrjes në Misionin e Bashkimit Evropian për Qytetet Klimatike Neutrale dhe Inteligjente, si dhe bazuar në objektivat e përcaktuara në Planin e Veprimit për Energjinë dhe Klimën e Qëndrueshme (SECAP), Bashkia e Elbasanit ka marrë përsipër angazhimin për të arritur neutralitetin klimatik deri në vitin 2030. Ky angazhim përfshin reduktimin e emetimeve të gazeve serrë me 80% deri në vitin 2030, krahasuar me nivelin bazë të vitit 2015, në të gjithë territorin bashkiak të Elbasanit prej 872 km². Ky objektivi zbatohet për të gjithë territorin bashkiak të Elbasanit (872 km²), duke përfshirë **Zonën Industriale të Elbasanit**, e cila përfshin **Fabrikën Metalurgjike** (në funksion para viteve 1990) dhe mbulon një sipërfaqe prej 1,430,000 m².

Dekarbonizimi i distriktit industrial po trajtohet tashmë përmes investimeve të mëdha të sektorit privat, duke përfshirë projektin **Kurum Green Steel Transformation (Transformimi i Kurum drejt Çelikut të Gjelbër)** që zbaton teknologjinë e avancuar **MIDA Direct Casting and Rolling Plant**. Në fazat e ardhshme të zbatimit të Kontratës së Qytetit Klimatik, Bashkia e Elbasanit do të fokusohet në zgjerimin e bashkëpunimit me aktorë të tjerë industrialë dhe ekonomikë, me qëllim zhvillimin e një vizioni të përbashkët dhe identifikimin e strategjive të zbatueshme për arritjen e neutralitetit klimatik në zonën industriale.

Kjo përpjekje do të përfshijë angazhimin me aktorë kryesorë, përfshirë industrinë lokale, ekspertët mjedisorë dhe autoritetet rajonale, për të identifikuar dhe zbatuar zgjidhje praktike për reduktimin e emetimeve në të gjitha sektorët industrialë. Bashkia e Elbasanit synon të përfitojë nga shkëmbimi i përvojave dhe praktikave të mira me qytete të tjera pjesëmarrëse në Misionin e Qyteteve, veçanërisht ato me trashëgimi të ngjashme industriale, për të adoptuar qasje dhe teknologji inovative në dekarbonizimin industrial.

Duke mësuar nga përvojat dhe praktikatat më të mira të qyteteve të tjera, Elbasani synon të përshtasë qasje dhe teknologji inovative për dekarbonizimin e bazës së saj industriale. Për shembull, qytete me trashëgimi industriale të ngjashme, si ato me fabrika metalurgjike ose sektorë të prodhimit të rëndë, do të jenë partnerë kyç në këtë

proces. Bashkia planifikon të angazhohet në projekte bashkëpunuese, të ndajë ekspertizën teknike dhe të eksplorojë iniciativa të përbashkëta që fokusohen në teknologjitë e prodhimit më të pastër, masat për eficiencën e energjisë dhe tranzicionin drejt burimeve të energjisë së rinovueshme brenda proceseve industriale.

Për më tepër, Elbasani do të synojë të përputhet me objektivat më të gjera klimatike të vendosura nga **Bashkimi Evropian** dhe kuadrot ndërkombëtare klimatike, duke siguruar që plani i dekarbonizimit të distriktit industrial të jetë në përputhje me objektivat rajonale dhe globale. Duke punuar së bashku me qytetet e misionit dhe partnerët e tjerë, Elbasani synon të përshpejtojë transformimin e sektorit të saj industrial dhe të bëjë përparim të konsiderueshëm drejt objektivit të neutralitetit klimatik për vitin 2030.

Qeverisja shumë-aktorëshe dhe bashkë-krijimi

Arritja e neutralitetit klimatik kërkon një model të ri qeverisjeje, që shkon përtej strukturave tradicionale administrative dhe mbështetet në bashkëpunimin e ngushtë ndërmjet autoriteteve vendore, sektorit privat, shoqërisë civile, institucioneve akademike dhe qytetarëve.

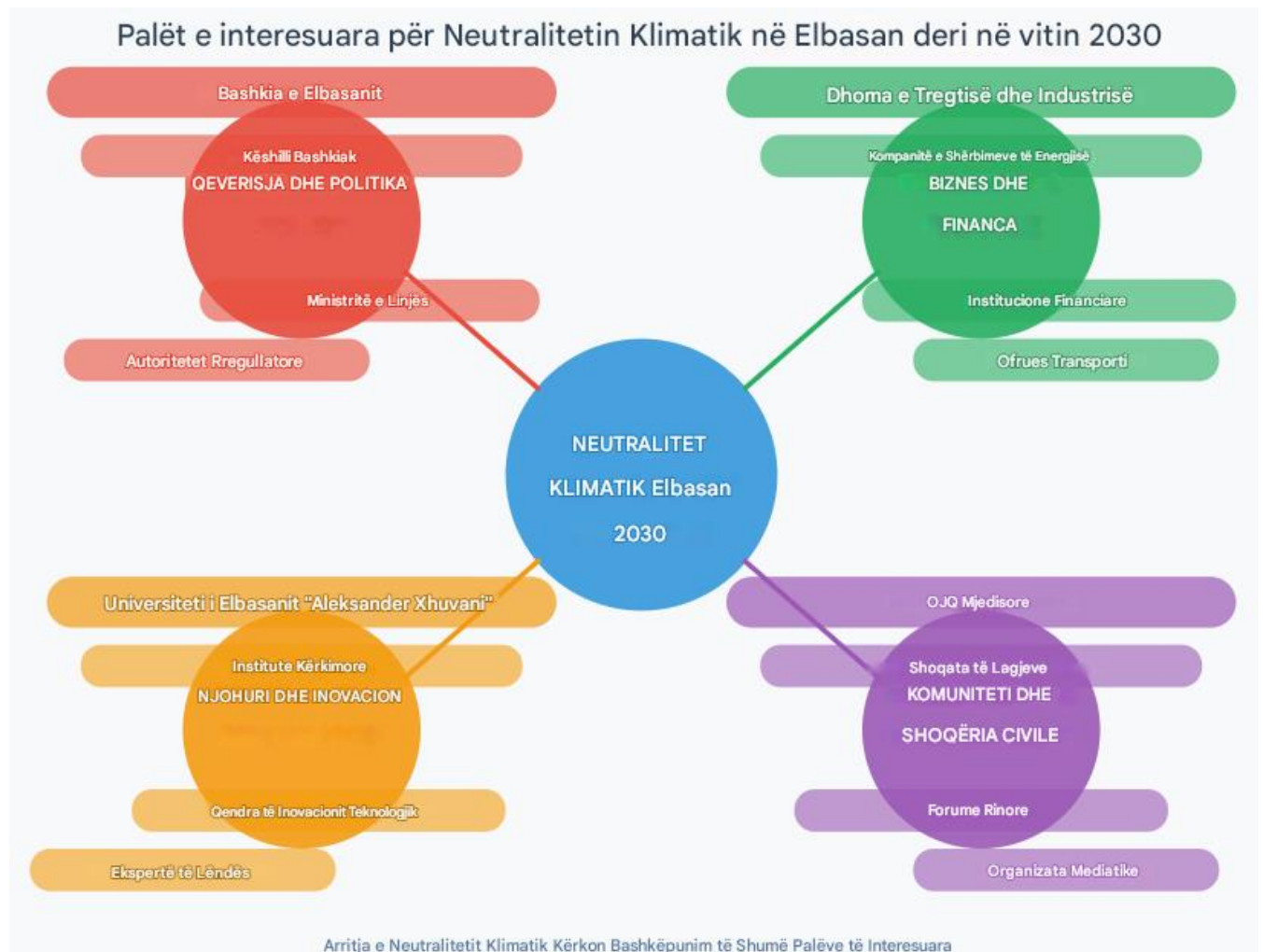

Figura 2: Aktorët për Neutralitetin Klimatik në Elbasan deri në 2023

Plani i Veprimit CCC është zhvilluar përmes një procesi gjithëpërfshirës të bashkë-krijimit, i strukturuar rreth **Modelit të katër grupeve të aktorëve**: Qeverisjeje, Biznes, Njohuri dhe Komunitet (Figura 2), duke funksionuar brenda strukturës së qeverisjes së qytetit (Figura 3). Ky kuadër i koordinuar siguron përputhshmërinë e politikave, kapacitetin teknik, angazhimin e sektorit privat dhe pjesëmarrjen e qytetarëve, dhe mundëson që

aktorët të përcaktojnë së bashku objektivat strategjike dhe 34 veprimet me legjitimitet demokratik dhe ekspertizë teknike.

Procesi pjesëmarrës është zhvilluar përmes fazave të strukturuar të angazhimit, duke mbështetur zhvillimin e Planit të Veprimit me kontributet e departamenteve bashkiake, institucioneve akademike, partnerëve të sektorit privat dhe shoqërisë civile. Këto faza ndihmuan në përcaktimin e prioritetëve, vërtetimin e inventarit dhe formësimin e ndërhyrjeve në të gjithë sektorët.

Kjo strukturë e qeverisjes (Figura 3) operacionalizohet përmes mekanizmave të përhershëm: **Grupi i Tranzitit për Neutralitetin Klimatik** ofron mbikëqyrje strategjike, **Sektori i Qyteteve të Misionit** siguron koordinimin e përditshëm, **Grupet e Punës ndër-departamentale** mundësojnë integrim horizontal, dhe **Grupet e Punës Tematike** adresojnë sfidat specifike sektoriale. Këto mekanizma institucionalizuar të angazhimit sigurojnë pjesëmarrjen e vazhdueshme të aktorëve gjatë zbatimit, ndërsa **Modeli i katër grupeve** mundëson input sistematik nga entitetet qeverisëse, partnerët e biznesit, institucionet e njohurive dhe organizatat e shoqërisë civile në proceset e menaxhimit përshtatës dhe përmirësimit të strategjisë, të planifikuara për iteracionet e viteve 2027 dhe 2029.

CCC është zhvilluar në përputhje me disa procedura formale dhe kuadre planifikimi në nivele lokale dhe kombëtare. Bashkia ka formalizuar angazhimin e saj ndaj **Misionit të BE-së për Qytetet Klimatike Neutralë dhe Inteligentë** përmes riorganizimit strukturor. Me **Vendimin e Këshillit Bashkiak Nr. 141, datë 26.12.2024**, Bashkia krijoi një **Sektor të dedikuar për 100 Qytetet e Misionit** brenda Drejtorisë së Integritimit Evropian, Projekteve dhe Donatorëve. Njësia e specializuar koordinon të gjitha aktivitetet e lidhura me programin e Misionit të BE-së.

Një grup pune i brendshëm, i krijuar me **vendimin Nr. 0446, datë 01.05.2023**, dhe përditësuar së fundmi me **vendimin Nr. 136, datë 12.02.2025**, siguron mbështetje administrative dhe lehtëson komunikimin midis të gjithë aktorëve. Ky ekip ndër-departmental përfshin ekspertizë nga departamente bashkiake si planifikimi urban, menaxhimi mjedisor, zhvillimi strategjik, transporti, çështjet ligjore, integrimi evropian, financa, shërbimet publike dhe përfaqësimi i Këshillit Bashkiak.

Plani i Veprimit për Neutralitetin Klimatik 2030 është ndërtuar mbi dokumentet strategjike ekzistuese të Bashkisë së Elbasanit, duke përfshirë SECAP-in, SUMP-in, Strategjinë e Lëvizshmërisë Elektrike dhe Planin e Përgjithshëm Vendor. Këto dokumente ofrojnë bazën për politikat sektoriale, objektivat afatmesme dhe afatgjata, si dhe për masat ekzistuese të zbatimit në nivel lokal.

Plani i Veprimit për Energjinë dhe Klimën e Qëndrueshme (SECAP), i miratuar si pjesë e angazhimit në Marrëveshjen e Kryebashkiakëve, ofron inventarin bazë të emetimeve dhe përcakton veprimet fillestare klimatike. Plani CCC ndërton mbi këto veprime, duke i fuqizuar masat ekzistuese përmes ndërhyrjeve më ambicioze dhe duke përfshirë kuadre gjithëpërfshirëse për qeverisjen, financimin dhe monitorimin, të nevojshme për arritjen e neutralitetit klimatik.

Plani i Qëndrueshëm i Mobilitetit Urban (SUMP) përcakton objektivat e transportit për Elbasanin, duke u fokusuar në zgjidhje të qëndrueshme të mobilitetit për reduktimin e emetimeve dhe përmirësimin e lëvizshmërisë urbane. Plani CCC ndërton mbi këto objektiva duke vendosur synime më ambicioze, përfshirë elektrifikimin e përsheptuar, zhvillimin e infrastrukturës multimodale dhe strategjitë inovative të menaxhimit të mobilitetit, me qëllim uljen e mëtejshme të emetimeve të karbonit në sektorin e transportit.

Kuadri i E-Mobilitetit i Qytetit të Elbasanit, i miratuar së fundmi, zgjeron përpjekjet e qytetit për adresimin e emetimeve nga transporti. Ky kuadër fokusohet në integrimin e automjeteve elektrike (EV) dhe zhvillimin e infrastrukturës së nevojshme për karikim, duke ndërtuar mbi iniciativat ekzistuese të qytetit për mobilitet të qëndrueshëm. Kuadri për E-Mobilitetin përfshin gjithashtu masa specifike për të mbështetur adoptimin e gjerë të transportit elektrik, duke siguruar një qasje gjithëpërfshirëse për reduktimin e emetimeve në sektorin e transportit.

Plani i Zhvillimit Territorial udhëzon rritjen hapësinore dhe planifikimin urban të Elbasanit. Plani CCC integron konsiderata klimatike specifike nga ky plan, duke u fokusuar në eficiencën energjetike të ndërtesave, promovimin e infrastrukturës së gjelbër dhe krijimin e modeleve të zhvillimit të qëndrueshme ndaj klimës, për të mbështetur rritjen urbane të qëndrueshme.

Plani Lokal për Përshtatjen ndaj Ndryshimeve Klimatike (LCCAP) përcakton strategjinë e Elbasanit për përshtatjen ndaj ndikimeve të ndryshimeve klimatike, veçanërisht në sektorë kyç si bujqësia, menaxhimi i ujit dhe infrastruktura urbane. Plani CCC ndërton mbi masat e përshtatjes të LCCAP-it, duke i integruar ato brenda kuadrit më të gjerë për veprimin klimatik dhe duke siguruar që zbutja dhe përshtatja të trajtohen njëkohësisht.

Plani Lokal për Veprimin mbi Barazinë Gjinore (LGAP) 2022–2024 adreson pabarazitë gjinore në veprimet klimatike, duke njohur se ndryshimet klimatike ndikojnë ndryshe te gratë dhe te burrat. Plani CCC integron parimet e barazisë gjinore nga LGAP-i, duke siguruar që gratë të fuqizohen dhe të kenë një rol aktiv në formësimin dhe zbatimin e politikave klimatike.

Duke u bazuar në këto strategji dhe kuadre ekzistuese, Plani i Veprimit CCC siguron që rruga e Elbasanit drejt neutralitetit klimatik të mbështetet në plane të vendosura, ndërkohë që përfshin masa të reja dhe më ambicioze. Kjo qasje e integruar mundëson që bashkia të arrijë objektivat klimatike deri në vitin 2030 në mënyrë efikase dhe efektive, duke siguruar një të ardhme më të qëndrueshme, më reziliente dhe më gjithëpërfshirëse për të gjithë.

Rëndësia dhe funksioni i CCC-së

CCC shërben si një kuadër kritik integruar dhe përshpejtues, duke fuqizuar strategjitë ekzistuese bashkiake dhe duke prezantuar ndërhyrje të reja ambicioze. Ai institucionalizon neutralitetin klimatik si një parim qendror organizativ, duke koordinuar planet sektoriale, si SECAP, SUMP dhe Strategjia e E-Mobilitetit, përmes mekanizmave të strukturuar të qeverisjes. CCC mobilizon burime financiare të zgjeruara dhe integron inovacionin përmes teknologjive të qyteteve inteligjente dhe transformimit gjithëpërfshirës industrial, fusha që nuk janë trajtuar plotësisht në strategjitë ekzistuese. Në vend që të zëvendësojë planet ekzistuese, CCC siguron zbatimin e tyre koherent dhe sinergjik, duke e pozicionuar Elbasanin si lider rajonal në veprimet klimatike në kuadër të Misionit të BE-së për Qytetet Klimatike Neutrale dhe Inteligjente.

Prioritetet Strategjike dhe Kuadri i Investimeve

Versioni i parë i Planit të Veprimit CCC vendos kuadrin bazë për rrugëtimin e Elbasanit drejt neutralitetit klimatik, me fokus në gjashtë fusha strategjike veprimi:

Sistemet e Energjisë: Krijimi i pavarësisë energjetike të bashkisë përmes zhvillimit gjithëpërfshirës të energjisë së rinovueshme, duke shfrytëzuar burimet e dokumentuara gjeotermale në zonën Tregan për prodhim bazë, instalimin e paneleve fotovoltaike në të gjithë qytetin me depozitim baterish të integruar, dhe modernizimin e rrjetit inteligjent për përmirësime efikasiteti 68-82%. Kjo transformim strategjik adreson diversifikimin e furnizimit me energji dhe mbështet produktivitetin bujqësor përmes aplikimeve të serave gjeotermale, duke krijuar efekt demonstrativ për udhëheqjen rajonale në energji të rinovueshme.

Mobiliteti & Transporti: Transformimi i sistemeve të mobilitetit urban që kontribuojnë 31.9% të emetimeve totale përmes elektrifikimit të transportit publik, vendosjes strategjike të infrastrukturës për karikimin e EV-ve duke mbështetur objektivat 10% adopti deri në vitin 2030, integrimin multimodal me terminale transporti të dedikuara dhe rrjeteve të gjera të mobilitetit aktiv prej 368 km rrugë. Qasja adreson flotat e vjetra të automjeteve (të prodhuara 1981-2014) duke përmirësuar qasjen, cilësinë e ajrit dhe lidhshmërinë rajonale përmes planifikimit të integruar me turizmin dhe sitet e trashëgimisë kulturore.

Mjedisi i Ndërtuar: Ky sektor arrin uljet më të mëdha përmes programeve të rinovimit të ndërtesave, përmirësimeve në banesat sociale dhe dekarbonizimit industrial të zonës metalurgjike, duke reduktuar mbi 76,000 tCO₂/vit.

Menaxhimi i Mbeturinave & Ujërave të Zeza: Vendosija e parimeve të ekonomisë cirkulare përmes sistemeve të ndarjes së burimeve, faciliteteve të bio-kompostimit që përpunojnë 5,000-8,000 ton në vit, teknologjisë së avancuar të incinerimit për rikuperimin e energjisë dhe sistemeve inovative të mbledhjes së mbeturinave nën

tokë. Transformimi adreson 16% të emetimeve totale dhe konverton mbeturinat nga kosto komunale në rrjedha të vlefshme rikuperimi që mbështesin gjelbërimin urban dhe aplikimet bujqësore.

Bujqësia & Përdorimi i Tokës & Pyjet & Zgjidhjet e Bazuar në Natyrë (NBS): Zbatimi i zgjidhjeve gjithëpërfshirëse të bazuara në natyrë për sekuestrimin e karbonit dhe rezistencën ndaj klimës përmes 680 hektarë pyllëzimi strategjik në pesë zona prioriteti, sisteme agro-solare që kombinojnë prodhimin ushqimor me energjinë e rinovueshme, infrastrukturë ujitjeje inteligjente që rrit produktivitetin bujqësor dhe menaxhim të qëndrueshëm të pyjeve me zhvillim ekoturistik. Qasja e integruar adreson rikuperimin e tokës së degraduar, krijon mundësi ekonomike rurale dhe përmirëson mbrojtjen e biodiversitetit.

Qeverisja, Politikat & Ndërgjegjësimi – Veprime Horizontale: Mundësimi i transformimit gjithëpërfshirës përmes iniciativave sistematike arsimore, fushatave të ndërgjegjësit publik, kuadrave të prokurimit të gjelbër dhe zhvillimit të kapaciteteve institucionale që mbështesin zbatimin në të gjitha sektorët. Programi **Zero Waste Schools**, Fushata e Ndërgjegjësit për Energjinë dhe sistemet e certifikimit profesional krijojnë angazhimin e komunitetit dhe ekspertizën teknike të nevojshme për veprim klimatik të qëndrueshëm përtej afateve të projekteve.

Përmes CCC-së, Elbasani synon të përshpejtojë dhe koordinojë përpjekjet në këto gjashtë fusha, duke adresuar pengesat sistematike si kompleksiteti i qeverisjes në nivele të ndryshme, autoriteti i kufizuar bashkiak në shërbime kritike, kufizimet financiare që kërkojnë strategji të financimit të diversifikuar dhe mangësitë e kapaciteteve për zbatim, të trajtuara përmes programeve të zhvillimit profesional dhe partneriteteve ndërkombëtare. Plani adreson sfida kryesore ndër-sektoriale, përfshirë integrimin e pamjaftueshëm të teknologjive të avancuara të bazuara në të dhëna përmes sistemeve gjithëpërfshirëse të monitorimit të cilësisë së ajrit dhe infrastrukturës inteligjente, ndërgjegjësimin e kufizuar publik përmes programeve sistematike arsimore dhe iniciativave të angazhimit të komunitetit, dhe qasjet e fragmentuara politike përmes krijimit të **Grupit të Tranzitit për Neutralitetin Klimatik** dhe **Modelit të katër grupeve**, duke siguruar koordinim gjithëpërfshirës.

Plani i Veprimit CCC ofron një kuadër gjithëpërfshirës që angazhon aktorët përmes pjesëmarrjes sistematike në nivele të ndryshme, riorganizon politikat përmes mekanizmave të integritit horizontal dhe mobilizon investime prej **€444.57 milion**, përmes strategjive të financimit të diversifikuar që kombinojnë burimet bashkiake, mbështetjen e qeverisë kombëtare, bashkëpunimin ndërkombëtar dhe pjesëmarrjen e sektorit privat. Iteracionet e ardhshme, të planifikuara për vitet 2027 dhe 2029, do të përmirësojnë strategjitë bazuar në përvojën e zbatimit dhe zhvillimet teknologjike. Iteracioni i ardhshëm do të përqendrohet veçanërisht në zgjerimin e qasjeve për dekarbonizimin industrial përtej transformimit aktual të zonës metalurgjike, duke përfshirë potencialisht simbiozën industriale, aplikimet e hidrogjenit të pastër, elektrifikimin e avancuar të proceseve industriale dhe teknologjitë e kapjes së karbonit. Angazhimi i zgjeruar i aktorëve do të zhvillojë zgjidhje të përbashkëta të dekarbonizimit me partnerë industrialë shtesë, duke forcuar bashkëpunimin rajonal dhe mekanizmat e transferimit të njohurive.

Procesi i zbatimit përbëhet nga tre faza strategjike:

2024-2025: Ndërtimi i Bazës – Përfundimi i studimeve paraprake të fizibilitetit gjeotermal, krijimi i mekanizmave të qeverisjes përfshirë Sektorin e Qyteteve të Misionit, nisja e instalimeve pilot diellore dhe zhvillimi i kuadrove të monitorimit në partneritet me Universitetin e Elbasanit.

2025-2027: Zgjerimi – Zbatimi i investimeve kryesore infrastrukturore përfshirë rinovimin e flotës së autobusëve dhe rrjetet e karikimit të EV-ve, vendosja e sistemeve gjithëpërfshirëse të ndarjes së mbeturinave, zbardhja e programeve për eficiencën e ndërtesave dhe zgjerimi i angazhimit të aktorëve përmes mekanizmave sistematikë të pjesëmarrjes së komunitetit.

2027-2030: Transformimi – Arritja e përdorimit të energjisë së rinovueshme në shkallë të gjerë, përfundimi i pyllëzimit prej 680 hektarësh, finalizimi i rindërtimit të zonës metalurgjike, implementimi i zgjidhjeve të provuara në të gjitha sektorët dhe kryerja e vlerësimeve gjithëpërfshirëse të ndikimit, duke vendosur bazat për udhëheqje të vazhdueshme klimatike përtej vitit 2030.

Këto faza ofrojnë një progres të strukturuar drejt neutralitetit klimatik, duke ruajtur aftësinë për t'u përshtatur ndaj teknologjive të reja, prioritetet në ndryshim të aktorëve dhe mundësitë e reja të partneritetit që përmirësojnë efektivitetin e zbatimit dhe qëndrueshmërinë afatgjatë.

2. Procesi i punës

Kjo pjesë duhet të përmendë **hapat e punës** të kryer, për shembull duke ndjekur **Hartën e tranzitit Klimatik NZC** ose hapat e lidhur që janë planifikuar, si dhe të përcaktojë **afatet kohore dhe piketat kryesore** për iteracionet e ardhshme, në kuadër të zhvillimit të vazhdueshëm të Planit të Veprimit.

Procesi i punës – kombinimi i elementeve vizualë dhe tekstualë

Kontrata Klimatike e Qytetit të Elbasanit u zhvillua përmes një procesi pjesëmarrës që përfshiu departamentet bashkiake, universitetin, bizneset dhe shoqërinë civile. Ky proces bashkëpunues përcakton **rrugën e qytetit drejt neutralitetit klimatik**.

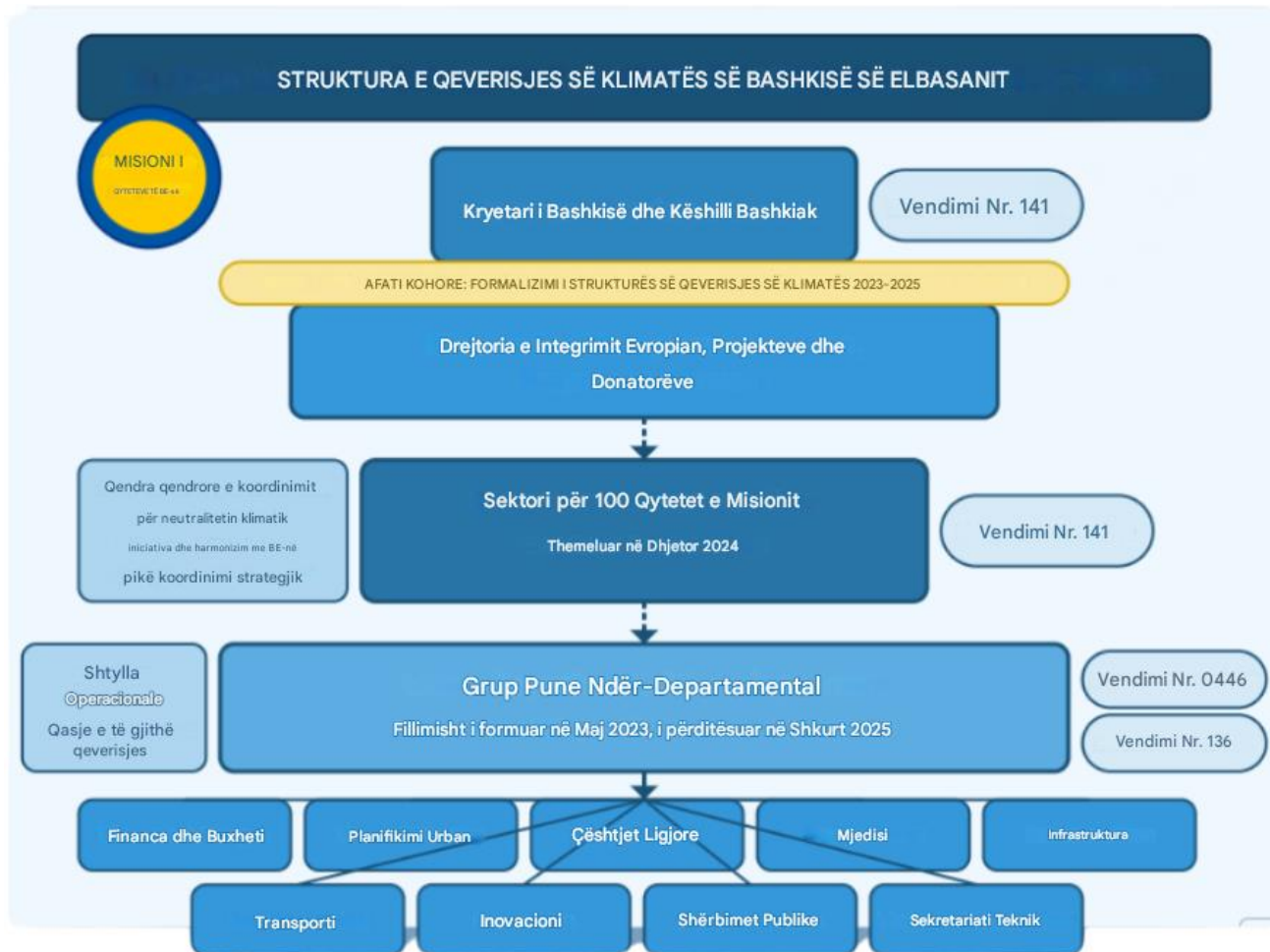

Figura 3: Struktura e Qeverisjes së Bashkisë së Elbasanit

Kontrata Klimatike e Qytetit (CCC) për Bashkinë e Elbasanit është dizajnuar si një proces gjithëpërfshirës, i ndarë në faza, i bazuar në **qeverisje gjithëpërfshirëse, përputhje institucionale dhe vlerësim progresiv të veprimeve klimatike**. E strukturuar në përputhje me **prioritetet lokale dhe Misionin e Bashkimit Evropian për 100 Qytetet Klimatikiht Neutralë dhe Inteligjentë deri në vitin 2030**, CCC funksionon rreth **Grupit të Tranzitit për Neutralitetin Klimatik**, i krijuar nën autoritetin e drejtpërdrejtë të Kryetarit të Bashkisë së Elbasanit. Ky trup me shumë aktorë luan një rol qendror në avancimin e objektivave klimatike të qytetit, duke bashkuar një gamë të gjerë ekspertizash dhe perspektivash institucionale nga e gjithë struktura urbane.

Sipas **Vendimit të Këshillit Bashkiak Nr. 141, datë 26 Dhjetor 2024**, Bashkia ka krijuar një **Sektor të dedikuar për 100 Qytetet e Misionit** brenda Drejtorisë së Integritimit Evropian, Projekteve dhe Donatorëve (shiko Shtojcën 1). Kjo njësi e specializuar shërben si **qendra kryesore e koordinimit** për të gjitha iniciativat që lidhen me Misionin e BE-së për Qytetet Klimatikiht Neutralë dhe Inteligjentë. Mandati i saj përfshin **planifikim strategjik**,

angazhimin e aktorëve dhe koordinim ndër-institucional për të siguruar zbatim efektiv të objektivave të misionit në nivel lokal.

Baza operacionale e procesit të Kontratës Klimatike të Qytetit (CCC) është grupi i punës ndër-departmental i brendshëm, formalizuar fillimisht me **Vendimin Bashkiak Nr. 0446, datë 1 Maj 2023** (shiko Shtojcën 2) dhe më pas përditësuar me **Vendimin Nr. 136, datë 12 Shkurt 2025** (shiko Shtojcën 3). Ky grup pune përbëhet nga përfaqësues dhe ekspertë teknikë nga departamentet kryesore bashkiake dhe funksionon si mekanizmi kryesor i Bashkisë për bashkëpunim ndër-sektorial, përputhje teknike dhe zbatim të koordinuar të aktiviteteve që lidhen me CCC-në.

Baza shkencore e veprimeve klimatike të Elbasanit sigurohet përmes **bashkëpunimeve strategjike me Universitetin e Elbasanit "Aleksander Xhuvani"**. Kërkesit dhe anëtarët e fakultetit ofrojnë udhëzime të rëndësishme në fusha si sistemet energjetike, mobiliteti i qëndrueshëm dhe monitorimi mjedisor, duke garantuar që ndërhyrjet të bazohen në evidencë shkencore të besueshme. Këto udhëzime akademike kanë qenë vendimtare dhe do të vazhdojnë gjatë zbatimit për të arritur një proces të besueshëm të monitorimit dhe vlerësimit të rezultateve.

Shtesa e këtij inputi akademik, partnerët e sektorit privat sjellin njohuri operative të vlefshme dhe informacion mbi tregun. Nëpërmjet bashkëpunimit me këta operatorë ekonomikë, njohuritë e nevojshme u përfshinë në përmbajtjen e kontratës, dhe u siguroa kapaciteti operativ për zbatimin e të gjitha veprimeve të planifikuara të kontratës klimatike.

II. Bashkë-dizajnimi i Portofolit

Duke u mbështetur në iniciativat e mëparshme të qëndrueshmërisë, Bashkia Elbasan ka zhvilluar një portofol gjithëpërfshirës të veprimeve klimatike përmes proceseve sistematike të bashkë-krijimit, të cilat demonstrojnë qartë angazhimin institucional dhe kapacitetin për zbatim transformues. Bashkia ka ndërmarrë tashmë ndërhyrje kyçe që përbëjnë bazën për 34 veprime strategjike të strukturuar në gjashtë fusha veprimi, me një investim total prej 444.57 milionë euro, duke synuar reduktime të emetimeve mbi 111,412.5 ton CO₂ në vit.

Zhvillimi i portofolit të sistemeve energjetike: Bashkia ka pilotuar me sukses instalimin e sistemeve diellore në ndërtesa publike, duke arritur një ulje të kostove prej 48%, çka siguron prova konkrete për një transformim gjithëpërfshirës të Sistemeve Energjetike. Ky transformim përfshin zhvillimin e energjisë gjeotermale (me reduktim prej 7,000 ton CO₂/vit), shpërndarjen e energjisë diellore në të gjithë qytetin të kombinuar me sisteme magazinimi me bateri (2,625 ton CO₂/vit), si dhe integrimin e rrjeteve të zgjuara, të cilat mundësojnë përmirësim të efikasitetit energjetik në nivelin 68–82%.

Portofoli i integritit të lëvizshmërisë dhe transportit: Duke u mbështetur në infrastrukturën ekzistuese të e-mobilitetit, e cila aktualisht përfshin katër stacione karikimi operative, si dhe në partneritete strategjike me GIZ dhe Fondin Shqiptar të Zhvillimit, transformimi gjithëpërfshirës i sektorit të transportit synon të adresojë 31.9% të emetimeve totale. Kjo arrihet përmes rinovimit të flotës së autobusëve të transportit publik (me reduktim prej 9,750 ton CO₂/vit), zgjerimit strategjik të rrjetit të karikimit për automjetet elektrike në 80 stacione, si dhe integritit multimodal me infrastrukturë të mobilitetit aktiv që mbulon 368 km. Këto masa çojnë në një reduktim total prej 12,050 ton CO₂ në vit.

Optimizimi i portofolit të mjedisit të ndërtuar: Ky portofol përfiton nga investimi transformues prej 100 milionë euro i Kurum për prodhimin e çelikut të gjelbër, i cili krijon 250 vende pune direkte dhe arrin një reduktim prej 76,180 ton CO₂/vit përmes dekarbonizimit të zonës metalurgjike. Në kombinim me programet gjithëpërfshirëse të eficiencës energjetike të ndërtesave, të cilat adresojnë 96.8% të emetimeve rezidenciale, rinovimin e ndërtesave publike dhe zhvillimin e banesave sociale, Portofoli i Ndërtimit arrin një reduktim total prej 85,445 ton CO₂ në vit.

Transformimi i sistemit të integruar: Kontrata Klimatike përfaqëson një rrugë transformimi të bazuar në zinxhirë të qartë ndikimi dhe jo në projekte të izoluar. Kjo qasje gjithëpërfshirëse lidh ndërhyrjet përmes dimensioneve teknike, rregullatore, sociale dhe financiare, duke përdorur pikat sistematike të levës të identifikuar në Modulet B-1 të Rrugëve të Ndikimit. Si rezultat, sigurohen efekte të përforcuara dhe sinergjike në Sistemet e Energjisë, Mobilitetit, Ndërtimit, Bujqësisë dhe Zgjidhjeve të Bazuar në Natyrë (NBS), Menaxhimit të

Mbeturinave dhe sektorëve të Qeverisjes.

III. Korniza e zbatimit të veprimeve

Bashkia ka integruar projektet ekzistuese klimatike në portofolin gjithëpërfshirës të veprimeve, duke vendosur mekanizma të qeverisjes që mundësojnë zbatim të shkallëzuar dhe të koordinuar. **Grupi i Tranzicionit drejt Neutralitetit Klimatik, Sektori i Qyteteve të Misionit dhe Modeli i Palëve të Interesit me Katër Grupe** ofrojnë kapacitetin institucional të nevojshëm për koordinimin e një investimi total prej 444.57 milionë euro. Ky investim mobilizohet përmes një kombinimi burimesh financimi, përfshirë fondet bashkiake (8–20%), mbështetjen e qeverisë kombëtare (40–92%), institucionet financiare ndërkombëtare (50–80%) dhe partneritetet me donatorë (65–92%).

Përfshirja e sektorit privat: Platforma e Partneritetit Publik-Privat (PPP) e Bashkisë për Eficiencën Energjetike dhe Energjinë e Rinovueshme krijon kuadro sistematike që mundësojnë pjesëmarrjen aktive të sektorit privat. Paralelisht, transformimi industrial në shkallë të gjerë i realizuar përmes *Kurum International* demonstroi qartë mënyrën se si investimi privat mund të nxisë dhe të përshpejtojë arritjen e objektivave klimatike. Qasja e diversifikuar e financimit siguron mobilizim të qëndrueshëm dhe afatgjatë të burimeve financiare, duke tejkaluar kufizimet tradicionale të kapaciteteve bashkiake.

Shkallëzimi i zbatimit: Tridhjetë e katër veprimet strategjike ndërtohen në mënyrë sistematike mbi sukseset e demonstruara më parë, duke adresuar barrierat sistematike të identikuara përmes ndërhyrjeve të synuara. Moduli organizativ C-1 përfshin inovacione kyçe, si Programi i Menaxherëve të Certifikuar të Energjisë, platformat dixhitale të qeverisjes dhe kuadrot e bashkëpunimit ndërkombëtar. Këto elemente krijojnë kapacitete të qëndrueshme zbatimi, të cilat mbështesin transformimin afatgjatë përtej cikleve dhe afateve të projekteve individuale.

IV. Mjedisi i Mësim, Monitorimit dhe Vlerësimit

Sistemi i Monitorimit, Vlerësimit dhe Mësim (MEL) i Bashkisë Elbasan siguron që veprimet klimatike të prodhojnë rezultate të matshme dhe të verifikueshme, ndërkohë që përmirësohen vazhdimisht bazuar në përvojën reale të zbatimit. Ky kuadër gjithëpërfshirës ndjek progresin e të gjitha veprimeve klimatike, si dhe ndikimet e tyre më të gjera në mirëqenien e komunitetit, zhvillimin ekonomik dhe mjedisin.

Çfarë monitorojmë: Ndjekja përtej emetimeve

Kuadri i monitorimit, i përshkruar në Modulin B-3, vendos sisteme të qëndrueshme dhe të integruara ndjekjeje për të gjitha rrugët e ndikimit. Ai mat jo vetëm reduktimet e drejtpërdrejta të emetimeve të CO₂, por edhe përfitimet e plota dhe afatgjata që veprimet klimatike sjellin për komunitetin lokal. Grupi i Tranzicionit drejt Neutralitetit Klimatik koordinon proceset e vlerësimit, ndërsa partneriteti me Universitetin e Elbasanit pritet të sigurojë verifikim shkencor, mbështetje metodologjike dhe kontribut për menaxhim përshtatës.

- **Indikatorët e ndikimit klimatik**

- Reduktime direkte të emetimeve të CO₂ në të gjithë sektorët

- Sekuestrim i karbonit përmes rikthimit dhe rehabilitimit të pyjeve

- Përmirësim i cilësisë së ajrit përmes stacioneve të monitorimit në kohë reale të shpërndara në të gjithë qytetin

- **Përfitimet sociale dhe ekonomike**

- Krijimi i vendeve të reja të punës

- Kursime të qëndrueshme në kostot e energjisë për familjet dhe institucionet

- Rritja e përfshirjes sociale dhe barazisë në akses ndaj shërbimeve

- Zhvillimi dhe modernizimi i infrastrukturës urbane

Përfshirja e komunitetit:

Pjesëmarrja arsimore

Njohuria e qytetarëve

Pjesëmarrja demokratike përmes **Modeli me katër grupe aktorësh të interesit**

Çfarë monitorojmë: role të qarta dhe përgjegjësi të përcaktuara

Sistemi i Monitorimit, Vlerësimit dhe Mësim (MEL) do të funksionojë përmes roleve institucionale të qarta, të cilat sigurojnë njëkohësisht ekspertizë teknike dhe pjesëmarrje aktive të komunitetit:

Grupi i Tranzicionit drejt Neutralitetit Klimatik, nën autoritetin e drejtpërdrejtë të Kryetarit të Bashkisë, do të kryejë rishikime vjetore gjithëpërfshirëse të të gjitha veprimeve klimatike. Ky trup me shumë aktorë bashkon drejtues bashkiakë, ekspertë nga Universiteti i Elbasanit, përfaqësues të Dhomës së Tregtisë dhe organizata të shoqërisë civile, me qëllim vlerësimin e progresit dhe rekomandimin e rregullimeve strategjike.

Sektori i Qyteteve të Misionit, i krijuar brenda Drejtorisë së Integritimit Evropian me Vendimin e Këshillit Bashkiak nr. 141, do të menaxhojë ndjekjen tremujore të progresit, do të koordinojë mbledhjen e të dhënave nga të gjitha departamentet bashkiake dhe do të sigurojë që monitorimi të përmbushë standardet e Misionit të BE-së, duke mbajtur njëkohësisht mbikëqyrjen e zbatimit të përditshëm.

Partneriteti me Universitetin e Elbasanit “Aleksandër Xhuvani” do të sigurojë verifikim të pavarur të rezultateve dhe kapacitete të avancuara kërkimore. Kërkuesit universitarë do të garantojnë që monitorimi të përmbushë standardet rigorozë akademike, duke kontribuar njëkohësisht me ekspertizë të specializuar në monitorimin mjedisor, analizën e të dhënave dhe vlerësimin e ndikimit.

Grupi i Punës Ndërsektorial, i formalizuar përmes Vendimeve të Këshillit Bashkiak nr. 0446 (2023) dhe nr. 136 (2025), do të sigurojë mbledhje sistematike të të dhënave në të gjitha funksionet relevante bashkiake. Ekspertë teknikë nga planifikimi urban, menaxhimi mjedisor, transporti, financat dhe departamente të tjera do të realizojnë monitorim sektorial, duke ruajtur koordinim të vazhdueshëm ndërinstitutional.

Modeli i Palëve të Interesit me Katër Grupe do të mundësojë që bizneset, organizatat komunitare, institucionet akademike dhe qytetarët të kontribuojnë aktivisht në procesin e monitorimit dhe të japin reagime mbi efektivitetin e veprimeve klimatike. Ky angazhim realizohet përmes mekanizmave të strukturuar të pjesëmarrjes, përfshirë punëtorët të rregullta me shumë aktorë, grupe pune sektoriale, takime koordinimi tematike, procese planifikimi pjesëmarrës dhe konsultime komunitare.

Integrimi i monitorimit në kohë reale

Platformat e qeverisjes dixhitale do të mundësojnë ndjekje transparente dhe të vazhdueshme të progresit, ndërsa Sistemet e Monitorimit të Cilësisë së Ajrit do të ofrojnë të dhëna mjedisore në kohë reale. Këto sisteme mbështesin rregullime politike të bazuara në evidencë dhe vendimmarrje të informuar. Kuadri sistematik i indikatorëve siguron llogaridhënie për të gjitha grupet e aktorëve, duke mundësuar përmirësim të vazhdueshëm bazuar në përvojën praktike të zbatimit.

Aftësitë kryesore

- Identifikimi dhe adresimi në kohë reale i sfidave të zbatimit
- Akses publik transparent ndaj informacionit mbi progresin përmes platformave dixhitale
- Rregullime politike të bazuara në evidencë, duke përdorur të dhëna aktuale mjedisore dhe të performancës
- Reagim i shpejtë ndaj mundësive të reja dhe zhvillimeve teknologjike

Integrimi i Ndërtimit të Kapaciteteve dhe Ekosistemet e Mësim

Inovacionet sociale të përfshira në Modulin C-2 përfshijnë Programin “Zero Waste” për Shkollat, Fushatat e Ndërgjegjësimit për Energjinë dhe sistemet e certifikimit profesional. Këto iniciativa krijojnë ekosisteme të plota mësimore, duke adresuar kërkesat e zbatimit në të gjitha segmentet e popullsisë. Partneritetet me institucionet arsimore sigurojnë transferim të vazhdueshëm të njohurive dhe ndërtojnë kapacitete komunitare afatgjata për veprime klimatike të qëndrueshme.

Integrimi arsimor

- Studentët marrin pjesë në monitorim praktik përmes **Zero Waste Schools Program**

- Kurrikulat e edukimit mjedisor përfshijnë të dhëna dhe rezultate reale monitorimi
- Fushatat e Ndërgjegjësimit për Energjinë përdorin rezultatet e monitorimit për të demonstruar progres të prekshëm dhe të matshëm.

Zhvillimi profesional

- Programi i Menaxherëve të Certifikuar të Energjisë (Certified Energy Managers Program) zhvillon ekspertizë lokale në monitorim dhe kapacitet teknik të specializuar
- Trajnimi profesional siguron kapacitet të qëndrueshëm për zbatim përtej afateve kohore të projekteve individuale
- Zhvillimi i kapaciteteve lokale redukton varësinë nga ekspertiza e jashtme dhe ndërton leadership rajonal në fushën e veprimit klimatik

Mësimi i komunitetit

- Punëtoritë e rregullta me palët e interesit mundësojnë interpretim bashkëpunues të rezultateve të monitorimit
- Sesionet e reagimit (feedback-ut) nga komuniteti identifikojnë mundësi për përmirësim dhe përcaktojnë prioritetet lokale
- Monitorimi pjesëmarrës krijon hapësira për kontribut të njohurive qytetare dhe forcon angazhimin demokratik

Përmirësim i vazhdueshëm dhe menaxhim përshtatës Sistemi gjithëpërfshirës i Monitorimit, Vlerësimit dhe Mësimit (MEL) gjeneron informacion veprues që rrit efektivitetin e zbatimit, ndërkohë që ndërton kapacitet institucional për vendimmarrje të bazuar në evidencë. Proceset e rregullta të vlerësimit mundësojnë identifikimin e qasjeve të suksesshme për shkallëzim dhe adresimin e sfidave përmes ndërhyrjeve të synuara.

Karakteristikat e menaxhimit përshtatës:

- Vendimmarrje e bazuar në evidencë, duke përdorur të dhëna periodike dhe në kohë reale
- Përgjigje fleksibile ndaj kushteve të ndryshuara dhe mundësive emergjente
- Mësim ndër-bashkiak përmes rrjeteve të Qyteteve të Misionit të BE-së dhe bashkëpunimit ndërkombëtar
- Llogaridhënie publike përmes raportimit vjetor transparent të progresit klimatik
- Integrim sistematik i rezultateve të monitorimit në proceset e përmirësimit dhe përditësimit të strategjisë

Ndërtimi i Kapaciteteve Afatgjata

Sistemi MEL krijon kapacitete të qëndrueshme institucionale dhe komunitare që shtrihen përtej afateve të projekteve individuale:

- Ekspertizë teknike lokale për monitorim dhe vlerësim të vazhdueshëm
- Sisteme institucionale të të mësuarit që rrisin kapacitetin e qeverisjes bashkiake
- Mekanizma të strukturuar të angazhimit komunitar që sigurojnë pjesëmarrje demokratike afatgjatë
- Rrjete profesionale që mbështesin veprimet klimatike dhe forcojnë leadershipin rajonal
- Sisteme të transferimit të njohurive që përfitojnë bashkitë e tjera shqiptare dhe qytetet e Ballkanit PerëndimorV. Menaxhimi Përshtatës dhe Evolucioni i Kontratës së Klimës

Kontrata e Klimës funksionon si një kuadër dinamik dhe i gjallë, i cili mundëson përshtatje sistematike bazuar në rezultatet e zbatimit, zhvillimet teknologjike dhe reagimet e palëve të interesit. Proceset e vlerësimit vjetor ruajnë koherencën strategjike, duke integruar mundësi të reja dhe duke adresuar sfidat e zbatimit përmes mekanizmave të qeverisjes të përcaktuara në Modulin C-1.

Planifikimi i Iteracioneve të Ardhsme: Iteracioni i Kontratës Klimatike të Qytetit (CCC) për vitin 2027 do të thellojë qasjet e dekarbonizimit industrial, do të përmirësojë kapacitetet e monitorimit, do të forcojë bashkëpunimin rajonal dhe do të integrojë inovacione teknologjike, bazuar në rezultatet e fazave Ndërtimi i

Bazës (Foundation Building) dhe Shkallëzimi (Scaling Up). Struktura sistematike e qeverisjes siguron vazhdimësi institucionale, duke mundësuar njëkohësisht evolucion strategjik të përshtatur me kushtet e ndryshuara dhe mundësitë emergjente.

Integrimi sistematik: Në vend të proceseve të planifikimit paralel, Kontrata Klimatike e Qytetit institucionalizon neutralitetin klimatik si parim organizues, i cili koordinon të gjitha operacionet bashkiake përmes kuadrit gjithëpërfshirës të përcaktuar në Modulet B dhe C. Kjo qasje siguron transformimin e Elbasanit drejt qëndrueshmërisë, duke ruajtur njëkohësisht efikasitetin e zbatimit dhe angazhimin aktiv të aktorëve.

Qasja e strukturuar e zbatimit në tre faza – Ndërtimi i Bazës (2024–2025), Shkallëzimi (2025–2027) dhe Transformimi (2027–2030) – ofron një progres të qartë, të matshëm dhe të qëndrueshëm drejt neutralitetit klimatik.

Ecuria e punës

Procesi i punës për Kontratën Klimatike në Bashkinë Elbasan

2023-12	-> 2030-12	<p>Vlerësimi Bazë i Emetimeve përfshin përditësimin e inventarit të të dhënave dixhitale lidhur me nivelet aktuale të emetimeve në mjedis, si dhe vlerësimin progresiv të tyre si rezultat i masave të ndërmarra në territorin e Bashkisë Elbasan.</p> <ul style="list-style-type: none"> Vlerësim gjithëpërfshirës i emetimeve të gazrave serrë, konsumit të energjisë, modeleve të transportit dhe gjenerimit të mbetjeve, duke përcaktuar një nivel bazë prej 454,000.68 ton CO₂ ekuivalent, të ndarë sipas sektorëve: Transporti (31.9%), Ndërtesat (31%), Mbetjet (16%) dhe Bujqësia/Pyjet (21%). Hartimi i raportit gjithëpërfshirës të inventarit, i mbështetur në matje progresive dhe të dhëna krahasuese, për të mundësuar ndjekje të vazhdueshme të progresit. Analizë e detajuar e 88% të fondit të ndërtesave të ndërtuara para vitit 2000, si dhe e flotës së vjetër të transportit, të prodhuar në periudhën 1981–2014 dhe që përputhet me standardet Euro 0–4.
2023-12	-> 2025-12	<p>Përfshirja e palëve të Interesuara përmes modelit me katër grupe Identifikimi dhe angazhimi sistematik i aktorëve kyç përmes:</p> <ul style="list-style-type: none"> Grupit të Qeverisjes dhe Politikave (departamentet bashkiake, ministritë përkatëse), Grupit të Biznesit dhe Financave (Dhoma e Tregtisë, shoqëritë ESCO), Grupit të Njohurive dhe Inovacionit (Universiteti i Elbasanit), si dhe Grupit të Komunitetit dhe Shoqërisë Civile (organizata joqeveritare, media dhe qytetarë). Krijimi formal i Grupit të Tranzicionit drejt Neutralitetit Klimatik, nën autoritetin e Kryetarit të Bashkisë, si dhe i Sektorit të Qyteteve të Misionit, përmes Vendimit të Këshillit Bashkiak nr. 141. Formalizimi i Grupit Punues Ndërdepartamental përmes Vendimeve të Këshillit Bashkiak nr. 0446 dhe nr. 136, duke siguruar integrim horizontal dhe koordinim efektiv ndërmjet strukturave bashkiake.

	<p>Raport mbi politikat dhe strategjitë aktuale Ky raport përfshin vlerësimin e politikave dhe strategjive ekzistuese në fushën e përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike dhe efikasitetit të energjisë, me qëllim sigurimin e një baze të qartë për ndërhyrjet e ardhshme.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rishikim dhe vlerësim i politikave, rregulloreve dhe strategjive ekzistuese që lidhen me klimën dhe efikasitetin e energjisë në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar. • Identifikim i boshllëqeve, mospërputhjeve dhe pasaktësive ndërmjet elementeve të ndryshme të kornizës aktuale të politikave. • Vlerësim i efektivitetit të iniciativave ekzistuese në promovimin e veprimit klimatik dhe forcimin e qëndrueshmërisë.
2023-01 -> 2025-04	<p>Përcaktimi i vizionit dhe objektivave strategjike</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përcaktimi i një vizioni të qartë për reduktimin e 80% të emetimeve të gazrave serrë (GHG) deri në vitin 2030 në të gjithë territorin prej 872 km² të Bashkisë Elbasan, përfshirë zonën metalurgjike me sipërfaqe 412 hektarë. • Vendosja e objektivave konkrete për 34 veprime strategjike, të strukturuar në gjashtë fusha veprimi: Sistemet e Energjisë, Lëvizshmëria dhe Transporti, Mjedisi i Ndërtuar, Bujqësia dhe Zgjidhjet e Bazuar në Natyrë (NBS), Menaxhimi i Mbetjeve, si dhe Qeverisja dhe Politikat. • Përputhja e plotë me objektivat e Misionit të Bashkimit Evropian për Qytetet Klimatike Neutrale, si dhe integrimi koherent me kuadrot ekzistuese strategjike, përfshirë SECAP, SUMP dhe Strategjinë për E-Mobilitetin.
2023-09 -> 2025-03	<p>Analiza e barrierave sistematike dhe mundësi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifikimi i kompleksitetit të qeverisjes, autoritetit të kufizuar bashkiak, kufizimeve financiare dhe boshllëqeve të kapaciteteve institucionale. • Angazhimi i palëve të interesit përmes proceseve të strukturuar pjesëmarrëse, përfshirë Workshop-in “Envisioning Retreat” (korrik 2022, 72 pjesëmarrës), Fazën Strategjike (2023) dhe Javën e Projektit të Elbasanit (qershor 2024, 92 pjesëmarrës). • Hartimi dhe identifikimi i mundësive për transformim, përfshirë potencialin gjeotermal, burimet diellore, transformimin industrial dhe zgjidhjet e bazuara në natyrë.
2024-05 -> 2025-09	<p>Zhvillimi i portofolit dhe dizajnimi i rrugëve të ndikimit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi i një portofoli veprimesh që synon një ulje prej 111,412.5 ton CO₂ në vit, përmes një investimi total prej 444.57 milionë euro. • Dizajnimi i rrugëve të integruara të ndikimit përmes përdorimit të levave sistematike, përfshirë: Teknologjinë dhe Infrastrukturën, Financimin dhe Buxhetin, Qeverisjen dhe Politikat, Mësimin dhe Ndërtimin e Kapaciteteve, Inovacionin Social, si dhe Të Dhënat dhe Digjitalizimin. • Prioritizimi i veprimeve bazuar në analizën e kostos dhe potencialin maksimal për reduktimin e emetimeve.
Ecuria e punës	
2024-10 -> 2025-03	<p>Zhvillimi i planit të veprimit dhe korniza e implementimit skenarët e neutralitetit klimatik dhe rrugët e ndikimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi i skenarëve të transformimit drejt neutralitetit klimatik përmes energjisë së rinovueshme, lëvizshmërisë së qëndrueshme,

	<p>efikasitetit të ndërtesave, NBS, menaxhimit të mbetjeve dhe qeverisjes.</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza e përfitimeve të përbashkëta: vende pune direkte nga transformimi industrial, ulje të kostove të energjisë dhe përmirësim i reziliencës klimatike. <p>Dizajnimi dhe implementimi i portofolit</p> <ul style="list-style-type: none"> 34 veprime konkrete me afate të detajuara implementimi, entitete përgjegjëse dhe strategji financimi. Qasje financimi e diversifikuar: bashkiake (8-20%), qeveritare (40-92%), IFI (50-80%), donatorë (65-92%). Integrimi i investimit kryesor privat (€100M Kurum transformim çeliku i gjelbër). 	
<p>2024-10 -> 2025-03</p>	<p>Monitorimi, Qeverisja dhe Inovacioni Social</p> <p>Korniza e Plotë e Monitorimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> 22 tregues specifikë që matin reduktimet e emetimeve, zhvillimin e infrastrukturës, zhvillimin e kapaciteteve dhe mobilizimin e investimeve. Monitorim në kohë reale përmes Sistemeve të Monitorimit të Cilësisë së Ajrit dhe platformave dixhitale të qeverisjes. Proceset vlerësuese vjetore me verifikim shkencor nga Universiteti i Elbasanit. <p>Inovacioni Organizativ:</p> <ul style="list-style-type: none"> Platforma PPP Komunale për angazhimin e sektorit privat. Programi i Menaxherëve të Energjisë të Certifikuar për zhvillimin e kapaciteteve lokale. Korniza e bashkëpunimit ndërkombëtar përmes pjesëmarrjes në Misionin e BE-së. <p>Inovacioni Social:</p> <ul style="list-style-type: none"> Programi Shkolla Zero Mbetje që integron edukimin mjedisor në të gjitha institucionet. Fushata e Ndërgjegjësimit për Energjinë me integrim në kurrikula. Angazhimi i komunitetit përmes Modelit të katër grupeve të Aktorëve. 	
<p>2025 -> 2030</p>	<p>Zbatimi në Tre Faza</p> <p>Ndërtimi i Bazës (2024-2025):</p> <ul style="list-style-type: none"> Studime paraprake të mundësisë së përdorimit të energjisë gjeotermale dhe zgjerimi i instalimeve diellore. Rinovimi i ndërtesave publike dhe krijimi i mekanizmave të qeverisjes. Zbatimi i projekteve pilot dhe zhvillimi i kornizës së monitorimit. <p>Zgjerimi i Shkallës (2025-2027):</p> <ul style="list-style-type: none"> Rinovimi i flotës së autobusëve (137 automjete), vendosja e rrjetit të karikimit për EV (80 stacione). Zbatimi i Planit të Zonës Metalurgjike dhe angazhimi i sektorit privat. Sisteme të plota të ndarjes së mbeturinave dhe programe për eficiencën e ndërtesave. <p>Transformimi (2027-2030):</p> <ul style="list-style-type: none"> Përfundimi i restaurimit të pyjeve në 680 hektar dhe dekarbonizimi 	

	<p>industrial.</p> <ul style="list-style-type: none"> Integrimi i teknologjive të qytetit inteligjent dhe përmirësimi i kapaciteteve të thithjes së karbonit. Vlerësim i plotë i ndikimit dhe demonstrimi i lidershit rajonal. 	
2025 -> 2030	<p>Menaxhim përshtatës dhe iteracione të Ardhshme korniza e dokumentit dinamik</p> <ul style="list-style-type: none"> Vlerësim vjetor i progresit që mundëson përshtatje strategjive bazuar në rezultatet e implementimit. Raportim transparent i aksesueshëm për të gjithë qytetarët përmes platformave dixhitale. Integrimi i teknologjive të reja dhe mundësive të partneriteteve. <p><i>2027 CCC Iteration Planning:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Dekarbonizim industrial i avancuar duke përfshirë hidrogjen të pastër dhe teknologji të kapjes së karbonit. Zgjerimi i bashkëpunimit rajonal dhe mekanizmave të transferimit të njohurive. Kapacitete të avancuara monitorimi dhe përmirësim i bazuar në evidencë. 	

2. Pjesa A – Gjendja Aktual e Veprimeve Klimatike

Pjesa A “Gjendja Aktual e Veprimeve Klimatike” përshkruan pikën e nisjes të qytetit drejt neutralitetit klimatik, duke përfshirë angazhimet dhe strategjitë e bizneseve kryesore lokale, dhe shërben si bazë për modulët e mëvonshëm dhe rrugët e përcaktuara për të nxitur veprime më të shpejta klimatike.

2.1. Module A-1 Inventari Bazë i Emetimeve të Gazrave Serrë

Moduli A-1 – “Inventari Bazë i Emetimeve të Gazrave Serrë” synon të detajojë dhe të përshkruajë inventarin më të përditësuar të emetimeve të gazrave serrë (GHG) të qytetit, me qëllim përcaktimin e nivelit bazë të emetimeve dhe identifikimin e hendekut të emetimeve drejt arritjes së neutralitetit klimatik deri në vitin 2030. Ky modul është hartuar në përputhje me specifikimet e inventarit të përcaktuara në Info Kit për Qytetet të Misionit të Qyteteve dhe me procesin metodologjik të përshkruar në Udhëzuesin e Planit të Veprimit.

Inventari i GHG për Bashkinë Elbasan mbulon territorin administrativ të përcaktuar sipas Ligjit nr. 115/2014, “Për ndarjen administrativo-territoriale të njësisve të qeverisjes vendore në Republikën e Shqipërisë”. Ky territor përfshin njësitë administrative Elbasan, Labinot-Fushë, Labinot-Mal, Gjinar, Shushicë, Gjergjan, Funar, Shirgjan, Tregan, Gracen, Bradashesh, Zavalina dhe Papër, të cilat përfshijnë qytetin e Elbasanit dhe gjithsej 116 fshatra. Njësia administrative Elbasan shërben si qendra e bashkisë dhe përfshin vetëm territorin urban të qytetit.

Territori i Bashkisë Elbasan shtrihet në një sipërfaqe prej rreth 872 km² dhe ndodhet në zonën qendrore të Shqipërisë. Ai kufizohet me Bashkinë Tiranë në veriperëndim, Bashkinë Librazhd në verilindje, Bashkinë Prrenjas në juglindje, Bashkinë Gramsh në jug, si dhe me Bashkitë Peqin dhe Cërrik në lindje dhe juglindje. Sipas Nomenklaturës së Njësive Territoriale për Statistika (NUTS) të Bashkimit Evropian, Bashkia Elbasan klasifikohet si një njësi administrative lokale statistikore (LAU), e grupit 2, brenda nivelit 3 të rajonit statistikor të Shqipërisë.

Viti bazë i inventarit për Bashkinë Elbasan është përcaktuar 2015. Edhe pse ky vit është më i hershëm se viti i rekomanduar 2018, ai përputhet me ndryshimet thelbësore në strukturën administrative dhe territoriale të Shqipërisë, të zbatuara në kuadër të Reformës Kombëtare Administrative dhe Territoriale. Kjo reformë, e realizuar në vitin 2015, solli një riorganizim të thellë të njësive të qeverisjes vendore, duke i reduktuar ato nga 375 në 61. Për pasojë, viti 2015 përfaqëson

dataset-in e parë të plotë dhe të disponueshëm pas riorganizimit territorial, duke ofruar një pasqyrim më të saktë dhe të krahasueshëm të strukturës së re administrative dhe gjeografike.

Popullsia e Bashkisë Elbasan në vitin bazë 2015 ishte 141,714 banorë, bazuar në të dhënat e regjistrimit kombëtar të popullsisë 2011, të përdorura për Planin e Përgjithshëm Vendor të Bashkisë. Ky numër popullsie shërben si pikë reference e besueshme për ndjekjen e ndryshimeve në emetime, përdorimin e energjisë dhe tregues të tjerë kyç, si pjesë e përpjekjeve klimatike të qytetit në të ardhmen.

A-1.1: Përdorimi përfundimtar i energjisë sipas sektorëve burimorë				
Sipas viteve	2015			
Njësia	MWh/vit			
	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	Totali
1. Sektori I ndërtimit	154,101.84	-	-	154,101.84
a. Elektriciteti	143,513.80	-	-	143,513.80
b. Gazi I lëngshëm	5,661.18	-	-	5,661.18
c. Nafta	3,546.86	-	-	3,546.86
d. Biomasa	975	-	-	975
e. Ngrohja diellore	405	-	-	405
2. Transporti	555,090	-	-	555,090
Nafta	460,590	-	-	460,590
Benzina	94,500	-	-	94,500
Biomasa		-	-	
3. Mbetjet solide komunale	-	-	-	-
4. Bujqësi, Pyjet dhe përdorime të tjera të tokës	-	-	-	-
Totali	709,191.85	-	-	709,191.85

A-1.2: Faktorët e emetimeve të aplikuara

Sipas qasjes së Paktit Evropian të Kryebashkiakëve për Energjinë dhe Klimën (Covenant of Mayors – CoM), inventari i emetimeve të gazrave serrë në njësitë e vetëqeverisjes lokale fokusohet kryesisht në konsumin final të energjisë dhe kërkesën për energji në sektorë që qeverisen plotësisht ose pjesërisht në nivel lokal. Përveç këtyre sektorëve energjetikë, inventari përfshin gjithashtu edhe sektorë jo-energjetikë, për të cilët njësitë vendore synojnë të planifikojnë dhe zbatojnë veprime për reduktimin e emetimeve deri në vitet 2030 dhe 2050. Bashkia e Elbasanit ka përgatitur këtë inventar në përputhje të plotë me metodologjinë CoM dhe raportin rregullisht progresin përmes platformës **MyCovenant**.

Në këtë kuadër, inventari i Bashkisë Elbasan është hartuar për **makro-sektorë energjetikë dhe jo-energjetikë**, të cilët:

- janë objekt kryesor i CoM për shkak të qeverisjes së tyre të plotë ose të pjesshme në nivel lokal;
- janë sektorë për të cilët Bashkia Elbasan synon të planifikojë dhe zbatojë veprime për reduktimin e emetimeve deri në vitin **2030** dhe **2050**.

Kjo qasje është plotësisht në përputhje me angazhimet e Bashkisë Elbasan në kuadër të **Planit të Qëndrueshëm të Veprimeve për Energjinë dhe Klimën (SECAP)** dhe siguron një raportim të qëndrueshëm dhe koherent sipas kornizës së **Covenant of Mayors**.

Makro-sektorët energjetikë dhe jo-energjetikë dhe sektorët e aktivitetit për të cilët është hartuar inventari janë:

1. Ndërtesat

- Ndërtesa komunale (administrative, arsimore, kulturore, sportive dhe shëndetësore)
- Ndërtesa private (banesore, tregtare dhe shërbime)
- Ndrichi publik

2. **Transporti**
  - Transporti publik (rrugor)
  - Transporti privat (rrugor)
  - Flota komunale (rrugor)
3. **Mbetjet**
  - Mbetje të ngurta komunale
4. **Bujqësia, Pyjet dhe Përdorimet e Tjera të Tokës**
  - Bujqësia
  - Pyjet
  - Përdorime të tjera të tokës

Ekzistojnë disa **mos-përputhje** midis kufijve aktualë të inventarit dhe mbulimit gjithëpërfshirës të neutralitetit klimatik:

1. **Sektori i Furnizimit me Ujë dhe Ujërave të Zeza**

Ky sektor është përjashtuar nga kategoria e ndërtesave komunale për shkak të procesit kombëtar të riorganizimit, sipas **VKM nr. 302, datë 11.05.2022**. Pas përfundimit të këtij procesi, bashkitë do të mbajnë **49% pronësi dhe fuqi vendimmarrëse**, ndërsa **51%** do t'i përkasë qeverisë qendrore, duke kufizuar kapacitetet për planifikim të pavarur në nivel lokal.

2. **Trajtimi i Ujërave të Zeza**

Aktualisht, në territorin e Bashkisë Elbasan nuk ekziston asnjë impiant për menaxhimin dhe trajtimin e ujërave të zeza. Për këtë arsye, ky burim potencial emetimi nuk është përfshirë në inventar.

3. **Modalitetet e Transportit**

Inventari përfshin vetëm **transportin rrugor**, pasi ky është aktualisht i vetmi modalitet transporti për pasagjerë që operon në territorin e bashkisë.

Veprime të planifikuara për adresimin e mos-përputhjeve

- Bashkia Elbasan planifikon të rishikojë përfshirjen e sektorit të furnizimit me ujë pas përfundimit të procesit kombëtar të riorganizimit dhe qartësimit të përgjegjësive komunale.
- Zhvillimet e ardhshme infrastrukturore, përfshirë potencialisht ndërtimin e impianteve të trajtimit të ujërave të zeza, do të integrohen në inventarët e përditësuar të emetimeve.
- Inventari do të zgjerohet për të përfshirë **modalitete të tjera transporti**, nëse dhe kur ato bëhen operacionale në territorin e Bashkisë Elbasan.

Për **sektorët energjetikë**, emetimet raportohen në **ton CO₂ (tCO₂)**, ndërsa për **sektorët jo-energjetikë** raportimi kryhet në **ton CO₂-ekuivalent (tCO₂-eq)**.

Tre kategoritë kryesore të emetimeve nga **makro-sektorët energjetikë** të përfshirë në inventar janë:

- a. **Emetime të drejtëpërdrejta** nga konsumimi final i energjisë
- b. **Emetime të tërthorta** nga energjia e furnizuar përmes rrjetit
- c. **Emetime të drejtëpërdrejta jo-energjetike**

Emetimet të drejtëpërdrejta dhe jotë drejtëpërdrejta të CO₂ për secilin burim energjie janë përlllogaritur për vitin **2015**, duke shumëzuar konsumin final të energjisë ose konsumin e karburantit me **faktorin përkatës të emetimit**. Një faktor emetimi përkufizohet si shkalla mesatare e emetimeve të një gazi serrë (GHG) nga një burim i caktuar, e lidhur me një njësi aktiviteti, dhe shprehet në **tCO₂/MWh** ose **tCO₂-eq/MWh**, sipas rastit.

Formulat e përdorura për përlllogaritjen e emetimeve janë:

- **Emetimet e GHG nga ndërtesat** = Konsumi final i energjisë x Faktori i emetimit
- **Emetimet e GHG nga transporti** = Konsumi i karburantit x Faktori i emetimit

Inventari i emetimeve është hartuar në përputhje me **Udhëzimet e IPCC 2006 (Tier 1)**, duke përdorur të dhëna aktiviteti të shumëzuara me **faktorë standardë të emetimit**. Kjo qasje siguron krahasueshmëri me inventarët kombëtarë dhe përputhshmëri me kërkesat e raportimit të **Paktit të Kryebashkiakëve për Energjinë dhe Klimën (Covenant of Mayors – CoM)**. Kjo zgjedhje metodologjike është bërë për shkak të mungesës aktuale të faktorëve të emetimeve specifike lokale ose kombëtare për Shqipërinë.

Inventari Bazë i Emetimeve të Gazrave Serrë për Bashkinë Elbasan për vitin **2015** është përgatitur sipas **qasjes së bazuar në aktivitet**, duke ndjekur të njëjtën metodologji që është përdorur deri më tani për përgatitjen e inventarëve në nivel kombëtar.

Tre gazrat serrë të përfshirë në inventar janë:

- **Dioksidi i karbonit (CO₂)**
- **Metani (CH₄)**
- **Oksidi i azotit (N₂O)**

Njësia përfundimtare e raportimit për **sektorët energjetikë** është **ton CO₂ (tCO₂)**, ndërsa për **sektorët jo-energjetikë** përdoret **ton CO₂-ekuivalent (tCO₂-eq)**.

Konvertimi i emetimeve të **CH₄** dhe **N₂O** në ekuivalent CO₂ është realizuar duke përdorur vlerat e **Potencialit të Ngrohjes Globale (Global Warming Potential – GWP)** për një horizont kohor **100-vjeçar**, sipas **Raportit të Pestë të Vlerësimit të IPCC (Fifth Assessment Report – AR5)**:

- **Metani (CH₄) = 28 tCO₂-eq**
- **Oksidi i azotit (N₂O) = 265 tCO₂-eq**

Burimet fillestare të energjisë	Dioksid Karboni (CO ₂)	Metani (CH ₄)	Oksidi i Azotit(N ₂ O)	Gazrat F (hidrofluorokarbonet dhe perfluorokarbonet)	Heksafluoruri i sqfurit (SF ₆)	Trifluoruri i azotit (NF ₃)
Liquid gas	1,324.72	-	-	-	-	-
Diesel	121,254.83	-	-	-	-	-
Petrol	-	-	-	-	-	-

A-1.3: Aktiviteti sipas sektorëve të burimit			
Sipas viteve			
Njësia: MWh/vit	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3
1. Ndërtimi	154,101.84	-	-
Godina e Bashkisë	982.75	-	-
Ndërtesa banimi private	140,349.09	-	-
Ndërtesa biznesi private	3,450.00	-	-
Ndriçimi [publik	9,320.00	-	-
Industria		-	-
2. Transporti	555,090.00	-	-
Transporti publik	92,670.00	-	-
Mjetet e Bashkisë	2,140.00	-	-
Transporti privat dhe biznesi	460,280.00	-	-
3. Mbetjet solide	168,523.79	-	-
Mbetjet solide të Bashkisë	73,134.71	-	-
Bujqësia, pyjet dhe përdorime të tjera të tokës	95,389.08	-	-

Sektori i Ndërtimit (Ndërtesat)

Ndërtesat përbëjnë 31% të emetimeve totale, që korrespondon me 140,813.90 tCO₂-eq. Konsumi i energjisë elektrike përfaqëson burimin kryesor të emetimeve në këtë sektor. Ndërtesat private rezidenciale kontribuojnë me 90.7% të emetimeve të lidhura me ndërtesat, ndërsa ndërtesat bashkiake dhe ndriçimi publik kontribuojnë me 9.3%.

Nivelet e larta të emetimeve të lidhura me elektricitetin pasqyrojnë përzjerjen e energjisë elektrike me intensitet të lartë karboni në Shqipëri, e cila karakterizohet nga një faktor emetimi prej 0.9655 tCO₂/MWh.

Sektori i transportit

Sektori i transportit është burimi më i madh i emetimeve, duke përbërë 31.9% të emetimeve totale, ose 144,662.99 tCO₂-eq. Transporti privat dhe ai tregtar dominojnë këtë sektor, duke qenë përgjegjës për 83% të emetimeve të transportit (119,894.07 tCO₂-eq). Transporti publik kontribuon me 16.7% (24,209.85 tCO₂-eq), ndërsa flota bashkiake ka një kontribut relativisht të ulët prej 0.4% (559.07 tCO₂-eq). Pësia e lartë e emetimeve në këtë sektor reflekton varësinë e qytetit nga transporti rrugor i bazuar në karburante fosile, si dhe nivelin e ulët të alternativave me emetime të ulëta.

Sektori i mbetjeve

Sektori i mbetjeve kontribuon me 16.1% të emetimeve totale, që korrespondon me 73,134.71 tCO₂-eq, kryesisht si rezultat i depozitimit të mbetjeve të ngurta komunale. Përlllogaritja e emetimeve në këtë sektor është kryer duke përdorur metodën IPCC – First Order Decay (FOD), e cila merr në konsideratë aktivitetet e menaxhimit të mbetjeve për periudhën 1990–2040, me qëllim adresimin e karakterit të vonuar të emetimeve të gjeneruara nga mbetjet e depozituara.

Sektori i Bujqësisë, Pyjeve dhe Përdorimit të Tokës:

Ky sektor kontribuon me 21% të emetimeve totale, ose 95,389.08 tCO₂-eq. Inventari përfshin emetimet nga tokat e menaxhuara, djegiet e biomasës në toka të menaxhuara dhe ndryshimet në rezervat e karbonit. Sektori përfaqëson njëkohësisht burim emetimesh dhe potencial për thithjen e karbonit. Megjithatë, kapaciteti i plotë i sinkeve të karbonit nuk është vlerësuar ende plotësisht në inventarin aktual dhe përbën një fushë me potencial për përmirësim në inventarët e ardhshëm.

Emetimet e CO₂

Sipas strukturës së konsumit të karburanteve në sektorin e transportit, emetimet nga nafta (dizeli) janë dukshëm më të larta krahasuar me emetimet nga benzina, e cila konsiderohet një karburant më i pastër për sa i përket intensitetit të emetimeve të CO₂.

Më poshtë paraqiten sasi të emetimeve të CO₂ / CO₂-ekuivalent nga karburantet e përdorura, të ndara sipas nën-sektorëve të transportit, të paraqitura në formë tabelare dhe grafike.

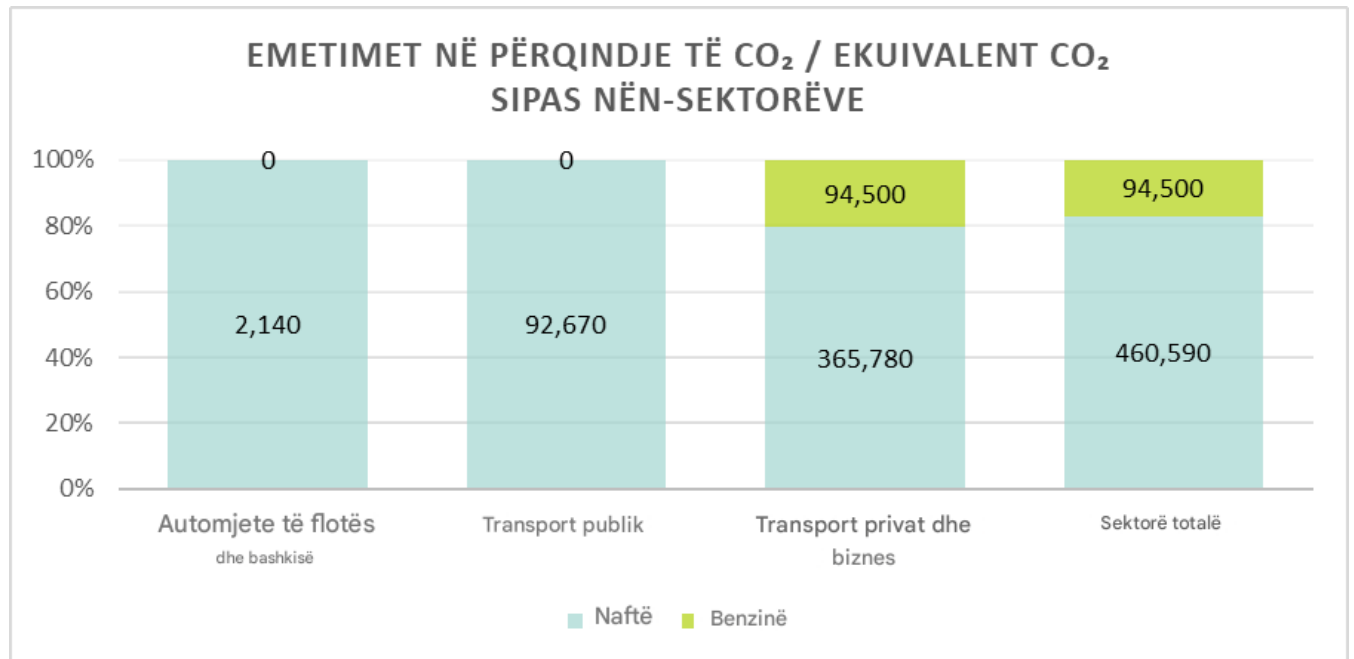

Figura 4: Emetimet në përqindje të CO₂ / ekuivalent CO₂ sipas nën-sektorëve

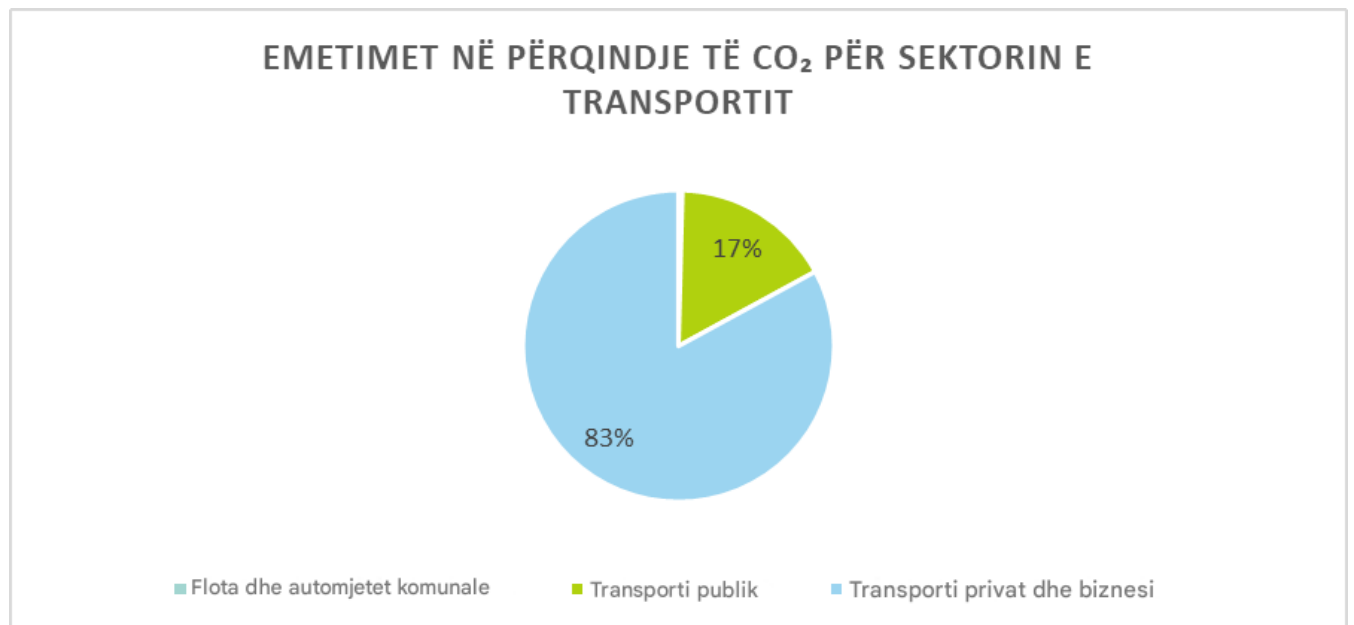

Figura 5: Emetimet në përqindje të CO₂ për sektorin e transportit

Në përfaqësimin grafik më lart, shihet se emetimet nga nafta (diesel) e përdorur në sektorin e transportit përbëjnë 83.18%, ndërsa benzina ka një pjesëmarrje dukshëm më të vogël, 16.82%; kjo kryesisht për shkak se konsumi i

benzinës në transport është dukshëm më i ulët se ai i dieselit, por edhe sepse benzina ka emetime më të ulëta për njësi.

Sipas pritshmërive, nëse i referohemi numrit të makinave, pra konsumit, nën-sektori i automjeteve private dhe biznesi ka pjesëmarrjen më të madhe bindshëm me 82.88%, pasuar nga sektori i transportit publik me 16.74%, ndërsa emetimet nga flota komunale janë vetëm 0.38%.

Nga të dhënat statistikore që ka Bashkia e Elbasanit, identifikohet se edhe sektorët jo-energjetikë – Sektori i Mbeturinave dhe Bujqësia dhe Pyjet – përbëjnë një shqetësim në emetimet e CO₂, të cilat i paraqesim më poshtë në grafik:

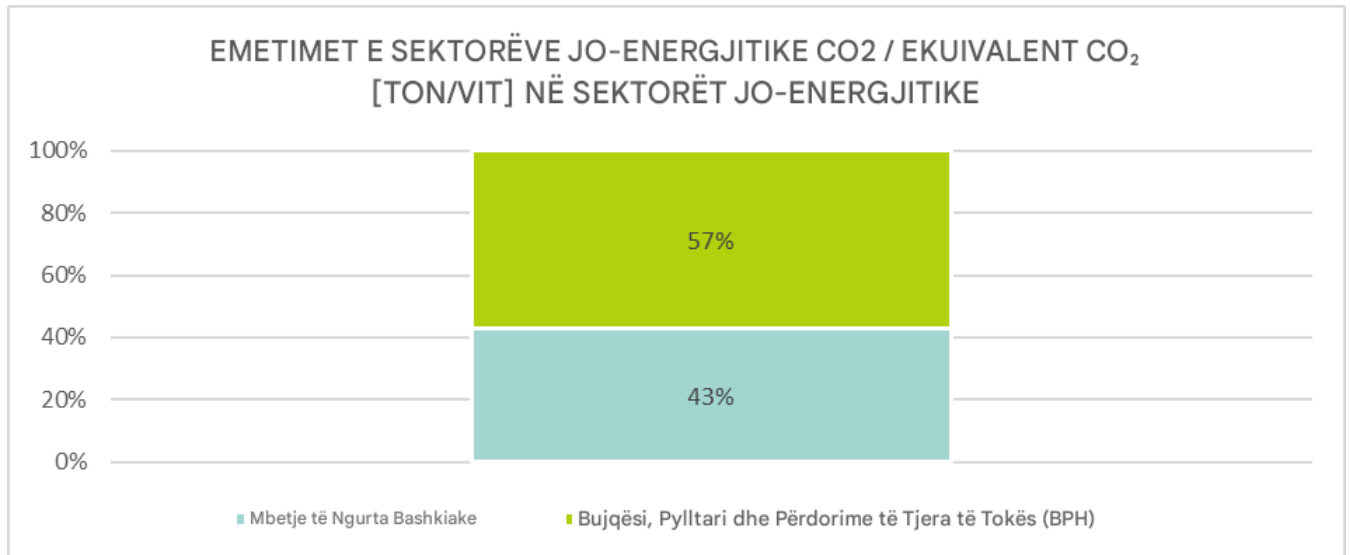

Figura 6: Emetimet e sektorëve jo-energjetikë

A-1.6: Përshkrimi dhe vlerësimi i inventarit bazë të emetimeve të gazrave serrë (GHG)

Përshkrim, vlerësim dhe kontekstualizim i tabelave dhe grafikëve të mësipërm

Përshkrim dhe vlerësim i inventarit bazë të emetimeve

Inventari Bazë i Emetimeve të GHG-së për vitin 2015 ofron një pasqyrë të konsoliduar të emetimeve në të gjitha sektorët dhe shërben si pikë reference për planifikimin e veprimeve klimatike të Elbasanit. Përgatitur duke përdorur një metodologji të bazuar në aktivitet, e përputhur me Covenant of Mayors (CoM), inventari kvantifikon emetimet që rrjedhin nga përdorimi i energjisë dhe proceset jo-energjetike brenda kufijve administrativë të bashkisë. Ky inventar bazë i mundëson qytetit të identifikojë sektorët prioritarë për ndërhyrje, të monitorojë progresin dhe të vlerësojë përputhshmërinë me objektivin e reduktimit për vitin 2030. BEI-ja, së bashku me Vlerësimin e Rrezikut dhe Vulnerabilitetit (RVA), formon bazën analitike për Planin e Veprimit për Klimën. Ai identifikon sektorët kryesorë të emetimeve, ndërtesat, transportin, mbeturinat dhe bujqësinë/pyjet, dhe kvantifikon kontributin e tyre ndaj emetimeve totale. Kjo strukturë siguron një bazë të qëndrueshme për prioritizimin e veprimeve për zbutjen e ndikimeve dhe vlerësimin e efektit të pritur të masave të planifikuara. Inventari mbulon emetimet direkte nga konsumimi final i energjisë, emetimet indirekte nga energjia elektrike e furnizuar përmes rrjetit, dhe emetimet jo-energjetike si proceset e menaxhimit të mbeturinave dhe përdorimit të tokës. Analiza përfshin CO₂, CH₄ dhe N₂O, të konvertuara në vlera ekuivalente CO₂ duke përdorur faktorët e Potencialit Global të Ngrohjes të IPCC-së.

Aktiviteti i sektorit

Sipas Udhëzuesit të CoM dhe qasjes së zgjedhur “të bazuar në aktivitet”, IBE-ja për Bashkinë e Elbasanit përmban makro-sektorët energjetikë dhe jo-energjetikë, konkretisht: i) makro-sektori i ndërtesave; ii) transporti; iii) Mbeturinat; dhe iv) Bujqësia dhe Pyjet.

1. Sektori i ndërtesave, pajisjeve dhe impianteve (shkurt “Ndërtesat”) ndahet në nënsektorë: ndërtesa publike / komunale; ndërtesa private rezidenciale dhe komerciale; dhe ndriçimi publik.
2. Sektori i transportit (vetëm transporti rrugor): ndahet në nënsektorë: flota e bashkisë automjetet e bashkisë, transporti publik; transporti privat individual dhe i biznesit; DHE

Dy sektorët “jo-energjetikë”:

- Sektori i mbeturinave – mbeturinat e ngurta; DHE
- Sektori i bujqësisë, pyjeve dhe përdorimeve të tjera të tokës

Metoda e llogaritjes së emetimeve

Për sektorët e energjisë, emetimet direkte dhe indirekte të gazrave serrë llogariten për aktivitete specifike bazuar në konsumin përfundimtar të energjisë dhe faktorët përkatës të emetimeve:

Emetimet direkte për sektorin e ndërtesave llogariten nga të dhënat e konsumit të energjisë: elektriciteti, gaz i lëngshëm (LPG), nafta, biomasë dhe ngrohja me diell, duke përdorur faktorët përkatës të emetimeve.

Të njëjtat emetime për transportin llogariten nga konsumi i karburantit: nafta, benzina, dhe faktorët përkatës të emetimeve.

Të dhënat për inventarin bazë u mbledhën nga departamentet përkatëse komunale përgjegjëse për mjedisin, transportin, shërbimet urbane, mbeturinat, pyjet, bujqësinë dhe blegtorinë. Këto burime siguruan një bazë të plotë dhe koherente të të dhënave për të gjithë sektorët e përfshirë në inventar.

Komuna e Elbasanit gjithashtu ka llogaritur emetimet aktuale të shkaktuara nga industria, por nuk i përfshiu në raportin e këtij viti për shkak të kompleksitetit të tyre. Trajtimi i emetimeve të zonës metalurgjike kërkon qasje të specializuara që plotësojnë kornizën e inventarit komunal të SECAP. Zona metalurgjike e mëparshme, me sipërfaqe 412 hektarë, përfshin impiante të mëdha të prodhimit të çelikut, përfshirë operacionet e Kurum International, dhe përfaqëson burime emetimi që kërkojnë protokolle monitorimi dhe strategji ndërhyrjeje të veçanta. Emetimet industriale përfshijnë kërkesa të matjes specifike për proceset, faktorë emetimi sektor-specifik dhe kuadër rregullator që funksionon përmes mekanizmave të ndryshëm qeverisës nga shërbimet komunale. Kompleksiteti teknik i proceseve të prodhimit të çelikut, përfshirë furrat me hark elektrik, derdhjen dhe rrotullimin, kërkon ekspertizë të specializuar dhe sisteme monitorimi që plotësojnë metodologjitë komunale të inventarit. Komuna e pranon se arritja e neutralitetit klimatik deri në 2030 kërkon angazhim të plotë me këto burime kryesore emetimi përmes ndërhyrjeve të dedikuara për transformimin industrial dhe dekarbonizimin e prodhimit të çelikut.

Viti referencë për inventarin bazë të emetimeve të Komunës së Elbasanit është viti 2015, pasi në këtë vit përfundoi Reforma Territoriale dhe Administrative për Njësitë e Vetëqeverisjes Lokale në të gjithë Shqipërinë. Gjatë këtyre viteve u përcaktuan edhe kufijtë territorialë administrativë të komunave.

Për qëllimin e besueshmërisë dhe saktësisë së të dhënave dhe mbledhjes së tyre nga të gjitha njësitë administrative, u vendos që 2015 të jetë viti referencë — viti në të cilin filloi raportimi nga të gjitha njësitë përbërëse të Njërive të Vetëqeverisjes Lokale, duke përfshirë edhe Komunën e Elbasanit.

Analiza e konsumit të energjisë dhe emetimeve të gazrave serrë sipas sektorëve fokusohet në sektorin e ndërtesave dhe impianteve, sektorin e transportit duke marrë parasysh flotën ekzistuese të automjeteve të institucionit, flotën e transportit publik dhe transportin privat ose të biznesit. Analiza e sektorëve jo-energjetikë bazohet në të dhënat mbi sasinë e emetimeve (ton/vit) dhe CO₂ për këta sektorë si

mbeturinat komunale, bujqësia, pyjet dhe përdorimet e tjera të tokës.

Në paraqitjen grafike më sipër, emetimet e gazrave serrë vlerësohen duke përfshirë të gjithë burimet e energjisë dhe burimet e emetimeve brenda kufijve administrativë të Komunes së Elbasanit. Emisionet e CO₂ sipas sektorëve janë si më poshtë: për sektorin e ndërtesave, emetimet totale të CO₂ janë 140,813.90 ton/vit, të ndara sipas nën-sektorëve: ndërtesat publike komunale 790,91 ton/vit për ndërtesat publike komunale, 127,693.55 ton/vit për ndërtesat private rezidenciale, 8,998.46 ton/vit për ndërtesat private të biznesit dhe 8,998.46 ton/vit për ndriçimin publik.

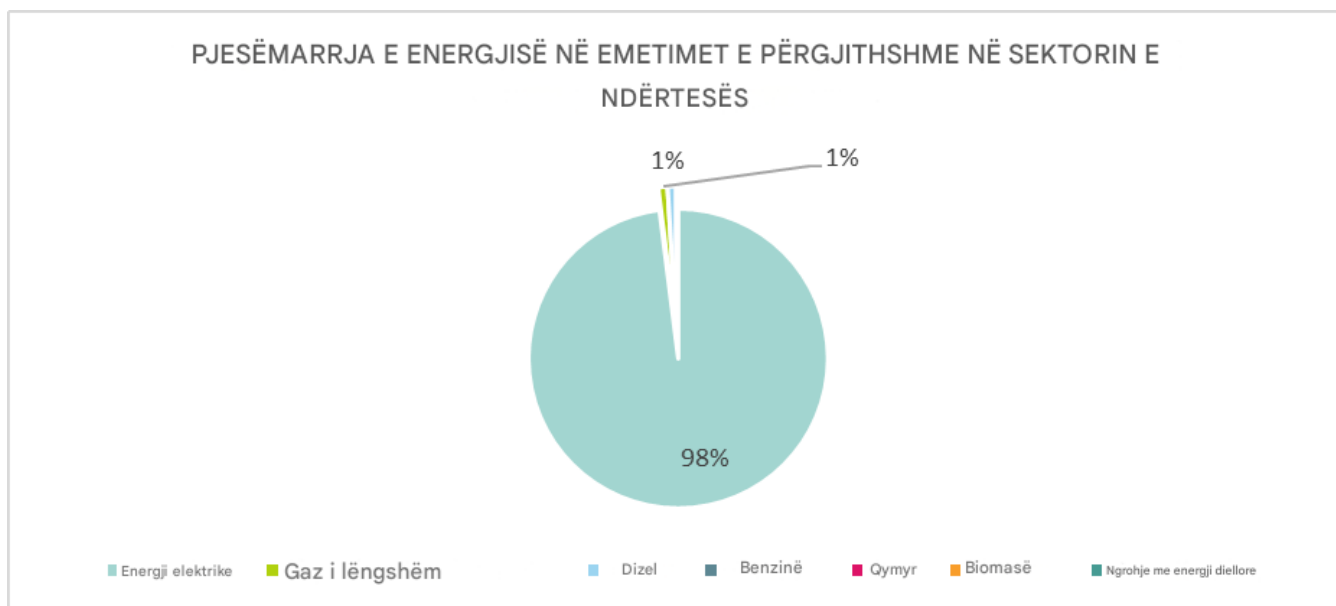

Figura 7: Pjesëmarrja e energjisë në emetimet totale të sektorit të ndërtesave

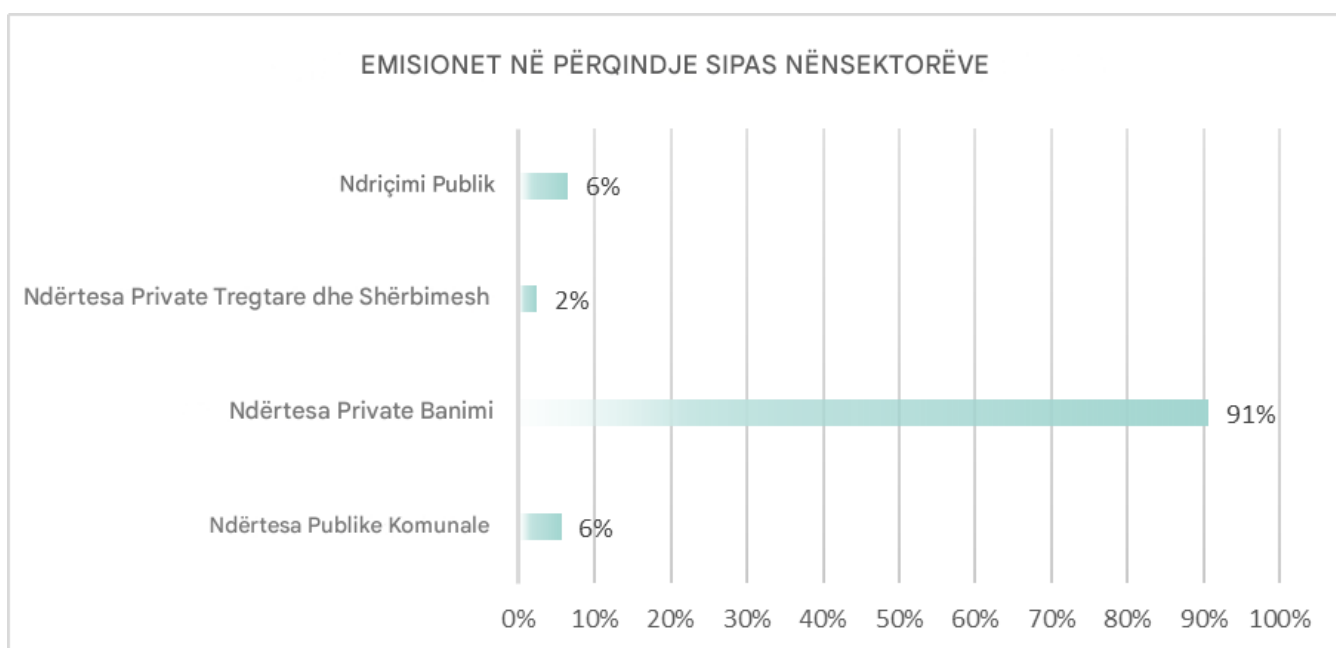

Figura 8: Emetimet në përqindje sipas nën-sektorëve

Nga të dhënat e emetimeve të CO₂ për sektorë të tillë si: ndërtimi, transporti, menaxhimi i mbetjeve dhe Bujqësia, Pyjet dhe përdorimi i tokës, identifikohet se në total ka 454,000.68 ton/vit emetime, prej të cilave sektori me peshën më të lartë specifike është sektori i mbetjeve të ngurta me 37% (i ndarë në nënsektorë: 16% nga mbetjet dhe 21% nga bujqësia, pyjet dhe përdorimi i tokës). Sektori i dytë me peshë të lartë specifike është sektori i transportit me 32%, i ndarë sipas nënsektorit të transportit privat që përbën 32% të peshës specifike të emetimeve të CO₂, ndërsa sektori i tretë mbetet sektori i ndërtesave me 31%, ku nënsektori i ndërtesave private rezidenciale kontribuon me 28% të emetimeve të CO₂. Gjithashtu, po paraqesim grafikët me të dhëna mbi situatën e emetimeve të CO₂ (ton/vit) sipas sektorëve.

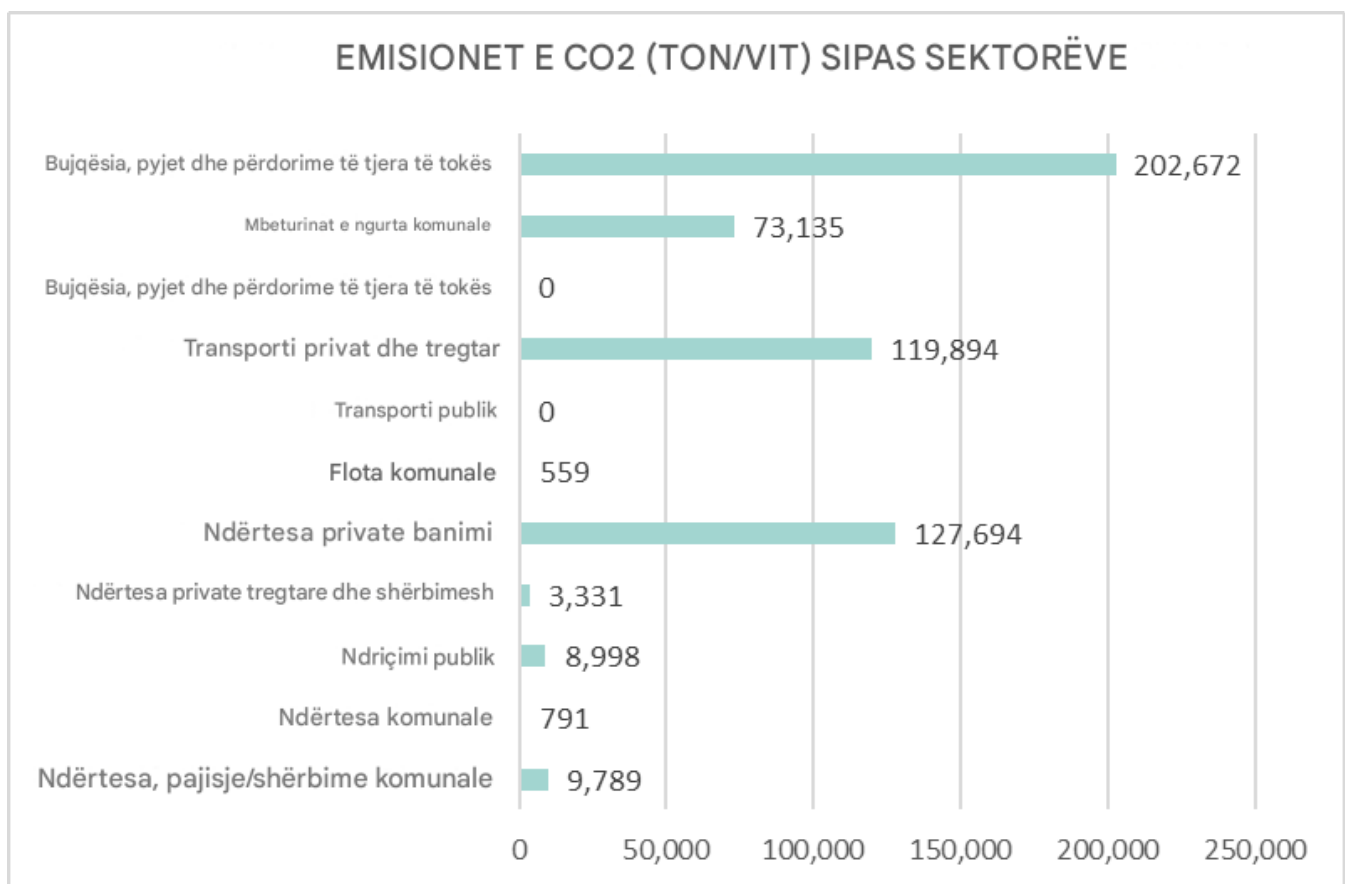

Figura 9: Emetimet e CO₂ (ton/vit) sipas sektorëve

2.2. Module A-2 Vlerësimi i Politikave dhe Strategjive Aktualë

Module A-2 “Politikat dhe Strategjitë Aktualë” duhet të listojë politikat, strategjitë, iniciativat ose rregulloret përkatëse në nivel lokal, rajonal dhe kombëtar, të rëndësishme për tranzicionin e qytetit drejt neutralitetit klimatik.

Tabela e mëposhtme paraqet një vlerësim gjithëpërfshirës të politikave, strategjive dhe rregulloreve ekzistuese që ndikojnë në ambicien e qytetit për neutralitet klimatik deri në vitin 2030. Ajo kategorizon çdo instrument sipas llojit dhe nivelit të qeverisjes, vlerëson rëndësinë e tyre për qëllimet e neutralitetit klimatik dhe identifikon nevoja specifike për veprime për të maksimizuar efektivitetin e tyre.

A-2.1: Listë e politikave, strategjive dhe rregulloreve të rëndësishme					
Lloji	Niveli	Emri dhe titulli	Përshkrimi	Rëndësia	Nevoja për veprim
Strategjia	European	Strategjia EU “Farm to Fork”	Strategji e prezantuar në 2020 si pjesë e Marrëveshjes së Gjellbër Evropiane për një politikë të integruar ushqimore, duke adresuar kontributin e sistemeve ushqimore ndaj emetimeve.	<ul style="list-style-type: none"> • Përfaqëson hapa të rëndësishëm drejt adresimit të ndikimeve mjedisore të sistemeve ushqimore • Promovon prodhimin dhe konsumimin e ushqimeve të qëndrueshme • Mbështet tranzicionin drejt dietave më të shëndetshme dhe më të qëndrueshme • Trajton emetimet bujqësore dhe humbjet ushqimore • Inkurajon zinxhirët e furnizimit më të shkurtër duke reduktuar emetimet nga transporti 	<ul style="list-style-type: none"> • Forcimi i implementimit në nivel kombëtar dhe lokal • Përmirësimi i koordinimit me politikat klimatike • Zhvillimi i lidhjeve më të forta me iniciativat urbane të ushqimit • Përmirësimi i monitorimit dhe raporteve • Mbështetja e kërkimit dhe inovacionit në sistemet ushqimore të qëndrueshme
Rregullore	UN Objektivi 7	Energjia e përbalueshme dhe e pastër	Udhëzimet e Qëllimit 7 synojnë të sigurojnë qasje për të gjithë në shërbime energjetike moderne, të përmirësojnë efikasitetin dhe të promovojnë veprime për prodhimin e energjisë nga burime të rinovueshme.	<ul style="list-style-type: none"> • Ulja e konsumit të energjisë • Ulja e emetimeve të gazrave serrë (GHG) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zhvilloni strategji gjithëpërfshirëse për përdorimin e energjisë së rinovueshme • Zbatoni programe për efikasitetin e energjisë në të gjitha sektorët • Krijoni mekanizma financimi për të mbështetur investimet në energji të pastër • Ndërtoni kapacitete teknike për zbatimin e projekteve të energjisë së rinovueshme • Vendosni sisteme monitorimi për të ndjekur progresin në treguesit e tranzicionit energjetik • Pilotët municipalë të energjisë diellore arrijnë një ulje kostoje prej 48% • Zgjerimi i CCC: Transformim i energjisë së rinovueshme në gjithë qytetin
Rregulorja	UN Objektivi 11	Qytete dhe Komunitete të Qëndrueshme	Drejtimi i veprimeve të objektivit është që qytetet të ofrojnë mundësi të barabarta për të gjithë, akses në shërbime, energji, banim, transport, etj., duke adresuar sfidat me të cilat përballen qendrat urbane, si trafiku i	<ul style="list-style-type: none"> • Ulja e konsumit të energjisë • Ulja e emetimeve të gazrave serrë (GHG) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zhvilloni qasje të integruara të planifikimit urban që japin përparësi qëndrueshmërisë • Zbatoni zgjidhje të lëvizshmërisë së qëndrueshme, duke përfshirë transportin publik dhe atë jo-motorik • Krijoni standarde për ndërtesa të gjelbra dhe programe për rikonstruktim

			ngarkuar, mungesa e fondeve për sigurimin e shërbimeve bazë, degradacioni i infrastrukturës, si dhe mungesa e banesave të përshtatshme.		<ul style="list-style-type: none"> Vendosni programe të qëndrueshmërisë urbane për të adresuar ndikimet e klimës Siguroni akses në energji të pastër dhe shërbime të qëndrueshme për të gjitha komunitetet Autoritet i drejtpërdrejtë mbi planifikimin urban, banesat, infrastrukturën e transportit Krijimi i Sektorit "Mission Cities" për të demonstruar angazhimin institucional
Rregullorja	UN Objektivi 13	Veprimet klimatike	Qëllimi 13 propozon masa për të adresuar emetimet e gazrave serrë, të cilat janë shkaku kryesor i ngrohjes globale dhe shkaktojnë ngjarje ekstreme meteorologjike që ndikojnë në jetën në të gjithë planetin.	<ul style="list-style-type: none"> Ulja e konsumit të energjisë Ulja e emetimeve të gazrave serrë 	<ul style="list-style-type: none"> Hartoni plane gjithëpërfshirëse të veprimit për klimën me objektiva specifike për reduktimin e emetimeve Zbatoni masa përshtatja për të adresuar ndjeshmëritë klimatike Integrioni konsiderata klimatike në të gjitha proceset e planifikimit komunal Forconi kapacitetin për monitorimin e klimës dhe përgjigjen ndaj emergjencave Krijoni mekanizma financimi për klimën për të mbështetur veprimet e zbutjes dhe përshtatjes
Plani i veprimit	Rregullorja	Agjenda e Gjellbër për Ballkanin Perëndimor	Një nismë gjithëpërfshirëse rajonale, e përafruar me Marrëveshjen e Gjellbër Evropiane, që fokusohet në veprimin për klimën, ekonominë rrethore, mbrojtjen e biodiversitetit, luftimin e ndotjes dhe sistemet e qëndrueshme ushqimore në të gjitha vendet e Ballkanit Perëndimor.	<ul style="list-style-type: none"> Krijon një kornizë rajonale për veprim të koordinuar klimatik, të përafruar me objektivat klimatike të BE-së Vendos mekanizma për monitorimin dhe ndjekjen e progresit drejt objektivave për uljen e emetimeve Nxit bashkëpunimin ndërkuftar për sfidat e përbashkëta mjedisore dhe menaxhimin e burimeve Mbështet investimet në teknologjitë e energjisë së pastër dhe dekarbonizimin e sektorëve kyç Ofron bazë për aksesimin e fondeve të BE-së dhe asistencës teknike për projektet klimatike 	<ul style="list-style-type: none"> Vendos struktura qeverisjeje plotësisht funksionale për zbatimin në nivel lokal Hartoni plane veprimi lokale të përafruara me kornizat dhe objektivat rajonale Forconi kapacitetet institucionale dhe ekspertizën teknike për zbatimin e veprimeve klimatike Përmirëson sistemet e mbledhjes së të dhënave dhe monitorimit për të ndjekur progresin Integron prioritetet e Agjendës së Gjellbër në planet dhe buxhetet e zhvillimit komunal
Ligj	Kombëtar	Ligji 10431/2011, "Për Mbrojtjen e Mjedisit"	ChatGPT said: Është thelbësore të ndikojë politikat dhe veprimet për ndryshimet klimatike dhe qëndrueshmërinë. Ka për qëllim të mbrojë dhe përmirësojë mjedisin, duke siguruar zhvillim të qëndrueshëm dhe mirëqenie për brezat e tanishëm	<p>Ofron një kornizë të plotë ligjore për adresimin e problemeve mjedisore duke promovuar zhvillimin e qëndrueshëm.</p> <p>Trajton ndryshimet klimatike si një shqetësim madhor mjedisor.</p> <p>Urdhëron vlerësimet e ndikimit në mjedis.</p> <p>Përcakton udhëzime për menaxhimin e mbetjeve.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Inkurajon energjinë e rinovueshme Zhvillim dhe zbatim i strategjive të përshtatjes ndaj klimës Ndërgjegjësimi i qytetarëve Përfitim gjithashtu drejt planifikimit urban të qëndrueshëm Inovacioni i CCC: Programi i Menaxherëve të Energjisë të Certifikuar krijon kapacitet lokal zbatimi

			dhe të ardhshëm.	Vendos mekanizma për zbatimin mjedisor dhe dënime për shkeljet.	
Ligj	Kombëtar	Ligji Nr. 124/2015 Për efikasitetin e energjisë	Ligji, i cili synon të ulë konsumimin e energjisë, të rrisë përdorimin e burimeve të energjisë së rinovueshme dhe të rrisë efikasitetin e energjisë, u hartua për të promovuar efikasitetin dhe kursimin e energjisë në sektorë të ndryshëm të ekonomisë.	Përmirësimi i efikasitetit të energjisë ndihmon në uljen e emetimeve të Gazrave Sera. Efikasiteti i energjisë është thelbësor në zhvillimin e qyteteve inteligjente. Efikasiteti i energjisë plotëson integrimin e burimeve të energjisë së rinovueshme në sistemin energjetik.	Auditime të rregullta energjetike. Financim dhe stimuj të rinj dhe gjithëpërfshirës. Përmirësim i vazhdueshëm i efikasitetit të energjisë.
Plani i Përgjithshëm Kombëtar Territorial	Kombëtar	Plani Kombëtar i Përgjithshëm Territorial	“Shqipëria 2030” ofron kuadër referues strategjik për zhvillim territorial të qëndrueshëm, me objektivin mjedisor 3 që fokusohet në përmirësimin e cilësisë së ajrit.	<ul style="list-style-type: none"> • Siguron kuadër të integruar të planifikimit hapësinor që mbështet zhvillimin me emetime të ulëta karboni • Promovon formë urbane kompakte duke ulur emetimet nga transporti • Mbron infrastrukturën e gjelbër që mbështet sekuestrimin e karbonit • Integron konsideratat klimatike në prioritetet kombëtare të zhvillimit • Mbështet koordinimin midis politikave sektoriale që ndikojnë në klimën 	<ul style="list-style-type: none"> • Forcon mekanizmat e zbatimit dhe kapacitetin lokal • Përmirëson integrimin e klimës në të gjitha ndërhyrjet territoriale • Zhvillon udhëzime më të detajuara për zhvillim të pajtueshëm me klimën • Përmirëson monitorimin e ndikimeve klimatike të planit territorial • Siguron konsistencë me objektivat dhe kornizat klimatike të përditësuara
Plani i veprimit	Kombëtar	Plani Kombëtar i Veprimit për Efikasitetin e Energjisë	Plani Kombëtar i Veprimit për Efikasitetin e Energjisë i miratuar me VKM Nr. 709, datë 1.12.2017 “Për miratimin e Planeve të Dytë dhe të Tretë Kombëtare të Veprimit për Efikasitetin e Energjisë për Shqipërinë, 2017-2020”	<ul style="list-style-type: none"> • Vendos objektiva kombëtare për përmirësimin e efikasitetit të energjisë • Përshkruan masa sektoriale për uljen e konsumit të energjisë • Mbështet tranzicionin drejt sistemeve energjetike me karbon të ulët • Kontribuon në arrijten e objektivave të efikasitetit të energjisë të BE-së • Siguron kuadër për monitorimin e energjisë efficiency progress 	<ul style="list-style-type: none"> • Ulja e emetimeve të GHG • Përshtetimi i zbatimit në të gjitha sektorët ekonomikë • Përmirësimi i mekanizmave të financimit për investime në efikasitetin e energjisë • Forcimi i kapacitetit teknik në të gjitha nivelet e qeverisjes • Përmirësimi i mbledhjes së të dhënave dhe sistemeve të raportimit • Pajtimi me kuadrat e përditësuara të efikasitetit të energjisë së BE-së
Strategjia Kombëtare	Kombëtar	Strategjia Kombëtare e Transportit	Strategjia Kombëtare e Transportit udhëzon zhvillimin e sektorit të transportit duke marrë parasysh ndikimet mjedisore dhe qëndrueshmërinë.	<ul style="list-style-type: none"> • Siguron kuadër strategjik për zhvillimin e sektorit të transportit • Përfshin konsiderata për qëndrueshmërinë mjedisore • Mbështet përafrimin me politikatat e transportit të BE-së • Trajton emetimet nga një nga sektorët më me ndikim kontribues 	<ul style="list-style-type: none"> • Ulja e emetimeve të GHG • Forcon zbatimin e prioritetëve të transportit të qëndrueshëm • Përmirëson integrimin me planifikimin e klimës dhe energjisë • Përmirëson kuadrin e monitorimit dhe vlerësimit • Përshtet adoptimin e teknologjive të transportit me karbon të ulët • Zhvillon mekanizma më të fortë koordinimi në nivelet e qeverisjes; kuadri i e-mobilitetit demonstroi konvertimin e 15% të flotës së taksive

Udhëzim	Kombëtar	Vendimi Nr. 537, datë 8.7.2020 Për Miratimin e Kërkesave Minimumale të Performancës së Energjisë së Ndërtesave dhe Elementeve të Ndërtesave	Promovon energjinë dhe efikasitetin në ndërtesa duke vendosur standarde si në ndërtesat publike, ashtu edhe në ato private.	Qëllimi është të arrihet neutraliteti klimatik dhe qyteti inteligjent, duke u mbështetur gjithashtu në uljen e emetimeve të gazrave.	Rritja e ndërgjegjësimit të bizneseve dhe komunitetit mbi rëndësinë e izolimit termik dhe ndikimin e tij në kursimin e energjisë. Sigurimi i stimujve financiarë dhe mbështetjes për pronarët e ndërtesave për të investuar në përmirësime të izolimit termik. Ndërtimi i kapaciteteve për profesionistët e industrisë së ndërtimit. Zbatim i rreptë i rregullave për efikasitetin e energjisë në ndërtesat në pronësi të institucionit dhe komunitetit.
Plani i veprimit	Lokal	Plani i Veprimit për Ndryshimet Klimatike 2024-2030	Plani është një dokument politik gjithëpërfshirës, trajton: vizionin tonë, misionin tonë, sfidat e ndryshimeve klimatike, emetimet dhe rrugët që duhet të ndjekim për të ulur emetimet e gazrave serrë dhe për t'u përshtatur me ndikimet e ndryshimeve klimatike.	Plani përputhet me objektivat për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike të vendosur nga Bashkimi Evropian. Trajton lehtësimin dhe përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike, duke ofruar një qasje gjithëpërfshirëse për të luftuar ndryshimet klimatike. Përfshin sektorë të ndryshëm, përfshirë energjinë në ndërtesat publike dhe private, transportin, mbetjet e ngurta municipale dhe bujqësinë, pyjet dhe përdorimet e tjera të tokës.	<ul style="list-style-type: none"> • Bashkëpunim me grupet e interesit • Angazhimi i publikut dhe rritja e ndërgjegjësimit të tij përmes informacionit • Teknologji dhe praktika inovative
Plani i veprimit	Lokal	Plani për Energji të Qëndrueshme dhe Veprim për Klimën (SECAP) 2024-2030	Përshkruan veprimet për të luftuar ndryshimet klimatike, bazuar në analizën e konsumit aktual të energjisë së qytetit, emetimeve të gazrave serrë, infrastrukturës dhe faktorëve të lidhur.	<ul style="list-style-type: none"> • Mbështet qëllimin e misionit për të arritur neutralitetin klimatik. • Mbështet misionin e qytetit inteligjent • Mbështetet plotësisht në misionin e angazhimit të komunitetit përmes përfshirjes 	<ul style="list-style-type: none"> • Vlerësimi i rrezikut bazuar në të dhëna të dixhitalizuara për të kuptuar më mirë ndikimet e ndryshimeve klimatike. • Hartë vulnerabiliteti për priorizimin e masave të përshtatjes.
Plani i veprimit	Lokal	Plani i Qëndrueshëm i Lëvizshmërisë Urbane (SUMP) (2020)	ChatGPT said: Plani strategjik i dizajnuar për të përmbushur nevojat e lëvizshmërisë së njerëzve dhe bizneseve për një cilësi më të mirë të jetës. Ndiq udhëzimet evropiane për Planifikimin e Lëvizshmërisë Urbane të Qëndrueshme me fokus në modelet e integruara të transportit, lëvizshmërinë aktive dhe transportin publik.	<ul style="list-style-type: none"> • Promovon ndryshimin modal nga automjetet private drejt opsioneve më të qëndrueshme të transportit • Mbështet zhvillimin e infrastrukturës për biçikleta, facilitetet për këmbësorët dhe përmirësimet në transportin publik • Vendos vizion strategjik për një qytet më të pastër, më të gjelbër, më të banueshëm • Krijon bazën për integrimin e e-mobilitetit në të ardhmen 	<ul style="list-style-type: none"> • Plotëson lidhjet e mungueshme në rrjetin rrugor dhe infrastrukturën e nyjeve • Zhvillon sistem transporti publik të integruar dhe efikas • Zbatojnë infrastrukturën për biçikletat sipas standardeve evropiane • Përmirëson aksesin për të gjithë qytetarët, përfshirë të moshuarit dhe personat me aftësi të kufizuara • Prezanton sisteme menaxhimi dhe rregullimi të parkimit • Zhvillon kuadër për menaxhimin e logjistikës urbane • Krijon terminal multimodal për integrimin e transportit • Forcon kapacitetin institucional për planifikimin e lëvizshmërisë së qëndrueshme

Strategji	Lokal	Kuadri Strategjik i E-Mobilitetit (2025-2030)	Strategji gjithëpërfshirëse për tranzicion drejt zgjidhjeve të transportit të qëndrueshëm me fokus të veçantë në mobilitetin elektrik. Kuadri synon të arrijë një ulje prej 50% të emetimeve të CO ₂ nga sektori i transportit deri në vitin 2030 përmes adoptimit të automjeteve elektrike dhe elektrifikimit të sistemeve të transportit publik.	<ul style="list-style-type: none"> Trajton drejtpërdrejt emetimet e sektorit të transportit, të cilat përbëjnë 31.86% të emetimeve totale të qytetit Krijon rrugë për të rritur automjetet elektrike dhe hibride nga 0.3% aktuale në një përqindje të konsiderueshme të flotës Përmirëson cilësinë e jetës urbane përmes përmirësimit të cilësisë së ajrit dhe reduktimit të ndotjes së zhurmës Promovon integrimin multimodal të opsioneve të qëndrueshme të transportit 	<ul style="list-style-type: none"> Zbato një kuadër gjithëpërfshirës të qeverisjes duke përfshirë koordinimin ndër-departmental Zhvillojnë rrjet të qëndrueshëm infrastrukture karikimi në të gjitha zonat urbane Vendos mekanizma financiare duke përfshirë partneritetet publike-private Krijon programe stimuluese për adoptimin e automjeteve elektrike komerciale dhe private Modernizon flotën e transportit publik me automjete elektrike Zbato sisteme transporti inteligjent me monitorim në kohë reale Zhvillon programe ndërtimi kapacitetesh dhe trajnimi Përmirëson mbledhjen e të dhënave dhe sistemet e monitorimit
-----------	-------	---	---	---	--

A-2.2 Përshkrimi dhe vlerësimi i politikave

Vizioni themelor i Bashkisë së Elbasanit është të adresojë të gjitha sfidat dhe problemet lokale duke u fokusuar në përmirësimin e vazhdueshëm të standardeve të jetesës, avancimin e interesave lokale, rritjen e qëndrueshmërisë dhe mbrojtjen e mjedisit. Angazhimi i Bashkisë për zhvillim të qëndrueshëm dhe reduktim të emetimeve të gazrave serrë dëshmohej nga përfshirja e saj ndër 112 qytetet Mission që synojnë të arrijnë neutralitetin klimatik deri në vitin 2030, duke organizuar ndërhyrje brenda kornizës së strategjive ndërkombëtare, kombëtare dhe lokale.

Politikat Evropiane

Strategjia “Bujqësi nga Ferma në Tavolinë” e BE-së (Strategjia Evropiane): E prezantuar në vitin 2020 si pjesë e Marrëveshjes së Gjelbër Evropiane, Strategjia “Bujqësi nga Ferma në Tavolinë” e BE-së adreson emetimet nga sistemet ushqimore, përfshirë bujqësinë, shpërndarjen dhe konsumimin. Për Elbasanin, me sektorin e tij të rëndësishëm bujqësor që kontribuon me 21% të emetimeve totale, kjo strategji ofron udhëzime të vlefshme për promovimin e zinxhirëve më të shkurtër furnizimi, praktikave të prodhimit të qëndrueshëm dhe dieta më të shëndetshme.

Ambicet mjedisore të strategjisë janë shumë të rëndësishme për sistemet ushqimore urbane dhe peri-urbane të Elbasanit, por zbatimi efektiv kërkon integrim më të fortë me politikat komunale dhe mekanizma të përmirësuar monitorimi. Qyteti duhet të zhvillojë ndërhyrje të lokalizuara në sistemin ushqimor që lidhin prodhuesit ruralë me konsumatorët urbanë, duke reduktuar gjurmën mjedisore të prodhimit dhe shpërndarjes së ushqimit. Ndikimi komunal është i kufizuar tek iniciativat lokale ushqimore dhe politikave të prokurimit, pasi transformimi bujqësor nacional mbetet jashtë kontrollit të qytetit. Portofoli i veprimeve të CCC adreson këtë përmes zhvillimit të Urban Agro Hub (Veprimi 24) dhe Rregullores për Prokurimin e Gjellbër Publik (Veprimi 33), duke kontribuar 97.5 ton CO₂/vit përmes prodhimit lokal ushqimor dhe praktikave të prokurimit të qëndrueshëm.

Agjenda e Gjellbër për Ballkanin Perëndimor (Plani Rajonal i Veprimit): Kjo iniciativë rajonale ofron një kornizë gjithëpërfshirëse për dekarbonizim, zhvillimin e ekonomisë cirkulare dhe mbrojtjen e mjedisit në përputhje me politikave të BE-së. Për Elbasanin, krijon mundësi për bashkëpunim ndërkufitar dhe mbështet procesin e integrit të Shqipërisë në BE përmes harmonizimit të standardeve mjedisore.

Agjenda ofron për Elbasanin drejtim strategjik të vlefshëm dhe akses të mundshëm në mekanizma financimi rajonal. Megjithatë, për të maksimizuar ndikimin e saj kërkohet zhvillimi i strategjive lokale të përshtatura për zbatim, ndërtimi i kapaciteteve institucionale dhe përafrimi i alokimeve buxhetore municipale me objektivat e saj. Qyteti duhet të marrë pjesë aktivisht në rrjete rajonale dhe platforma shkëmbimi njohurish për të shfrytëzuar potencialin e plotë të agjendës. Elbasani ka ndikim të moderuar përmes udhëheqjes rajonale dhe efektit të demonstrimit, me CCC që pozicionon transformimin e zonës metalurgjike si shembullin më të madh të dekarbonizimit industrial në Ballkanin Perëndimor, duke kontribuar në uljen e 76,180 tonëve CO₂/vit.

Kuadrot Ndërkombëtare

Qëllimi i Zhvillimit të Qëndrueshëm i OKB-së 7 – Energjia e Pastër dhe e Përbalueshme:

SDG 7 përqendrohet në sigurimin e aksesit në shërbime moderne energjetike, përmirësimin e efikasitetit të energjisë dhe zgjerimin e përdorimit të energjisë së rinovueshme. Ky qëllim është themelor për përpjekjet e Elbasanit për të reduktuar emetimet e gazeve serrë në të gjitha sektorët, veçanërisht në ndërtesa (31% e emetimeve) dhe transport (31.9% e emetimeve).

Shndërrimi i këtij kuadri global në veprim lokal kërkon që Elbasani të zhvillojë strategji konkrete për përdorimin e energjisë së rinovueshme, programe gjithëpërfshirëse për efikasitet energjetik dhe sisteme të forta monitorimi të të dhënave. Burimet e bollshme diellore të qytetit ofrojnë mundësi të konsiderueshme për implementim, por progresi pengohet nga kapaciteti i kufizuar institucional, kufizimet financiare dhe pengesat rregullatore. Veprimet prioritare përfshijnë zhvillimin e projekteve komunale të energjisë së rinovueshme, ndërhyrje për efikasitet energjetik në ndërtesat publike dhe mekanizma mbështetës për përfshirjen e sektorit privat. Pilotët diellorë komunalë kanë treguar reduktime të kostove prej 48%, duke vërtetuar qasjen e energjisë së rinovueshme. CCC zgjeron këtë sukses në të gjithë qytetin përmes veprimeve gjithëpërfshirëse të sistemeve energjetike që arrijnë një reduktim total prej 11,125 ton CO₂/vit, duke përfshirë zhvillimin gjeotermal (Veprimi 1, 7,000 ton CO₂/vit), vendosjen e paneleve diellore me magazinim baterish (Veprimi 2, 2,625 ton CO₂/vit) dhe modernizimin e rrjetit (Veprimi 3).

Qëllimi i Zhvillimit të Qëndrueshëm i OKB-së 11 – Qytete dhe Komunitete të Qëndrueshme:

SDG 11 trajton sfidat e zhvillimit urban, duke përfshirë banimin, mobilitetin dhe shërbimet publike, duke e bërë një gur themeli për urbanizimin e qëndrueshëm. Për Elbasanin, një qytet që balancon trashëgiminë urbane me nevojat e zhvillimit modern, ky kornizim ofron udhëzime thelbësore për rritje gjithëpërfshirëse dhe të qëndrueshme.

Parimet e SDG 11 përputhen ngushtë me objektivat e qëndrueshmërisë së Elbasanit, veçanërisht në fushat e banimit të përbalueshëm, transportit të qëndrueshëm, urbanizimit gjithëpërfshirës, mbrojtjes së trashëgimisë kulturore, zvogëlimit të rrezikut nga fatkeqësitë, reduktimit të ndikimit mjedisor dhe hapësirave publike të aksesueshme. Megjithatë, realizimi i këtyre objektivave kërkon integrim më të fortë në proceset e planifikimit urban dhe veprim strategjik në zhvillimin e mobilitetit të qëndrueshëm, krijimin e infrastrukturës rezistente dhe ofrimin e shërbimeve në mënyrë të barabartë. Plani i Zhvillimit Territorial i qytetit ofron një bazë për këtë punë, por kërkon mekanizma më të detajuar të zbatimit. Komuna ka ndikim të lartë mbi planifikimin urban, banimin dhe infrastrukturën e transportit përmes kontrollit të drejtpërdrejtë municipal. CCC zbatoi këto objektiva përmes veprimeve të gjera në mjedisin e ndërtuar, duke kontribuar me gjithsej 85,445 ton CO₂/vit, që përfaqëson kontributin më të madh ndaj objektivave të neutralitetit klimatik.

Objekivi i Zhvillimit të Qëndrueshëm i OKB-së 13 – Veprimi Klimatik SDG 13 ofron një mandat të gjerë për veprimet e lehtësimin dhe përshtatjes ndaj ndryshimeve klimatike, duke nxitur qasje gjithëpërfshirëse për reduktimin e emetimeve dhe forcimin e qëndrueshmërisë ndaj ndikimeve klimatike. Për Elbasanin, kjo kornizë mbështet veprimin gjithëpërfshirës klimatik të nevojshëm në të gjitha sektorët e emetimeve.

Ndërsa planifikimi klimatik i Elbasanit përputhet me objektivat e përgjithshme të SDG 13,

operacionalizimi i këtyre objektivave kërkon plane veprimi më të detajuara me objektiva të matshëm, masa të forta përshtatja dhe instrumente financiare të dedikuara. Planet e fundit klimatike të zhvilluara nga qyteti ofrojnë një bazë të fortë, por është e nevojshme përfshirja më e madhe e aktorëve të interesuar, inovacioni teknologjik dhe sistemet e monitorimit për të siguruar zbatimin efektiv dhe llogaridhënien. CCC shërben si mekanizëm koordinimi strategjik që zbatoi 34 ndërhyrje duke synuar reduktimin e 111,412.5 ton CO₂/vit, që përfaqëson pothuajse 25% të emetimeve bazë të vitit 2015 në të gjithë sektorët.

Legjislacioni Kombëtar

Ligji 10431/2011 "Për Mbrojtjen e Mjedisit" (Ligji Kombëtar) Ky ligj themelor krijon bazën ligjore për menaxhimin e mjedisit në Shqipëri, duke kërkuar vlerësime të ndikimit për zhvillimet e reja dhe duke mbështetur parimet e qëndrueshmërisë në të gjitha sektorët. Ai siguron kornizën rregullatore brenda së cilës duhet të operojnë veprimet klimatike të Elbasanit.

Ligji ofron një kornizë gjithëpërfshirëse thelbësore për udhëheqjen e politikave klimatike të Elbasanit, veçanërisht në fushat e vlerësimit të ndikimit mjedisor, parandalimit të ndotjes dhe menaxhimit të zonave të mbrojtura. Megjithatë, efektiviteti i tij është i kufizuar nga mekanizmat e dobët të zbatimit, ndërgjegjësimit i kufizuar publik dhe integrimi i pamjaftueshëm me përpjekjet për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike. Qyteti duhet të punojë me autoritetet kombëtare për të forcuar zbatimin, duke zhvilluar njëkohësisht rregullore lokale plotësuese që adresojnë sfidat specifike urbane mjedisore. Veprimet komunale tejkalojnë kërkesat kombëtare përmes vendosjes gjithëpërfshirëse të Sistemit të Monitorimit të Cilësisë së Ajrit (Veprimi 20), duke adresuar boshllëqet e zbatimit përmes inovacionit lokal dhe duke kontribuar me 120 ton CO₂/vit përmes monitorimit të avancuar mjedisor dhe përmirësimeve të politikave.

Ligji Nr. 124/2015 "Për Eficiencën e Energjisë" (Ligj Kombëtar): Ky legjislacion synon të reduktojë konsumimin e energjisë dhe të rrisë efikasitetin në të gjitha sektorët ekonomikë, duke mbështetur kalimin e Shqipërisë drejt një ekonomie me karbon të ulët. Për Elbasanin, ku 88% e ndërtesave janë ndërtuar para standardeve moderne të efikasitetit energjetik, ky ligj ofron mbështetje rregullatore të rëndësishme për përmirësimin dhe rinovimin e ndërtesave.

Ndërsa ligji vendos kërkesa dhe standarde të rëndësishme, zbatimi i tij efektiv në Elbasan është i kufizuar nga mungesa e financimit, përfshirja publike dhe kapaciteti për zbatimin. Përmirësimi i edukimit publik mbi përfitimet e efikasitetit energjetik, zgjerimi i stimujve financiarë për rinovimin e ndërtesave dhe forcimi i monitorimit të përputhshmërisë janë hapa thelbësorë përpara. Bashkia duhet të zhvillojë programe të targetuara që ndihmojnë pronarët e pasurive të kuptojnë dhe të përdorin mbështetjen e disponueshme sipas këtij ligji.

Bashkia ka autoritet të lartë mbi ndërtesat municipale dhe programet lokale të stimujve. Hapat e zbatuar në projektin pilot GreenElb tregojnë se ekzistojnë zgjidhje teknike, por ato kërkojnë modele biznesi inovative dhe angazhim të komunitetit për zgjerim. CCC krijon kapacitet zbatimi përmes veprimeve të efikasitetit të ndërtesave, përfshirë programin e Menaxherëve të Certifikuar të Energjisë (Veprimi 17), stimuj për certifikimin energjetik (Veprimi 18), dhe rinovimet e subvencionuara për banesat private (Veprimi 15).

Plani i Përgjithshëm Kombëtar i Territorit "Shqipëria 2030" (Strategjia Kombëtare e Planifikimit): Ky dokument strategjik i planifikimit hapësinor promovon zhvillim urban të përqendruar, zgjerimin e infrastrukturës së gjelbër dhe mbrojtjen e mjedisit në të gjithë Shqipërinë. Ai ofron kontekstin kombëtar të planifikimit brenda të cilit zhvillimi urban i Elbasanit duhet të jetë i përputhur.

Qëllimet e planit që lidhen me klimën ofrojnë drejtim të vlefshëm për zhvillimin hapësinor të Elbasanit, veçanërisht në promovimin e dendësisë mbi shtrirjen, ruajtjen e korridoreve ekologjike dhe përmirësimin e infrastrukturës së gjelbër. Megjithatë, përkthimi i këtyre objektivave kombëtare në realitetin lokal kërkon udhëzime më të detajuara të përshtatura për kontekstin

specifik të Elbasanit dhe mekanizma më të fortë monitorimi për të ndjekur përparimin e zbatimit. Plani i Zhvillimit Territorial i qytetit duhet të rishikohet dhe potencialisht të përditësohet për të forcuar përputhshmërinë me këto objektiva kombëtare.

Plani Kombëtar i Veprimit për Efikasitetin e Energjisë (Plani Kombëtar i Veprimit): Ky plan vendos objektiva kombëtarë dhe masa sektoriale për përmirësimin e efikasitetit të energjisë në përputhje me direktivat e BE-së. Ai ofron një kornizë për veprim të koordinuar në të gjitha nivelet qeveritare për të reduktuar konsumimin e energjisë.

Ndërsa është themelor për përpjekjet e Shqipërisë në efikasitetin e energjisë, zbatimi i planit në Elbasan përballet me sfida të konsiderueshme, duke përfshirë akses të kufizuar në financim, programe të pamjaftueshme trajnimi teknik dhe sisteme të pazhvilluara mbledhjeje të të dhënave. Shpejtimi i zbatimit lokal kërkon zhvillimin e mekanizmave të financimit komunal, ndërtimin e kapaciteteve të punonjësve në ndërtim dhe rinovim me efikasitet energjetik, dhe vendosjen e sistemeve të forta të monitorimit të konsumit të energjisë. Bashkia duhet të identifikojë mundësi me ndikim të lartë për veprim të hershëm, ndërsa ndërton kapacitet për transformim afatgjatë.

Strategjia Kombëtare e Transportit (Strategjia Kombëtare): Kjo strategji paraqet prioritetet e zhvillimit të Shqipërisë për transportin e qëndrueshëm, duke përfshirë masat për reduktimin e emetimeve dhe përputhjen me standardet e transportit të BE-së. Për Elbasanin, ku transporti kontribuon 31,9% të emetimeve totale, kjo strategji ofron kontekstin e nevojshëm kombëtar për planifikimin e lëvizshmërisë lokale.

Duke pasur parasysh kontributin e konsiderueshëm të transportit në emetimet e gazrave serrë të Elbasanit, zbatimi efektiv i kësaj strategjie është kritik për arritjen e neutralitetit klimatik. Megjithatë, strategjia mungon në masa të mjaftueshme konkrete, të aplikueshme në nivel lokal, dhe integrim më të fortë me qëllimet klimatike. Qyteti duhet të zhvillojë ndërhyrje më të detajuara lokale për transportin që adresojnë sfidat specifike të formës urbane të Elbasanit, modelet e udhëtimit dhe kufizimet infrastrukturore, duke krijuar lidhje më të forta midis planifikimit të transportit dhe objektivave më të gjera klimatike. Ndikimi i komunës mbi politikën kombëtare të transportit është i kufizuar, por sukcesi lokal është demonstruar përmes kuadrit të E-mobilitetit, duke arritur konvertimin e 15% të flotës së taksive dhe 4 stacione karikimi operacionale.

Kjo Udhëzim mbi Performancën Energjetike të Ndërtesave (Udhëzim Kombëtar): Ky udhëzim vendos standarde minimale të performancës energjetike për ndërtesat në Shqipëri, në përputhje me kërkesat e BE-së për sektorin e ndërtimit. Për Elbasanin, me shumicën e ndërtesave më të vjetra, këto standarde ofrojnë piketa kyçe për përpjekjet e rinovimit.

Nëse zbatohet në mënyrë efektive, ky udhëzim mund të ulë ndjeshëm emetimet nga sektori i ndërtesave në Elbasan. Megjithatë, përparimi pengohet nga mekanizma të dobët zbatimi, vetëdije e kufizuar publike mbi kërkesat dhe përfitimet, dhe mungesë stimuluesh për rinovimin e ndërtesave. Trajtimi i këtyre boshllëqeve kërkon zhvillimin e monitorimit më të fortë të përputhshmërisë, nisjen e fushatave publike të informacionit mbi certifikimin e performancës energjetike, dhe krijimin e programeve financiare mbështetëse për rinovimin e ndërtesave private.

Strategjitë Lokale

Plani Lokal i Veprimit për Ndryshimet Klimatike 2024 (Plani i veprimit lokal): Ky plan i zhvilluar së fundmi përcakton vizionin dhe misionin e Elbasanit për reduktimin e gazrave serrë dhe përshtatjen ndaj klimës nëpërmjet disa sektorësh. Ai krijon kornizën strategjike për rrugëtimin e qytetit drejt neutralitetit klimatik.

Plani tregon një përputhje të fortë me objektivat klimatike të BE-së dhe ofron një udhërrëfyes të plotë për veprim. Megjithatë, efikasiteti i tij mund të rritet përmes mekanizmave më të fuqishëm të angazhimit të shumë palëve, integritetit më të madh të teknologjive inovative dhe programeve më

të gjera të përfshirjes së komunitetit. Duhet t'i kushtohet vëmendje e veçantë zhvillimit të planeve të detajuara të implementimit për çdo objektiv strategjik, me përgjegjësi të qarta, afate kohore dhe shpërndarje burimesh.

Plani për Energjinë e Qëndrueshme dhe Veprimin Klimatik (SECAP) 2024-2030 (Plani Lokal i Veprimit): SECAP përshkruan veprime konkrete për lehtësimin dhe përshtatjen bazuar në të dhënat e emetimeve dhe ndjeshmëritë klimatike të Elbasanit. Ai siguron kornizën operacionale për zbatimin e ambicieve klimatike të qytetit.

Ky plan ofron një rrugë të integruar drejt neutralitetit klimatik dhe zhvillimit të qytetit të mençur për Elbasanin. Për të maksimizuar ndikimin e tij, qyteti duhet të forcojë metodologjitë e vlerësimit të rrezikut të bazuara në të dhëna, të zhvillojë harta më të detajuara të ndjeshmërisë dhe të krijojë korniza të forta monitorimi për gjurmimin e progresit të implementimit. SECAP duhet të përditësohet periodikisht për të përfshirë të dhëna të reja, zhvillime teknologjike dhe praktika më të mira që shfaqen. SECAP vendosi bazën gjithëpërfshirëse prej 454,000.68 tonë CO₂e, duke mundësuar ndërhyrje të synuara. CCC shërben si kornizë implementimi mbi bazën teknike të SECAP, ku të gjitha 34 veprimet janë të dizajnuara për të tejkaluar angazhimet ekzistuese të SECAP dhe për të arritur objektivin e reduktimit të emetimeve me 80% deri në vitin 2030.

Plani për Lëvizshmërinë Urbane të Qëndrueshme (SUMP) (Plani Lokal i Veprimit): SUMP i Elbasanit fokusohet në promovimin e sistemeve të transportit publik dhe aktiv, duke u përshtatur me standardet evropiane të lëvizshmërisë së qëndrueshme. Ai trajton emetimet e konsiderueshme të lidhura me transportin të qytetit përmes një qasjeje gjithëpërfshirëse për transformimin e lëvizshmërisë.

Plani ofron një kornizë të fortë për kalimin në modelet më të gjelbërta të lëvizshmërisë në Elbasan. Veprimet prioritare për zbatim të suksesshëm përfshijnë përfundimin e lidhjeve kritike të infrastrukturës së transportit, përmirësimin e aksesit për të gjitha grupet e popullsisë, ndërtimin e kapaciteteve institucionale për menaxhimin e lëvizshmërisë dhe zhvillimin e një integrimi më të fortë midis transportit dhe planifikimit të përdorimit të tokës. SUMP duhet të koordinohet ngushtë me iniciativat e tjera të zhvillimit urban për të maksimizuar sinergjitë dhe për të parandaluar ndërhyrjet kontradiktore.

Korniza Strategjike për E-Lëvizshmërinë 2025–2030 (Strategjia Lokale): Kjo strategji e orientuar përpara synon një reduktim prej 50% të emetimeve nga transporti deri në vitin 2030 përmes rritjes së përdorimit të automjeteve elektrike dhe modernizimit të transportit publik në Elbasan. Ajo ofron një komponent të specializuar të strategjisë së përgjithshme të lëvizshmërisë së qytetit, duke u fokusuar në elektrifikim.

Meqenëse transporti është një burim kryesor emetimi për Elbasanin, kjo strategji luan një rol thelbësor në përpjekjet e qytetit për neutralitet klimatik. Zbatimi i saj i suksesshëm varet nga koordinimi efektiv i qeverisjes ndërdepartamentale, zgjerimi strategjik i infrastrukturës për karikim, zhvillimi i sistemeve të menaxhimit të lëvizshmërisë inteligjente dhe krijimi i mekanizmave të përshtatshëm nxitës për përdorimin e automjeteve elektrike si publike ashtu edhe private. Korniza duhet të rishikohet rregullisht duke marrë parasysh zhvillimet teknologjike dhe trendet e tregut në lëvizshmërinë elektrike. Komuna ka arritur sukses të hershëm me 4 stacione karikimi operacionale dhe 15% konvertim të flotës së taksive. Projekti pilot ECIM demonstroi se vendosja e infrastrukturës duhet të koordinohet me angazhimin e palëve të interesuara dhe nxitësit e tregut. CCC zgjeron këto suksese përmes veprimeve gjithëpërfshirëse të lëvizshmërisë, përfshirë vendosjen e stacioneve të karikimit për e-mobility (Veprimi 4) dhe rinovimin e autobusëve publikë elektrikë (Veprimi 6).

Integrimi i Projektit Pilot dhe Mësimi

Projekti GreenElb, aktualisht i zbatuar nën Programin Pilot të Qyteteve NetZeroCities, adreson pengesat institucionale, strukturore, teknike dhe socio-ekonomike për rikonstruksionin e madh të

ndërtesave. Mësimi kryesor tregon se zgjidhje teknike ekzistojnë, por kërkojnë modele biznesi inovative dhe angazhim të komunitetit për zgjerim. Projekti ECIM nën Programin Enabling City Transformation fokusohet në zhvillimin e qasjeve për të kapërcyer sfidat sistematike në transformimin e lëvizshmërisë së qëndrueshme. Mësimi kryesor tregon se vendosja e infrastrukturës duhet të koordinohet me angazhimin e palëve të interesuara dhe nxitësit e tregut, duke verifikuar qasjet e zbatuara përmes veprimeve gjithëpërfshirëse të transportit të CCC-së.

Korniza e Koordinimit të Politikave dhe Zbatimit

Peizazhi i politikave që mbështesin udhëtimin drejt neutralitetit klimatik të Elbasanit është gjithëpërfshirës, duke përfshirë nga kornizat ndërkombëtare deri te strategjitë specifike lokale. Megjithatë, disa sfida ndërsektoriale duhet të adresohen përmes forcimit të kapaciteteve të zbatimit, integritetit të politikave, kornizave të monitorimit dhe vlerësimit, mekanizmave të përfshirjes publike dhe instrumenteve financiare për pjesëmarrjen e sektorit privat.

Kontrata e Qytetit për Klimën shërben si një kornizë gjithëpërfshirëse koordinimi që transformon peizazhin e fragmentuar të politikave në një zbatim sistematik. CCC lidh kapacitetin lokal me kornizat rajonale dhe kombëtare përmes udhëheqjes dhe inovacionit të demonstruar nga bashkia, duke adresuar boshllëqet e identifikuar të politikave përmes zbatimit praktik, ndërsa krijon modele të riprodhueshme për zgjerim rajonal. Potenciali total i reduktimit të emetimeve prej 111,412.5 ton CO₂/vit përfaqëson 25% të bazës së vitit 2015, me emetime të mbetura rreth 90,000 ton CO₂ deri në vitin 2030, kryesisht nga proceset industriale që nuk mund të eliminohen plotësisht brenda këtij afati kohor, aplikimet e transportit ku elektrifikimi i plotë përballet me kufizime infrastrukturore, dhe aktivitetet bujqësore me burime emetimi të natyrshme.

Adresimi i këtyre sfidave ndërsektoriale, duke shfrytëzuar fuqinë e kornizës ekzistuese të politikave, do të jetë thelbësor për Elbasanin që të arrijë ambiciet e tij për neutralitetin klimatik deri në vitin 2030. Prioritetet strategjike përfshijnë forcimin e kapaciteteve të zbatimit, përmirësimin e koordinimit të politikave, zhvillimin e sistemeve të fuqishme të monitorimit, rritjen e përfshirjes publike dhe krijimin e mekanizmave inovativë financimi të përshtatur me kushtet lokale.

A-2.3: Hapi i Emetimeve / Diferenca e Emetimeve

	Emetime të mbetura (përqindje)		Emetime të mbetura / kompensim ¹		Objektivi i reduktimit të emetimeve bazë ²		Reduktimet e emetimeve në strategjitë ekzistuese ³		Diferenca e emetimeve (për t'u adresuar nga plani i veprimit ⁴	
	(absolute)	(%)	(absolute)	(%)	(absolute)	(%)	(absolute)	(%)	(absolute)	(%)
Ndërtim	140,813.90	31	28,162.78	6.2	112,651.12	24.8	29,637.65	6.53	83,013.47	18.29
Transport	144,662.99	31.9	28,932.60	6.4	115,730.39	22.5	49,645.37	10.94	66,085.02	14.56
Mbetjet komunal e të ngurta	73,134.71	16.1	14,626.94	3.2	58,507.77	12.9	56,775.00	12.5	1,732.77	0.38
Bujqësia, pyjet dhe përdorimi i tokës	95,389.08	21	19,077.82	4.2	76,311.26	16.8	15,262.25	3.36	61,049.01	13.44
Totali	454,000.68	100	90,800.14	20	363,200.54	80	151,320.27	33.33	211,880.27	46.66

¹ Çlirimet e mbetura përbëhen nga ato çlirimet që nuk mund të reduktohen përmes veprimeve klimatike dhe që po kompensohen. Çlirimet e mbetura mund të arrijnë një maksimum prej 20%, sipas asaj që përcaktohet nga Mission Info Kit.

² Objektivi i reduktimit të bazës = Çlirimet bazë – çlirimet e mbetura.

³ Reduktimet e çlirimeve të planifikuara për planet dhe strategjitë ekzistuese duhet të sasohen për çdo sektor.

⁴ Hera e çlirimeve = Objektivi i reduktimit të bazës – Reduktimet e çlirimeve në strategjitë ekzistuese.

⁵ Llogaritja e hendekut të çlirimeve bazohet në inventarin bazë të SECAP-it komunal, i cili mbulon të gjithë kufirin komunal të Elbasanit, duke përfshirë të gjithë territorin prej 872 km², përfshirë qytetin dhe të gjitha fshatrat përreth. Plani i Veprimit arrin mbulimin e neutralitetit klimatik duke adresuar çlirimet industriale përmes ndërhyrjeve të dedikuara, veçanërisht Veprimi 21 (Dekarbonizimi i Zonës Metalurgjike), i cili synon reduktimin e 76,180 tonëve CO₂ në vit përmes investimeve të sektorit privat dhe transformimit teknologjik. Ky qasje siguron që të gjitha burimet kryesore të çlirimeve brenda territorit komunal trajtohen në mënyrë sistematike përmes strategjive të duhura ndërhyrjeje.

3.2. Moduli A-3 Barrierat Sistematike dhe Mundësitë për Neutralitetin Klimatik deri në 2030

Moduli A-3 “Barrierat Sistematike për Neutralitetin Klimatik deri në 2030” duhet të dokumentojë rezultatet e përfshirjes së palëve të interesuara, hartimin e sistemeve dhe ekosistemit, si dhe identifikimin e barrierave dhe mundësive sistematike.

Figura 10: Palët e interesuara dhe partnerët (Qeverisja dhe Politika)

A-3.1: Hartimi i sistemeve dhe hartografia e palëve të interesuara				
Përshkrimi i sistemit	Palët e interesuara të përfshira	Rrjeti	Ndikimi	Interesi
Politika dhe qeverisja	Bashkia e Elbasanit	Administrata lokale e qeverisjes është përgjegjëse për zbatimin e politikave klimatike në nivel bashkie përmes Grupit të Kalimit në Neutralitet Klimatik dhe Sektorit të Qyteteve të Misionit.	Koordinator qendror për zhvillimin e politikave, planifikimin e infrastrukturës dhe zbatimin e 34 veprimeve klimatike që synojnë reduktimin e 111,412.5 ton CO ₂ /vit. Menaxhon koordinimin e investimeve prej 444.57 milion €.	Arritja e reduktimit të 80% të emisioneve deri në 2030, përmirësimi i cilësisë së jetës për qytetarët dhe akses në mundësi financimi nga BE përmes programit të Misionit.
	Këshilli i Bashkisë së Elbasanit	Organi legjislativ që miraton politika, rregullore dhe alokime buxhetore, duke përfshirë Vendimin e Këshillit Bashkiak Nr. 141 për krijimin e Sektorit të Qyteteve të Misionit.	Miraton vendime kyçe lidhur me politikat klimatike, kornizën e investimeve dhe kornizat rregullatore, përfshirë rregulloret e prokurimit të gjelbër.	Sigurimi i qeverisjes së duhur, përfaqësimi i interesave të qytetarëve dhe mbështetja e qëllimeve të zhvillimit të neutralitetit klimatik të bashkisë.
	Drejtoria e Projekteve të Integritimit Evropian dhe Donatorëve	Specialized department responsible for EU projects and relations with international donors.	Koordinon iniciativën e qyteteve të misionit, aplikimet për projekte dhe lehtëson aksesin në financime ndërkombëtare.	Maksimizimi i aksesit në financime të jashtme për projektet klimatike dhe sigurimi i zbatimit të suksesshëm të programeve të BE-së
	Drejtoria e Mjedisit	Departamenti përgjegjës për mbrojtjen dhe	Monitoron parametrat mjedisorë, zhvillon	Përmirësimi i kushteve mjedisore, ulja e ndotjes dhe përforcimi i

		menaxhimin e mjedisit.	politika mjedisore dhe zbaton rregulloret mjedisore.	praktikave të qëndrueshmërisë brenda komunës..
Agjencia e Administrimit të Pyjeve dhe Blegtorisë	Njësi që menaxhon burimet pyjore dhe kullotat në komunë.		Mbikëqyr menaxhimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore, zbaton programet e pyllëzimit dhe monitoron ndryshimet në përdorimin e tokës.	Menaxhim i qëndrueshëm i pyjeve, përmirësim i sekuestrimit të karbonit dhe ruajtje e biodiversitetit.
Inspektorati Mjedisor	Organ rregullator përgjegjës për monitorimin e përputhshmërisë mjedisore.		Zbaton rregulloret mjedisore, jep leje dhe monitoron emetimet nga sektorë të ndryshëm.	Siguron përputhshmërinë me standardet mjedisore, ul ndotjen dhe mbështet praktikat e qëndrueshme.
Ministria e Mjedisit	Ministria kombëtare përgjegjëse për politikat mjedisore.		Zhvillon politika kombëtare mjedisore, shpërndan burime dhe vendos kuadrot rregullatore që ndikojnë në nivelin komunal. actions.	Zbatimi i strategjisë kombëtare mjedisore, përafrimi me udhëzimet e BE-së dhe mbështetja e iniciativave klimatike komunale.
Delegacioni i Bashkimit Evropian për Shqipërinë	Përfaqësimi zyrtar i BE-së në Shqipëri.		Siguron udhëzime teknike, monitoron përafrimin me standardet e BE-së dhe lehtëson qasjen në burimet e BE-së.	Mbështet procesin e integritit evropian të Shqipërisë dhe zbatimin e politikave klimatike të pajtueshme me BE-në.
Komisioni për Neutralitetin Klimatik dhe Qytetin Inteligjent	Komisioni i specializuar për programin e Misionit të BE-së.		Koordinon me qytetet e tjera të misionit, ndan praktikat më të mira dhe siguron udhëzime teknike për zbatimin..	Zbatim i suksesshëm i objektivave të neutralitetit klimatik, transferimi i njohurive dhe krijimi i modeleve të riprodhueshme.
Platforma Net Zero Cities (NZZ)	Platformë e BE-së që mbështet qytetet e misionit.		Siguron udhëzime metodologjike, mjete dhe mundësi rrjetëzimi me qytete të tjera evropiane.	Ndërtton kapacitetin e qyteteve të misionit, lehtëson shkëmbimin e informacionit dhe mbështet zbatimin e veprimeve klimatike.
Shoqata e Autonomisë Lokale	Organizatë që përfaqëson interesat e qeverisjes lokale.		Avokon për nevojat e qeverisjes lokale në nivel kombëtar dhe ndan praktikat më të mira mes komunave.	Forcon qeverisjen komunale, ndërtton kapacitet dhe avancën interesat e përbashkëta të qeverive lokale.
Ministria e Qeverisjes Lokale	Ministri kombëtar që mbikëqyr qeverisjen komunale dhe zhvillimin lokal, nënshkruan Kontratën e Qytetit për Klimën.		Siguron kuadër politikash kombëtar për veprimet klimatike komunale dhe koordinon qeverisjen në nivele të ndryshme për iniciativat klimatike.	Mbështet iniciativat klimatike komunale, siguron përafrimin me strategjitë kombëtare të zhvillimit dhe lehtëson qasjen në mekanizmat kombëtarë të financimit.
Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë	Ministri kombëtar përgjegjës për politikën e energjisë dhe infrastrukturës që ndikojnë në sistemet energjetike		Zhvillon politika kombëtare të energjisë, standarde infrastrukturore dhe kuadër për energjitë e rinovueshme që	Tranzicioni kombëtar i energjisë, koordinimi i zhvillimit të infrastrukturës dhe mbështetja e iniciativave komunale

		dhe transportin komunal.	mundësojnë veprimet klimatike komunale.	të energjisë së rinovueshme, përfshirë projektet gjeotermale dhe ato diellore.
	Ministria e Turizmit dhe Mjedisit	Ministri kombëtar përgjegjës për politikën mjedisore dhe koordinimin e zhvillimit të turizmit.	Zhvillon rregullore mjedisore, politika për qëndrueshmërinë e turizmit dhe koordinon strategjitë e përshtatjes ndaj klimës.	Mbrojtja e mjedisit, zhvillimi i qëndrueshëm i turizmit dhe mbështetja e përshtatjes klimatike komunale dhe zgjidhjeve të bazuara në natyrë.
	Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit	Ministri kombëtar që koordinon zhvillimin ekonomik, ruajtjen e kulturës dhe politikën e inovacionit.	Koordinon strategjitë e zhvillimit ekonomik, mbrojtjen e trashëgimisë kulturore dhe kuadrat e inovacionit që mbështesin tranzicionin e gjelbër ekonomik.	Zhvillim ekonomik përmes tranzicionit të gjelbër, ruajtje e trashëgimisë kulturore gjatë veprimeve klimatike dhe zhvillim i ekosistemit të inovacionit.
	Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural	Ministri kombëtar përgjegjës për politikën bujqësore dhe zhvillimin rural që ndikojnë në veprimet komunale bujqësore dhe pyjore.	Zhvillon politika për qëndrueshmërinë bujqësore, kuadrat e zhvillimit rural dhe koordinon transformimin e sistemeve ushqimore.	Zhvillim i qëndrueshëm bujqësor, zhvillim ekonomik rural dhe mbështetje e iniciativave komunale agro-diellore dhe ujitjes inteligjente.
	Agjencia e Efikasitetit të Energjisë	Agjencia kombëtare që promovon efikasitetin e energjisë dhe energjitë e rinovueshme, duke bashkëpunuar në zhvillimin e stacioneve të karikimit dhe instalimeve diellore.	Siguron ekspertizë teknike, lehtëson projektet e efikasitetit të energjisë dhe koordinon me komunat mbi iniciativat e energjisë së rinovueshme.	Arritja e objektivave kombëtare të efikasitetit të energjisë, mbështetja e projekteve energjetike komunale dhe lehtësimi i transferimit të teknologjisë dhe ndërtimit të kapaciteteve.
	Shoqata Kombëtare e Komunave	Organizatë që përfaqëson interesat e komunave në nivel kombëtar dhe lehtëson bashkëpunimin ndër-komunal.	Avokon për nevojat e komunave, lehtëson shkëmbimin e njohurive midis komunave dhe koordinon pjesëmarrjen komunale në programet kombëtare.	Forcon kapacitetin komunal, avokon për interesat e qeverisjes lokale dhe lehtëson bashkëpunimin komunal mbi iniciativat klimatike.

Figura 11: Palët e interesit dhe Partnerët (Institucione Akademike)

A-3.1: Hartëzimi i sistemeve dhe palëve të interesuara				
(Plotësoni sipas Udhëzimit Plani i Veprimit për Neutralitetin Klimatik 2030 (PVNK)) – p.sh.				
Përshkrimi i sistemit	Palët e interesuara të përfshira	Rrjeti	Ndikim	Interesi
Institucionet Akademike	Universiteti i Elbasanit "Aleksander Xhuvani"	Institucioni kryesor i arsimit të lartë në Elbasan.	Ofron prova shkencore dhe ekspertizë teknike për veprimet klimatike, kryen kërkime dhe trajnon profesionistë të ardhshëm.	Mundësi kërkimore, zhvillim arsimor, zbatim i njohurive akademike ndaj sfidave reale urbane dhe akses në

				financimin e projekteve.
	Fakulteti i Shkencave Natyrore	Departamenti akademik i specializuar në shkencat mjedisore, duke kontribuar në Sistemin e Monitorimit të Cilësisë së Ajrit dhe vlerësimet mjedisore.	Kontribuon me ekspertizë në monitorimin mjedisor, menaxhimin e ekosistemit, matjen e sekuestrimit të karbonit dhe vlerësimet e ndikimit mjedisor për NBS dhe transformimin industrial.	Mundësi kërkimore në shkencën e klimës, angazhimi i studentëve në projekte praktike dhe kontributi në zhvillimin e politikave mjedisore të bazuara në prova.
	Departamenti i Inxhinierisë	Departamenti akademik që ofron ekspertizë teknike për energjinë e rinovueshme, efikasitetin e ndërtesave dhe zhvillimin e infrastrukturës.	Ofron ekspertizë teknike për zhvillimin gjeotermik, instalimet diellore, përmirësimet e efikasitetit të ndërtesave dhe projektet e modernizimit të infrastrukturës.	Mundësi për kërkim të aplikuar, zhvillim profesional dhe angazhim në projekte praktike të zbatimit të teknologjisë klimatike.
	Qendra e Kërkimeve Mjedisore	Njësi kërkimore e specializuar e fokusuar në studimet mjedisore.	Kryen monitorim mjedisor, zhvillon metodologji dhe ofron udhëzime shkencore për veprimet klimatike.	Financimi i kërkimit, botimet akademike dhe përkthimi i kërkimit në praktikë.
	Institucionet Teknike Arsimore	Shkollat profesionale të fokusuar në arsimin teknik.	Trajnon profesionistë të aftë për zbatimin e teknologjive klimatike dhe zhvillimin e infrastrukturës.	Zhvillimi i programeve arsimore të përputhura me nevojat e ardhshme të tregut të punës në sektorët që lidhen me klimën.
	Institutet Kombëtare të Kërkimit	Entet e specializuara kërkimore që veprojnë në nivel kombëtar.	Ofron njohuri të specializuara në fusha specifike si energjia, bujqësia ose transporti.	Mundësi kërkimore, qasje në financim dhe zbatim i gjetjeve të kërkimit.

Figure 12: Palët e Përfshira dhe Partnerët Ekonomikë

A-3.1: Hartimi i sistemeve dhe hartëzimi i palëve të interesit (Plotësoni sipas Udhëzimit PVNK– p.sh)				
Përshkrimi i sistemit	Stakeholders involved	Rrjeti	Ndikimi	Interesi
Operatorët ekonomikë	Dhoma e Tregtisë	Organizatë përfaqësuese e komunitetit të biznesit në Elbasan.	Komunikon nevojat e sektorit të biznesit, lehtëson partneritetet publike-private dhe mobilizon angazhimin e biznesit.	Mundësi ekonomike nga tranzicioni klimatik, mbështetje për përshtatjen e biznesit dhe qasje në mundësi investimi të gjelbër.
	"Elba Bus" - Transport publik	Kompani private e kontraktuar nga komuna për shërbimet e transportit publik urban dhe rural.	Operon 14 linja urbane dhe linja periferike, koordinon me planet komunale të elektrifikimit të transportit dhe zbaton programin e rinovimit të flotës së autobusëve.	Mundësi biznesi nga elektrifikimi i transportit, ulje e kostove operative përmes flotës moderne dhe zgjerim i kërkesës për shërbime për shkak të promovimit të lëvizshmërisë së qëndrueshme.
	"Alko Impex" - Menaxhimi i mbetjeve	Kompani private e kontraktuar për shërbimet komunale të mbledhjes dhe	Zbaton operacionet e mbledhjes së mbetjeve,	Përmirësime në efikasitetin operativ, përshtatje me kërkesat e ekonomisë cirkulare

		menaxhimit të mbetjeve.	koordinon me programin e ndarjes së mbetjeve shtëpiake dhe mbështet tranzicionin drejt ekonomisë cirkulare.	dhe mundësi të reja biznesi në shërbimet e ndarjes dhe riciklimit të mbetjeve.
	"Eco-Elb" j.s - Fabrika e Incinerimit	Kompani private që operon impiantin e incinerimit të mbetjeve.	Operon impiantin e përpunimit të mbetjeve, koordinon me strategjinë komunale të menaxhimit të mbetjeve dhe zbaton programin e modernizimit të incineratorit.	Modernizimi dhe përmirësimi i efikasitetit të impiantit, optimizimi i rikuperimit të energjisë dhe përforcimi i përputhshmërisë mjedisore.
	"KURUM"	Kompani industriale kryesore që po zbaton transformimin e çelikut të gjelbër me vlerë 100 milion € në zonën metalurgjike.	Drejton projektin më të madh të dekarbonizimit industrial në Ballkanin Perëndimor përmes zbatimit të teknologjisë MIDA, duke krijuar 250 vende pune direkte.	Modernizim dhe konkurrueshmëri industriale, certifikim i çelikut të gjelbër, krijim i vendeve të punës dhe shembull udhëheqës i dekarbonizimit industrial rajonal.
	"Alb Chrome"	Kompani industriale që operon në zonën metalurgjike..	Merr pjesë në transformimin e zonës metalurgjike dhe iniciativat e dekarbonizimit industrial.	Modernizim industrial, përmirësim i përputhshmërisë mjedisore dhe pjesëmarrje në transformimin e qëndrueshëm të të gjithë zonës.
	Kompanitë e Shërbimeve Energjisë	Biznese që ofrojnë shërbime të efikasitetit të energjisë dhe instalime të energjisë rinovueshme.	Zbatojnë masa të efikasitetit të energjisë, instalojnë sisteme të energjisë së rinovueshme dhe zhvillojnë zgjidhje teknike.	Zgjerim i tregut për shërbimet energjetike, mundësi për zbatimin e projekteve dhe zhvillim i zgjidhjeve inovative.
	Kompanitë e Ndërtimit	Firmat janë të përfshira në ndërtimin dhe rinovimin e ndërtesave.	Zbatojnë standardet e ndërtimit, rinovojnë strukturat ekzistuese dhe përcaktojnë cilësinë e ndërtimit.	Mundësi biznesi në rinovimet e efikasitetit energjetik, teknikat e ndërtimit të reja dhe materialet e ndërtimit të gjelbër.
	Europa Construction Metal	Kompani ndërtimi dhe përpunimi metal.	Merr pjesë në projektet e rinovimit të ndërtesave, iniciativat e ndërtimit të gjelbër dhe transformimin industrial.	Mundësi biznesi në rinovimin e ndërtesave të gjelbërta, ndërtimin me efikasitet energjetik dhe materialet e qëndrueshme të ndërtimit.

	Ndërmarrjet e Vogla dhe të Mesme	Biznese lokale në sektorë ndryshëm.	Formojnë së bashku praktikat e biznesit, modelet e konsumit dhe zhvillimin ekonomik.	Kursime të kostove nga masat e efikasitetit, përshtatje me kushtet e ndryshuara të tregut dhe mundësi të reja biznesi të gjelbër.
	Institucionet Financiare	Banka dhe ofrues të tjerë të shërbimeve financiare.	Financojnë investime të lidhura me klimën, përcaktojnë kushtet e kredive dhe mundësojnë zbatimin e projekteve.	Zhvillimi i produkteve financiare të gjelbërta, menaxhimi i rreziqeve të lidhura me klimën dhe ndërtimi i portofolëve të qëndrueshëm investimesh.
	Prodhuesit Bujqësorë	Fermerët dhe bizneset bujqësore	Zbatojnë praktika bujqësore të qëndrueshme, menaxhojnë modelet e përdorimit të tokës dhe ndikojnë në emetimet nga prodhimi ushqimor.	Përshtatje ndaj kushteve të ndryshuara klimatike, ulje e kostove nga masat e efikasitetit dhe qasje në tregje të qëndrueshme bujqësore.
	Fish City	Kompani lokale e përpunimit të ushqimit.	Merr pjesë në zhvillimin e sistemeve të qëndrueshme ushqimore dhe iniciativat e furnizimit lokal.	Qasje në treg përmes sistemeve të qëndrueshme ushqimore, përmirësime në efikasitetin operativ dhe pjesëmarrje në zinxhirët lokalë të vlerës ushqimore.
	Korporata Shqiptare e Investimeve	Njësi kombëtare e investimeve që mbështet projekte zhvillimi në shkallë të gjerë.	Lehtëson investimet në projekte të mëdha infrastrukturore dhe transformimi industrial, përfshirë zhvillimin e zonës metalurgjike.	Mundësi investimi në infrastrukturë klimatike, zhvillim ekonomik përmes investimeve të gjelbërta dhe mbështetje e objektivave kombëtare klimatike.
	Shoqata e Taksi-ve	Shoqatë profesionale që përfaqëson operatorët e taksive.	Koordinon me iniciativat komunale të e-mobilitetit, lehtëson stimujt për adoptimin e automjeteve elektrike dhe përfaqëson interesat e operatorëve në tranzicionin e transportit.	Përshtatja e biznesit ndaj tranzicionit të automjeteve elektrike, ulja e kostove operative dhe qasja në programet komunale stimuluese për elektrifikimin e flotës.

Figura 13: Palët e Interesit dhe Partnerët (Shoqëria Civile)

A-3.1: Hartëzimi i sistemeve dhe palëve të interesit				
Plotësoni sipas Udhëzimit PVNK– p.sh)				
Përshkrimi i sistemit	Palët e interesit të përfshira	Rrjeti	Ndikimi	Interesi
Shoqëria civile	Organizatët Mediatike	Gazeta lokale, stacione radio, kanale televizive dhe media online që mbulojnë iniciativat klimatike dhe fushatat e ndërgjegjësimit publik.campaigns.	Formojnë diskursin publik mbi çështjet klimatike, komunikojnë zhvillimet e politikave, mbështesin Fushatën për Ndërgjegjësimin për Energjinë dhe lehtësojnë angazhimin e publikut.	Përmbajtje me interes publik mbi veprimet klimatike, angazhimi i audiencës me temat e qëndrueshmërisë dhe përmeshja e rolit edukativ në ndërtimin e ndërgjegjësimit për klimën.
	OJF-të Mjedisore	Organizata joqeveritare të fokusuar në mbrojtjen e mjedisit.	Avokojnë për politika mjedisore, mobilizojnë pjesëmarrjen e qytetarëve dhe monitorojnë zbatimin.	Mbrojtja e mjedisit, angazhimi i qytetarëve dhe zbatimi i zgjidhjeve të qëndrueshme.
	Grupet e Qytetarëve	Organizata të bazuara në komunitet që marrin pjesë në Programin Shkolla Zero Mbetje, fushatat e ndërgjegjësimit për energjinë dhe iniciativat klimatike në nivel lagjeje.	Sigurojnë komente mbi nevojat lokale për klimën, mobilizojnë pjesëmarrjen e komunitetit në veprimet klimatike dhe mbështesin zbatimin në nivel lagjeje.	Përmirësime në cilësinë e jetës përmes veprimeve klimatike, qasje në shërbime të përmirësuara, ndërtim i rezistencës së komunitetit dhe pjesëmarrje në zhvillimin e qëndrueshëm.
	Organizatrat Rinore	Shoqata që përfaqësojnë interesat e të rinjve në veprimet klimatike dhe marrin pjesë në iniciativa edukative.	Mobilizojnë të rinjtë për veprime klimatike përmes Programit Shkolla Zero Mbetje, sjellin perspektiva inovative dhe sigurojnë përfaqësimin e brezit të ardhshëm.	Zgjidhje klimatike të orientuara drejt së ardhmes, mundësi edukative në qëndrueshmëri dhe pjesëmarrje domethënëse në proceset e vendimmarrjes klimatike.
	Organizatrat Shërbimeve Sociale	Njësi që ofrojnë shërbime sociale për popullatat e cenushme.	Sigurojnë konsiderata për barazi në planifikimin klimatike, përfaqësojnë grupet e cenushme dhe mbështesin aspektet sociale të tranzicionit.	Barazi sociale në tranzicionin klimatike, mbrojtja e grupeve të cenushme dhe integrimi i konsideratave sociale në politikat klimatike.in climate policies.
	Shoqatat Profesionale	Organizata që përfaqësojnë grupe të caktuara profesionale.	Sigurojnë ekspertizë të specializuar, mobilizojnë komunitetet profesionale dhe mbështesin zbatimin në sektorë të veçantë.	Mundësi për zhvillim profesional, përshtatje me kërkesat e ndryshuara profesionale dhe pjesëmarrje në projekte inovative.
	Institucionet Arsimore	Shkolla fillore dhe të mesme që marrin	Zbatojnë kurrikula arsimore mjedisore,	Përmirësim i cilësisë arsimore, ulje e

		pjesë në Programin Shkolla Zero Mbetje dhe Fushatën e Ndërgjegjësimit për Energjinë.	shërbejnë si vende demonstrative për zgjidhje klimatike dhe mbështesin ndërtimin e ndërgjegjësimit komunitar.	kostove operative përmes masave të efikasitetit, përmirësim i mjediseve të të nxëniet dhe angazhimi i studentëve në qëndrueshmëri.
	Organizatat Kulturore	Njësi të fokusuara në ruajtjen dhe promovimin e trashëgimisë kulturore.	Lidhin veprimet klimatike me vlerat kulturore, mobilizojnë interesin përmes kanaleve kulturore dhe mbështesin angazhimin e komunitetit.engagement.	Ruajtja e trashëgimisë kulturore në kushte ndryshimi, integrimi i qëndrueshmërisë me vlerat kulturore dhe angazhimi i publikut.
	Komunitetet Fetare	Organizata dhe institucione fetare.	Sigurojnë perspektivë morale mbi qëndrueshmërinë, mobilizojnë anëtarët e komunitetit dhe mbështesin angazhimin bazuar në vlera.	Mirëqenia e komunitetit, konsiderata etike në veprimet klimatike dhe përmirësimi i menaxhimit të faciliteteve.

A-3.2: Përshkrimi i barrierave dhe mundësive sistematike – përshkrimi narrativ

Gjatë procesit të angazhimit me ekosistemin lokal të Elbasanit, përmes konsultimeve dhe përpjekjeve bashkëpunuese të synuara për zhvillimin e një strategjie për arritjen e neutralitetit klimatik, si dhe gjatë vlerësimit të emetimeve të CO₂ për vitin bazë 2015, u identifikuan boshllëqet e emetimeve për sektorë të veçantë dhe barrierat kryesore për zbatimin e masave të lehtësimit. U zhvillua një analizë e thelluar për të kuptuar këto boshllëqe të emetimeve, për të eksploruar rrugët e mundshme të transformimit dhe për të përcaktuar nivelin e hollësisë së nevojshme për planifikim të suksesshëm të veprimeve. Ky vlerësim çoi në klasifikimin e barrierave kryesore në kategoritë e mëposhtme:

1. Qeverisja dhe politikat

Që arritja e objektivave të neutralitetit klimatik të Elbasanit kërkon ndërveprim të harmonizuar të aktorëve të shumtë që veprojnë në nivele të ndryshme të qeverisjes. Kjo kompleksitet krijon disa barrierë të rëndësishme që duhet të trajtohen në mënyrë sistematike.

Kompleksiteti i qeverisjes në nivele të ndryshme paraqet një sfidë të madhe, pasi veprimet klimatike shpesh kërkojnë miratime nga nivelet më të larta qeveritare përmes procedurave që zgjasin shumë. Për shembull, zbatimi i zgjidhjeve inovative të lëvizshmërisë, si piste biçikletash ose zona këmbësore, kërkon autorizim nga autoritetet kombëtare të transportit, duke shkaktuar vonesa të konsiderueshme. CCC e adreson këtë përmes mekanizmave të koordinimit të vendosur me Ministrinë e Qeverisjes Lokale, Ministrinë e Infrastrukturës dhe Energjisë dhe entitete të tjera kombëtare si nënshkrues formalë të Kontratës së Qytetit për Klimën.

Autoriteti i kufizuar komunal në fusha kritike të shërbimeve pengon veprime efektive klimatike. Riorganizimi i vazhdueshëm kombëtar i sektorit të furnizimit me ujë i jep komunave vetëm 49% të kontrollit, ndërsa qeveria qendrore mban 51% të pronësisë. Kjo përgjegjësi e ndarë krijon barrierë për zbatimin e zgjidhjeve të integruara ujë-energji që mund të reduktonin ndjeshëm emetimet. Komuna bashkëpunon me Kompaninë Rajonale të Ujësjellës Kanalizimeve Elbasan j.s dhe Agjencinë e Menaxhimit të Burimeve të Ujërave për të koordinuar zhvillimin e infrastrukturës brenda kuadrave ekzistuese të qeverisjes.

Boshllëqet në kuadrin rregullator janë të dukshme në mungesën e një kuadri ligjor gjithëpërfshirës që fuqizon qeveritë lokale si aktorë autonomë në menaxhimin e shërbimeve energjetike. Pa këtë autonomi,

Elbasani përballet me kufizime në zbatimin e zgjidhjeve inovative të energjisë që mund të përshejtonin progresin drejt neutralitetit klimatik. Platforma Komunale PPP për EE & Rinovues (Veprimi 13) krijon kuadre inovative për ofrimin e shërbimeve energjetike brenda kufizimeve ekzistuese rregullatore.

2. Zbatimi

Elbasani përballet me sfida të konsiderueshme në fazën e zbatimit, të lidhura kryesisht me kompleksitetin teknik dhe shkallën e gjerë të ndërhyrjeve të nevojshme për arritjen e neutralitetit klimatik deri në vitin 2030.

Kapaciteti ekzistues i infrastrukturës është aktualisht i pamjaftueshëm për të mbështetur transformimin e kërkuar. Rrjeti elektrik nuk është projektuar për të akomoduar burime energjie të shpërndara dhe as për të menaxhuar rrjedha dydrejtimore të energjisë nga prosumerët. Në mënyrë të ngjashme, rrjetet e transportit vuajnë nga mungesa e lidhshmërisë dhe e cilësisë së nevojshme për të mbështetur lëvizshmëri të qëndrueshme. Impiantet e menaxhimit të mbetjeve janë kryesisht të orientuara drejt mbledhjes dhe depozitimit, dhe jo drejt rikuperimit të burimeve.

Këto boshllëqe infrastrukturore adresohen në mënyrë sistematike përmes portofolit të veprimeve të Kontratës Klimatike të Qytetit (CCC), përfshirë: modernizimin e rrjetit elektrik (Veprimi 3), zhvillimin gjithëpërfshirës të infrastrukturës së mobilitetit dhe transportit (Veprimet 4–11), si dhe përmirësimet në impiantet e menaxhimit të mbetjeve, përfshirë modernizimin e incineratorit (Veprimi 29).

Një tjetër barrierë kritike lidhet me kufizimet në zinxhirin e furnizimit. Rritja e kërkesës për teknologji klimatike, si automjetet elektrike, panelet fotovoltaike, sistemet e ruajtjes së energjisë dhe materialet për izolim termik, mund të shkaktojë mungesa në treg, veçanërisht në një kontekst ku shumë qytete evropiane ndjekin njëkohësisht objektiva të ngjashme klimatike. Në këtë kuadër, Bashkia Elbasan bashkëpunon me Dhomën e Tregtisë dhe Industrisë Elbasan dhe Korporatën Shqiptare të Investimeve për të garantuar qëndrueshmëri të zinxhirit të furnizimit dhe për të nxitur pjesëmarrjen e bizneseve lokale në vendosjen e teknologjive klimatike.

Boshllëqet në ekspertizën teknike brenda fuqisë punëtore lokale përbëjnë gjithashtu një pengesë të rëndësishme për zbatimin dhe mirëmbajtjen e teknologjive të avancuara klimatike. Njohuritë e specializuara të kërkuara për sistemet e energjisë së rinovueshme, mirëmbajtjen e automjeteve elektrike, operimin e rrjeteve të mençura dhe projektimin e ndërtesave me efikasitet të lartë energjetik nuk janë ende gjerësisht të disponueshme në Elbasan. Programi i Menaxherëve të Certifikuar të Energjisë dhe Auditimit (Veprimi 17), së bashku me partneritetet me Universitetin e Elbasanit “Aleksandër Xhuvani”, synojnë ndërtimin sistematik të kapaciteteve teknike lokale, ndërsa projektet pilot GreenElb dhe ECIM ofrojnë mundësi konkrete për mësim praktik dhe transferim njohurish.

Një sfidë e veçantë në zbatim lidhet me kompleksitetin e Zonës Industriale të Elbasanit, përfshirë zonën metalurgjike, brenda fushës së neutralitetit klimatik. Kjo zonë përfaqëson një burim të konsiderueshëm emetimesh dhe kërkon qasje të specializuara për dekarbonizim. Këto sfida po adresohen përmes iniciativave ekzistuese dhe do të thellohen më tej në iteracionet e ardhshme të Planit të Veprimit Klimatik. Dekarbonizimi i Zonës Metalurgjike (Veprimi 19) trajton këtë çështje përmes zhvillimit të një plani master gjithëpërfshirës dhe transformimit drejt prodhimit të çelikut të gjelbër nga KURUM, me një investim prej 100 milionë euro, krijimin e 250 vendeve të punës direkte dhe një reduktim të parashikuar prej 76,180 ton CO₂ në vit..

3. Të dhënat dhe monitorimi

Një sfidë kritike dhe e përhapur me të cilën përballet rrugëtimi i Elbasanit drejt neutralitetit klimatik është **boshllëku i konsiderueshëm i të dhënave**, i cili minon planifikimin, zbatimin dhe monitorimin efektiv të veprimeve klimatike. Gjatë zhvillimit të modelit ekonomik të **Qytetit Net Zero**, Bashkia Elbasan është përballur me vështirësi të mëdha në aksesimin e të dhënave të sakta, të detajuara dhe të përditësuara për të gjithë sektorët përkatës.

Të dhënat mbi **konsumin e energjisë në ndërtesa** janë të fragmentuara dhe shpesh nuk janë të disponueshme në nivelin e ndërtesës individuale, duke e bërë të vështirë targetimin e saktë dhe efektiv të

ndërhyrjeve për efikasitetin energjetik. Në mënyrë të ngjashme, **të dhënat e sektorit të transportit** nuk ofrojnë nivelin e nevojshëm të detajimit mbi flotën e automjeteve, modelet e udhëtimit dhe ndarjen modale, çka kufizon projektimin e zgjidhjeve optimale për lëvizshmëri të qëndrueshme. **Të dhënat e menaxhimit të mbetjeve** shpesh nuk pasqyrojnë plotësisht rrjedhat e materialeve në sistemin urban, duke kufizuar potencialin për zbatimin e qasjeve të ekonomisë qarkulluese.

Në rastet kur të dhënat primare nuk kanë qenë të disponueshme, Bashkia është detyruar të mbështetet në **të dhëna të përlllogaritura indirekt (proxy data)**, të nxjerra nga mesatare rajonale ose kombëtare, apo nga qytete të krahasueshme. Kjo qasje sjell nivele të konsiderueshme pasigurie në proceset e planifikimit dhe parashikimit. Këto pasiguri përhapen në të gjithë procesin e modelimit, duke rritur rrezikun që dizajni i ndërhyrjeve dhe alokimi i burimeve të mos jenë optimalë.

Në këtë kontekst, **nënshkruesit e Kontratës së Qytetit për Klimën** janë angazhuar të mbështesin nevojat e Elbasanit në fushën e të dhënave, përmes sigurimit të aksesit në të dhëna institucionale, harmonizimit të metodologjive të mbledhjes së të dhënave dhe kontributit në zhvillimin e një **platforme të unifikuar të të dhënave urbane**. Kjo qasje bashkëpunuese ndaj menaxhimit të të dhënave është thelbësore për ndjekjen e progresit, identifikimin e sfidave emergjente dhe përshtatjen e vazhdueshme të strategjive gjatë rrugëtimit drejt neutralitetit klimatik.

Sistemi i Monitorimit të Cilësisë së Ajrit (Veprimet 20) vendos bazat për mbledhje gjithëpërfshirëse të të dhënave mjedisore në kohë reale, ndërsa **partneritetet me Universitetin e Elbasanit** ofrojnë kapacitete për monitorim dhe verifikim shkencor. Paralelisht, **22 indikatorët specifikë të Modullit B-3** krijojnë një kuadër të strukturuar dhe sistematik ndjekjeje për të gjitha objektivat e reduktimit të emetimeve dhe zhvillimit të infrastrukturës.

4. Financimi

Barrierat financiare kufizojnë ndjeshëm aftësinë e Elbasanit për të zbatuar veprime klimatike në shkallën dhe ritmin e nevojshëm për arritjen e neutralitetit klimatik deri në vitin 2030.

Buxheti i kufizuar bashkiak i dedikuar për iniciativat klimatike redukton kapacitetin e sektorit publik për të udhëhequr me shembull dhe për të vepruar si katalizator i zhvillimit të tregut. Kjo sfidë thellohet nga mungesa e mekanizmave financiarë që nxisin investimet e sektorit privat në teknologji të gjelbra, duke penguar zhvillimin e tregut për shërbime të efikasitetit energjetik, energji të rinovueshme, lëvizshmëri të qëndrueshme dhe zgjidhje të ekonomisë qarkulluese. Kontrata Klimatike e Qytetit (CCC) i adreson këto kufizime përmes një strategjie të **financimit të diversifikuar**, e cila mobilizon burime nga: fondet bashkiake (8–20%), mbështetja e qeverisë kombëtare (40–92%), institucionet financiare ndërkombëtare (50–80%) dhe partneritetet me donatorë, përfshirë **GIZ** dhe instrumentet **IPA të Bashkimit Evropian** (65–92%).

Njohja e pamjaftueshme e qytetarëve dhe bizneseve me instrumente financiare të specializuara, si kontratat e shërbimeve energjetike (**ESCO**), krijon pengesa shtesë për përdorimin e qasjeve inovative të financimit. Pa një kuptim të qartë të këtyre mekanizmave, pronarët e pasurive janë më pak të prirur të ndërmarrin rinovime të thelluara energjetike, pavarësisht përfitimeve të tyre afatgjata ekonomike. **Platforma Bashkiake e Partneritetit Publik-Privat për Eficiencën Energjetike dhe Energjinë e Rinovueshme (Veprimi 13)** krijon kuadro të aksesueshme për pjesëmarrjen e qytetarëve në projekte energjetike, ndërsa **Programi i Menaxherëve të Certifikuar të Energjisë** ofron asistencë teknike të drejtpërdrejtë për pronarët e pasurive.

Në kontekstin e sfidave më të gjera ekonomike, shumë biznese dhe familje në Elbasan kanë **akses të kufizuar në sistemin bankar**, shpesh për shkak të vlerësimeve të ulëta të kreditimit, duke kufizuar më tej aftësinë e tyre për të investuar në zgjidhje klimatike. **Programi i rinovimeve të subvencionuara (Veprimi 15)** dhe **stimujt për certifikimin e performancës energjetike (Veprimi 18)** ofrojnë mekanizma financiarë të aksesueshëm që reduktojnë barrierat për familjet dhe bizneset.

Në mënyrë strukturore, **shkalla e investimeve të nevojshme për arritjen e neutralitetit klimatik** tejkalon ndjeshëm kapacitetin aktual financiar si të sektorit publik, ashtu edhe të atij privat në Elbasan. Vlerësimet paraprake tregojnë se arritja e neutralitetit klimatik deri në vitin 2030 kërkon investime të barabarta me disa herë buxhetin vjetor të bashkisë. **Kërkesa totale për investime e CCC-së prej 444.57 milionë euro**

pasqyron nevojën për mobilizim gjithëpërfshirës të burimeve përmes partneriteteve të koordinuara publike-private, përfshirë investime të mëdha nga sektori privat, si transformimi industrial i **KURUM-it** me vlerë **100 milionë euro**.

5. Kompetenca dhe mësimi

Boshllëqet në njohuri dhe aftësi përbëjnë barriera të konsiderueshme për zbatimin efektiv të veprimeve klimatike në Elbasan.

Integrimi i zgjidhjeve të **qytetit të mençur** kërkon një nivel adekuat të **literacisë digjitale**, e cila aktualisht është e kufizuar në segmente të caktuara të popullsisë, veçanërisht tek banorët e moshuar dhe grupet nga sfondet socio-ekonomike të pafavorshme. Pa adresimin e këtij hendeku digjital, ekziston rreziku që zgjidhjet klimatike të bazuara në teknologji të përfitojnë vetëm një pjesë të shoqërisë. Për këtë arsye, platformat e qeverisjes digjitale dhe sistemet e monitorimit të mençur janë projektuar me kriteret e aksesueshmërisë, ndërsa **Fushata e Ndërgjegjësimit për Energjinë (Veprimi 34)** përfshin komponentë të posaçëm për rritjen e literacisë digjitale.

Ekspertiza lokale e pamjaftueshme në fushat e **energjisë së rinovueshme, efikasitetit energjetik, lëvizshmërisë elektrike dhe ekonomisë qarkulluese** krijon pengesa për zbatimin dhe mirëmbajtjen e zgjidhjeve teknike. Njohuritë e specializuara në fusha si fizika e ndërtesave, integrimi i burimeve të rinovueshme dhe planifikimi i lëvizshmërisë së qëndrueshme janë veçanërisht të kufizuara. Ndërtimi sistematik i kapaciteteve përmes **Programit të Menaxherëve të Certifikuar të Energjisë (Veprimi 17)**, partneriteteve me **Universitetin e Elbasanit “Aleksandër Xhuvani”** dhe bashkëpunimit ndërkombëtar me **GIZ** synon krijimin e një baze të qëndrueshme ekspertize lokale.

Këto boshllëqe reflektohen edhe në **kapacitetin institucional të kufizuar** të administratës vendore për planifikimin, zbatimin dhe monitorimin e veprimeve klimatike. Megjithëse prania e Universitetit të Elbasanit përfaqëson një aset të rëndësishëm, mekanizmat për përkthimin e kërkimit akademik në aplikime praktike mbeten të pamjaftueshme. **Grupi Punues Ndërdepartamental dhe Sektori i Qyteteve të Misionit** krijojnë mekanizma të mësimit institucional, ndërsa projektet pilot **GreenElb** dhe **ECIM** demonstrojnë aplikimin praktik të qasjeve inovative.

6. Sjellja sociale

Faktorët e sjelljes dhe ato kulturor ndikojnë ndjeshëm në suksesin e iniciativave klimatike në Elbasan.

Ndërgjegjësimi i kufizuar publik mbi përfitimet dhe mundësitë e veprimeve klimatike përbën një pengesë për angazhimin dhe pjesëmarrjen aktive të qytetarëve. Pa një kuptim të qartë se si veprimet klimatike mund të përmirësojnë cilësinë e jetës, të reduktojnë kostot dhe të krijojnë mundësi ekonomike, ekziston rreziku që qytetarët të tregojnë rezistencë ndaj ndryshimeve transformuese. **Programi “Shkolla Zero Mbetje” (Veprimi 32)** dhe **Fushata e Ndërgjegjësimit për Energjinë (Veprimi 34)** kontribuojnë në ndërtimin sistematik të ndërgjegjësimit komunitar, ndërsa **Modeli i Palëve të Interesit me Katër Grupe** siguron një angazhim gjithëpërfshirës të komunitetit.

Rezistenca kulturore dhe sociale ndaj ndryshimit të sjelljeve dhe modeleve të konsoliduara të konsumit përbën një tjetër sfidë të rëndësishme. Zakone të thella të lidhura me zgjedhjet e transportit, përdorimin e energjisë dhe menaxhimin e mbetjeve janë shpesh të vështira për t'u ndryshuar, edhe kur alternativat janë të disponueshme. Ndërhyrjet e **inovacionit social**, përfshirë monitorimin komunitar, qendrat e riciklimit në lagje dhe proceset e planifikimit pjesëmarrës, krijojnë rrugë për ndryshim gradual të sjelljes përmes ndikimit të bashkëmoshatarëve dhe efektit demonstrativ.

Sfida socio-ekonomike që prekin grupet e cenueshme ngrënë çështje të rëndësishme të **barazisë dhe drejtësisë sociale**. Familjet me të ardhura të ulëta mund të kenë vështirësi për të investuar në masa të efikasitetit energjetik ose për të pasur akses në forma më të pastra transporti, duke rrezikuar të mbeten pas në tranzicionin klimatik. **Programi i Banesave Sociale të Gjellbra (Veprimet 16)**, **skemat e rinovimeve të subvencionuara (Veprimi 15)** dhe **subvencionet për transportin publik** synojnë të sigurojnë akses të barabartë në përfitimet klimatike për të gjitha shtresat e të ardhurave.

Mekanizmat e pamjaftueshëm për pjesëmarrje kuptimplote të publikut në planifikimin dhe zbatimin e veprimeve

klimatike kufizojnë më tej efektivitetin dhe pranimin e tyre. Pa procese gjithëpërfshirëse të angazhimit, ekziston rreziku që ndërhyrjet të mos adresojnë nevojat reale të komunitetit ose të përballen me rezistencë gjatë zbatimit. Angazhimi i strukturuar i palëve të interesit përmes **Modelit të Katër Grupeve**, konsultimet publike të rregullta dhe zbatimi i projekteve në bazë komunitare sigurojnë **pjesëmarrje demokratike dhe pronësi sociale** mbi veprimet klimatike.

II. Barrierat sistematike sipas sektorit

Sistemi i energjisë

Sistemi energjetik i Elbasanit përballet me barrierë të konsiderueshme që duhet të adresohen për të arritur neutralitetin klimatik deri në vitin 2030.

Stoku ekzistues i ndërtesave përbën një shqetësim të veçantë, pasi rreth **88% e ndërtesave janë ndërtuar para vitit 2000**, shumë përpara zbatimit të standardeve moderne të efikasitetit energjetik. Këto ndërtesa karakterizohen nga mungesa e izolimit termik adekuat, sisteme joefikase të ngrohjes dhe ftohjes, si dhe mungesë kapacitetesh për menaxhimin e energjisë. Si rezultat, ato kanë konsum të lartë energjie dhe nivele të shtuara të emetimeve të gazrave serrë. Kontrata Klimatike e Qytetit (CCC) i adreson këto sfida përmes një pakete gjithëpërfshirëse masash për efikasitetin energjetik të ndërtesave, përfshirë **rinovimin e ndërtesave publike (Veprimi 12)** dhe **zhvillimin e banesave sociale të gjelbra (Veprimet 16)**.

Pavarësisht potencialit të lartë diellor të territorit të Elbasanit, qyteti aktualisht mungon në infrastrukturën e nevojshme për shfrytëzimin efektiv të burimeve të energjisë së rinovueshme. Zhvillimi i energjisë diellore pengohet nga investime të pamjaftueshme në infrastrukturën e rrjetit, mungesa e mekanizmave mbështetës të përshtatshëm dhe kuadro rregullatore të pamjaftueshme për integrimin e burimeve të shpërndara të energjisë. Këto barrierë adresohen përmes një transformimi gjithëpërfshirës të sistemit energjetik, i cili përfshin **zhvillimin e energjisë gjeotermale (Veprimi 1)**, **vendosjen e sistemeve diellore në shkallë qyteti me magazinim baterish (Veprimi 2)** dhe **modernizimin e rrjetit të shpërndarjes (Veprimi 3)**, në koordinim të ngushtë me Drejtorinë Rajonale të Operatorit të Shpërndarjes së Energjisë Elektrike Elbasan.

Sistemet e ndriçimit publik në territorin e qytetit mbeten aktualisht energjitisht intensive dhe pa kapacitete të menaxhimit të mençur, duke kontribuar në konsum të panevojshëm të energjisë elektrike dhe në emetime të larta të lidhura. Mungesa e standardeve teknike të qarta dhe e metodologjive të përcaktuara për ndërhyrjet energjetike krijojnë pasiguri për zhvilluesit e projekteve dhe investitorët. **Sistemi Inteligjent i Ndriçimit Rrugor (Veprimi 14)** adreson këto sfida duke arritur **kursime energjie në nivelin 68–82%** përmes përdorimit të teknologjisë LED dhe kontrollit të mençur, ndërsa **Platforma Bashkiake e Partneritetit Publik-Privat (PPP)** krijojnë kuadro të standardizuara për zhvillimin dhe zbatimin e projekteve energjetike.

Kapaciteti i kufizuar i rrjetit të shpërndarjes së energjisë elektrike për të përballuar rritjen e elektrifikimit dhe integrimin e burimeve të energjisë së rinovueshme përbën një barrierë infrastrukturore kyçe, e cila mund të kufizojë ritmin e tranzicionit drejt një sistemi energjetik të dekarbonizuar. Këto kufizime po adresohen në mënyrë sistematike përmes koordinimit të vazhdueshëm me operatorët e shpërndarjes së energjisë dhe planifikimit gjithëpërfshirës të përmirësimeve të rrjetit, të integruara me vendosjen e kapaciteteve të reja të energjisë së rinovueshme.

Lëvizshmëria dhe transporti urban

Sektori i transportit në Elbasan, përgjegjës për 31.9% të emetimeve totale, përballet me sfida të shumta të lidhura me njëri-tjetrin.

Dominimi i përdorimit të mjeteve private, që përbëjnë 83% të emetimeve nga transporti, reflekton problemet themelore në planifikimin urban, ofrimin e transportit publik dhe kulturën e lëvizshmërisë. Flota e vjetër e mjeteve, kryesisht me motorë të djegies së brendshme joeficientë, kontribuon ndjeshëm në emimet e gazrave serrë dhe ndotjen lokale të ajrit. Transformimi i transportit adreson këto sfida përmes veprimeve gjithëpërfshirëse për lëvizshmërinë, përfshirë rinovimin e flotës së autobusëve elektrikë (Veprimi 6), infrastrukturën e ngarkimit për e-mobilitet (Veprimi 4) dhe zhvillimin e lëvizshmërisë aktive (Veprimi 9) të koordinuar me “Elba Bus” dhe operatorët e transportit.

Transporti publik vuaj nga mbulimi i pamjaftueshëm, frekuenca dhe cilësia, duke e bërë atë një alternativë të papërshtatshme ndaj mjeteve private për shumë qytetarë. Sistemi mungon në integrim midis mënyrave të

ndryshme dhe nuk shërben në mënyrë efektive të gjitha lagjet, veçanërisht në zonat periferike. Përmirësimet e transportit publik përmes modernizimit të flotës së autobusëve (137 mjete), ndërtimit të terminaleve multimodale (Veprimi 10) dhe integritimit gjithëpërfshirës të shërbimeve adresojnë problemet e mbulimit dhe cilësisë, duke krijuar alternativa tërheqëse ndaj përdorimit të mjeteve private.

Infrastruktura për lëvizshmëri aktive, përfshirë biçikletat dhe ecjen, mbetet e pamjaftueshme në gjithë qytetin. Mungesa e rrugëve të lidhura dhe të sigurta për biçikletat dhe e rrugëve miqësore për këmbësorët pengon përdorimin e opsioneve të transportit jo-motorik, edhe për udhëtime të shkurtra ku ato mund të ishin më efektive. Zhvillimi i infrastrukturës për lëvizshmëri aktive (Veprimi 9) krijon rrjete gjithëpërfshirëse në 368 km rrugë, duke integruar infrastrukturën për biçikletat dhe ecjen me zonat turistike dhe lidhjet me transportin publik.

Menaxhimi i trafikut në Elbasan mungon në sisteme inteligjente për optimizimin e rrjedhës dhe reduktimin e ngarkesës, duke rezultuar në emetime të panevojshme nga mjetet që qëndrojnë në vend dhe trafiku me fillim-ndalim. Zbatimi i përmirësimeve komplikohet nga proceset rregullatore të miratimit që kërkojnë autorizim nga nivelet më të larta qeveritare, duke përfshirë procedura kohëzgjatëse. Përmirësimet në menaxhimin e trafikut koordinohen me Drejtorinë e Përgjithshme të Shërbimeve të Transportit Rrugor dhe Drejtorinë Rajonale të Transportit Rrugor Elbasan përmes kuadrave të vendosura të qeverisjes.

Menaxhimi i mbetjeve

Menaxhimi i mbetjeve në Elbasan kontribuon ndjeshëm në emetimet e gazrave serrë, duke përbërë 16.1% të totalit të qytetit.

Megjithëse Elbasani ka një qendër incinerimi, ajo nuk funksionon plotësisht, duke kufizuar kontributin e saj potencial në menaxhimin e mbetjeve dhe rikuperimin e mundshëm të energjisë. Kjo funksionim i pjesshëm krijon pasiguri në planifikimin e menaxhimit të mbetjeve dhe pengon realizimin e plotë të përfitimeve që mund të vijnë nga operacionet e duhura të transformimit të mbetjeve në energji. Funksionimi i paplotë gjithashtu nënkupton që një pjesë e konsiderueshme e mbetjeve ende dërgohet në landfill, duke gjeneruar emetime metani. Modernizimi i incineratorit (Veprimi 29) adreson paaftësitë operative dhe arrin reduktim prej 900 ton CO₂/vit, ndërsa koordinimi me "Eco-Elb" j.s siguron optimizim gjithëpërfshirës të objektit.

Sistemi mungon me infrastrukturë adekuate për mbledhjen, ndarjen dhe përpunimin e mbetjeve në burim, duke bërë që shumica e mbetjeve të shkojnë në landfill pa rikuperim të burimeve. Objektet për riciklim dhe kompostim mbeten të kufizuara, duke penguar devijimin e materialeve të vlefshme nga landfill-et dhe duke humbur mundësi për qasje të ekonomisë cirkulare. Transformimi gjithëpërfshirës i sistemit të mbetjeve përmes ndarjes së mbetjeve në shtëpi (Veprimi 27), zhvillimit të qendrës bio-kompostuese (Veprimi 28) dhe zgjidhjeve inteligjente për mbeturina (Veprimi 30) mundëson infrastrukturë për ekonominë cirkulare.

Efikasiteti i mbledhjes pengohet nga planifikimi jooptimal i rrugëve dhe metodologjitë, duke rritur konsumin e karburantit dhe emetimet e lidhura nga automjetet e mbledhjes së mbetjeve. Zbatimi i qasjeve të avancuara për menaxhimin e mbetjeve përballet me barriera të lidhura me kostot për konsumatorët dhe nevojën për investime të konsiderueshme në pajisje për ndarjen në burim dhe edukim. Zgjidhjet inteligjente për mbetje përfshijnë gjurmimin GPS, sistemet e kontejnerëve nëntokësor dhe rrugët e optimizuara të mbledhjes, duke adresuar sfidat e efikasitetit dhe duke ulur kostot operative.

Veçanërisht shqetësuese është menaxhimi i mbetjeve organike, të cilat gjenerojnë emetime të konsiderueshme metani kur depozitohen në landfill. Mungesa e infrastrukturës për kompostim dhe përpunim të mbetjeve organike përbën një mundësi të humbur për reduktimin e emetimeve dhe prodhimin e përmirësuesve të vlefshëm të tokës. Qendra Bio-kompostuese dhe e Mbetjeve Organike (Veprimi 28) përpunon 5,000-8,000 ton në vit, duke kthyer mbetjet organike në kompost të vlefshëm dhe duke arritur reduktim prej 420 ton CO₂/vit.

Bujqësia, pyjet dhe përdorimi i tokës

Sektori i bujqësisë, pyjeve dhe përdorimit të tokës kontribuon me 21% të totalit të emetimeve në Elbasan,

duke nxjerrë në pah rëndësinë e zgjidhjeve të bazuara në natyrë për arritjen e neutralitetit klimatik.

Zhvillimi aktual i kufizuar i rezervuarëve natyrorë të karbonit përmes pyjeve dhe infrastrukturës së gjelbër kufizon aftësinë e qytetit për të kompensuar emetimet mbetëse. Zonat urbane në Elbasan zakonisht mungojnë me hapësira të mjaftueshme të gjelbra që mund të kontribuojnë në kapjen e karbonit, përmirësimin e cilësisë së ajrit dhe ftohjen urbane. Zgjidhjet e Bazuar në Natyrë (Veprimi 26) adresojnë kapjen e karbonit përmes mbjelljes së 680 hektarëve pyjesh.

Proceset e planifikimit të përdorimit të tokës përballen me sfida në integrimin e konsideratave klimatike në vendimet e zhvillimit urban, gjë që mund të çojë në modelet e zhvillimit që rrisin emetimet ose zvogëlojnë qëndrueshmërinë. Praktikrat bujqësore në zonat përreth shpesh mbështeten në metoda tradicionale që kontribuojnë në emetimet e gazrave serrë përmes përdorimit joefikas të plehrave, praktika të papërshtatshme të përpunimit të tokës dhe menaxhimit joadekuat të mbetjeve bujqësore. Sistemet agro-diellore (Veprimi 22) dhe vaditja inteligjente (Veprimi 23) prezantojnë praktika të bujqësisë inteligjente ndaj klimës, ndërsa Atlasi GIS i Tokave të Dëmtuara (Veprimi 25) siguron mjete planifikimi të bazuara në dëshmi për optimizimin e përdorimit të tokës.

Prania e tokave të degraduara ish-industriale, përfshirë zonën metalurgjike, kërkon rikuperim dhe ri-përdorim. Këto toka të degraduara përfaqësojnë si një sfidë ashtu edhe një mundësi – aktualisht kontribuojnë pak në kapjen e karbonit, por mund të transformohen në hapësira të gjelbra produktive ose zona të zhvillimit të qëndrueshëm. Transformimi i zonës metalurgjike përfshin restaurim gjithëpërfshirës mjedisor si pjesë e zhvillimit të planit të përgjithshëm, duke kthyer tokën industriale të degraduar në zona produktive për zhvillim të qëndrueshëm.

III. Mundësitë

Statusi i Elbasanit si një nga 112 qytetet e përzgjedhura në Misionin e Bashkimit Evropian për Qytetet Klimatike Neutrale dhe të Zgjuara krijon mundësi të rëndësishme strategjike, të cilat kanë potencialin të transformojnë trajektoren e zhvillimit të qytetit duke adresuar në mënyrë të integruar sfidat klimatike.

Përfitimet e statusit të Qytetit të Misionit

Si **Qytet i Misionit**, Elbasani pritet të tërheqë kapital investimi dhe burime njerëzore të kualifikuara për zbatimin e ndërhyrjeve klimatike. Etiketa e Misionit funksionon si një **sinjal cilësie dhe besueshmërie** për investitorët publikë dhe privatë, duke e pozicionuar qytetin si një territor me vizion afatgjatë, të përkushtuar ndaj zhvillimit të qëndrueshëm dhe inovacionit. Kontrata Klimatike e Qytetit (CCC) e dëshmon këtë potencial përmes mobilizimit të suksesshëm të 444.57 milionë euro investime, përfshirë angazhimin e konsiderueshëm të sektorit privat, si transformimi drejt çelikut të gjelbër nga KURUM.

Elbasani ka potencial të zhvillohet në një qendër me rëndësi ndërkombëtare për programe shkencore dhe kërkimore, duke shërbyer si një *laborator i gjallë* për zgjidhjet klimatike. Në këtë rol, qyteti mund të tërheqë institucione kërkimore, zhvillues teknologjish dhe biznese të orientuara drejt inovacionit, të interesuara për testimin, demonstrimin dhe shkallëzimin e qasjeve të reja. Partneritetet me Universitetin e Elbasanit “Aleksandër Xhuvani”, si dhe pjesëmarrja në projektet pilot të NetZeroCities – GreenElb dhe ECIM, demonstrojnë kapacitetin kërkimor dhe inovativ të qytetit.

Statusi i Qytetit të Misionit i mundëson Elbasanit akses të zgjeruar në instrumente financiare evropiane, të dizajnuara posaçërisht për mbështetjen e qyteteve pjesëmarrëse në Mision. Këto burime financimi ofrojnë levë kritike për mobilizimin e investimeve shtesë nga burime publike dhe private. Bashkëpunimi i vazhdueshëm me GIZ, programet IPA të BE-së dhe donatorë të tjerë ndërkombëtarë siguron 65–92% financim për veprime kyçe klimatike, duke demonstruar një kapacitet të provuar për të përthithur fonde evropiane dhe ndërkombëtare.

Në nivel reputacional, Elbasani fiton dukshmëri ndërkombëtare si një qytet i gjelbër dhe klimatikisht neutral, duke rritur tërheqshmërinë për vizitorë, biznese dhe talente. Ky reputacion i përmirësuar mund të mbështesë zhvillimin ekonomik në sektorë si turizmi i qëndrueshëm, teknologjitë e gjelbra dhe shërbimet e bazuara në

dije. Udhëheqja rajonale përmes shembullit të një prej iniciativave më të mëdha të dekarbonizimit industrial në Ballkanin Perëndimor, e kombinuar me portofolin gjithëpërfshirës të veprimeve klimatike, e pozicionon Elbasanin si një model referimi për replikim rajonal.

Përfitimet e zbatimit

Me zbatimin e ndërhyrjeve për neutralitetin klimatik, Elbasani do t'i nënshtrohet një procesi transformues me përfitimet të gjera:

Qyteti do të ndryshojë formë dhe funksione për t'u bërë më miqësor dhe më tërheqës si për banorët ashtu edhe për vizitorët. Hapësirat publike do të përmirësohen, mobiliteti do të bëhet më i qëndrueshëm dhe i aksesueshëm, dhe mjedisi urban do të jetë më i shëndetshëm dhe më gjallërues. Përmirësimet gjithëpërfshirëse urbane, duke përfshirë zhvillimin e zonave të gjelbra, infrastrukturën e mobilitetit aktiv dhe monitorimin e cilësisë së ajrit, krijojnë përmirësime të matshme të cilësisë së jetës.

Stili i jetesës do të jetë më i shëndetshëm, nga reduktimi i ndotësve të ajrit dhe krijimi i kushteve të përmirësuar të jetesës brenda banesave. Ndotja e reduktuar, mundësitë e rritura për aktivitet fizik dhe komoditeti i përmirësuar termik në ndërtesa do të kontribuojnë në rezultate më të mira për shëndetin fizik dhe mendor. Përmirësimet e efikasitetit të ndërtesave, monitorimi i cilësisë së ajrit dhe zhvillimi i infrastrukturës së gjelbrë ofrojnë përfitimet të drejtpërdrejta shëndetësore duke reduktuar njëkohësisht kostot e energjisë për banorët.

Vetë-pavarësia energjetike e familjeve dhe bizneseve do të krijojë përfitimet të konsiderueshme ekonomike nga kursimi i energjisë dhe pavarësia nga furnizimi me karburant dhe energji. Kjo qëndrueshmëri është veçanërisht e vlefshme në një mjedis ekonomik të paqëndrueshëm ku çmimet e energjisë mund të luhaten ndjeshëm. Instalimet diellore bashkiake demonstronjë ulje kostosh prej 48%, ndërsa zhvillimi gjithëpërfshirës i energjisë së rinovueshme krijon pavarësi energjetike dhe stabilitet të kostos.

Zbatimi i veprimeve klimatike do të krijojë mundësi të reja punësimi në sektorë si instalimi i energjisë së rinovueshme, rinovimi i ndërtesave, shërbimet e mobilitetit të qëndrueshëm, menaxhimi dhe riciklimi i mbetjeve, dhe gjelbërimi urban. Këto vende pune do të ofrojnë përfitimet ekonomike duke avancuar objektivat klimatike të qytetit. CCC synon krijimin e vendeve të punës të gjelbra, me transformimin industrial të KURUM që vetëm kontribuon me 250 pozicione direkte, duke demonstruar zhvillim ekonomik përmes veprimit klimatik.

Mundësitë sektoriale

Udhëtimi i Elbasanit drejt neutralitetit klimatik ofron mundësi specifike në të gjitha sektorët kyç:

Në sektorin e energjisë, burimet e bollshme diellore dhe potenciali i dokumentuar gjeotermal në zonën e Treganit ofrojnë mundësi unike për energjinë e rinovueshme. Pilotët diellorë bashkiakë që demonstronjë ulje kostosh prej 48% vërtetojnë fizibilitetin ekonomik të zbatimit në shkallë qyteti, ndërsa fondi i gjerë i ndërtesave të ndërtuara para vitit 2000 paraqet mundësi sistematike për ndërhyrje përmirësuese që reduktojnë njëkohësisht emetimet dhe përmirësojnë kushtet e jetesës.

Për transportin dhe mobilitetin, sukcesi i hershëm i tregut me 15% konvertim të flotës së taksive dhe 4 stacione karikimi funksionale demonstroi gatishmërinë për elektrifikim gjithëpërfshirës. Korniza e E-Mobilitetit ofron një udhërrëfyes strategjik për transformimin e mobilitetit urban përmes modernizimit të transportit publik të integruar, zhvillimit të infrastrukturës së mobilitetit aktiv, dhe krijimit të njeve multimodale që rrisin aksesueshmërinë duke reduktuar emetimet.

Në mjedisin e ndërtuar, zona metalurgjike prej 412 hektarësh përfaqëson një mundësi transformuese për shndërrimin e trashëgimisë industriale në zhvillim të qëndrueshëm. Programet gjithëpërfshirëse të efikasitetit të ndërtesave shfrytëzojnë qasje të provuara të rinovimit, ndërsa banesat sociale të gjelbra demonstronjë se si veprimi klimatik adreson barazinë sociale përmes banimit të përbalueshëm dhe me performancë të lartë që redukton kostot afatgjata të jetesës për popullsitë vulnerabël. Transformimi i zonës metalurgjike adreson burimin më të madh të emetimeve brenda kufijve administrativë të Elbasanit, duke përfaqësuar një potencial

të vlerësuar reduktimi prej 76,180 ton CO₂ në vit. Këto emetime industriale kërkojnë qasje të specializuara ndërhyrjeje që plotësojnë shërbimet bashkiake të adresuara në inventarin bazë të SECAP. Shkalla dhe kompleksiteti teknik i proceseve të prodhimit të çelikut kërkojnë strategji të dedikuara që angazhojnë investim të sektorit privat dhe zbatim të teknologjive të avancuara të pastra.

Për bujqësinë, pylltarisë dhe përdorimin e tokës, programi i pyllëzimit prej 680 hektarësh në pesë zona prioritare ofron mundësi të konsiderueshme për sekuestrim karboni. Sistemet agro-diellore demonstrojnë qasje inovative me përdorim të dyfishtë, ndërsa ujitja inteligjente dhe menaxhimi i qëndrueshëm i pyjeve krijojnë mundësi zhvillimi ekonomik rural përmes eko-turizmit dhe produkteve të qëndrueshme pyjore.

Mundësitë e transformimit të menaxhimit të mbetjeve dhe ujërave të ndotura përqendrohen në optimizimin e impiantit ekzistues të incinerimit drejt kapacitetit të plotë operativ, duke zbatuar njëkohësisht parimet e ekonomisë qarkulluese. Objektet e bio-kompostimit dhe ndarja e burimit në mënyrë gjithëpërfshirëse krijojnë zinxhirë vlere të rikuperimit të resurseve që shndërrojnë rrjedhat problematike të mbetjeve në burime të vlefshme për bujqësinë urbane dhe gjelbërimin, duke arritur reduktime të konsiderueshme të emetimeve.

Sektori i qeverisjes dhe ndërgjegjësimit shfrytëzon statusin e qytetit të Misionit të BE-së për inovacion institucional dhe udhëheqje rajonale. Transformimi arsimor përmes Shkollave Pa Mbetje dhe programeve të Ndërgjegjësimit për Energjinë ndërton kapacitet afatgjatë komunitar, ndërsa platformat e qeverisjes dixhitale krijojnë modele transparente të angazhimit të qytetarëve të riprodhueshme në mbarë Ballkanin Perëndimor.

Integrimi ndërsektorial përmes Platformës Bashkiake të PPP-ve mundëson pjesëmarrje të koordinuar të sektorit privat, ndërsa partneritetet me Universitetin ofrojnë monitorim shkencor në të gjitha ndërhyrjet. Bashkëpunimi ndërkombëtar përmes GIZ, BE IPA dhe partneriteteve me donatorët demonstroi se si financimi i koordinuar arrin shkallë transformuese, me kuadrin gjithëpërfshirës të CCC që shndërron identifikimin sistematik të pengesave në zgjidhje të synuara për zhvillim të qëndrueshëm dhe udhëheqje rajonale.

A-3.3: Përshkrimi i modelit pjesëmarrës për Neutralitetin Klimatik të qytetit

Udhëtimi i Elbasanit drejt neutralitetit të klimës është karakterizuar nga një zhvillim progresiv i modelit të tij të qeverisjes pjesëmarrëse, duke evoluuar përmes fazave të strukturuar të angazhimit të palëve të interesuara, planifikimit bashkëpunues dhe përgatitjes për zbatim. Ky model përfaqëson një ndryshim themelor nga qeverisja tradicionale nga lart-poshtë drejt një qasjeje gjithëpërfshirëse me shumë palë, që mobilizon inteligjencën dhe burimet kolektive të të gjithë ekosistemit urban.

Faza 1: Angazhimi fillestar dhe zhvillimi i vizionit (2022)

Punëtorja e Retretit për Vizionin (20-22 Korrik, 2022)

Pas përzgjedhjes së Elbasanit për Misionin e BE-së për Qytetet Klimatike Neutralë dhe të Zgjuar, komuna organizoi ngjarjen e saj të parë kryesore të angazhimit – punëtorinë e Retretit për Vizionin, e cila u zhvillua më 20-22 Korrik 2022. Kjo punëtori intensive tre-ditore bashkoi 72 pjesëmarrës që përfaqësuan grupe të ndryshme të palëve të interesuara, duke përfshirë zyrtarë komunalë, biznese lokale, organizata të shoqërisë civile, institucione akademike dhe përfaqësues të qeverisë kombëtare.

Përmes sesioneve bashkëpunuese të dizajnuara për të nxitur dialogun e hapur dhe mendimin krijues, pjesëmarrësit identifikuan pesë fusha kryesore për ndërhyrje:

1. Transformimi i sistemeve të energjisë
2. Zgjidhje të qëndrueshme të mobilitetit
3. Planifikim urban i përgjegjshëm ndaj klimës

4. Menaxhim i integruar i mbetjeve
5. Qasja "Mendje e Gjelbër" për angazhimin e qytetarëve

Kjo fazë fillestare ishte thelbësore për ndërtimin e themelit të vizionit të neutralitetit të klimës të Elbasanit dhe për të vendosur qasjen bashkëpunuese që do të karakterizonte të gjitha përpjekjet e ardhshme. Punëtorja ndihmoi në përcaktimin e drejtimit për veprimin klimatik të qytetit duke krijuar një vizion të përbashkët për një Elbasan klimatikisht neutral, i fokusuar në partneritet ndërsektorial.

Figura 14: Pjesëmarrësit në Punëtorinë e Retretit për Vizionin, Korrik 2022

Procesi pjesëmarrës i vendosur gjatë Retretit për Vizionin u bazua në pesë mentalitete kryesore për sukses::

- **Mësimdhënës dhe kreativ:** Pranimi i inovacionit, eksperimentimit dhe të mësuarit të vazhdueshëm si përbërës thelbësorë të tranzicionit klimatik.
- **Bashkëpunues:** Nxitja e partneriteteve përtej kufijve tradicionalë, duke njohur se asnjë entitet i vetëm nuk mund të arrijë neutralitetin klimatik vetëm.
- **Evoluues:** Njohja se rruga e tranzicionit do të evoluojë me kohën dhe kërkon përshtatje ndaj informacionit të ri dhe rrethanave të ndryshuara.
- **Agil:** Mbajtja e fleksibilitetit në qasje dhe gatishmëria për të rregulluar strategjitë bazuar në rezultatet dhe reagimet reale.
- **Sistematike/përtej-funksionale:** Trajtimi i sfidave klimatike përmes zgjidhjeve të integruara që shtrihen përtej ndarjeve tradicionale departamentale dhe sektoriale.

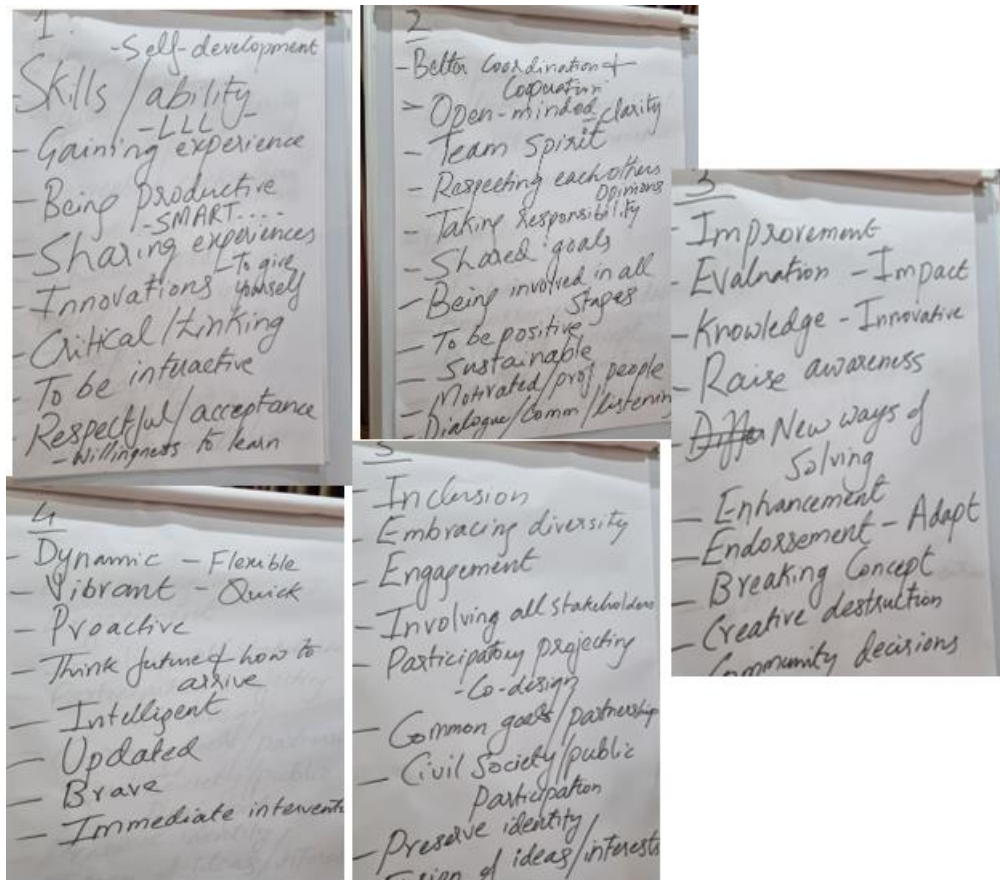

Figura 15: Pesë Mentalitetet Kryesore për Suksesin e Neutralitetit Klimatik të Elbasanit

Këto parime kanë udhëhequr zhvillimin e mëtejshëm të punës për Neutralitetin Klimatik në Elbasan, duke siguruar që modeli pjesëmarrës të mbetet i besueshëm ndaj vlerave themelore edhe ndërsa evoluon në strukturë dhe përmasë.

Faza 2: Vlerësimi dhe planifikimi strategjik (2023)

Faza e dytë e procesit pjesëmarrës u përqendrua në zhvillimin e një baze të fortë dëshmuese për veprimet klimatike dhe përkthimin e vizionit fillestar në strategji dhe plane konkrete.

Zhvillimi i Bazës së Emisioneve të GHG (Maj-Shtator 2023)

Një seri takimesh konsultative u zhvilluan midis Majit dhe Shtatorit 2023 për të vendosur inventarin e parë ndonjëherë të bazës së emisioneve të gazeve serra të Elbasanit. Ky punim novator u realizua nën kornizën e Planit për Energjinë e Qëndrueshme dhe Veprimin Klimatik (SECAP) dhe ofroi një bazë shkencore për të kuptuar burimet e emisioneve të qytetit dhe për të prioritetuar ndërhyrjet.

Vlerësimi zbuloi se transporti kontribuon me 31.9% të emisioneve, ndërtesat përbëjnë 31%, menaxhimi i mbetjeve gjeneron 16.1%, dhe bujqësia, pylltaria dhe përdorimi i tokës kontribuon me 21%. Ky profil i detajuar i emisioneve ka udhëhequr drejt përqendrimit të përpjekjeve aty ku ndikimi është maksimal, duke mundësuar një qasje të targetuar për veprimin klimatik.

Figura 16.2: Takim Konsultativ për Zhvillimin e Bazës së Emisioneve të GHG, Qershor 2023

Punëtorja e dytë me palët e interesuara (12-17 Qershor 2023)

Duke u bazuar në punën për bazën e emisioneve, një punëtori e dytë e madhe me palët e interesuara u organizua në Qershor 2023. Kjo ngjarje shënoi një përparim të rëndësishëm në procesin pjesëmarrës, duke sjellë dy rezultate kryesore:

- 6. Forcimi i angazhimit të palëve të interesuara:** Punëtorja mundësoi diskutime domethënëse midis Komunes së Elbasanit, qytetarëve dhe palëve kyçe të interesuara. Prania e Këshilltarit të Programit, Z. Bob D'Haseleer, theksoi angazhimin për bashkëpunim aktiv, duke siguruar që si banorët lokalë ashtu edhe palët kryesore institucionale të kishin një rol të drejtpërdrejtë në formësimin e planit të qytetit për neutralitetin klimatik. Kjo qasje krijoi një ndjenjë pronësie dhe inkurajoi pjesëmarrjen e vazhdueshme në veprimet e ardhshme klimatike.
- 7. Fokusimi në prioritetet dhe planifikimin e veprimeve:** Punëtorja shërbeu si një platformë për të identifikuar dhe prioritzuar veprimet kryesore të nevojshme për të arritur objektivat e neutralitetit klimatik. Angazhimi i qytetarëve dhe palëve të interesuara ndihmoi në rafinimin e veprimeve të propozuara dhe sigurimin e përputhshmërisë me nevojat dhe aspiratat e komunitetit. Ky proces bashkëpunues siguroi që plani klimatik i qytetit të mbetej relevant dhe praktik, duke hapur rrugën për një zbatim më efektiv dhe të qëndrueshëm.

Gjatë kësaj punëtorie, u prezantua mjete i modelimit ekonomik NetZeroCities për të mundësuar komunën të kryejë llogaritje matematikore për verifikim dhe analizë bazuar në të dhëna dhe supozime specifike për qytetin për vitin 2030. Ky mjet ka qenë thelbësor për gjenerimin e tabelave të formatuara, të cilat janë thelbësore për Kontratën e Qytetit Klimatik, megjithëse komuna vazhdon të rafinojë modelimin për shkak të sfidave me të dhënat.

Figura 17: Prezantimi i Mjetit të Modelimit Ekonomik NetZeroCities, Qershor 2023

Faza 3: Planifikimi i zbatimit (2024-2025)

Faza e tretë e modelit pjesëmarrës u përqendrua në përkthimin e planifikimit strategjik në korniza konkrete zbatimi dhe formalizimin e angazhimeve të palëve të interesuara.

Java e projekteve të Elbasanit (13-16 Qershor 2024)

Ngjarja e tretë kryesore pjesëmarrëse, e caktuar si "Java e Projekteve të Elbasanit", bashkoi 92 pjesëmarrës duke përfshirë anëtarë të Ekipit të Tranzicionit, qytetarë, staf komunal, akademikë dhe organizata joqeveritare. Kjo punëtorë intensive katër-ditore arriti një arritje të rëndësishme duke formuluar prioritetet strategjike dhe veprimet mbështetëse që do të formonin bërthamën e Kontratës së Qytetit Klimatik.

Përmes sesioneve bashkëpunuese të punës, palët e interesuara rafinuan qasjet e zbatimit për secilën fushë prioriteti, vendosën tregues për monitorimin e përparimit dhe identifikuan kërkesat për burime. Metodologjia e punëtorisë theksoi rezultate praktike dhe veprime konkrete, duke siguruar që planet e dalura të ishin të guximshme dhe të arritshme.

Figura 183: Sesioni Bashkëpunues i Punës gjatë Javës së Projekteve të Elbasanit, Qershor 2024

Ceremonia e nënshkrimit të kontratës së qytetit klimatik (13 Maj 2025)

Kulmi i procesit pjesëmarrës u shënuar me ceremoninë zyrtare të nënshkrimit të Kontratës së Qytetit Klimatik më 13 Maj 2025. Kjo ngjarje historike bashkoi palët kryesore të interesuara, të cilat do të luajnë role jetike në transformimin e Elbasanit, duke formalizuar angazhimet e tyre **(shiko këtu, Shtojca 4)**.

- Ministria e Qeverisjes Vendore
- Agjencia për Efikasitetin e Energjisë
- Universiteti "Aleksandër Xhuvani"
- Prefektura e Elbasanit
- Këshilli Bashkiak
- Dhoma e Tregtisë
- Organizata "Tjetër Vizion"

Figure 19: Ceremonia e nënshkrimit të Kontratës së Qytetit Klimatik me Palët Kryesore të Interesuara, Maj 2025

Këta nënshkrues të parë janë angazhuar zyrtarisht për të mbështetur Elbasanin në arritjen e objektivave të tij klimatike përmes kontributeve konkrete në fushat e tyre përkatëse. Së bashku, ata do të punojnë për të krijuar politika dhe veprime të qëndrueshme që do të shërbejnë si shembull për qytetet e tjera në Shqipëri dhe në rajonin e Ballkanit Perëndimor.

Struktura e qeverisjes për zbatimin

Për të siguruar koordinim dhe përgjegjshmëri efektive gjatë zbatimit, Elbasani ka krijuar një strukturë të fortë qeverisëse operative me role dhe përgjegjësi të qarta:

- **Grupi i Tranzicionit për Neutralitetin Klimatik:** Duke funksionuar nën autoritetin e drejtpërdrejtë të Kryetarit të Bashkisë, kjo trupë me shumë palë shërben si mekanizëm qendror koordinimi, duke bashkuar ekspertizën nga e gjithë ekosistemi urban.
- **Spektori i Qyteteve të Misionit:** I themeluar brenda Drejtorisë së Integritimit Evropian, Projekteve dhe Donatorëve (Vendimi i Këshillit Bashkiak Nr. 141, datë 26 Dhjetor 2024), kjo njësi e specializuar siguron koordinim të dedikuar për të gjitha aktivitetet e lidhura me Misionin.
- **Grupi i Punës Ndërdepartamental:** Formalizuar përmes Vendimit Bashkiak Nr. 0446 (1 Maj 2023) dhe përditësuar përmes Vendimit Nr. 136 (12 Shkurt 2025), ky ekip siguron integrim horizontal në të gjithë departamentet komunale.
- **Grupi Tematik i Punës:** Grupi i punës specifik për sektorin bashkon palët e interesuara përkatëse për të adresuar sfidat në energji, mobilitet, menaxhimin e mbetjeve dhe fusha të tjera prioritare.
- **Platforma e Angazhimit të Qytetarëve:** Një mekanizëm i dedikuar për dialog të vazhdueshëm me qytetarët, duke siguruar përfshirjen e tyre të vazhdueshme gjatë gjithë zbatimit.

Kjo strukturë qeverisëse me nivele të ndryshme mishëron filozofinë bashkëpunuese të vendosur gjatë fazave fillestare, duke krijuar kanale të qarta për pjesëmarrjen e palëve të interesuara dhe njëkohësisht duke mbajtur procese vendimmarrjeje të përgjegjshme.

Evolucioni i ardhshëm i modelit pjesëmarrës

Ndërsa Elbasani kalon nga planifikimi në zbatim, modeli pjesëmarrës do të vazhdojë të evoluojë për të adresuar sfida dhe mundësi të reja. Zhvillimet kryesore të parashikuara përfshijnë:

- **Korniza e monitorimit dhe vlerësimit:** Krijimi i mekanizmave transparentë për ndjekjen e përparimit dhe ndarjen e rezultateve me të gjitha palët e interesuara.
- **Rrjetet e shkëmbimit të njohurive:** Forcimi i partneriteteve me qytetet e tjera të Misionit për të ndarë mësim dhe praktika të mira.
- **Laboratorë inovacioni:** Krijimi i hapësirave bashkëpunuese për eksperimentimin me qasje të reja ndaj sfidave klimatike.
- **Programet e ndërtimit të kapaciteteve:** Zhvillimi i aftësive dhe njohurive të nevojshme në të gjitha grupet e palëve të interesuara.
- **Proceset periodike të rishikimit dhe rafinimit:** Sigurimi që modeli të mbetet i përgjegjshëm ndaj rrethanave në ndryshim dhe nevojave të reja.

Përmes kësaj qasjeje gjithëpërfshirëse dhe në evoluim pjesëmarrës, Elbasani ka krijuar një themel të fortë për zbatimin e suksesshëm të ambicieve të tij për neutralitetin klimatik, duke mobilizuar burimet dhe angazhimin kolektiv të gjithë komunitetit drejt këtij qëllimi transformues.

4. Pjesa B – Rrugët drejt neutralitetit klimatik deri në 2030

Pjesa B përfaqëson bërthamën e Planit të Veprimit, e formësuar nga autoritetet lokale, bizneset lokale dhe palët e interesuara, duke përbërë elementët më thelbësorë: skenarë, objektiva strategjike, ndikime, portofol veprimesh dhe tregues për monitorim, vlerësim dhe mësim.

4.1. Moduli B-1 Skenarët e neutralitetit klimatik dhe rrugët e ndikimit

Moduli B-1 “Skenarët e Neutralitetit Klimatik dhe Rrugët e Ndikimit” duhet të listojë rrugët e ndikimit, rezultatet e hershme dhe të vonshme, si dhe ndikimet direkte dhe indirekte (ko-përfitimet) sipas dhe të përshtatura nga Teoria e Ndryshimit e NZC dhe Udhëzimet PVNK – të grupuara sipas fushave të veprimit.

B-1.1: Rrugët e Ndikimit					
Fushat e veprimit	Instrument ndikimi sistemik	Ndryshimet e hershme (1-2 vjet)	Rezultatet e vonshme (3-4 vjet)	Ndikimet direkte (ulje emisionesh)	Ndikimet indirekte (ko-përfitime)
Sistemet e energjisë	Teknologji/Infras trukturë - Zhvillimi gjeotermal, PV diellor, dhe përmirësimi i rrjetit	<ul style="list-style-type: none"> • Studime paraprake të mundshmërisë gjeotermale të përfunduara (zona Tregan) • Instalime pilote PV diellore në ndërtesa publike • Planifikimi i rrjetit të zgjuar dhe zhvillimi i modelit ESCO 	<ul style="list-style-type: none"> • Prodhimi i energjisë gjeotermale operativ (20MW) • Rrjet PV diellor në të gjithë qytetin me magazinim baterish • Rrjet inteligjent me integrim të rinovueshëm 	<ul style="list-style-type: none"> • 7,000 tCO₂e/vit nga burimi gjeotermal • 2,625 tCO₂e/vit nga centralet diellore dhe bateritë 	<ul style="list-style-type: none"> • Krijimi i vendeve të punës lokale në energji të rinovueshme • Ulja e kostove të energjisë për qytetarët • Siguri dhe pavarësi më e madhe energjetike • Rritja e produktivitetit bujqësor përmes serave gjeotermale
	Financa dhe Financimi - Modele investimi me shumë palë	<ul style="list-style-type: none"> • Financim i siguruar nga Bashkia, Qeveria dhe IFI për gjeotermalin • Partneritete Qeveri dhe IFI për PV diellor • Investim komunal në përmirësimin e rrjetit 	<ul style="list-style-type: none"> • Mekanizma financimi të qëndrueshëm operativë • Angazhim i sektorit privat • Siguri e vendosur e investimeve afatgjata 	<ul style="list-style-type: none"> • Zhvillim ekonomik dhe tërheqje investimesh • Kapacitet financiar komunal i përmirësuar • Transformim i tregut drejt energjisë së pastër 	
	Qeverisja dhe Politika - Qeverisja tranzicionit energjetik	<ul style="list-style-type: none"> • Zbatim i modelit ESCO • Standardet e eficiencës së energjisë • Politikat e integritimit të energjisë së rinovueshme 	<ul style="list-style-type: none"> • Kornizë e plotë qeverisëse për energjinë • Koherencë politike në të gjithë sektorët e energjisë • Integrim me objektivat e Marrëveshjes së Gjelbër të BE-së 	<ul style="list-style-type: none"> • Forcimi i kapacitetit institucional • Inovacioni i përmirësuar politik • Liderhip rajonal në tranzicionin energjetik 	
Mësim dhe Aftësi	Mësim dhe Aftësi	<ul style="list-style-type: none"> • Rrjeti i karikimit të e-mobilitetit Faza 1 • Rinovimi i flotës së autobusëve fillon • Planifikimi dhe ndërtimi i qendrës transporti multimodale • Facilite Park & 	<ul style="list-style-type: none"> • Stacionet e karikimit EV operativë • Flota publike e autobusëve e rinovuar me automjete me GHG të ulët • Terminali publik 	<ul style="list-style-type: none"> • 900 tCO₂e/vit nga rrjeti i e-mobilitetit • 9,750 tCO₂e/vit nga rinovimi i flotës së autobusëve • 1,250 tCO₂e/vit nga dizajni dhe 	<ul style="list-style-type: none"> • Përmirësimi i cilësisë së ajrit dhe shëndetit publik • Përmirësimi i jetesës urbane dhe qasjes • Ulja e ngarkesës së

		Ride me PV dhe karikues EV	transporti multimodal i ndërtuar • Infrastrukturë e plotë për çiklizëm dhe këmbësorë	ndërtimi i qendrës transporti multimodale • 100 tCO ₂ e/vit nga stimujt për taksitë • 50 tCO ₂ e/vit nga fasilitetet Park & Ride	trafikut • Zhvillim turizmi përmes rrugëve të çiklizmit
Mësim dhe Aftësi		<ul style="list-style-type: none"> • Strategjia e e-mobilitetit përfunduar dhe e zbatuar • Rishikimi i tarifës së licencës për taksitë elektrike • Pilot i subvencionit për transportin publik • Plani i Përgjithshëm Vendor i rishikuar duke përfshirë riorientimin e hekurudhës 	<ul style="list-style-type: none"> • Programet e stimujve qeveritarë operativë • Paketë financiare transparente për operatorët e taksive • Sistem i integruar urban i mobilitetit me përputhje SUMP dhe SECAP • Miratimi i Këshillit Kombëtar Territoriale për planifikimin e transportit 		<ul style="list-style-type: none"> • Ulje e kostove operative për operatorët e transportit • Përmirësim i cilësisë së ajrit dhe ulje e ndotjes nga zhurma • Përmirësim i cilësisë së jetës për banorët
Mësim dhe Aftësi		<ul style="list-style-type: none"> • Financim ADF për linjat e autobusëve të zgjuar • Bashkëpunim teknik GIZ për përmirësimin e transportit • Financim komunal për Park & Ride • Bashkia dhe ADF për infrastrukturën rrugore 	<ul style="list-style-type: none"> • Mekanizma financimi të qëndrueshëm për transportin • Partneritete ndërkombëtare zhvillimi • Angazhim i sektorit privat në mobilitet 		<ul style="list-style-type: none"> • Stimull ekonomik përmes investimeve në transport • Krijim i vendeve të punës në sektorin e transportit • Kapacitet i përmirësuar i menaxhimit të projekteve komunale
Mësim dhe Aftësi		<ul style="list-style-type: none"> • Trajnim për përmirësimin e teknologjisë së transportit • Konsultime me operatorët privatë për kërkesat e përmirësimit • Ndërtimi i kapaciteteve të stafit komunal në sektorin e transportit 	<ul style="list-style-type: none"> • Menaxhim profesional i transportit i vendosur • Burime njerëzore të përmirësuar brenda sektorit të transportit • Procese të forta prokurimi për rinovimin e flotës 		<ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi i ekspertizës së qëndrueshme në transport • Kapacitet i përmirësuar komunal në planifikimin e transportit
Inovacion Social		<ul style="list-style-type: none"> • Zgjerimi i programit të subvencionit për transportin publik • Diskutime me palët e interesuara me Shoqatën e Operatorëve të Taksive • Angazhimi i komunitetit për infrastrukturën e çiklizmit dhe 	<ul style="list-style-type: none"> • Përdorim i qëndrueshëm i transportit nga e gjithë komuniteti • Shërbime të përfshira dhe të aksesueshme të mobilitetit • Ulje e rezistencës së tregut ndaj transformimit të 		<ul style="list-style-type: none"> • Pranim i komunitetit për ndryshimet në transport • Përmirësim i kohezionit social përmes mobilitetit më të mirë

		<p>këmbësorëve</p> <ul style="list-style-type: none"> • Skema të ndarjes së biçikletave me modele PPP 	transportit		
	Demokrati dhe Pjesëmarrje	<ul style="list-style-type: none"> • Konsultime publike për riorientimin e linjës hekurudhore • Takime me palët e interesuara me operatorët e taksive • Angazhimi i komunitetit në rishikimin e Planit të Përgjithshëm Vendor 	<ul style="list-style-type: none"> • Planifikim pjesëmarrës i transportit i vendosur • Vendimarrje demokratike në projektet e mobilitetit • Transparencë e përmirësuar në qeverisjen e transportit 		<ul style="list-style-type: none"> • Forcimi i demokracisë lokale përmes planifikimit të transportit • Rritje e pjesëmarrjes publike në zhvillimin urban
	Të Dhënat dhe Digjitalizimi	<ul style="list-style-type: none"> • Kërkesat GPS për linjat e transportit publik • Hartëzimi digjital i rrugëve të transportit • Sisteme të zgjuara monitorimi për menaxhimin e flotës • Zhvillimi i dokumenteve për menaxhimin e trafikut 	<ul style="list-style-type: none"> • Sistemi i plotë digjital i menaxhimit të transportit • Të dhëna dhe monitorim transporti në kohë reale • Planifikim dhe optimizim i transportit bazuar në prova 		<ul style="list-style-type: none"> • Sisteme të përmirësuara informacioni për pasagjerët • Shërbim më i mirë i ofrimit të transportit
Mjedisi i Ndërtuar	Teknologji / Infrastrukturë	<ul style="list-style-type: none"> • Audit energjetik për 9 ndërtesa prioritare arsimore • Studim paraprak për ndriçim të zgjuar i përfunduar (69 lokacione të analizuar) • Programi certifikimi për menaxherët e energjisë i lançuar • Zhvillimi i Masterplanit për zonën ex-metallurgjike 412 hektarëzone 	<ul style="list-style-type: none"> • Rinovime publike ndërtesash me vlerë 29.5M€ të përfunduara me shkallë emergjence, ashensorë, palestër • Ndriçim inteligjent i rrugëve në të gjithë qytetin me kursime energjie 68-82% • Qendër industriale e gjelbër operative në zonën ex-metallurgjike • Fabrika e çelikut Kurum me teknologji MIDA (investim 100M€, 250 vende pune) 	<ul style="list-style-type: none"> • 1,100 tCO₂e/vit nga rinovimet e ndërtesave publike • 600 tCO₂e/vit nga ndriçimi inteligjent i rrugëve • 225 tCO₂e/vit nga sistemet e menaxhimit të energjisë • 3,600 tCO₂e/vit nga banesat sociale të integruara dhe të gjelbra • 3,000 tCO₂e/vit nga rinovimet rezidenciale • 76,180 tCO₂e/vit nga dekarbonizimi i zonës metallurgjike • 100 tCO₂e/vit nga platforma PPP • 450 tCO₂e/vit nga stimujt e certifikimit të energjisë 	<ul style="list-style-type: none"> • Përmirësimi i komoditetit dhe sigurisë brenda shkollave • Ulje e kostove operative komunale • Modernizimi dhe konkurrueshmëria industriale • Përmirësimi i aksesueshmërisë së ndërtesave dhe sistemeve emergjente

				<ul style="list-style-type: none"> • 120 tCO₂e/vit nga monitorimi i cilësisë së ajrit • 70 tCO₂e/vit nga përmirësimi i hapësirave të gjelbra 	
	Financa dhe Financimi	<ul style="list-style-type: none"> • Platforma komunale PPP për EE & Energji të Rinovueshme e krijuar • Financim ADF për ndërtesat publike • Partneritete me Ministrinë e Arsimit dhe Sporteve • Dizajn i programit të rinovimit të subvencionuar 	<ul style="list-style-type: none"> • Mekanizma operativë financimi PPP • Angazhim i sektorit privat në eficiencën e ndërtesave • Investim industrial në shkallë të madhe i siguar • Stimuj për certifikimin e performancës energjetike operativëoperat 		<ul style="list-style-type: none"> • Kapacitet financiar i përmirësuar komunal • Transformim i tregut drejt eficiencës së energjisë • Zhvillim ekonomik përmes investimeve industriale
	Mësim dhe Aftësi	<ul style="list-style-type: none"> • Trajnim dhe certifikim për menaxherët e energjisë • Ndërtimi i kapaciteteve të stafit komunal • Zhvillimi i sistemit të auditit energjetik • Trajnim profesional në menaxhimin e energjisë 	<ul style="list-style-type: none"> • Sistemet e certifikuara të menaxhimit të energjisë të zbatuara • Kapacitet profesional i menaxhimit të energjisë i vendosur • Programi i certifikimit të performancës energjetike operativoperati 		<ul style="list-style-type: none"> • Ndërtim kapaciteti profesional në sektorin e energjisë • Përmirësim i operacioneve dhe mirëmbajtjes së ndërtesave
	Qeverisja dhe Politika	<ul style="list-style-type: none"> • Krijimi i platformës PPP për projektet e energjisë • Zhvillimi i rregulloreve për prokurim publik të gjelbër • Skemat stimuluese për certifikimin e energjisë • Procesi i miratimit të masterplanit të zonës metallurgjike 	<ul style="list-style-type: none"> • Kornizë gjithëpërfshirës e qeverisëse për eficiencën e energjisë • Politikat e partneritetit publik-privat operative • Standardet e performancës energjetike të zbatuara 		<ul style="list-style-type: none"> • Përmirësim i kornizës rregullatore për eficiencën e energjisë • Përmirësim i koordinimit midis sektorëve publik dhe privat
Menaxhimi i mbetjeve dhe ujërave të zeza	Teknologji / Infrastrukturë	<ul style="list-style-type: none"> • Studim teknik për vendosjen e kontejnerëve të ndarë të mbetjeve (1.1 m³) • Planifikimi i ndërtimit të objektit 	<ul style="list-style-type: none"> • Mbledhja e ndarë e mbetjeve në të gjithë qytetin operativ • Kapacitet për përpunimin e 	<ul style="list-style-type: none"> • 600 tCO₂e/vit nga ndarja e mbetjeve shtëpiake • 420 tCO₂e/vit nga qendra e bio-kompostimit 	<ul style="list-style-type: none"> • Prodhim komposti me cilësi të lartë për gjelbërimin urban • Ulje e

		<ul style="list-style-type: none"> të bio-kompostimit • Dizajn i sistemeve të monitorimit dhe gjurmimit të zgjuar • Planifikimi i sistemeve të kontejnerëve nëntokësorë 	<ul style="list-style-type: none"> 5,000-8,000 ton/ vit mbetje organike • Sistemet nëntokësore të mbetjeve përmirësojnë estetikën e qytetit • Modernizimi i incineratorit për eficiencë energjetike 	<ul style="list-style-type: none"> • 900 tCO₂e/vit nga modernizimi i incineratorit • 1,000 tCO₂e/vit nga menaxhimi i ujërave të zeza 	<ul style="list-style-type: none"> varësisë nga landfill-i • Përmirësim i estetikës dhe higjienës së qytetit • Përmirësim i efikasitetit të mbledhjes së mbetjeve
	Mësim dhe Aftësi	<ul style="list-style-type: none"> • Zbatimi pilot i Programit Shkolla Zero Mbetje • Zhvillimi i paketave mësimore për grupe moshe të ndryshme • Punëtori trajnimi për mësuesit • Fushata arsimore publike për ndarjen e mbetjeve 	<ul style="list-style-type: none"> • Programi i zgjeruar në të gjitha institucionet arsimore • Arsimi mjedisor në të gjithë komunitetin i vendosur • Iniciativa dhe konkurse të udhëhequra nga studentët operativë • Trajnimi i stafit komunal mbi parimet e ekonomisë cirkulare 		<ul style="list-style-type: none"> • Rritje e ndërgjegjësimit mjedisor tek të rinjtë • Angazhimi dhe pjesëmarrja e komunitetit • Transferimi i njohurive tek familjet dhe komunitetet
	Financa dhe Financimi	<ul style="list-style-type: none"> • Financim nga Bashkia (20%) dhe Donatorët (GIZ, EU IPA 70%) për ndarjen e mbetjeve • Financim nga Ofruesit e Shërbimeve (100%) për zgjidhje të zgjuara të mbetjeve • Partneritete komunale dhe me donatorë për qendrën e kompostimit 	<ul style="list-style-type: none"> • Financim i diversifikuar për projektet e ekonomisë cirkulare • Angazhim i vendosur i donatorëve ndërkombëtarë • Financim i qëndrueshëm për menaxhimin e mbetjeve 		<ul style="list-style-type: none"> • Kapacitet i përmirësuar komunal në menaxhimin e mbetjeve • Modele financimi të qëndrueshme për ekonominë cirkulare
	Inovacion Social	<ul style="list-style-type: none"> • Krijimi i qendrave të riciklimit në lagje • Angazhimi i komunitetit për ndarjen në burim • Fushata ndërgjegjësuese për familjet dhe bizneset • Pikat e dorëzimit për materialet e riciklueshme 	<ul style="list-style-type: none"> • Përdorim i praktikave cirkulare nga i gjithë komuniteti • Ndryshim i sjelljes në menaxhimin e mbetjeve i vendosur • Pjesëmarrje e përmirësuar e qytetarëve në reduktimin e mbetjeve 		<ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi i kulturës së përgjegjësive mjedisore • Posedimi dhe përgjegjësia e komunitetit për menaxhimin e mbetjeve
Bujqësi,	Teknologji /	<ul style="list-style-type: none"> • Planifikim i ujitjes 	<ul style="list-style-type: none"> • Infrastruktura 	<ul style="list-style-type: none"> • 360 tCO₂e/vit 	

Përdorimi i Tokës, Pyltaria dhe Zgjidhjet Natyrale Bazuar në Natyrë (NBS)	Infrastrukturë	<p>inteligjente bazuar në IoT për zonat rurale</p> <ul style="list-style-type: none"> Dizajn i sistemeve agro-diellore për bujqësi me përdorim të dyfishtë Planifikim i pyllëzimit për 680 hektarë (Krastë e Madhe 180ha, Godolesh 200ha, të tjera) Zhvillim i shtigjeve turistike malore (100 km) 	<p>e ujitjes inteligjente operacionale</p> <ul style="list-style-type: none"> Panelet diellore të integruara me kultivimin bujqësor Pyllëzimi në shkallë të madhe i përfunduar në 5 zona prioritare Shtigjet e ekoturizmit operacionale në Gjinar dhe Funar Rikonstruksioni i infrastrukturës pyjore (200 km rrugë) 	<p>nga sistemet agro-diellore</p> <ul style="list-style-type: none"> 180 tCO₂e/vit nga ujitja inteligjente 97.5 tCO₂e/vit nga qendra urbane agro 500 tCO₂e/vit nga programet NBS 70 tCO₂e/vit nga përmirësimet e gjelbërta urbane 50 tCO₂e/vit nga hartimi i rehabilitimit të tokës 	<ul style="list-style-type: none"> Përmirësim i produktivitetit dhe rendimenteve bujqësore Ruajtja dhe eficientia e ujit Energji elektrike e pastër për operacionet bujqësore Zhvillim i qëndrueshëm i turizmit Ruajtja e biodiversitetit dhe mbrojtja e ekosistemit
	Mësim dhe Aftësi	<ul style="list-style-type: none"> Krijimi i fermave urbane dhe kopshteve shkollore Integrimi i arsimit bujqësor në shkolla Programet e trajnimit për menaxhimin e pyjeve Trajnim për mbledhjen dhe përpunimin e qëndrueshëm të produkteve jo-drurit pyjorë (NTFPs) 	<ul style="list-style-type: none"> Kurrikula e arsimit bujqësor e integruar plotësisht Programet arsimore mbi bujqësinë urbane, ushqimin e shëndetshëm dhe ekologjinë Kapacitet profesional për menaxhimin e pyjeve i vendosur Komunitetet lokale të trajnuara në praktikatat e qëndrueshme forest practices 		<ul style="list-style-type: none"> Mundësi arsimore në bujqësinë e qëndrueshme Rritje e ndërgjegjësimit mjedisor tek studentët Ndërtim i njohurive të komunitetit në menaxhimin e burimeve natyrore
	Të Dhënat dhe Digjitalizimi	<ul style="list-style-type: none"> Zhvillimi i atlasit GIS për identifikimin e tokave të degraduara Hartëzimi dhe kategorizimi territorial Monitorim digjital për menaxhimin e zjarreve në pyje Teknologji inteligjente për kontrollin e dëmtuesve (sensorë, dronë) 	<ul style="list-style-type: none"> Atlasi GIS i tokave të degraduara i përfunduar Sistem digjital i hartëzimit për planifikimin e ndërhyrjeve Monitorim real në kohë reale i pyjeve operativ Menaxhim i ekosistemeve bazuar në prova 		<ul style="list-style-type: none"> Vendimarrje e bazuar në prova për burimet natyrore Përmirësim i planifikimit dhe strategjive të ndërhyrjes Ndërgjegjësim publik përmes vizualizimit të të dhënave
	Financa dhe Financimi	<ul style="list-style-type: none"> Financim nga Bashkia dhe 	<ul style="list-style-type: none"> Financim i diversifikuar 		<ul style="list-style-type: none"> Zhvillim ekonomik

		<p>Donatorët (GIZ, EU IPA) për NBS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi i projektit për kredite karboni • Angazhim i sektorit privat në ekoturizëm • Zhvillimi i zinxhirit të vlerës për produktet pyjore të qëndrueshme 	<p>për shërbimet e ekosistemit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Krijimi i të ardhurave nga kredite karboni • Financim i qëndrueshëm për menaxhimin e pyjeve • Mekanizma konservimi bazuar në treg 		<p>përmes turizmit të qëndrueshëm</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gjenerim të ardhurash lokale nga produktet pyjore • Rritje e të ardhurave komunale nga pasuritë natyrore
Qeverisja, Politikat dhe Ndërgjegjësi mi	Qeverisja dhe Politika	<ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi i rregulloreve për prokurim publik të gjelbër • Dizajn i fushatës për ndërgjegjësimin energjetik • Kornizë politike për shkolla Zero Mbetje • Integrimi me planet kombëtare të energjisë dhe klimës 	<ul style="list-style-type: none"> • Kornizë gjithëpërfshirës e për prokurim të gjelbër operative • Programet e ndërgjegjësimin publik të zbatuara plotësisht • Politikat Zero Mbetje të integruara në të gjithë sistemin arsimor • Politikat lokale të përputhura me objektivat kombëtare të klimës 	<ul style="list-style-type: none"> • 105 tCO₂e/vit nga fushata për ndërgjegjësimin energjetik • 80 tCO₂e/vit nga ndryshimi i sjelljes në Shkollat Zero Mbetje 	<ul style="list-style-type: none"> • Përmirësim i qeverisjes mjedisore • Përmirësim i koherencës së politikave • Përforcim i kapacitetit institucional
	Mësim dhe Aftësi	<ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi i fushatës për ndërgjegjësimin energjetik • Modulet e kurrikulës shkollore për arsimin mjedisor • Trajnimi i stafit komunal mbi prokurimin e gjelbër • Trajnimi i mësuesve për programet Zero Mbetje 	<ul style="list-style-type: none"> • Vendosja e letrimit mjedisor në të gjithë komunitetin • Kapacitet profesional në qeverisjen e gjelbër • Transformimi i sistemit arsimor i përfunduar • Përmirësim i kompetencave komunale 		<ul style="list-style-type: none"> • Rritje e ndërgjegjësi mit mjedisor • Zhvillim profesional në qëndrueshmëri • Transferim i njohurive dhe ndërtim kapaciteti
	Financa dhe Financimi	<ul style="list-style-type: none"> • Financim komunal dhe nga donatorët për fushatat ndërgjegjësuese • Financimi i programit Zero Mbetje (Bashkia, Donatorët) • Zbatimi i prokurimit të gjelbër pa kosto shtesë 	<ul style="list-style-type: none"> • Financim i qëndrueshëm për ndërgjegjësim dhe arsimin • Financim i shfrytëzuar për programet e ndryshimit të sjelljes • Përmirësime të qeverisjes me kosto efektive 		<ul style="list-style-type: none"> • Kapacitet i përmirësuar komunal për financim të qëndrueshëm • Përmirësim i efikasitetit të burimeve në qeverisje

B-1.2: Përshkrimi i rrugëve të ndikimit – përshkrimi narrativ dhe vizual

Përzgjedhja e rrugëve të ndikimit për Elbasanin bazohet në një analizë gjithëpërfshirëse të kontekstit unik të qytetit, profilit të emetimeve dhe potencialit të tij transformues. Këto rrugë përfaqësojnë qasjet më efektive për arritjen e neutralitetit klimatik, duke gjeneruar njëkohësisht përfitime të konsiderueshme për zhvillimin ekonomik, barazinë shoqërore dhe cilësinë e mjedisit.

Figura 20: Fushat e veprimit të Planit për Veprimin Klimatik të Elbasanit

Bashkia Elbasan e ka strukturuar Planin e Veprimit për Neutralitetin Klimatik rreth gjashtë fusha veprimi të ndërlidhura, të cilat shfrytëzojnë asetet unike të qytetit dhe adresojnë burimet kryesore të emetimeve. Këto fusha përfaqësojnë zona ndërhyrjeje gjithëpërfshirëse që, së bashku, mundësojnë arritjen e neutralitetit klimatik deri në vitin **2030**, duke gjeneruar njëkohësisht përfitime të rëndësishme ekonomike dhe sociale për komunitetin lokal.

Sistemet e energjisë

Bashkia e Elbasanit ka potencial të rëndësishëm për energji të rinovueshme, i cili mund të mbështesë tranzicionin drejt neutralitetit klimatik. Burimet e dokumentuara gjeotermale në zonën e Treganit, të

kombinuara me rrezatimin e lartë diellor dhe rrjetin ekzistues elektrik të trashëguar nga operacionet industriale të mëparshme, ofrojnë një bazë të fortë për një sistem energjetik të qëndrueshëm dhe të diversifikuar.

Elbasani ka ndërmarrë tashmë hapa konkretë dhe të matshëm në këtë drejtim. Me mbështetje dhe bashkëfinancim nga GIZ, Fondi GAP dhe Fondi Sunny School, Bashkia Elbasan ka nisur instalimin e paneleve diellore në disa ndërtesa publike, përfshirë shkolla, një konvikt të shkollës së mesme dhe vetë ndërtesën e bashkisë. Edhe pse projekti ndodhet ende në vitin e parë të zbatimit, ai ka arritur deri në 48% kursim mesatar mujor të kostove të energjisë elektrike.

Megjithatë, potenciali i plotë i eficiencës energjetike nuk është shfrytëzuar ende, për shkak të mungesës së sistemeve të magazinimit të energjisë me bateri dhe infrastrukturës së vjetruar të ndërtesave, e cila kufizon përdorimin e energjisë diellore kryesisht në ndriçim dhe ngrohje të ujit sanitar.

Këto rezultate fillestare konfirmojnë rolin strategjik të Sistemeve të Energjisë si një prioritet themelor në rrugëtimin e Elbasanit drejt neutralitetit klimatik. Me investime të mëtejshme në kapacitetet e magazinimit të energjisë dhe në përshtatjen strukturore të ndërtesave, Elbasani është në një pozicion të favorshëm për t'u shndërruar në një lider rajonal në energjitë e rinovueshme, duke kontribuar njëkohësisht në bashkëpunimin energjetik në Ballkanin Perëndimor përmes eksporteve të energjisë së pastër dhe shërbimeve të stabilizimit të rrjetit elektrik.

Në të njëjtën kohë, qyteti po zbaton projektin “Energjia e Gjellbër dhe e Qëndrueshme në Ndërtesat e Elbasanit – GreenElb”, në kuadër të Programit Pilot Cities, i cili fokusohet në përmirësimin e eficiencës energjetike të ndërtesave. Ky projekt adreson një sfidë madhore të emetimeve bashkiake, duke qenë se 96.8% e emetimeve nga sektori i ndërtesave i atribuohen ndërtesave private rezidenciale. Projekti pilot po zhvillon zgjidhje inovative, përfshirë krijimin e partneriteteve të forta ndërinstitucionale, vlerësimin e profileve energjetike të ndërtesave, hartimin e profileve teknike dhe financiare për rinovime të thelluara, si dhe dizajnimin e politikave “sandbox” për të kapërcyer pengesat institucionale, strukturore dhe socio-ekonomike që pengojnë përmirësimet e gjera të eficiencës energjetike.

Për të zbatuar në mënyrë sistematike transformimin energjetik dhe për të vizualizuar qartë rrugët e ndikimit, fusha e veprimit e Sistemeve të Energjisë është strukturuar në tre portofolë strategjikë.

Zhvillimi i Energjisë Gjeotermale: Një program gjithëpërfshirës për zhvillimin e energjisë gjeotermale është aktualisht në përgatitje nga Bashkia Elbasan, në partneritet me qeverinë kombëtare dhe institucionet financiare ndërkombëtare. Njësia gjeotermale e planifikuar në zonën e Treganit do të prodhojë energji termike dhe elektrike të pastër, e cila do të jetë e mjaftueshme për të mbuluar një pjesë të konsiderueshme të nevojave energjetike të bashkisë, ndërkohë që do të mbështesë edhe produktivitetin bujqësor, përmes sistemeve të ngrohjes së serrave.

Lëvizshmëria dhe transporti

Transporti përfaqëson një sektor kritik për arritjen e neutralitetit klimatik në Bashkinë e Elbasanit. Përmes politikave strategjike, investimeve të synuara dhe një transformimi gjithëpërfshirës të sistemit të lëvizshmërisë, qyteti mund të realizojë një zhvendosje të ndjeshme drejt mënyrave më të pastra të transportit, duke reduktuar ndikimin mjedisor dhe duke përmirësuar ndjeshëm cilësinë e jetës për banorët.

Bashkia Elbasan po zbaton aktualisht projektin **ECIM – Climate Neutral Innovation in Mobility (Inovacioni për Mobilitet Klimatiksht Neutral në Elbasan)** në kuadër të programit **Enabling City Transformation**. Projekti fokusohet në zhvillimin e qasjeve inovative për kapërcimin e barrierave sistematike në zbatimin e zgjidhjeve të mobilitetit të qëndrueshëm dhe për nxitjen e një transformimi në shkallë qyteti drejt sistemeve të transportit klimatiksht neutrale.

Elbasani ndodhet në një **pozicion strategjik** për transformimin e peizazhit të mobilitetit, falë një kombinimi të favorshëm asetesh ekzistuese, avantazhesh gjeografike dhe angazhimi institucional.

1 Forcat dhe asetet kryesore për transformimin e mobilitetit

Asetet ekzistuese infrastrukturore

Qyteti disponon rreth **46 km rrugë urbane kryesore** dhe **322 km rrugë dytësore**, të cilat ofrojnë një bazë të rëndësishme për zhvillimin e infrastrukturës për biçikleta dhe lëvizje pedonale. Sistemi ekzistues i transportit publik, megjithëse kërkon modernizim, operon **14 linja urbane** me modele udhëtimi tashmë të konsoliduara, të cilat mund të përmirësohen përmes rinovimit të flotës dhe rritjes së cilësisë së shërbimit.

Avantazhet strategjike të vendndodhjes

Pozicioni i Elbasanit përgjatë korridorit rrugor **E852**, që lidh qytetin me Tiranën, krijon mundësi për zhvillimin e një rrjeti rajonal të **e-mobilitetit** dhe për lidhje të qëndrueshme ndërqytetëse. Rikthimi i planifikuar i linjës hekurudhore hap perspektivën për zhvillimin e një **qendre multimodale transporti**, që integron hekurudhën për pasagjerë, shërbimet e autobusëve dhe format e mobilitetit aktiv.

Angazhimi bashkiak

Bashkia ka demonstruar lidhshmëri institucionale përmes vendosjes së infrastrukturës fillestare të e-mobilitetit, përfshirë **stacione funksionale karikimi**, si dhe përmes partneriteteve në vazhdim me programet kombëtare të eficiencës energjetike. Vendosja e **biletave të subvencionuara për transportin publik** dhe planifikimi strategjik i integruar përmes **SECAP**, **SUMP** dhe **Strategjisë së E-Mobilitetit** dëshmojnë përkushtimin afatgjatë ndaj transformimit të mobilitetit të qëndrueshëm.

Arritja e neutralitetit klimatik deri në vitin **2030** kërkon një transformim të thellë të sistemit të mobilitetit, të bazuar në kalimin drejt mënyrave më të pastra të transportit, përdorimin e karburanteve alternative dhe reduktimin e kërkesës për udhëtime të panevojshme aty ku është e mundur. Përmes ndërhyrjeve strategjike në fushën e **Transportit dhe Mobilitetit**, Elbasani synon të realizojë reduktime të konsiderueshme të emetimeve, duke krijuar një mjedis urban më të banueshëm, më të aksesueshëm dhe më efikas ekonomikisht.

2 Portofolët strategjikë të Lëvizshmërisë dhe Transportit

Fusha e veprimit e Lëvizshmërisë dhe Transportit strukturohet rreth portofolëve kryesorë të mëposhtëm, të cilët së bashku mundësojnë reduktime gjithëpërfshirëse të emetimeve të CO₂ deri në vitin 2030:

- Rrjeti i **e-Mobilitetit** dhe zgjerimi i **stacioneve të karikimit**
- Zhvillimi i **Qendrës Multimodale të Transportit**
- **Rinovimi i flotës së autobusëve publikë** me automjete me emetime të ulëta GHG
- **Stimuj për taksit elektrike dhe hibride**
- **Facilitete Park & Ride**, të integruara me panele fotovoltaike dhe karikues për automjete elektrike
- **Përmirësimi i kushteve për këmbësorët dhe biçikletat**
- Ndërtimi i **Terminalit Multimodal të Transportit Publik**
- Mobiliteti urban dhe përmirësimi i infrastrukturës rrugore

Mjedisi i Ndërtuar

Bashkia Elbasan e njeh se transformimi gjithëpërfshirës i sektorit të ndërtësive përfaqëson **mundësinë më të madhe për reduktimin e emetimeve**, duke përmirësuar njëkohësisht cilësinë e jetës për banorët dhe duke krijuar efekte demonstrimi që nxisin adoptimin më të gjerë të teknologjive të eficiencës energjetike në treg.

Rruga e veprimit për Mjedisin e Ndërtuar adreson si **nevojat e menjëhershme të infrastrukturës bashkiake**, ashtu edhe **kërkesat afatgjata të transformimit strukturor** për arritjen e neutralitetit klimatik. Qasja është gjithëpërfshirëse dhe integron rikonstruksionin e ndërtësive publike, programet e eficiencës rezidenciale, rindërtimin e zonave industriale dhe vendosjen e teknologjive të ndërtësive inteligjente.

3 Prioritetet kryesore të ndërhyrjes

Infrastruktura publike

Objektet arsimore, ndërtesat bashkiake dhe qendrat komunitare trajtohen me prioritet përmes programeve gjithëpërfshirëse të rikonstruksionit, të cilat adresojnë njëkohësisht sigurinë strukturore, aksesueshmërinë dhe eficiencën energjetike. Këto projekte me dukshmëri të lartë demonstrojnë leadershipin klimatik të bashkisë, duke gjeneruar reduktime të menjëhershme të emetimeve dhe kursime në kostot operative.

Transformimi i ndërtesave rezidenciale

Programi i rikonstruksionit rezidencial të subvencionuar synon përmirësime të gjera të eficiencës energjetike përmes stimujve financiarë, asistencës teknike dhe shërbimeve profesionale të menaxhimit të energjisë. Programi kontribuon në ndërtimin e kapaciteteve lokale dhe e bën eficiencën energjetike të aksesueshme për të gjitha nivelet e të ardhurave.

Rindërtimi i trashëgimisë industriale

Transformimi i zonës së ish-metalurgjisë, me një sipërfaqe prej **412 hektarësh**, përfaqëson një mundësi unike për të kthyer infrastrukturën industriale të trashëguar në një zhvillim model të gjelbër. Ky proces demonstroi dekarbonizimin urban në shkallë të gjerë, duke krijuar njëkohësisht mundësi ekonomike dhe asete të reja për komunitetin.

4 Portofolët strategjikë të Mjedisit të Ndërtuar

Fusha e Mjedisit të Ndërtuar përbëhet nga portofolët e mëposhtëm, të cilët së bashku arrijnë reduktime gjithëpërfshirëse të emetimeve dhe përmirësojnë jetesën urbane:

- Rikonstruksioni i ndërtesave publike
- Platforma Bashkiake PPP për **Eficiencën Energjetike dhe Energjinë e Rinovueshme**
- Sistemi inteligjent i ndriçimit rrugor
- Rikonstruksioni i subvencionuar i ndërtesave rezidenciale
- Banesa sociale e integruar dhe e gjelbër
- Programi i **Menaxherëve të Energjisë të Certifikuar** dhe sistemi i auditimit
- Stimuj për certifikimin e performancës energjetike
- Dekarbonizimi i zonës metalurgjike
- Sistemi i monitorimit të cilësisë së ajrit dhe përmirësimi i zonave të gjelbra në qytetin e Elbasanit

Bujqësia, Përdorimi i Tokës, Pyjet dhe Zgjidhjet e Bazuara në Natyrë (AFOLU & NBS)

Bashkia Elbasan e njeh se **sistemet natyrore përfaqësojnë infrastrukturë kritike** për arritjen e neutralitetit klimatik, duke ofruar njëkohësisht shërbime thelbësore ekosistemike, si kapja e karbonit, mbrojtja e biodiversitetit, menaxhimi i qëndrueshëm i ujërave dhe përmirësimi i cilësisë së jetës për komunitetin. Programi gjithëpërfshirës i Zgjidhjeve të Bazuara në Natyrë (Nature-Based Solutions – NBS) adreson: 680 hektarë pyllëzim në pesë zona prioritare, rikonstruksionin e rreth 200 km infrastrukturë pyjore, dhe zbatimin e praktikave të qëndrueshme të menaxhimit të pyjeve. Këto ndërhyrje rrisin ndjeshëm kapacitetin për kapjen e karbonit, ndërkohë që krijojnë mundësi ekonomike të qëndrueshme, përmes zhvillimit të ekoturizmit dhe produkteve pyjore me vlerë të shtuar.

Inovacioni Bujqësor: Zbatimi i sistemeve inteligjente të ujitjes dhe instalimeve agro-diellore demonstroi se si integrimi teknologjik mund të rrisë produktivitetin bujqësor, duke reduktuar konsumimin e burimeve natyrore dhe duke gjeneruar energji të pastër. Programet e bujqësisë urbane në shkollë kontribuojnë njëkohësisht në edukimin mjedisor dhe në mbështetjen e prodhimit lokal të ushqimit.

Menaxhimi i Pyjeve: Programet gjithëpërfshirëse të restaurimit dhe menaxhimit të pyjeve adresojnë në mënyrë të integruar: parandalimin e zjarreve, kontrollin e dëmtuesve, korrijen e qëndrueshme të biomasës, duke rritur kapacitetet e kapjes së karbonit dhe duke mbështetur zhvillimin ekonomik rural, përmes ekoturizmit dhe produkteve jo-drusore nga pyjet.

Bujqësia, përdorimi i tokës, pyjet dhe NBS përbëhen nga katër portofolë kryesorë:

- Sistemet agro-diellore dhe ujitja inteligjente
- Qendrat Urbane Agro
- Atlasi GIS i Tokave të Degraduara
- Zgjidhjet e Bazuara në Natyrë (NBS)

Menaxhimi i Mbetjeve dhe i Ujërave të Zeza

Bashkia e Elbasanit vendos një theks të veçantë mbi transformimin gjithëpërfshirës të sistemit të menaxhimit të mbetjeve, i cili arrin reduktime të emetimeve, ndërkohë që krijon vlerë ekonomike përmes rikuperimit të burimeve dhe zhvillimit të ekonomisë cirkulare.

Duke u bazuar në iniciativat në zhvillim për ndarjen e mbetjeve, Bashkia e Elbasanit do të zbatojë programe gjithëpërfshirëse të ndarjes së burimeve dhe riciklimit që mbulojnë disa lloje mbetjesh. Qyteti do të krijojë impiante të avancuara për përpunimin e mbetjeve organike, që transformojnë mbetjet municipale nga një qendër kostosh në një sistem rikuperimi burimesh, i cili prodhon kompost të vlefshëm ndërkohë që redukton emetimet e metanit.

Transformimi gjithëpërfshirës i menaxhimit të mbetjeve përfshin sisteme kontejnerësh nëntokësorë që përmirësojnë estetikën urbane dhe rrisin efikasitetin e mbledhjes, impiante bio-kompostimi që përpunojnë 5,000–8,000 ton mbetje organike në vit, dhe programe angazhimi komunitar që arrijnë ndryshime afatgjata të sjelljes duke mbështetur parimet e ekonomisë cirkulare.

Vizioni i Elbasanit për transformimin e menaxhimit të mbetjeve pozicionon qytetin si udhëheqës rajonal në zbatimin e ekonomisë cirkulare, ndërkohë që arrin reduktime të konsiderueshme të emetimeve dhe kursime të kostove operative.

Menaxhimi i Mbetjeve dhe i Ujërave të Zeza përbëhet nga tre portofolë kryesorë që mundësojnë reduktime gjithëpërfshirëse të emetimeve deri në vitin 2030:

- *Ndarja e mbetjeve në burim (shtëpiake)*
- *Bio-kompostimi dhe Qendra e Mbetjeve Organike*
- *Modernizimi i inceneratorit*
- *Zgjidhje inteligjente për mbetjet: sisteme nëntokësore dhe riciklim*
- *Sistemi i menaxhimit të ujërave të zeza*

Qeverisja, Politikat dhe Ndërgjegjësimi

Qeverisja përfaqëson themelin që mundëson të gjitha ndërhyrjet teknike. Kjo fushë krijon kapacitet institucional, kuadër politikash dhe angazhimin e komunitetit të nevojshëm për transformim të qëndrueshëm në të gjitha sektorët.

Mekanizmat gjithëpërfshirës të angazhimit të qytetarëve ndërtojnë leximin klimatik dhe pjesëmarrjen demokratike përmes proceseve planifikuese participative, programeve arsimore dhe monitorimit të bazuar në komunitet, duke i mundësuar qytetarëve të ndjekin progresin dhe të japin feedback mbi zbatimin.

Blerjet municipale mbështesin zhvillimin e tregut të qëndrueshëm, ndërsa edukimi publik gjithëpërfshirës

me integrim në kurrikulat shkollore krijon një transformim arsimor që nxit ndërgjegjësimin mjedisor dhe ndryshimin e sjelljes.

Kjo fushë e qeverisjes siguron që të gjitha ndërhyrjet teknike të kenë mbështetje institucionale, pranimin e komunitetit dhe kapacitet profesional të nevojshëm për sukses afatgjatë.

Tre veprimet kryesore mundësojnë ndryshime gjithëpërfshirëse të sjelljes dhe angazhimit të komunitetit deri në vitin 2030, duke krijuar themelin institucional të nevojshëm për veprime klimatike të qëndrueshme në të gjitha sektorët.

- *Programi i Shkollave Pa Mbetje*
- *Rregullorja e Blerjeve Publike të Gjelbërta*
- *Fushata për Ndërgjegjësimin Energjetik*

Struktura efektive të qeverisjes dhe qytetarët e angazhuar ofrojnë themelin që mundëson edhe teknologjitë më të avancuara të sjellin transformim të qëndrueshëm në gjithë komunitetin.

Bashkia e Elbasanit zgjodhi këto rrugë ndikimi përmes një analize gjithëpërfshirëse që priorizon potencialin maksimal për reduktimin e emetimeve, mundësitë e zhvillimit ekonomik dhe shfrytëzimin strategjik të burimeve lokale. Metodologjia e zgjedhjes së rrugëve siguron që veprimet klimatike të nxisin, dhe jo të kufizojnë, zhvillimin municipal, ndërkohë që krijon kapacitetin institucional të nevojshëm për transformim të qëndrueshëm përtej vitit 2030.

Rrugët kryesore dhe arsyetimi strategjik

Rruga e energjisë gjeotermale përfaqëson shfrytëzimin strategjik të burimeve, duke u mbështetur te potenciali unik i Elbasanit për energji të rinovueshme. Potenciali gjeotermal i dokumentuar në zonën e Treganit kujdeset për prodhim bazë të energjisë së rinovueshme, i cili siguron stabilitet të rrjetit, ndërkohë që mbështet një sërë aplikimesh, përfshirë ngrohjen e distrikteve dhe rritjen e produktivitetit bujqësor. Ky zhvillim i burimeve lokale redukton varësinë nga importi i energjisë, ndërkohë që krijon ekspertizë teknike dhe mundësi ekonomike, duke e pozicionuar Elbasanin si një udhëheqës rajonal në energjinë e pastër.

Rruga e transformimit industrial adreson kërkesën themelore që neutraliteti klimatik duhet të angazhohet në mënyrë konstruktive me burimet kryesore të emetimeve dhe jo t'i shmangë ato. Zona ish-metalurgjike me sipërfaqe 412 hektarë përfaqëson njëkohësisht sfida mjedisore të trashëguara dhe mundësi transformuese ekonomike. Investimi i Kurum International në teknologji të avancuar për çelik të pastër demonstroi se si dekarbonizimi industrial mund të nxisë modernizimin ekonomik, krijimin e vendeve të punës dhe inovacionin teknologjik, ndërkohë që realizon reduktime të mëdha të emetimeve që kontribuojnë në mënyrë vendimtare në objektivat e neutralitetit klimatik.

Rruga e mobilitetit të integruar i përgjigjet sfidave të dokumentuara të performancës së sistemit, ndërkohë që krijon infrastrukturë gjithëpërfshirëse të mobilitetit urban, e cila përmirëson cilësinë e jetës dhe efikasitetin ekonomik. Flota e vjetër e transportit dhe rënia e cilësisë së shërbimeve krijojnë nevoja të forta mjedisore dhe ekonomike për një transformim sistematik, përmes elektrifikimit të plotë të flotës, ndërtimit të infrastrukturës gjithëpërfshirëse të e-mobilitetit dhe integritimit multimodal. Kjo qasje synon reduktim maksimal të emetimeve, duke përmirësuar njëkohësisht aksesueshmërinë urbane dhe kushtet e jetesës.

Rrugët e ndikimit ndërtohen në mënyrë sistematike mbi sukseset e dokumentuara, ndërkohë që adresojnë pengesa specifike të identifikuar përmes analizës gjithëpërfshirëse të gjendjes aktuale. Çdo rrugë shfrytëzon kapacitetin institucional ekzistues dhe pranimin e komunitetit, duke synuar mundësitë më të rëndësishme si për reduktimin e emetimeve, ashtu edhe për përmirësimin e performancës së sistemit.

Rruga e sistemeve të energjisë mbështetet drejtpërdrejt te suksesi i provuar nga instalimet ekzistuese të energjisë së rinovueshme, të cilat kanë arritur 48% reduktim të kostove të energjisë elektrike përmes partneriteteve me organizata ndërkombëtare të zhvillimit. Kjo rrugë adreson kufizimet e identifikuar, përfshirë mungesën e kapaciteteve të mjaftueshme të magazinimit dhe nevojën për optimizim të sistemit të ndërtesave, duke përfshirë zhvillimin gjithëpërfshirës të magazinimit me bateri dhe integrimin inteligjent në rrjet, në mënyrë që të maksimizohet efektiviteti i energjisë së rinovueshme në të gjitha operacionet bashkiake.

Rruga e transformimit të mobilitetit i përgjigjet sfidave të dokumentuara, përfshirë flotën e vjetër të automjeteve me performancë të dobët mjedisore dhe rënien e përdorshmërisë, e cila reflekton përkeqësimin e cilësisë së shërbimit. Qasja gjithëpërfshirëse adreson nevojat për rinovimin e flotës, nevojat për zhvillimin e infrastrukturës dhe kufizimet e kapacitetit institucional, përmes ndërhyrjeve sistematike që transformojnë transportin publik nga një kosto bashkiake në një shërbim efikas dhe tërheqës, i cili mbështet objektivat e zhvillimit urban.

Rruga e transformimit industrial shfrytëzon mundësinë unike që ofron zona ish-metalurgjike, ndërkohë që ndërton mbi investimet në zhvillim të sektorit privat në teknologji të pastra. Procesi i hartimit të Planit Master krijon kuadro institucionale për rikthimin gjithëpërfshirës të zonës, ndërkohë që modernizimi i fabrikës së çelikut të Kurum ofron një demonstrim të menjëhershëm të potencialit për dekarbonizim industrial në shkallë të gjerë, i cili mund të tërheqë investime shtesë në industri të gjelbër.

Rrugët e ndikimit zbatojnë drejtpërdrejt objektivin e reduktimit të emetimeve prej 111,412.5 tCO₂e në vit, ndërkohë që krijojnë rezultate në zhvillimin ekonomik dhe barazinë sociale, të cilat janë thelbësore për një transformim të qëndrueshëm. Qasja gjithëpërfshirëse siguron që zbatimi i Kontratës së Qytetit për Klimën të avancojë si objektivat klimatike, ashtu edhe prioritetet më të gjera të zhvillimit bashkiak.

Transformimi i sistemit të energjisë përbush angazhimin për tranzicionin drejt energjisë së rinovueshme përmes zhvillimit të infrastrukturës së kontrolluar lokalisht, e cila redukton varësinë nga importi, ndërkohë që krijon kapacitet teknik dhe mundësi ekonomike. Zhvillimi gjeotermal dhe sistemet e shpërndara diellore sigurojnë një bazë furnizimi me energji që mundëson elektrifikim më të gjerë në transport dhe në sektorin e ndërtesave, ndërkohë që demonstrojnë udhëheqjen bashkiake në vendosjen e energjisë së pastër.

Dekarbonizimi industrial përmes transformimit të zonës metalurgjike siguron kontributin më të madh të vetëm në objektivat e reduktimit të emetimeve, ndërkohë që demonstroi se veprimi klimatik mund të nxisë zhvillimin ekonomik. Potenciali vjetor i reduktimit prej 76,180 tCO₂e, i kombinuar me investime private të konsiderueshme dhe krijim vendesh pune, tregon se objektivat mjedisore dhe ekonomike janë plotësues dhe të ndërlidhura kur zbatohen në mënyrë të duhur.

Zhvillimi i mobilitetit të qëndrueshëm mundëson një transformim gjithëpërfshirës të sistemit të transportit që përmirëson cilësinë e ajrit, redukton ndotjen nga zhurma dhe rrit aksesueshmërinë urbane, ndërkohë që arrin reduktime të konsiderueshme të emetimeve. Integrimi i modernizimit të transportit publik, infrastrukturës së e-mobilitetit dhe promovimit të mobilitetit aktiv mbështet angazhimet strategjike për mjedise urbane më të shëndetshme dhe më të banueshme.

Rrugët e ndikimit parashikojnë një ndarje strategjike të zbatimit, e cila balancon nevojat e menjëhershme për reduktimin e emetimeve me transformimet themelore të sistemit që kërkohen për neutralitet klimatik të qëndrueshëm. Kjo qasje e fazuar mundëson demonstrim të shpejtë të progresit, ndërkohë që ndërton kapacitet institucional për transformim gjithëpërfshirës afatgjatë.

Prioritetet afatshkurtra deri në vitin 2027 vendosin themelet teknike dhe institucionale, ndërkohë që arrijnë reduktime të menjëhershme të emetimeve që demonstrojnë udhëheqjen klimatike bashkiake. Studimet paraprake gjeotermale, zgjerimi i instalimeve diellore dhe rikonstruksionet e ndërtesave publike krijojnë progres të dukshëm, ndërkohë që forcojnë mbështetjen e komunitetit dhe besimin e investitorëve për ndërhyrje në shkallë më të madhe.

Zhvillimi i kapaciteteve institucionale merr prioritet të menjëhershëm përmes certifikimit të menaxherëve të energjisë, krijimit të Platformës Bashkiake PPP dhe trajnimit gjithëpërfshirës të stafit, duke krijuar mekanizmat e qeverisjes të nevojshëm për zbatimin efektiv të ndërhyrjeve komplekse të planifikuara për fazat e mëvonshme.

Transformimi afatgjatë deri në vitin 2030 synon ndryshime themelore të sistemit, të cilat kërkojnë

investime të konsiderueshme dhe periudha zbatimi më të gjata. Rinovimi i plotë i flotës së transportit, rikthimi gjithëpërfshirës i zonës industriale dhe restaurimi në shkallë të gjerë i sistemeve natyrore krijojnë infrastrukturë të përhershme dhe ndryshime institucionale që vendosin themelet për përmirësim të vazhdueshëm edhe pas periudhës së Kontratës së Qytetit për Klimën.

Rrugët përfshijnë parimet e menaxhimit përshtatës, të cilat mundësojnë përmirësim të vazhdueshëm bazuar në përvojën e zbatimit, ndërkohë që ruajnë objektiva ambicioze për arritjet afatshkurtra dhe për përmbushjen afatgjatë të neutralitetit klimatik.

4.2. Moduli B-2 – Dizajni i Portofolit për Neutralitetin Klimatik

Moduli B-2, “Dizajni i Portofolit për Neutralitetin Klimatik”, duhet të përmbajë një përshkrim të detajuar të projektit për çdo ndërhyrje të planifikuar, duke përfshirë edhe ndërhyrjet e propozuara nga bizneset lokale dhe sektori industrial, në përputhje me shabllonin B-2.1. Këto përshkrime duhet të përfshijnë gjithashtu veprimet që synojnë forcimin e kapaciteteve për thithjen e karbonit, me qëllim adresimin e emetimeve të mbetura.

Analiza narrative dhe komentet shpjeguese mund të paraqiten në B-2.2, ndërsa një përmbledhje e mënyrës se si adresohen emetimet e mbetura duhet të paraqitet në B-2.3.

Veprimet e përshkruara në këtë modul nuk duhet të përsërisin veprimet që rrjedhin nga politikat dhe planet ekzistuese, të cilat janë përshkruar në Seksionin A-2.1. Këto veprime, sipas përkufizimit, nuk konsiderohen pjesë e portofolit të veprimeve të propozuara në kuadër të këtij moduli.

Moduli B-2 duhet të përfshijë:

- Një tabelë të ndërhyrjeve të planifikuara, të grupuara sipas fushës së veprimit, duke përfshirë edhe ndërhyrjet nga bizneset lokale dhe industria (B-2.1).
- Një përmbledhje për secilin veprim, ku tabela përmban të gjithë informacionin e nevojshëm për zbatimin, si: tema, lloji i ndërhyrjes, sektori i emetimeve, shtrirja, alokimi, aktorët përgjegjës, reduktimi i GHG sipas gazeve dhe kostot e vlerësuara. Kjo përfshin edhe ndërhyrjet që synojnë adresimin e emetimeve të mbetura, përfshirë kapacitetet për thithjen e karbonit (B-2.2).
- Një përmbledhje të veprimeve dhe ndikimeve të planifikuara për adresimin e emetimeve të mbetura (B-2.3).

Qyteti i Elbasanit njeh se, në nivelin e portofolit të veprimeve, vlerësimet e reduktimeve të GHG janë në një fazë të hershme dhe se disa masa do të kërkojnë përmirësime dhe rafinim të mëtejshëm, në mënyrë që të përputhen plotësisht me trajektoren e neutralitetit klimatik deri në vitin 2030.

Këto veprime do të rishikohen dhe plotësohen gjatë iteracionit të parë të Kontratës së Qytetit për Klimën (CCC). Ky proces do të mbështetet nga asistenca e vazhdueshme e ekspertëve dhe nga angazhimi aktiv i të gjithë aktorëve përkatës, duke siguruar që portofoli të evoluojë në mënyrë dinamike, në përputhje me:

- të dhënat e reja,
- zhvillimet teknologjike,
- dhe përvojën praktike të zbatimit.

B-2.1: Përshkrimi i portofolëve të veprimeve – tekstual ose vizual

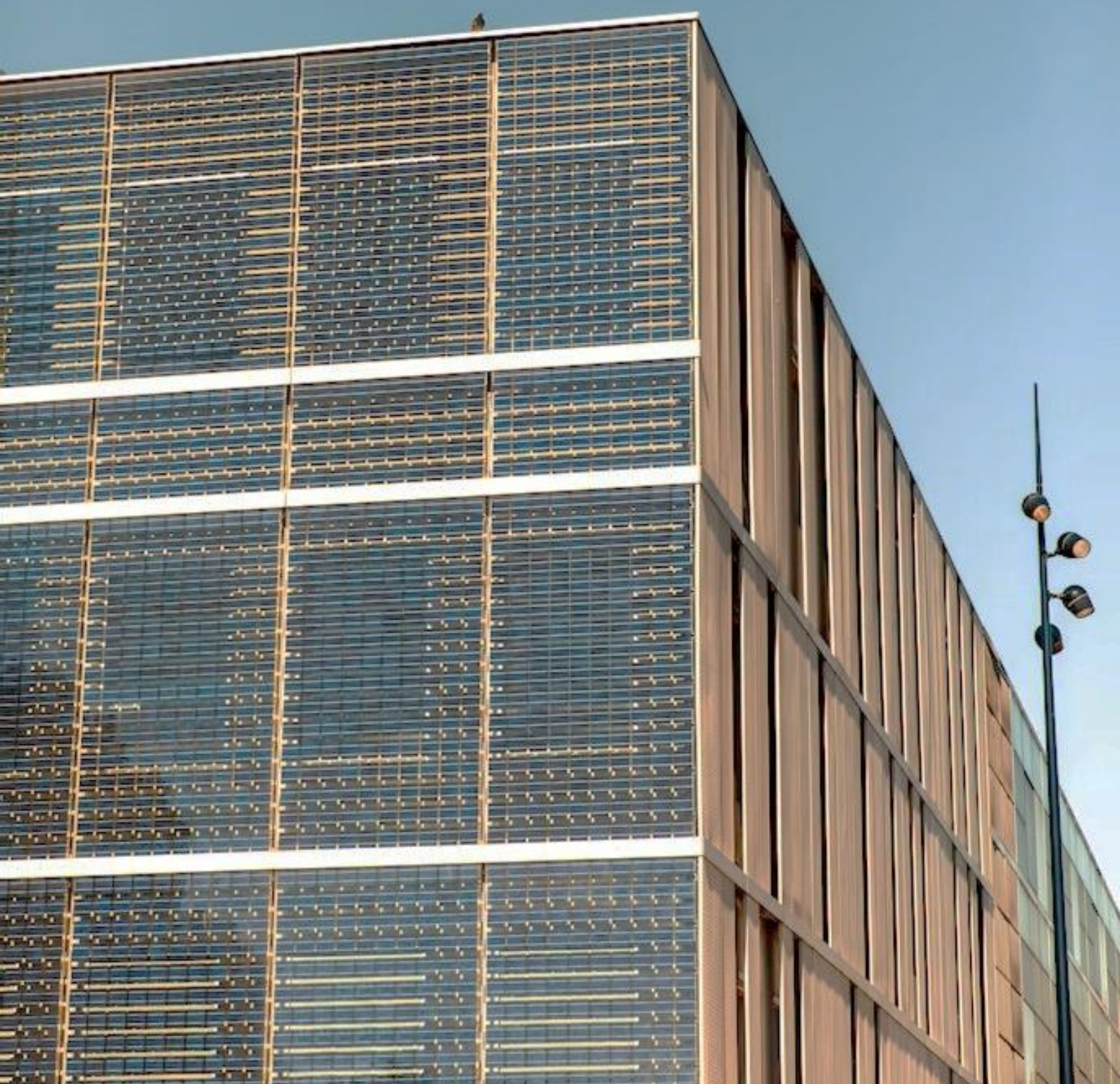
Fushat veprimit	e	Përshkrimi i portofolit	Përshkrimet
		Lista e veprimeve	
Sistemet energjisë	e	<ul style="list-style-type: none"> • Veprimi 1: Burimi Gjeotermal për Prodhimin e Energjisë • Veprimi 2: Centrali Diellor dhe Bateri • Veprimi 3: Përmirësimi i Rrjetit të Energjisë Elektrike 	Energjia Gjeotermale (7,000 tCO₂/vit): Zhvillimi i një faciliteti gjeotermal gjithëpërfshirës në zonën Tregan duke shfrytëzuar resurset e dokumentuara për prodhimin e energjisë termike dhe elektrike, duke mbështetur serat bujqësore dhe nevojat energjetike municipale.

		<p>Sistemet Diellore & Bateri (2,625 tCO₂/vit): Program qyteti për fotovoltaiq diellor me magazinim baterie të integruar në ndërtesat publike dhe lokacione strategjike, përfshirë zhvillimin e infrastrukturës për karikimin e automjeteve elektrike.</p> <p>Modernizimi i Rrjetit: Zbatimi i rrjetit inteligjent me modelin Energy Service Company (ESCO), duke arritur përmirësime efikasiteti prej 68-82% në ndriçimin publik përmes sistemeve të shpërndarjes inteligjente.</p>
<p>Lëvizshmëria dhe transporti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Veprimi 4: Rrjeti i E-Mobilitetit dhe Stacionet e Karikimit • Veprimi 5: Qendra Multimodale e Transportit • Veprimi 6: Rinovimi i Flotës së Autobusëve Publikë me Automjete me GHG të Ulët • Veprimi 7: Incentiva për Taksi Elektrike/Hibrid • Veprimi 8: Facilitetet Park & Ride me PV dhe Karikues për EV • Veprimi 9: Përmirësimi i Kushteve për Këmbësorët dhe Çiklistët • Veprimi 10: Ndërtimi i Terminalit Multimodal të Transportit Publik • Veprimi 11: Mobiliteti Urban dhe Infrastruktura Rrugore 	<p>Infrastruktura e E-Mobilitetit (900 tCO₂/vit): Zhvillim strategjik i 80 stacioneve të karikimit në lokacione urbane që mbështesin targetin 10% për automjetet elektrike deri në 2030.</p> <p>Integrimi i Transportit (1,250 tCO₂/vit): Zhvillimi i një qendre multimodale për flotën institucionale dhe ndërtim gjithëpërfshirës të terminalit që integron autobusët ndërqytetas, trenat, taksitë dhe shërbimet e ndarjes së biçikletave.</p> <p>Modernizimi i Flotës (9,750 tCO₂/vit): Zëvendësimi i plotë i 137 autobusëve të vjetër me automjete me emetime të ulëta, duke synuar rinovimin 10% deri në 2027 dhe 80% deri në 2030.</p> <p>Transformimi i Tregut (150 tCO₂/vit): Incentiva për elektrifikimin e taksive dhe facilitetet Park & Ride me energji të rinovueshme të integruar, duke arritur shkallë konvertimi dhe mobilitet të qëndrueshëm.</p> <p>Mobilitet Aktiv & Infrastruktura: Infrastruktura gjithëpërfshirëse për këmbësorët dhe çiklistët në të gjithë rrjetin rrugor 368 km, me integrim të turizmit, përmirësime të sigurisë dhe zhvillim të infrastrukturës së mobilitetit urban.</p>
<p>Mjedisi Ndërtuar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Veprimi 12: Rikonstruksioni i Ndërtesave Publike • Veprimi 13: Platforma Bashkiake PPP për Efikasitet Energjetik & Energji të Rinovueshme • Veprimi 14: Sistemi Inteligent i Ndriçimit të Rrugëve • Veprimi 15: Rikonstruksioni i Subvencionuar i Ndërtesave Banimi • Veprimi 16: Banesa Sociale e Integruar dhe e Gjelbër • Veprimi 17: Menaxherë Energjie të Certifikuar & Sistemi i Auditimit • Veprimi 18: Incentiva për Certifikimin e Energjisë • Veprimi 19: Dekarbonizimi i Zonës Metalurgjike • Veprimi 20: Sistemi i Monitorimit të Cilësisë së Ajrit • Veprimi 21: Përmirësimi i Hapësirave të Gjellbra në Qytetin e Elbasanit 	<p>Rikonstruksioni i Ndërtesave Publike (1,100 tCO₂/vit): Rikonstruksion gjithëpërfshirës i objekteve arsimore dhe ndërtesave municipale duke u fokusuar në siguri, aksesueshmëri dhe përmirësime të efikasitetit energjetik.</p> <p>Transformimi i Ndërtesave Banimi (3,000 tCO₂/vit): Program rikonstruksioni i subvencionuar që synon 96.8% të emetimeve të ndërtesave nga stoku i banesave private përmes izolimit termik, dritareve efikase dhe sistemeve moderne të ngrohjes.</p> <p>Zhvillimi i Banesave Sociale (3,600 tCO₂/vit): Banesa sociale të reja me efikasitet të lartë dhe të gjelbërta, me sisteme PV të integruara, izolim të avancuar dhe materiale të qëndrueshme.</p> <p>Zhvillimi Profesional (675 tCO₂/vit): Trajnime për menaxherë energjie të certifikuar dhe programet e incentivave për certifikimin e energjisë që ndërtojnë kapacitet lokal të zbatimit.</p> <p>Transformimi Industrial (76,180 tCO₂/vit): Plani i përgjithshëm i zonës metalurgjike dhe transformimi Kurum për çelik të gjelbër përmes investimit të teknologjisë MIDA prej 100 milion €.</p> <p>Infrastrukturë Inteligjente (720 tCO₂/vit): Ndriçim rrugor LED inteligjent dhe sisteme monitorimi të cilësisë së ajrit që arrijnë kursime energjie dhe</p>

		<p>mbrojtje mjedisore.</p> <p>Mbrojtja e Mjedisit (70 tCO₂/vit): Mure të gjelbra midis zonave industriale dhe banimi dhe përmirësimi i hapësirave të gjelbra që adresojnë përshtatjen ndaj klimës dhe shëndetin e komunitetit.</p>
<p>Bujqësia, Përdorimi i Tokës, Pylltaria dhe Zgjidhjet e Bazuar në Natyrë (NBS)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Veprimi 22: Sistemet Agro-diellore • Veprimi 23: Vaditje Inteligjente • Veprimi 24: Qendra Urbane Agro • Veprimi 25: Atlasi GIS i Tokave të Degraduara • Veprimi 26: Zgjidhjet e Bazuar në Natyrë (NBS) 	<p>Sistemet e Integruara Bujqësore (637.5 tCO₂/vit): Qasje gjithëpërfshirëse që kombinon sistemet agro-diellore (360 tCO₂/vit), teknologjinë e vaditjes inteligjente (180 tCO₂/vit) dhe programet arsimore të bujqësisë urbane (97.5 tCO₂/vit). Instalimet agro-diellore integrojnë panele fotovoltaike me kultivimin bujqësor, duke ofruar efikasitet përdorimi të dyfishtë që maksimizon produktivitetin e tokës ndërkohë që gjeneron energji elektrike të pastër për operacionet bujqësore, përfshirë vaditjen, ndriçimin dhe kontrollin e temperaturës. Sistemet e vaditjes inteligjente bazuar në IoT optimizojnë shpërndarjen e ujit bazuar në lagështinë e tokës dhe kushtet e motit, duke reduktuar konsumimin e ujit me 30-40% ndërkohë që përmirësojnë prodhimet bujqësore dhe mbështesin reziliencën klimatike.</p> <p>Rikthimi i Pyjeve & Thithja e Karbonit (500 tCO₂/vit): Program gjithëpërfshirës për reziliencë klimatike që implementon 680 hektarë pyllëzim strategjik, përfshirë stabilizimin e maleve që mbulon 100 hektarë përmes strukturave mekanike dhe teknikave të bioinxhinierisë, rikonstruksionin e infrastrukturës pyjore në 200 km rrugë, dhe zhvillimin e shtegut të eko-turizmit (100 km në zonat Gjinar dhe Funar).</p> <p>Vlerësimi & Planifikimi Mjedisor (50 tCO₂/vit): Zhvillimi i atlasit GIS për identifikimin dhe kategorizimin e tokave të degraduara, duke krijuar kartografi territoriale gjithëpërfshirëse që mbështet planifikimin e restaurimit bazuar në të dhëna dhe prioritizimin e ndërhyrjeve.</p> <p>Zhvillimi Rural: Përmirësimi i produktivitete bujqësore përmes vaditjes IoT, përmirësimeve infrastrukturore dhe praktikave të bujqësisë së qëndrueshme që mbështesin reziliencën klimatike.</p> <p>Mbrojtja e Biodiversitetit: Qasje e shumëfishtë e menaxhimit të pyjeve që përfshin kontrollin e dëmtuesve, promovimin e përdorimit të qëndrueshëm dhe zhvillimin e kredi-karboni që mbështet jetesën rurale.</p> <p>Angazhimi i Komunitetit: Programet arsimore që integrojnë praktikën bujqësore me ndërgjegjësimin mjedisor, duke ndërtuar kapacitet afatgjatë për qëndrueshmëri.</p>
<p>Menaxhimi i Mbetjeve dhe Ujërave të Zeza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Veprimi 27: Ndarja e Mbetjeve të Shtëpisë • Veprimi 28: Bio-kompostimi dhe Qendra e Mbetjeve Organike • Veprimi 29: Modernizimi i Inceneratorit • Veprimi 30: Zgjidhje 	<p>Ndarja në Burim (600 tCO₂/vit): Sistem gjithëpërfshirës i ndarjes së mbetjeve shtëpiake me konteinerë standard, monitorim inteligjent dhe edukim komunitar që mbulon shumë lloje të mbetjeve.</p> <p>Përpunimi i Mbetjeve Organike (420 tCO₂/vit): Facilitet bio-kompostimi që përpunon 5,000-8,000 tonë në vit, duke transformuar mbetjet biodegradueshme në kompost të vlefshëm për</p>

	<p>Inteligjente për Mbetjet: Sistemet Nëntokësore dhe Riciklimi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veprimi 31: Kolektori për Menaxhimin e Ujërave të Zeza 	<p>aplikime urbane dhe bujqësore.</p> <p>Modernizimi i Infrastrukturës (1,900 tCO₂/vit): Përmirësimet gjithëpërfshirëse të infrastrukturës së mbetjeve dhe ujërave të zeza, duke përfshirë modernizimin e inceneratorit (900 tCO₂/vit) dhe zhvillimin e sistemit të mbledhjes së ujërave të zeza (1,000 tCO₂/vit). Përmirësimet e inceneratorit rrisin efikasitetin energjetik dhe kontrollin e emetimeve, ndërsa sistemi i kolektorit të ujërave të zeza, i modeluar sipas implementimit të suksesshëm në Muğla (Turqi), mundëson ndarjen dhe ripërdorimin e ujit gri për vaditje dhe aplikime industriale.</p> <p>Sistemet Inteligjente: Sistemet nëntokësore të mbetjeve dhe zgjidhjet e riciklimit përmirësojnë efikasitetin e mbledhjes dhe estetikën urbane.</p> <p>Angazhimi i Komunitetit: Program gjithëpërfshirës për ndërgjegjësim dhe ndryshim të sjelljes që mbështet adoptimin e ekonomisë cirkulare në të gjitha sektorët.</p>
<p>Qeverisja & Ndërgjegjësimi / Politikat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Veprimi 32: Programi i Shkollave Pa Mbetje • Veprimi 33: Rregullorja për Prokurimin Publik të Gjellbër • Veprimi 34: Fushata për Ndërgjegjësimin Energjetik 	<p>Transformimi Edukativ (80 tCO₂/vit): Programi i shkollave pa mbetje që integron praktika të qëndrueshme përmes kurrikulave, udhëheqjes së studentëve dhe angazhimit të komunitetit.</p> <p>Korniza Rregullatore: Rregulloret për prokurimin publik të gjellbër që vendosin kritere mjedisore të detyrueshme për prokurimet municipale, duke krijuar gjithashtu kërkesë për furnizues të qëndrueshëm.</p> <p>Edukimi i Komunitetit (105 tCO₂/vit): Fushata gjithëpërfshirëse ndërgjegjësimi publik dhe integrimi në kurrikulat shkollore që promovojnë efikasitetin energjetik, ndryshimin e sjelljes dhe angazhimin në veprim klimatik.</p> <p>Kapaciteti Institucional: Zhvillimi i politikave që mbështesin zbatimin e masave teknike ndërkohë që ndërton kapacitet afatgjatë municipal për qeverisje klimatike dhe angazhim komunitar.</p> <p>Transformimi i Tregut: Rregulloret e prokurimit që krijojnë incentiva për furnizuesit për të përmirësuar performancën mjedisore, ndërkohë që demonstrojnë udhëheqjen municipale në praktikën e qëndrueshme.</p>

Sistemi i energjisë

B-2.2: Përmbledhje e veprimeve individuale		
Veprimi 1: Burimi Gjeotermal për Prodhimin e Energjisë		
Përmbledhje e veprimit	Emri i veprimit:	Burimet Gjeotermale për prodhimin e energjisë
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje Teknike / Zhvillim i Infrastrukturës
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me zhvillimin e një faciliteti gjithëpërfshirës të energjisë gjeotermale në zonën Tregan, në jugperëndim të qytetit të Elbasanit. Kjo iniciativë shfrytëzon resurset gjeotermale të dokumentuara, aktualisht të shfrytëzuara nga investitorë privatë kryesisht në sektorët e wellness dhe hospitalitetit, por ka për qëllim të zgjerojë përdorimin për aplikime më të gjera të energjisë së qëndrueshme.</p> <p>Faciliteti gjeotermal do të prodhojë energji termike dhe elektrike të pastër mjaftueshëm për të përmbushur nevojat e konsiderueshme energjetike municipale, ndërkohë që mbështet produktivitetin bujqësor përmes sistemeve të ngrohjes së serave. Projekti adreson nevojën strategjike për të zëvendësuar varësinë nga energjia elektrike e Operatori i Transmetimit të Energjisë me energji gjeotermale të prodhuar lokalisht.</p> <p>Aplikimet kryesore përfshijnë sistemet e ngrohjes dhe ftohjes për ndërtesat e afërta, institucionet publike (shkolla, qendra mjekësore), shërbime private, dhe zhvillimin e një pakete të plotë infrastrukture energjetike nga burimi gjeotermal deri tek konsumatorët përfundimtarë. Për më tepër, projekti mbështet përmirësimin e produktivitetit bujqësor përmes serave të fuqizuara me energji gjeotermale për kultivim gjatë gjithë vitit, duke promovuar qëndrueshmërinë e ushqimit lokal dhe duke krijuar mundësi të reja ekonomike.</p> <p>Me zbatimin e këtij zhvillimi gjithëpërfshirës gjeotermal, mund të shmangen 7,000 ton CO₂/vit ndërkohë që vendoset pavarësia energjetike dhe mbështetet zhvillimi ekonomik rural.</p>
Referenca ndaj rrugës së ndikimit	Fusha e veprimit	Sistemi i energjisë
	Shtyllë veprimi tërësore	Teknologji dhe Infrastrukturë, Financë dhe Financim, Qeverisje dhe Politika
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Kalimi në energji të rinovueshme, ulja e varësisë nga importi i energjisë, siguria energjetike lokale, përmirësimi i produktivitetit bujqësor
Zbatimi	Organet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (koordinatori kryesor), Agjencitë e Qeverisë Kombëtare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, Partnerët e sektorit privat
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Shkallë municipale që përfshin institucionet publike, sektorin bujqësor, sistemet e ngrohjes së banesave
	Palët e përfshira	Bashkia e Elbasanit, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, Agjencia e Zhvillimit Territorial, Institucionet Financiare Ndërkombëtare (50%), Qeveria (40%), Partnerët Privatë (20%), Komuniteti Lokal, Bashkësitë Bujqësore
	Komentet mbi zbatimin	<p>Afati kohor dhe Fazat e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2025-2026: Nisja e Termave të Referencës dhe përfundimi i studimit paraprak të fizibilitetit, duke përfshirë vlerësimin gjeologjik, kuantifikimin e burimeve, dhe analizën preliminare ekonomike • 2027-2028: Procesi i studimit gjithëpërfshirës të fizibilitetit, vlerësimi i ndikimit mjedisor, projektimi i projektit për përdorim optimal të energjisë, lejet dhe miratimet rregullatore • 2029-2030+: Faza e investimit për zhvillimin e

		<p>infrastrukturës gjeotermale nga burimi deri tek konsumatori, duke përfshirë kërkimin e puseve, ndërtimin e centralit elektrik, rrjetin e shpërndarjes, dhe integrimin e serave bujqësore</p> <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekspertizë teknike në inxhinierinë gjeotermale dhe zhvillimin e projekteve • Kapacitete për vlerësim gjeologjik dhe mjedisor • Koordinim me autoritetet kombëtare të planifikimit energjetik • Angazhimi i komunitetit dhe konsultimi me sektorin bujqësor <p>Treguesit Kryesorë:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përfundimi i studimit paraprak të fizibilitetit (2026) • Miratimet mjedisore dhe teknike (2028) • Nisja e ndërtimit (2029) • Arritja e kapacitetit operacional (2030+)
Ndikimi dhe kostot	Energjia e rinovueshme e gjeneruar (nëse është e zbatueshme)	Energjia gjeotermale termike dhe elektrike për përdorim municipal dhe bujqësor
	Energjia e hequr/zëvendësuar, vëllimi ose lloji i karburantit	Zëvendësimi i energjisë elektrike nga rrjeti dhe sistemeve të ngrohjes me karburante fosile
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve GHG (totali) për sektorin burim të emetimeve	7,000 ton CO ₂ /vit
	Kosto totale dhe kosto sipas njësi CO ₂ e	20,000,000 € CAPEX, 2,000,000 € OPEX/vit, 380.95 €/tCO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi 30-vjeçare

B-2.2: Individual action outlines

Action 2: Centrale Diellore dhe Bateri

Plani i veprimit	Emri i veprimit	Fabrikat e energjisë diellore dhe bateritë
	Lloji i veprimit	Ndërhyrjet teknike / Zhvillimi i infrastrukturës
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me furnizimin dhe instalimin e një programi të plotë diellor fotovoltaik në gjithë qytetin, me sisteme të integruara të ruajtjes së energjisë në bateri, në ndërtesat publike, objektet municipale dhe vendet strategjike urbane. Kjo iniciativë bazohet në suksesin e dëshmuar nga instalimet ekzistuese, të cilat kanë arritur deri në 48% kursim mesatar mujor të kostove të energjisë elektrike në partneritet me GIZ, Fondin GAP dhe Sunny School Fund. Projekti adreson kufizimet aktuale, përfshirë kapacitetin e pamjaftueshëm të ruajtjes së energjisë në bateri dhe infrastrukturën e ndërtesave që nuk janë të përshtatura plotësisht për të maksimizuar prodhimin e energjisë diellore përtej ndriçimit dhe ngrohjes së ujit. Qasja gjithëpërfshirëse përfshin si instalime në çati, ashtu edhe sisteme të vendosura në tokë, që maksimizojnë prodhimin e energjisë së rinovueshme dhe krijojnë një demonstrim të dukshëm të udhëheqjes komunale në fushën e klimës.</p> <p>Një komponent kyç integron zhvillimin e infrastrukturës për karikimin e automjeteve elektrike në zonat strategjike urbane dhe periurbane, duke mbështetur tranzicionin drejt transportit të pastër, reduktuar ndotjen e ajrit urban dhe duke inkurajuar investimet private dhe publike në mobilitetin elektrik. Sistemet e ruajtjes së energjisë në bateri sigurojnë</p>

		që energjia e prodhuar gjatë orëve të rrezeve të forta të diellit të ruhet dhe të rishpërndahet sipas nevojës, duke garantuar furnizim të vazhdueshëm dhe stabilitet të rrjetit. Me implementimin e këtij projekti infrastrukture diellore dhe baterish, mund të shmangen 2,625 tonë emisione CO ₂ /vit, duke vendosur gjithashtu bazën për elektrifikim më të gjerë në sektorët e transportit dhe ndërtesave.
Referencë për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Sistemet e Energjisë
	Levë sistemike	Teknologji dhe Infrastrukturë, Financim dhe Burime, Qeverisje dhe Politikë
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Prodhim i energjisë së pastër, stabilitet i rrjetit, Reduktim i emisioneve të CO ₂ dhe konsumit të energjisë
Zbatimi	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Zbatim në gjithë qytetin, duke përfshirë ndërtesat publike, objektet municipale, infrastrukturën urbane, sektorin e transportit
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Zbatim në gjithë qytetin, duke përfshirë ndërtesat publike, objektet municipale, infrastrukturën urbane, sektorin e transportit
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare (100% financim i jashtëm), GIZ (bashkëpunim teknik), Fondi GAP, Sunny School Fund, sektori privat (infrastruktura EV), kompanitë e shpërndarjes së energjisë
	Komente mbi zbatimin	<p>Koha dhe Faza e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2025-2026: Hartimi territorial dhe modelimi i konsumit të energjisë, studime paraprake dhe të fizibilitetit për zonat pilot, sigurimi i ekspertizës teknike për vlerësimin e energjisë • 2027-2028: Nisja e Termave të Referencës për fabrikat e energjisë dhe kërkesat e mobilitetit, dizajnimi i sistemeve të baterive, projektimi i zonave të identifikuara dhe ndërhyrjet në ndërtesa, lejet dhe miratimet për lidhjen me rrjetin • 2028-2030+: Ndërhyrje të fazuara për fabrikat diellore dhe bateritë në zona specifike, të ndara sipas zonifikimit dhe hartimeve, integrimi i infrastrukturës së karikimit për automjetet elektrike <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekspertizë teknike në dizajnin e sistemeve diellore PV dhe integrimin e baterive • Koordinim për lidhjen me rrjetin dhe infrastrukturën elektrike • Kapacitete për vlerësimin dhe përshtatjen e ndërtesave • Planifikimi dhe instalimi i infrastrukturës për karikimin e automjeteve elektrike <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përfundimi i zbatimit të zonës pilot (2027) • Fillimi i fazave kryesore të instalimeve (2028) • Integrimi me rrjetin dhe operimi i ruajtjes së energjisë në bateri (2029) • Arritja e mbulimit të plotë në nivel qyteti (2030+)
Ndikimi & kostoja	Energjia rinovueshme e gjeneruar (nëse aplikohet)	Energjia elektrike diellore fotovoltaike me kapacitet ruajtjeje në bateri
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Zëvendësimi i energjisë nga rrjeti dhe reduktimi i karburanteve fosile në transport
	Vlerësimi i reduktimit	2,625 tonë CO ₂ /vit

të emisioneve GHG (totali për sektorin e burimit të emisionit)	
Totali i kostove dhe kostoja për njësi CO2e	7,500,000€ CAPEX, 900,000€ OPEX/vit, 533.33€ /tCO2e gjatë një periudhe shërbimi 15-vjeçare

B-2.2: Plani individual i veprimeve		
Veprimi 3: Përmirësimi i Rrjetit Elektrik		
Plani i veprimit	Emri i veprimit	Përmirësimi i Rrjetit Elektrik
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Modernizimi i infrastrukturës
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me sistematizimin dhe modernizimin e rrjetit të shpërndarjes së energjisë elektrike për të optimizuar integrimin e energjisë së rinovueshme dhe për të përmirësuar efikasitetin e përgjithshëm të rrjetit. Projekti zbatohet përmes modelit të Kompanive të Shërbimeve Energjetike (ESCO) për prodhimin dhe përdorimin e energjisë së rinovueshme, veçanërisht nga panelët diellorë në ndërtesa, me kapacitete të avancuara të ruajtjes dhe shpërndarjes së energjisë.</p> <p>Iniciativa fokusohet në përmirësimin e rrjetit të ndriçimit publik përmes sistemeve inteligjente të shpërndarjes që mund të ruajnë energjinë e gjeneruar nga burimet e rinovueshme dhe të optimizojnë përdorimin gjatë periudhave me prodhim të lartë. Kjo qasje rrit efikasitetin operacional dhe redukton kostot e funksionimit për bashkinë, duke marrë parasysh që aktualisht si konsumi i energjisë ashtu edhe faturimi mbuloheh nga Bashkia e Elbasanit. Integrimi i rrjetit të energjisë së rinovueshme në ndriçimin publik, në varësi të metodologjisë operacionale, arrin një reduktim prej 68% krahasuar me sistemin aktual, ose 77% deri 82% nëse zbatohet programimi i bazuar në kohë ose përshtatës. Infrastruktura e rrjetit inteligjent përfshin sisteme të avancuara të menaxhimit të energjisë, zgjidhje të shpërndara të ruajtjes dhe kapacitete për përgjigje ndaj kërkesës që maksimizojnë përdorimin e energjisë së pastër në të gjitha operacionet komunale. Kjo tranzicion kontribuon ndjeshëm në reduktimin e emisioneve të CO2, duke vendosur gjithashtu bazën për zhvillimin e një rrjeti inteligjent që optimizon integrimin e energjisë së rinovueshme dhe përmirëson besueshmërinë e sistemit.</p>
Referencë për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Sistemet e energjisë
	Levë sistemike	Teknologji dhe Infrastrukturë, Financim dhe Burime, Qeverisje dhe Politikë, Të dhëna dhe Digjitalizim
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Modernizimi i rrjetit, integrimi i energjisë së rinovueshme, efikasiteti operacional, menaxhimi inteligjent i energjisë
Zbatimi	Autoritetet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), kompanitë e shpërndarjes së energjisë, agjencitë qeveritare të energjisë, Institucionet Financiare Ndërkombëtare
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Rrjeti i shpërndarjes së energjisë elektrike në nivel municipal, sistemi i ndriçimit publik, prodhuesit e energjisë së rinovueshme
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit (10%), agjencitë qeveritare të energjisë, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, operatori i shpërndarjes së energjisë, partnerët ESCO, operatorët e sistemeve të energjisë së rinovueshme
	Komente mbi zbatimin	Koha dhe Faza e Zbatimit:

		<ul style="list-style-type: none"> • 2025-2026: Studim i plotë i fizibilitetit për modernizimin e rrjetit, vlerësimi i hapësirave publike dhe kërkesave për përmirësimin e ndërtesave, zhvillimi i specifikimeve teknike • 2027-2028: Nisja e Termave të Referencës për kërkesat e përmirësimit të elektrifikimit në zonat e identifikuara, prokurimi i teknologjive të rrjetit inteligjent, implementimi i sistemit pilot • 2028-2030+: Ndërhyrje të fazuara për përmirësimet e modelit të efikasitetit, përshtatja i teknologjisë dhe infrastrukturës në zonat ekzistuese të rrjetit elektrik <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekspertizë dhe prokurim pajisjesh për teknologjinë e rrjetit inteligjent • Kapacitete për analizë dhe optimizim të rrjetit • Integrimi i sistemeve të ruajtjes së energjisë • Vlerësimi dhe përmirësimi i rrjetit të ndriçimit publik <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përfundimi i vlerësimit dhe planifikimit të rrjetit (2026) • Implementimi i rrjetit inteligjent pilot (2027) • Fillimi i përmirësimeve kryesore infrastrukturore (2028) • Arritja e integritetit të plotë të sistemit (2030)
Ndikimi & kostoja	Energjia rinovueshme e gjeneruar (nëse aplikohet)	N/A
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Përmirësimi i efikasitetit të shpërndarjes së energjisë elektrike (përmirësim 68-82% në ndriçimin publik)
	Vlerësimi i reduktimit të emisioneve GHG (totali për sektorin e burimit të emisionit)	
	Totali i kostove dhe kostoja për njësi CO ₂ e	5,000,000€ CAPEX, 500,000€ OPEX/vit, gjatë një periudhe shërbimi 50-vjeçare

Lëvizshmëria dhe transporti

B-2.2: Plani individual i veprimeve		
Veprimi 4: Rrjeti i E-Mobilitetit dhe Stacionet e Karikimit		
Plani i veprimit	Emri i veprimit	Rrjeti i E-Mobilitetit dhe Stacionet e Karikimit
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Infrastrukturë për elektrifikimin e transportit
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me furnizimin dhe instalimin e një rrjeti të plotë infrastrukture për karikimin e automjeteve elektrike për të mbështetur tranzicionin e Bashkisë së Elbasanit drejt mobilitetit të qëndrueshëm dhe politikave për reduktimin e emisioneve të karbonit.</p> <p>Projekti përfshin vendosjen strategjike të 80 stacioneve të karikimit (karikues Nivel 2 dhe karikues të shpejtë DC) në vendet kryesore urbane, të dizajnuara për të mbështetur objektivin e parashikuar prej 10% automjeteve elektrike deri në vitin 2030. Vendosja e stacioneve të karikimit merr parasysh faktorë të shumtë për të siguruar përshtatshmëri, efikasitet dhe efektivitet në promovimin e përdorimit të automjeteve elektrike. Vendet prioritare përfshijnë qendrat tregtare, parkingjet publike, ndërtesat municipale, korridorin e autostradës E852, hotelet dhe zonat turistike.</p> <p>Iniciativa përputhet me programet qeveritare të stimujve që ofrojnë 0% taksë doganore, 0% TVSH dhe 0% tarifa regjistrimi për 5 vjet për automjetet elektrike. Projekti mbështet drejtpërdrejt vizionin e Bashkisë për të rritur numrin e përdoruesve të ecjes dhe transportit publik, ndërsa redukton emisionet e karbonit nga automjetet me karburant dhe makinat private. Sipas draft-planit Kombëtar për Energjinë dhe Klimën 2020-2030, automjetet elektrike duhet të arrijnë 10% të flotës kombëtare deri në vitin 2030. Implementimi aktual përfshin 4 stacione ekzistuese karikimi: pranë muzeut etnografik, në hyrjen e sheshit të stadiumit Elbasan Arena, pranë qendrës së qytetit, dhe në parkingun e ndërtesës sportive "Tomorr Sinani", zhvilluar në bashkëpunim me Agjencinë për Efikasitetin e Energjisë.</p> <p>Me zbatimin e plotë të këtij rrjeti e-mobiliteti, mund të shmangen 900 tonë emisione CO₂/vit, duke vendosur gjithashtu një infrastrukturë gjithëpërfshirëse për elektrifikimin e transportit.</p>
Referencë për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Lëvizshmëria dhe Transporti
	Levë sistematike	Teknologji dhe Infrastrukturë, Qeverisje dhe Politikë, Financim dhe Burime, Inovacion Social, Demokraci dhe Pjesëmarrje, Të dhëna dhe Digjitalizim
Zbatimi	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Elektrifikimi i transportit, reduktimi i emisioneve, zhvillimi i infrastrukturës për mobilitet të qëndrueshëm
	Autoritetet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (koordinatori i projektit), Agjencia për Efikasitetin e Energjisë, agjencitë qeveritare të transportit, partnerët e sektorit privat
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Rrjeti i karikimit në gjithë qytetin, duke përfshirë zonat urbane, korridorin e autostradës, zonat tregtare dhe turistike, pronarët e automjeteve private
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, Agjencia për Efikasitetin e Energjisë, operatorët e sektorit privat, pronarët e pasurive tregtare, sektori i turizmit, përdoruesit e automjeteve elektrike
	Komente për zbatimin	Koha dhe Faza e Zbatimit:

		<ul style="list-style-type: none"> • 2025-2026: Integrimi i e-mobilitetit në rrugët kryesore (duke u bazuar në 4 stacionet ekzistuese), përfundimi i implementimit të Strategjisë për E-mobilitetin, zgjedhja e vendndodhjeve dhe marrja e lejeve për Zonën 1 • 2027-2028: Nisja e Termave të Referencës për kërkesat e infrastrukturës së elektrifikimit, prokurimi i pajisjeve të karikimit, përgatitjet për lidhjen me rrjetin në zonat e identifikuar • 2028-2030+: Ndërhyrje kryesore infrastrukturore për përshtatjen e teknologjisë dhe rrjetit elektrik, implementimi i plotë i rrjetit në vendet prioritare <p>Orari i Instalimeve të Fazuara:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Faza 1 (2025-2027): 30 karikues Nivel 2 + 5 karikues të shpejtë DC në vendet kryesore urbane (€1,000,000) • Faza 2 (2028-2030): 50 karikues Nivel 2 + 15 karikues të shpejtë DC për mbulim të zgjeruar (€1,600,000) <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vlerësimi i infrastrukturës elektrike dhe kapacitetet për lidhje me rrjetin • Ekspertizë për prokurimin dhe instalimin e pajisjeve të karikimit • Përgatitja e vendndodhjeve dhe koordinimi i punimeve civile • Marrëveshje për shërbime operationale dhe mirëmbajtjeje <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rrjeti i karikimit i Fazës 1 operacional (2027) • Përfundimi i karikimit në korridoret e autostradës (2028) • Arritja e mbulimit të plotë urban (2030) • Mbështetja e objektivit për 10% automjete elektrike (2030)
Ndikimi & kostoja	Energjia e rinovueshme e gjeneruar (nëse aplikohet)	N/A (mund të integrohet me burime të energjisë së rinovueshme)
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Zëvendësimi i karburanteve fosile në sektorin e transportit privat
	Vlerësimi i reduktimit të emisioneve GHG (totali për sektorin e burimit të emisionit)	900 tonë CO2/vit
	Totali i kostove dhe kostoja për njësi CO2e	3,200,000€ CAPEX, 480,000€ OPEX/vit, 770.37€ /tCO2e gjatë një periudhe shërbimi 15-vjeçare

B-2.2: Plani individual i veprimeve		
Veprimi 5: Qendra Multimodale e Transportit		
Plani i veprimit	Emri i veprimit	Qendra Multimodale e Transportit
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Infrastrukturë për integrimin e transportit
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me zhvillimin e një qendre të centralizuar multimodale të transportit për të shërbyer flotës së zgjeruar të automjeteve elektrike të Bashkisë së Elbasanit për qëllime institucionale dhe ofrimin e shërbimeve publike.</p> <p>Gjatë dy viteve të fundit, bashkia ka nisur iniciativa për adoptimin e automjeteve elektrike për qëllime institucionale, duke krijuar një kërkesë në rritje për infrastrukturë të dedikuar që aktualisht mungon. Stacioni multimodal do të pajiset me infrastrukturën e nevojshme për karikim, sisteme të energjisë së rinovueshme, rrjete inteligjente dhe sisteme efikase të menaxhimit të energjisë.</p> <p>Kjo iniciativë shërben si model pilot për zhvillimin e qendrave të transportit të organizuara dhe të qëndrueshme, që theksojnë rëndësinë strategjike të infrastrukturës së centralizuar të transportit për nevojat e ardhshme të mobilitetit në Elbasan. Projekti përputhet me vizionin më të gjerë të qytetit për të promovuar mobilitetin e gjelbër dhe për të arritur emisione të ulëta karboni deri në vitin 2030.</p> <p>Ndërkohë që infrastruktura aktuale është në faza paraprake, kërkesa po rritet në koordinim me përmirësime më të gjera të sistemit të transportit, përfshirë hartimin e linjave të transportit publik, kërkesat për GPS dhe konsultimet me operatorë privatë për përmirësimin e shërbimeve. Qendra do të integrohet me bashkëpunimin në vazhdim me GIZ për përmirësimin e teknologjisë së transportit, duke përfshirë zhvillimin e hartave të linjave të transportit publik, implementimin e GPS dhe koordinimin me 5 kompani private që operojnë 14 linja publike transporti në qytet.</p> <p>Kjo mbështet qëllimin e bashkisë për të përfunduar progresin e përshtatjes të flotës ekzistuese të autobusëve dhe për të zhvilluar menaxhimin gjithëpërfshirës të trafikut në përputhje me objektivat për përmirësimin e mobilitetit urban. Me zbatimin e kësaj qendre multimodale, mund të shmangen 625 tonë emisione CO₂/vit, duke vendosur gjithashtu infrastrukturë të centralizuar për koordinimin e transportit të qëndrueshëm.</p>
Referencë për rrugën ndikimit	Fusha e veprimiut	Lëvizshmëria dhe Transporti
	Levë sistemike	Teknologji dhe Infrastrukturë, Qeverisje dhe Politikë, Financim dhe Burime, Inovacion Social, Demokraci dhe Pjesëmarrje, Të dhëna dhe Digjitalizim
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Transport i integruar dhe i qëndrueshëm, efikasitet operacional, menaxhimi i flotës institucionale
Zbatimi	Autoritetet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (koordinatori kryesor), GIZ (bashkëpunim teknik), agjencitë qeveritare të transportit, operatorët privatë të transportit
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Flota bashkiake e transportit, shërbimet institucionale, koordinimi i transportit publik, operatorët privatë
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, GIZ (bashkëpunim teknik), 5 kompani private transporti, operatorët e transportit publik, furnizuesit e energjisë
	Komente mbi zbatimin	Koha dhe Faza e Zbatimit:

		<ul style="list-style-type: none"> • 2025-2026: Identifikimi i vendndodhjeve bazuar në Strategjinë e E-Mobilitetit, SECAP dhe përputhshmërinë me SUMP, analiza urbane për vendosjen optimale të qendrës, bashkëpunimi me GIZ për përmirësime teknologjike në transport, hartimi i linjave të transportit publik dhe zhvillimi i sistemit GPS, konsultime me operatorët privatë për kërkesat e përmirësimeve • 2027-2030: Nisja e Termave të Referencës për dizajnin e qendrës multimodale të transportit, zhvillimi i projektit teknik, zbatimi i fazuar sipas ndarjes së buxhetit <p>Koordinimi i Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Integrimi me progresin aktual të përshtatjes të flotës në 14 linja publike transporti • Koordinimi me 5 kompani private që operojnë transportin urban • Përputhshmëria me zhvillimin e dokumenteve të menaxhimit të trafikut • Integrimi me iniciativat për përmirësimin e mobilitetit urban dhe cilësinë e qytetit të ecjes <p>Kërkesat për Burime:</p> <p>Ekspertizë në zgjedhjen e vendndodhjes dhe planifikimin urban</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kapacitete për dizajn dhe ndërtim të qendrës së transportit • Integrimi i infrastrukturës për karikimin e automjeteve elektrike • Instalimi i sistemeve të energjisë së rinovueshme • Implementimi i teknologjisë inteligjente dhe sistemeve të menaxhimit <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përfundimi i vendndodhjes së qendrës dhe dizajnit (2026) • Fillimi i ndërtimit dhe zhvillimit të infrastrukturës (2027) • Kapaciteti operacional dhe integrimi i shërbimeve (2028) • Arritja e koordinimit të plotë multimodal (2030)
Ndikimi & kostoja	Energjia e rinovueshme e gjeneruar (nëse aplikohet)	Integrimi i energjisë së rinovueshme për operacionet e qendrës
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Përmirësimi i efikasitetit operacional dhe koordinimit të transportit
	Vlerësimi i reduktimit të emisioneve GHG (totali për sektorin e burimit të çlirimit)	625 ton CO ₂ /vit
	Totali i kostove dhe kostoja për njësi CO ₂ e	2,500,000€ CAPEX, 125,000€ OPEX/vit, 333.33€ /tCO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi 30-vjeçare

B-2.2: Plani individual i veprimeve		
Veprimi 6: Rinovimi i Flotës Publike të Autobusëve me Automjete me GHG të Ulët		
Plani i veprimit	Emri i veprimit	Rinovimi i Flotës Publike të Autobusëve me Automjete me GHG të Ulët
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Modernizimi i flotës
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me zëvendësimin dhe modernizimin gjithëpërfshirës të flotës së transportit publik të Elbasanit, e cila aktualisht përbëhet nga 137 autobusë të prodhuar midis viteve 1981 dhe 2014, me vetëm një autobus suburban që përfaqëson modelin më të ri. Të gjitha automjetet operojnë me naftë dhe standarde të vjetruara emisioni Euro 0 deri Euro 4, duke mos përmbushur në mënyrë të konsiderueshme kërkesat aktuale të sigurisë dhe performancës mjedisore.</p> <p>Qyteti operon 14 linja urbane autobusi dhe 53 autobusë suburbanë, të gjithë të menaxhuar nga operatorë privatë të kontraktuar nga Bashkia. Volumet më të larta të pasagjerëve regjistrohen në linjat urbane 1-8, ndërsa linjat 9-14 shfaqin frekuencë më të ulët të udhëtarëve. Flota vuan nga mirëmbajtja e dobët dhe kapaciteti operativ i kufizuar, duke e bërë shërbimin më pak tërheqës pavarësisht kërkesës së lartë publike.</p> <p>Numri i pasagjerëve ka rënë nga 3,170,000 pasagjerë (2022) në 2,965,800 (2024), pavarësisht hyrjes së subvencioneve municipale që janë rritur nga 1,480 bileta (2023) në 70,000 bileta të subvencionuara (2024). Transformimi synon zëvendësimin e 10% të flotës deri në vitin 2027 dhe 80% deri në vitin 2030 me automjete me emision të ulët, efikasitet energjetik, sisteme moderne sigurie, përputhshmëri me standardet e aksesueshmërisë dhe përmirësime të rehatisë për pasagjerët, duke përfshirë ventilim dhe kondicionim ajri.</p> <p>Implementimi përputhet me kornizat e Planit të Qëndrueshëm të Mobilitetit Urban (SUMP), Planit të Veprimit për Energjinë dhe Klimën (SECAP) dhe Strategjinë e E-Mobilitetit. Iniciativa përfshin koordinim me projektin e linjave Smart Bus të Fondit Shqiptar të Zhvillimit (ADF) për rrugën me dendësi të lartë "Fushembret - Ura e Lizes".</p> <p>Me modernizimin e plotë të flotës, mund të shmangen 9,750 tonë emisione CO₂/vit, duke ofruar shërbime të sigurta, gjithëpërfshirëse dhe efikase të transportit publik që mbështesin objektivat për mobilitet urban të qëndrueshëm.</p>
Referencë për rrugën ndikimit	Fusha e veprimit	Mobility & Transport
	Levë ststematike	Teknologji dhe Infrastrukturë, Financim dhe Burime, Qeverisje dhe Politikë, Mësim dhe Aftësi, Të dhëna dhe Digjitalizim, Demokraci dhe Pjesëmarrje
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Transport publik i pastër, përmirësimi i cilësisë së shërbimit, rritja e numrit të pasagjerëve, tranzicioni drejt mobilitetit të qëndrueshëm
Zbatimi	Autoritetet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (koordinatori kryesor), Fondi Shqiptar i Zhvillimit (ADF), operatorët privatë të transportit, agjencitë qeveritare të transportit
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Sistemi i transportit publik që mbulon 137 autobusë, 14 linja urbane, rrugët suburbanë, operatorët privatë, pasagjerët
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, Fondi Shqiptar i Zhvillimit (ADF), 5 kompani private transporti, GIZ (bashkëpunim

	Komente mbi zbatimin	<p>teknik), përdoruesit e transportit publik, agjencitë mjedisore</p> <p>Koha dhe Faza e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2025-2026: Përfundimi i Strategjisë së E-Mobilitetit në koordinim me SECAP dhe SUMP, takime intensive për përmirësimin e teknologjisë së transportit me mbështetje nga GIZ, hartimi i linjave të transportit publik dhe implementimi i sistemit GPS, konsultime me operatorët privatë për kërkesat e përmirësimeve, implementimi i linjave Smart Bus të ADF për rrugën “Fushembret - Ura e Lizes” • 2027-2030: Përmirësimi i fazuar i flotës duke prioritarizuar 137 autobusë, me linjat urbane si prioritet të parë, Faza 2 duke përfshirë linjat suburbane bazuar në kërkesën e densitetit të pasagjerëve <p>Strategjia e Modernizimit të Flotës:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Objektivi: Rinovimi i 10% të flotës deri në 2027, 80% deri në 2030 • Prioriteti: Linjat urbane 1-8 (numri më i madh i pasagjerëve), pasuar nga linjat 9-14 • Teknologjia: Automjete elektrike dhe me GHG të ulët me sisteme moderne sigurie dhe rehatie • Integrimi: Karikues elektrikë qyteti dhe zhvillimi i infrastrukturës për karikim <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vlerësimi i flotës dhe kapacitete për planifikimin e zëvendësimit • Prokurimi i automjeteve elektrike dhe me emision të ulët • Zhvillimi i infrastrukturës së karikimit dhe integrimi në rrjet • Trajnimi i shoferëve dhe përditësimi i procedurave operative • Monitorimi i cilësisë së shërbimit dhe sistemet e mbledhjes së opinionit të pasagjerëve <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Linja Smart Bus e ADF operacional (2025) • Përfundimi i fazës së parë të zëvendësimit të flotës (2027) • Elektifikimi i plotë i linjave urbane (2028) • Arritja e modernizimit të plotë të flotës (2030)
Ndikimi & kostoja	Energjia e rinovueshme e gjeneruar (nëse aplikohet)	N/A (mund të integrohet me infrastrukturë karikimi me energji të rinovueshme)
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Zëvendësimi i karburantit dizel me energji elektrike për transportin publik
	Vlerësimi i reduktimit të emisioneve GHG (totali për sektorin e burimit të emisionit)	9,750 ton CO2/vit
	Totali i kostove dhe kostoja për njësi CO2e	39,860,000€ CAPEX, 2,790,200€ OPEX/vit, 558.72€ /tCO2e gjatë një periudhe shërbimi 15-vjeçare

B-2.2: Plani individual i veprimeve

Veprimi 7: Stimuj për taksi elektrike/hibrid

Plani i veprimit	Emri i veprimit	Stimuj për taksi elektrike/hibrid
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje politike / Stimuj financiarë
	Përshkrimi i veprimit	Veprimi ka të bëjë me zbatimin e mekanizmave financiarë stimuluese për të përshpejtuar adoptimin e automjeteve elektrike dhe hibride në flotën e taksive të Elbasanit përmes

		<p>strukturave të rishikuara të tarifave të licencimit dhe paketave financiare transparente. Në tremujorin e parë të vitit 2025, mbi 15% e automjeteve të licencuara ekzistuese janë konvertuar në taksi elektrike, me 22 nga 140 taksi aktualisht që operojnë si automjete elektrike.</p> <p>Iniciativa adreson rezistencën fillestare nga Shoqata e Operatorëve të Taksive, e cila shprehu shqetësime për humbjen e pjesës së tregut dhe ndikimet tek klientët. Përmes diskutimeve të vazhdueshme me aktorët dhe takimeve me pronarët e licencuar të rinj dhe ekzistues të taksive, bashkia zhvilloi një paketë financiare transparente që minimizon ndikimet negative ndërkohë që nxit konvertimin nga automjetet e vjetra me karburant tek automjetet elektrike të reja.</p> <p>Tendenca e konvertimit po përshpejtohet çdo muaj pasi operatorët privatë njohin kostot më të ulëta operative të automjeteve elektrike. Programi përputhet me vizionin e Bashkisë për të rritur përdorimin e ecjes dhe transportit publik, ndërsa redukton emisionet e karbonit nga automjetet me karburant dhe makinat private, duke mbështetur objektivin e Planit Kombëtar për Energjinë dhe Klimën 2020-2030 për 10% automjete elektrike deri në vitin 2030.</p> <p>Paketa fiskale përfshin tarifa të rishikuara të licencimit, procese të thjeshtuara të lejeve dhe koordinim me programet nxitëse të qeverisë kombëtare që ofrojnë 0% taksë doganore, 0% TVSH dhe 0% tarifa regjistrimi për automjetet elektrike. Ky qasje gjithëpërfshirëse siguron transformim të qëndrueshëm të tregut, ndërkohë që ruan cilësinë e shërbimit dhe jetëgjatësinë e operatorëve.</p> <p>Me zbatimin e plotë të programit stimuluese për elektrifikimin e taksive, mund të shmangen 100 tonë emisione CO₂/vit, duke demonstruar një angazhim të suksesshëm të sektorit privat në dekarbonizimin e transportit.</p>
Referencë për rrugën ndikimit	Fusha e veprimit	Lëvizshmëria dhe transporti
	Levë sistematike	Qeverisje dhe Politikë, Financim dhe Burime, Inovacion Social, Demokraci dhe Pjesëmarrje, Mësim dhe Aftësi
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Elektrifikimi i transportit privat, reduktimi i emisioneve, transformimi i tregut, angazhimi i aktorëve të interesit
Zbatimi	Autoritetet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (koordinatori kryesor), Shoqata e Operatorëve të Taksive, agjencitë qeveritare, operatorët privatë të taksive
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	140 taksi të licencuara, operatorët privatë, përdoruesit e shërbimeve të taksive, tregu i transportit
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, Shoqata e Operatorëve të Taksive, operatorët privatë të taksive, shitësit e automjeteve elektrike, Agjencia për Efikasitetin e Energjisë
	Komente mbi zbatimin	<p>Koha dhe Faza e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Në vazhdim (2025): Konsultime të vazhdueshme me aktorët e interesit dhe përmirësimi i paketës financiare transparente, monitorimi mujor i adoptimit të taksive elektrike, koordinimi me programet nxitëse kombëtare 2025-2026: Zbatimi i plotë i rishikimit të tarifave të licencimit, vendosja e proceseve të thjeshtuara të lejeve, programet e trajnimit dhe mbështetjes për operatorët 2026-2030: Monitorimi i transformimit të tregut, vlerësimi i performancës, zgjerimi i mekanizmave stimuluese bazuar në suksesin e adoptimit

		<p>Strategjia e angazhimit të aktorëve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Takime të rregullta me Shoqatën e Operatorëve të Taksive • Konsultime individuale me pronarët dhe operatorët e taksive • Vlerësime transparente të ndikimit financiar • Mjete për mbrojtjen e pjesës së tregut • Protokolle për ruajtjen e cilësisë së shërbimit ndaj klientit <p>Kërkesat për burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kapacitete administrative për rishikimin dhe menaxhimin e tarifave të licencimit • Aftësi për konsultime dhe negociata me aktorët e interesit • Sisteme monitorimi dhe vlerësimi të tregut • Koordinim me programet nxitëse kombëtare • Vlerësim financiar dhe raportim transparent <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arritja e 25% të flotës së taksive elektrike (2026) • Konfirmimi i kënaqësisë së aktorëve dhe stabilitetit të tregut (2027) • Objektivi i 50% të flotës së taksive elektrike (2028) • Vlerësimi i transformimit të plotë të tregut (2030)
Ndikimi & kostoja	Energjia e rinovueshme e gjeneruar (nëse aplikohet)	N/A
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Zëvendësimi i karburanteve benzinë dhe dizel në flotën e taksive
	Vlerësimi i reduktimit të emisioneve GHG (totali për sektorin e burimit të emisionit)	100 tonë CO ₂ /vit
	Totali i kostove dhe kostoja për njësi CO ₂ e	400,000€ CAPEX, 20,000€ OPEX/vit, 1,000€ /tCO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi 5-vjeçare

B-2.2: Plani individual i veprimeve

Veprimi 8: Facilitete Park & Ride me Panele Diellore (PV) dhe Stacione Karikimi për Automjete Elektrike (EV)

Plani i veprimit	Emri i veprimit	Facilitetet Park & Ride me PV dhe Karikues EV
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Infrastrukturë e integruar e mobilitetit
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me përshtatjen dhe modernizimin e hapësirave publike të parkimit në zonat më të njohura të Elbasanit, duke përfshirë qendrën e qytetit, Parkun e Rinisë dhe zonën pranë Kalasë së Elbasanit, për të përfshirë stacione karikimi për automjete elektrike dhe instalime të paneleve diellore. Kjo iniciativë promovon përdorimin e energjisë së rinovueshme dhe kontribuon në reduktimin e emisioneve CO₂ në zona urbane me trafik të lartë këmbësor dhe automjetesh.</p> <p>Projekti integrohet me iniciativën kryesore të rivitalizimit të Kalasë së Elbasanit, e mbështetur nga marrëveshja me Fondacionin Shqiptaro-Amerikan për Zhvillim (AADF) e nënshkruar në nëntor 2024 me Ministrin e Shtetit për Qeverisjen Vendore, Ministrinë e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit.</p>

		<p>Projekti i kalasë përfshin ndriçim inteligjent, zgjidhje për mobilitet të qëndrueshëm, përmirësime urbane, sinjalistikë dhe menaxhim të trafikut të ulët si Faza I e transformimit gjithëpërfshirës urban.</p> <p>AADF shërben si dhurues granti duke mbështetur rindërtimin fizik dhe promovimin e modelit Business Improvement District (BID) për pesë vjet, për të inkurajuar angazhimin e sektorit privat lokal në turizëm dhe rritje ekonomike. Projekti thekson infrastrukturën inteligjente dhe energjitikisht efikase, duke vendosur bazat për zhvillim të qëndrueshëm urban përmes sistemeve fotovoltaike dhe karikuesve për automjete elektrike.</p> <p>Ky model do të ripërdoret në zona të tjera të qytetit me co-financim nga Agjencia për Efikasitetin e Energjisë dhe burime shtesë. Integrimi i facilitetit Park & Ride mbështet koordinimin e transportit multimodal, ndërkohë që promovon mobilitet të qëndrueshëm përmes infrastrukturës të furnizuar me energji të rinovueshme.</p> <p>Me zbatimin e plotë të facilitetit Park & Ride me energji të rinovueshme të integruar, mund të shmangen 50 tonë emisione CO₂/vit, duke vendosur modele të ripërdorshme për infrastrukturën e qëndrueshme të mobilitetit urban.</p>
Referencë për rrugën ndikimit	Fusha e veprimit	Lëvizshmëria dhe transporti
	Levë sistematike	Teknologji dhe Infrastrukturë, Financim dhe Burime, Qeverisje dhe Politikë, Inovacion Social, Demokraci dhe Pjesëmarrje, Të dhëna dhe Digjitalizim
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Mobilitet i qëndrueshëm i integruar, rigjenerim urban, zhvillim turizmi, integrimi i energjisë së rinovueshme
Zbatimi	Autoritetet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (koordinatori kryesor), Fondacioni Shqiptaro-Amerikan për Zhvillim (AADF), Agjencia për Efikasitetin e Energjisë, agjencitë qeveritare
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Zona kryesore urbane (qendra e qytetit, Parku i Rinisë, Kështjella e Elbasanit), facilitetet e parkimit, zonat turistike, përdoruesit e automjeteve elektrike
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit (20%), agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, AADF (donator granti), Agjencia për Efikasitetin e Energjisë, sektori privat (turizëm dhe komerciale), partnerët e rivitalizimit të kështjellës, bizneset lokale
	Komente mbi zbatimin	<p>Koha dhe Faza e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2025-2026: Koordinimi i implementimit të Strategjisë së E-Mobilitetit me SECAP dhe SUMP, identifikimi i lokacioneve përmes analizës urbane, bashkëpunimi me GIZ për përmirësimin e teknologjisë së transportit, integrimi me fazën e dizajnit të projektit të rivitalizimit të Kalasë së Elbasanit • 2027-2030: Implementim në tre faza: Faza 1 (2025-2026), Faza 2 (2026-2028), Faza 3 (2028-2030) për facilitetet Park & Ride me infrastrukturë PV dhe karikim për automjete elektrike <p>Integrimi me Rivitalizimin e Kështjellës:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koordinimi me projektin e kalasë të financuar nga AADF për dizajnin dhe zbatimin • Zhvillimi i modelit Business Improvement District

		<p>(BID)</p> <ul style="list-style-type: none"> Integrimi i ndriçimit inteligjent dhe zgjidhjeve të mobilitetit të qëndrueshëm Angazhimi i sektorit të turizmit dhe koordinimi i zhvillimit ekonomik <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ekspertizë në planifikimin urban dhe dizajnin e lokacioneve Aftësi në dizajnin dhe instalimin e sistemeve fotovoltaike (PV) Zhvillimi i infrastrukturës për karikimin e automjeteve elektrike Koordinim dhe angazhim me sektorin e turizmit Zhvillimi i biznesit dhe implementimi i modelit BID <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> Përfundimi i dizajnit të projektit të rivitalizimit të kalasë (2025) Faza 1 e facilitetit Park & Ride operacional (2026) Vendosja e modelit BID dhe angazhimi i sektorit privat (2027) Integrimi i plotë dhe zhvillimi i modelit të ripërdorshëm (2030)
Ndikimi & kostoja	Energjia e rinovueshme e gjeneruar (nëse aplikohet)	Energjia fotovoltaike (PV) për karikimin e automjeteve elektrike dhe operimin e facilitetit
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Zëvendësimi i energjisë nga rrjeti për karikimin e automjeteve
	Vlerësimi i reduktimit të emisioneve GHG (totali për sektorin e burimit të emisionit)	50 tonë CO ₂ /vit
	Totali i kostove dhe kostoja për njësi CO ₂ e	200,000€ CAPEX, 10,000€ OPEX/vit, 466.67€ /tCO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi 15-vjeçare

B-2.2: Plani individual i veprimeve

Veprimi 9: Përmirësimi i kushteve për këmbësorët dhe çiklistët

Plani i veprimit	Emri i veprimit	Përmirësimi i kushteve për këmbësorët dhe çiklistët
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Infrastrukturë për mobilitet aktiv
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me ndërhyrje të gjithanshme infrastrukturore për përmirësimin e kushteve për këmbësorët dhe çiklistët në rrjetin e gjerë rrugor të Elbasanit, duke përfshirë 46 km rrugë kryesore urbane dhe 322 km rrugë sekondare urbane. Iniciativa promovon opsione alternative të transportit përmes korsive të dedikuara për çiklizëm, sinjalistikë të përmirësuar, sisteme menaxhimi trafiku dhe skema ndarjeje biçikletash të lidhura me pasurinë kulturore dhe vendet turistike.</p> <p>Bazuar në Planin e Përgjithshëm Vendor të Bashkisë (2016) dhe në përputhje me politikën e qyteteve miqësore për këmbësorët që mbështet SDG 11 dhe Agendën Urbane 2030, projekti inkurajon transportin alternativ të qëndrueshëm ndërkohë që promovon turizmin përmes qasjes me biçikletë tek atraksionet kulturore dhe natyrore. Vizioni thekson rritjen e përdoruesve të ecjes dhe</p>

		<p>çiklizmit, uljen e emisioneve të karbonit dhe sigurimin e mundësive të sigurta për çiklizëm që nga brezat e rinj.</p> <p>Qasja gjithëpërfshirëse përfshin instalimin e sinjalistikës horizontale dhe vertikale, semaforëve, korsive të dedikuara për çiklizëm, sinjalistikë për këmbësorët dhe kalime të sigurta në kryqëzime dhe rrethrotullime, si dhe barriera mbrojtëse për reduktimin e aksidenteve midis automjeteve dhe çiklistëve. Iniciativa prezanton modele Partneriteti Publik-Privat (PPP) që lidhin rrugët e qarkullimit me pasurinë kulturore dhe vendet turistike.</p> <p>Zbatimi ndjek një qasje në dy faza:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Faza I (2025-2027) fokusohet në përmirësimin e standardeve përgjatë rrugëve kryesore dhe rrugëve sekondare të përzgjedhura, duke përmirësuar lidhshmërinë midis rrugëve kryesore; • Faza II (2028-2030) zgjeron përmirësimet në rrjetin e mbetur të rrugëve sekondare. <p>Të dyja fazat synojnë të përmirësojnë mobilitetin urban, të eliminojnë pengesat fizike dhe të krijojnë një qytet të sigurt, gjithëpërfshirës dhe të aksesueshëm me reduktim të matshëm të aksidenteve të trafikut.</p> <p>Me zbatimin e plotë të infrastrukturës, projekti kontribuon në ndryshimin e mënyrës së transportit drejt modaliteteve të qëndrueshme, ndërkohë që përmirëson sigurinë dhe aksesueshmërinë urbane për të gjithë përdoruesit.</p>
Referencë për rrugën ndikimit	Fusha e veprimit	Lëvizshmëria dhe transporti
	Levë sistemike	Teknologji dhe Infrastrukturë, Qeverisje dhe Politikë, Financim dhe Burime, Mësim dhe Aftësi, Inovacion Social, Demokraci dhe Pjesëmarrje
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Promovimi i mobilitetit aktiv, integrimi me turizmin, përmirësimi i sigurisë, ndryshimi i mënyrës së transportit drejt modaliteteve të qëndrueshme
Zbatimi	Autoritetet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (koordinatori kryesor), agjencitë qeveritare të transportit, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, partnerët e sektorit të turizmi
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Rrjeti rrugor i qytetit (368 km në total), çiklistët, këmbësorët, turistët, përdoruesit e automjeteve, bizneset lokale
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, sektori i turizmit, vendet e trashëgimisë kulturore, sektori privat (ndarja e biçikletave), partnerë PPP, komunitetet lokale, autoritetet e sigurisë së trafikut
	Komente mbi zbatimin	<p>Koha dhe Faza e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Faza I (2025-2027): Përmirësimi i rrjetit rrugor kryesor (46 km) dhe rrugëve të përzgjedhura sekondare, përmirësime të lidhshmërisë së rrugëve kryesore, përmirësime prioritare të sigurisë në kryqëzime dhe rrethrotullime • Faza II (2028-2030): Përmirësimet e mbetura në rrjetin e rrugëve sekondare (pjesa e mbetur e 322 km), integrimi gjithëpërfshirës i rrjetit, përfundimi i rrugëve turistike <p>Komponentët e Zhvillimit të Infrastrukturës:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndërtimi i korsive të dedikuara për biçikleta dhe

		<p>përmirësimi i sipërfaqeve të rrugëve</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instalimi i një sistemi gjithëpërfshirës sinjalistik (horizontal dhe vertikal) • Zbatimi i sistemeve të semaforëve dhe sigurisë në kryqëzime • Zhvillimi i infrastrukturës për kalimet e këmbësorëve dhe aksesueshmërinë • Instalimi i barrierave mbrojtëse për parandalimin e aksidenteve <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekspertizë në dizajnin dhe ndërtimin e infrastrukturës rrugore • Inxhinieri trafiku dhe zbatimi i sistemeve të sigurisë • Prokurimi dhe instalimi i sistemeve të sinjalistikës dhe shenjzimit • Planifikimi i rrugëve turistike dhe integrimi me vendet kulturore • Zhvillimi i modelit PPP dhe angazhimi i sektorit privat <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përfundimi i rrjetit rrugor kryesor në Fazën I (2027) • Integrimi i rrugëve turistike dhe vendosja e modelit PPP (2028) • Përfundimi i rrjetit sekondar në Fazën II (2029) • Matja dhe vlerësimi i përmirësimeve të sigurisë së trafikut (2030)
Ndikimi & kostoja	Energjia e rinovueshme e gjeneruar (nëse aplikohet)	N/A
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Reduktim i kërkesës për transport të motorizuar përmes promovimit të mobilitetit aktiv
	Vlerësimi i reduktimit të emisioneve GHG (totali për sektorin e burimit të emisionit)	
	Totali i kostove dhe kostoja për njësi CO2e	34,800,000€ CAPEX, 1,740,000€ OPEX/vit, gjatë një periudhe shërbimi 30-vjeçare

B-2.2: Plani individual i veprimeve

Veprimi 10: Ndërtimi i Terminalit Multimodal të Transportit Publik

Plani i veprimit	Emri i veprimit	Ndërtimi i Terminalit Multimodal të Transportit Publik
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Infrastrukturë për integrimin e transportit
	Përshkrimi i veprimit	Veprimi ka të bëjë me ndërtimin e një terminali gjithëpërfshirës multimodal të transportit publik që integron autobusët ndërqytetas, trenat për pasagjerë, taksitë dhe shërbimet e ndarjes së biçikletave për të adresuar mungesat e rëndësishme infrastrukturore në lidhshmërinë e transportit të Elbasanit. Projekti bazohet në iniciativën e Bashkisë për rishikimin e Planit të Përgjithshëm Vendor, duke përfshirë ndryshimin e linjës hekurudhore që filloi në nëntor 2021.

		<p>Objekti i ndryshimit të hekurudhës është largimi i transportit hekurudhor të mallrave nga qendra e qytetit përmes krijimit të një stacioni të ri hekurudhor për mallra jashtë zonave urbane, duke ruajtur stacionin aktual të trenave vetëm për transportin e pasagjerëve. Ky masë ka kaluar konsultime publike dhe ka marrë miratimin formal nga ministritë përkatëse dhe Këshilli Kombëtar i Territorit.</p> <p>Faza II përfshin ndërtimin e terminalit multimodal për të adresuar sfidat serioze të lidhshmërisë për shkak të mungesës së koordinimit të transportit dhe integritit të dobët midis lokacioneve të shpërndara multimodale brenda qytetit dhe mes linjave ndër-qytetase. Iniciativa përputhet me Planin e Zhvillimit, Planin e Qëndrueshëm të Mobilitetit Urban (SUMP) dhe kërkesat e Strategjisë së E-Mobilitetit, duke theksuar sisteme transporti të integruara, të qëndrueshme dhe gjithëpërfshirëse.</p> <p>Terminali do të shërbejë si pikë qendrore koordinimi për shërbimet e transportit rajonal dhe lokal, duke përmirësuar përvojën e pasagjerëve përmes transferimeve të pandërprera midis modaliteteve të ndryshme të transportit. Integrimi me projektin në vazhdim të rinovimit të flotës së autobusëve siguron modernizim gjithëpërfshirës të transportit publik në mbështetje të objektivave të mobilitetit të qëndrueshëm.</p> <p>Me përfundimin e terminalit multimodal, mund të shmangen 625 tonë CO₂/vit përmes përmirësimit të efikasitetit dhe koordinimit të transportit, ndërkohë që vendoset themeli për sisteme të integruara transporti të qëndrueshme.</p>
Referencë për rrugën ndikimit	Fusha e veprimit	Lëvizshmëria dhe transporti
	Levë sistemike	Teknologji dhe Infrastrukturë, Financim dhe Burime, Qeverisje dhe Politikë, Të dhëna dhe Digjitalizim, Mësim dhe Aftësi, Demokraci dhe Pjesëmarrje
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Sistem transporti i integruar, përmirësim i lidhshmërisë, përmirësim i shërbimit për pasagjerët, koordinim i qëndrueshëm i mobiliteti
Zbatimi	Autoritetet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (koordinatori kryesor), agjencitë qeveritare të transportit, Këshilli Kombëtar i Territorit, autoritetet hekurudhore
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Lidhjet rajonale të transportit, pasagjerët ndër-qytetas, përdoruesit e transportit lokal, shërbimet hekurudhore për mallra dhe pasagjerë
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, Këshilli Kombëtar i Territorit, autoritetet hekurudhore, operatorët e autobusëve ndër-qytetas, shërbimet e taksive, ofruesit e shërbimeve të ndarjes së biçikletave, përdoruesit e transportit rajonal
	Komente mbi zbatimin	<p>Koha dhe Faza e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2025-2026: Finalizimi i Strategjisë së E-Mobilitetit në koordinim me SECAP dhe SUMP, finalizimi i vendndodhjes dhe dizajnit të qendrës multimodale, zhvillimi i projektit teknik, koordinimi me projektin e rinovimit të flotës së autobusëve për kërkesat infrastrukturore • 2027-2030: Zbatimi i ndarë në faza:

		<p>Faza 1 (2028-mes 2029) ndërtimi fillestar dhe facilitetet bazë, Faza 2 (gjysma e dytë e 2029-2030) përfundimi dhe integrimi i shërbimit të plotë</p> <p>Komponentët e integritit hekurudhor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Integrimi dhe lidhshmëria e stacionit të trenave për pasagjerë • Koordinimi i riorientimit të transportit hekurudhor të mallrave • Zbatimi i rishikimit të Planit të Përgjithshëm Vendor • Përputhshmëria me miratimin e Këshillit Kombëtar të Territorit <p>Kërkesat për burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekspertizë në dizajn dhe ndërtim të terminalit të transportit • Koordinim dhe integrim i infrastrukturës hekurudhore • Planifikim dhe sisteme menaxhimi për shërbimet multimodale • Analizë e fluksit të pasagjerëve dhe planifikim kapaciteti • Koordinim me operatorët e transportit rajonal <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përfundimi dhe miratimi i projektit teknik (2026) • Fillimi i ndërtimit dhe zbatimi i Fazës 1 (2028) • Integrimi hekurudhor dhe koordinimi i shërbimeve (2029) • Kapaciteti operacional i plotë dhe lidhshmëria rajonale (2030)
Ndikimi & kostoja	Energjia e rinovueshme e gjeneruar (nëse aplikohet)	N/A (mund të integrohen sisteme të energjisë së rinovueshme)
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Përmirësimi i efikasitetit të transportit përmes shërbimeve të integruara
	Vlerësimi i reduktimit të emisioneve GHG (totali për sektorin e burimit të emisionit)	625 tonë CO ₂ /vit
	Totali i kostove dhe kostoja për njësi CO ₂ e	2,500,000€ CAPEX, 125,000€ OPEX/vit, 333.33€ /tCO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi 30-vjeçare

B-2.2: Plani individual i veprimeve

Veprimi 11: Mobiliteti Urban dhe Infrastruktura Rrugore

Plani i veprimit	Emri i veprimit	Lëvizshmëria Urbane dhe Infrastruktura Rrugore
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Zhvillimi i Infrastrukturës
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me përmirësimin e infrastrukturës rrugore përmes rikonstruksionit të asfaltit dhe zhvillimit të sistemeve të integruara të mobilitetit urban për të rritur efikasitetin e transportit, sigurinë dhe performancën mjedisore, duke mbështetur zhvillimin e qëndrueshëm urban dhe përmirësimin e cilësisë së jetës për banorët.</p> <p>Iniciativa adreson kufizimet aktuale të gjendjes së rrugëve duke vendosur bazën për një mobilitet urban të përmirësuar që mbështet mënyrat e transportit të qëndrueshëm dhe përmirëson lidhshmërinë në të</p>

		<p>gjithë bashkinë. Zbatimi koordinohet me projekte të tjera të transportit dhe mobilitetit për të siguruar planifikim të integruar dhe shfrytëzim optimal të burimeve për përmirësim gjithëpërfshirës të mobilitetit urban.</p> <p>Projekti mbështet zhvillimin ekonomik përmes përmirësimit të infrastrukturës së transportit, duke vendosur bazën për zhvillim të vazhdueshëm urban dhe aksesueshmëri të përmirësuar për banorët dhe bizneset. Me zbatimin e plotë të mobilitetit urban dhe infrastrukturës rrugore, arrihen reduktime të emisioneve përmes rritjes së efikasitetit të transportit dhe reduktimit të konsumit të karburantit, ndërkohë që vendoset infrastruktura esenciale për zhvillimin e qëndrueshëm të mobilitetit urban.</p>
Referencë për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Lëvizshmëria dhe transporti
	Levë sistemike	Teknologjia dhe infrastruktura
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Efikasiteti i transportit, përmirësimi i infrastrukturës, mbështetja e zhvillimit urban, përmirësimi i mobilitetit
Zbatimi	Autoritetet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (8%), Fondi Shqiptar i Zhvillimit (92%), Agjencitë qeveritare, Institucione Financiare Ndërkombëtare
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Rrjeti rrugor urban, infrastruktura e transportit
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, Fondi Shqiptar i Zhvillimit, Agjencitë qeveritare, Institucione Financiare Ndërkombëtare
	Komentet mbi zbatimin	Do të përfundohet gjatë vlerësimit afatmesëm
Ndikimi & kostoja	Energjia e rinovueshme e gjeneruar (nëse aplikohet)	N/A
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Përmirësim i efikasitetit të transportit duke reduktuar konsumimin e karburantit
	Vlerësimi i reduktimit të emisioneve GHG (totali për sektorin e burimit të emisionit)	N/A
	Totali i kostove dhe kostoja për njësi CO ₂ e	10,000,000€ CAPEX, 700,000€ OPEX/vit

Mjedisi i Ndërtuar

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale		
Veprimi 12: Rinovimi i Ndërtesave Publike		
Plani i veprimit	Emri i veprimit	Rinovimi i Ndërtesave Publike
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Përmirësimi i ndërtesave
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me rinovimin gjithëpërfshirës të objekteve arsimore dhe ndërtesave komunale, duke u fokusuar në përmirësimet e sigurisë, aksesueshmërinë dhe sistemet e eficiencës së energjisë. Iniciativa adreson nevojat e menjëhershme të infrastrukturës komunale, ndërkohë që demonstroi lideritetin klimatik përmes reduktimeve të dukshme të emisioneve dhe kursimeve në kostot operative.</p> <p>Faza 1 (2025) përfshin projekte të rindërtimit të gjerë për disa objekte arsimore:</p> <p>Shkollat e Mesme "Ahmet Dakli" dhe "Vasil Kamami" (rindërtim ndërtesash, shkallë emergjence, instalim ashensor)</p> <p>Shkolla Shushicë (rindërtim objekti, palestër e re, fushë sportive jashtë)</p> <p>Shkolla e Mesme "Dhaskal Todri" (rindërtim ndërtesash dhe mure perimetrale)</p> <p>Shkolla e Mesme "Anastas Cakalli" në Kuqan (rindërtim ndërtesash, zgjerim anësor, palestër e re)</p> <p>Shkolla "Naim Frashëri" (rindërtim dhe zgjerim trekatësh anësor)</p> <p>Projekte shtesë të Fazës 1 përfshijnë:</p> <p>Shkolla "Sul Misiri" (instalim shkallësh emergjence)</p> <p>Shkolla "Abdyl Paralloi" (zgjerim anësor dhe ndërtim kopështi të ri)</p> <p>Shkolla "Fadil Gurmani" (rindërtim), zhvillimi i objekteve për çerdhe, dhe transformimi i infrastrukturës së Kampusit Rajonal të Arsimit Profesional (Gjeneratori Ymer Tola)</p> <p>Programi zgjerohet edhe në objektet sportive ndihmëse, restaurimin e Qendrës për Rini dhe Këshillim Profesional, dhe ndërhyrje regjeneruese në blloqe banimi në disa lagje.</p> <p>Qasja gjithëpërfshirëse adreson njëkohësisht përputhshmërinë me standardet e sigurisë, kërkesat për aksesueshmëri dhe eficiencën e energjisë përmes përmirësimeve të envelopes së ndërtesës, azhurnimeve të sistemeve mekanike dhe integritet të energjisë së rinovueshme, kur aplikohet. Prioritet jepet objekteve arsimore që shërbejnë nevojat e komunitetit, duke krijuar një efekt demonstrues për transformimin më të gjerë të sektorit të ndërtesave.</p> <p>Me zbatimin e plotë të programit të rinovimit, mund të evitohen 900 tonë CO₂/vit, duke përmirësuar cilësinë e infrastrukturës arsimore dhe efikasitetin operacional.</p>
Referencë për rrugën ndikimit	Fusha e veprimit	Mjedisi i ndërtuar
	Lehtësime sistematike	Teknologji dhe Infrastrukturë, Financim dhe Burime, Mësimdhënie dhe Kapacitete, Qeverisje dhe Politika
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Eficienca energjetike, përputhshmëria me standardet e sigurisë, kursime në kostot operative, përmirësimi i infrastrukturës arsimore
Zbatimi	Autoritetet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (koordinatori kryesor), Ministria e Arsimit dhe Sporteve, Fondi Shqiptar i Zhvillimit (ADF), Agjencitë qeveritare
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Ndërtesat publike, objektet arsimore, infrastruktura komunale, studentët, mësuesit, përdoruesit e komunitetit
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, Fondi Shqiptar i Zhvillimit (12.5%), Ministria e Arsimit dhe Sporteve, Institucione Financiare Ndërkombëtare, Institucionet arsimore, Komunitetet lokale, Kontraktorët e ndërtimit, Specialistët e eficiencës së energjisë
	Komente mbi	Koha dhe Faza të Zbatimit:

	zbatimin	<ul style="list-style-type: none"> • Faza 1 (2025): Rinovime të mëdha të objekteve arsimore duke përfshirë shkolla të mesme, shkolla fillore, çerdhe, transformimin e konvikteve, objektet sportive, qendrat komunitare dhe ndërhyrje në bllloqe banimi • Faza 2 (2026-2030): Planifikimi dhe zbatimi <p>Projektet specifike të Fazës 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rinovimi i Shkollave të Mesme: "Ahmet Dakli", "Vasil Kamami", "Dhaskal Todri", "Anastas Cakalli" (Kuqan) • Përmirësime në shkollat fillore: Shushicë, "Sul Misiri", "Abdyl Paralloi", "Naim Frashëri", "Fadil Gurmani" • Projekte infrastrukturore: çerdhe, konvikt, objekte sportive, qendra komunitare • Rinovimi i lagjeve: Shenkoll, Çlirimi, Qemal Stafa, Beqir Dardha, Emin Matraxhiu <p>Burimet e nevojshme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekspertizë për vlerësimin e ndërtesave dhe dizajnin e rinovimit • Specialistë të eficiencës energjetike dhe përputhshmërisë me standardet e sigurisë • Menaxhim ndërtimi dhe sisteme kontrolli cilësie • Përmirësim i aksesueshmërisë dhe zbatimi i dizajnit universal • Planifikimi i objekteve arsimore dhe angazhimi i komunitetit <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fillimi i projekteve të Fazës 1 dhe rinovimet kryesore (2025) • Përputhshmëria me sigurinë dhe aksesueshmërinë e objekteve arsimore (2026) • Matja e përmirësimeve të eficiencës energjetike (2027) • Planifikimi dhe zbatimi i Fazës 2 (2026-2030)
Ndikimi & kosto	Energjia rinovueshme e gjeneruar (nëse aplikohet)	N/A (mund të integrohet me sisteme të energjisë së rinovueshme))
	Energjia e hequr/zhvendosur, vëllimi ose lloji i karburantit	Reduktim i energjisë për ngrohje përmes përmirësimeve të envelopes së ndërtesës
	Vlerësimi i reduktimit të GHG-së (totali) për sektorin e burimit të emisioneve	1,100 ton CO2/vit
	Totali i kostove dhe kosto për njësi CO2e	29,500,000€ CAPEX, 2,900,000€ OPEX/vit, 3,306.82€ /tCO2e për një periudhë shërbimi 40-vjeçare

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale

Veprimi 13: Platforma bashkiake PPP për EE & Energji të Rinovueshme

Plani i veprimit	Emri i veprimit	Platforma bashkiake PPP për EE & Energji të Rinovueshme
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje politike / Zhvillimi i mekanizmit financiar
	Përshkrimi i veprimit	Veprimi ka të bëjë me krijimin e një platforme gjithëpërfshirëse Partneriteti Publik-Privat për të përshpejtuar projektet e rinovimit të energjisë dhe zhvillimin e energjisë së rinovueshme përmes angazhimit të sektorit privat dhe përdorimit të investimeve. Platforma krijon mekanizma sistematikë për pjesëmarrjen e sektorit privat në përmirësimet e efikasitetit të ndërtesave, duke ulur njëkohësisht barrën financiare dhe rrezikun teknik të bashkive. Platforma PPP adreson nevojat për transformim të tregut duke krijuar kuadro standarde për kompanitë e shërbimeve energjetike (ESCO), zhvilluesit dhe investitorët për t'u angazhuar në projektet energjetike bashkiake. Iniciativa përfshin asistencë teknike, strukturim financiar, shabllone kontratash dhe sisteme monitorimi të

		performancës që mundësojnë pjesëmarrje të shkallëzueshme të sektorit privat. Zbatimi krijon procese të qarta për identifikimin e projekteve, përzgjedhjen e partnerëve, menaxhimin e kontratave dhe verifikimin e performancës, duke siguruar njëkohësisht mbrojtjen e interesave bashkiake dhe përfitimeve për komunitetin. Platforma mbështet zhvillimin më të gjerë të tregut duke demonstruar modele të suksesshme partneriteti që mund të riprodhohen në lloje dhe shkallë të ndryshme projektesh. Me funksionimin efektiv të platformës PPP, mund të shmangen 100 ton CO ₂ /vit emetime të drejtpërdrejta, duke mundësuar njëkohësisht reduktime shumë më të mëdha të emetimeve përmes zbatimit të projekteve nga sektori privat dhe përdorimit të investimeve.
Referencë për rrugën ndikimit	Fusha e veprimit	Mjedisi i Ndërtuar
	Levë sistemike	Financim dhe Fondim, Qeverisje dhe Politikë, Mësim dhe Aftësi, Inovacion Social, Demokraci dhe Pjesëmarrje
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Angazhimi i sektorit privat, transformimi i tregut, përdorimi i investimeve, ndërtimi i kapacitetit institucional
Zbatimi	Autoritetet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), agjenci qeveritare, Institucione Financiare Ndërkombëtare, partnerë të sektorit privat
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Sektori privat, pronarë ndërtesash, investitorë, kompani shërbimesh energjetike, projekte bashkiake
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, agjenci qeveritare, Institucione Financiare Ndërkombëtare, sektori privat (ESCO, zhvillues, investitorë), pronarë ndërtesash, specialistë të eficiencës së energjisë, këshilltarë ligjorë dhe financiarë
	Komente mbi zbatimin	Kohëzgjatja, fazat e zhvillimit të platformës, krijimi i kuadrit ligjor, proceset e kualifikimit të partnerëve dhe procedurat operative do të përfundojnë gjatë vlerësimit afatmesëm
Ndikimi dhe kostoja	Energjia rinovueshme e prodhuar (nëse zbatohet)	N/A (mundëson projektet e energjisë së rinovueshme përmes partneriteteve)
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Lloje të ndryshme energjie përmes projekteve të mundësuar nga sektori privat
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve GHG (totali) për sektorin e burimit të emetimeve	100 ton CO ₂ /vit
	Kostot totale dhe kostot sipas njësi CO ₂ e	2,000,000€ CAPEX, 40,000€ OPEX/vit, 2,400 €/tCO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi 10-vjeçare

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale
Veprimi 14: Sistem Inteligjent i Ndrichimit të Rrugëve

Plani i veprimit	Emri i veprimit	Sistem inteligjent i ndriçimit të rrugëve
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Modernizimi i infrastrukturës
	Përshkrimi i veprimit	Veprimi ka të bëjë me furnizimin dhe instalimin e sistemeve inteligjente të ndriçimit të rrugëve bazuar në LED për të zëvendësuar infrastrukturën aktuale pothuajse tërësisht joefikase të ndriçimit. Bazuar në një studim paraprak të realizuar në prill 2025 për 69 lokacione ndriçimi rrugor me mbështetje nga GIZ, EIB dhe Fondi GAP, projekti mund të arrijë kursime energjie 68-82% në varësi të zbatimit të sistemit të kontrollit. Sistemi aktual i ndriçimit rrugor përdor teknologji të lampave të shkarkimit të vjetruara me

		<p>konsum energjie shumë më të lartë se alternativat moderne. Kalimi në sisteme bazuar në LED me kontroll inteligjent sjell rreth 68% kursim të konsumit të energjisë me ndriçim LED ON-OFF, 77% kursim me alternativa ndriçimi bazuar në kohë, dhe 82% kursim me sisteme ndriçimi përshtatës të optimizuara për kushtet e trafikut në kohë reale. Përtej kursimeve të energjisë, projekti ofron përfitime të konsiderueshme mjedisore, socio-ekonomike dhe shëndetësore, duke përfshirë reduktimin e emetimeve GHG, zvogëlimin e ndotjes së dritës, uljen e mirëmbajtjes dhe prodhimit të mbeturinave, rritjen e reziliencës urbane, përmirësimin e sigurisë publike përmes dukshmërisë së përmirësuar, përfitime ekonomike nga ulja e kostove të energjisë elektrike, përfshirje sociale përmes aksesit në infrastrukturë moderne, dhe përmirësim të shëndetit përmes zvogëlimit të ndotjes së dritës. Propozohen tre modele financimi: investim dhe pronësi publike, partneritet publik-privat (PPP), dhe modeli i Kompanive të Shërbimeve të Energjisë (ESCO). Rekomandohet modeli ESCO si më i favorshëm, duke ulur rrezikun financiar bashkiak dhe duke siguruar mirëmbajtje profesionale afatgjatë dhe garanci për performancën. Me zbatimin e plotë të sistemit inteligjent të ndriçimit, mund të shmangen 600 ton CO₂/vit emetime, duke arritur të njëkohësisht kthime të shpejta financiare, tregues të fortë performancë dhe modernizim gjithëpërfshirës të infrastrukturës urbane.</p>
Referencë për rrugën ndikimit	Fusha e veprimit	Mjedisi i ndërtuar
	Levë sistemike	Teknologji dhe Infrastrukturë, Financim dhe Fondim, Qeverisje dhe Politikë, Të dhëna dhe Digjitalizim, Mësim dhe Aftësi
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Eficienca e energjisë, përmirësimi i sigurisë publike, zhvillimi i qytetit inteligjent, ulja e kostove operative
Zbatimi	Autoritetet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), GIZ (bashkëpunim teknik), EIB, Fondi GAP, partnerë ESCO
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Rrjeti i ndriçimit publik në të gjithë qytetin, infrastruktura e sigurisë urbane, operacionet municipale
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, agjenci qeveritare, Institucione Financiare Ndërkombëtare, GIZ (bashkëpunim teknik), Banka Evropiane e Investimeve (EIB), Fondi GAP, kompani ESCO, partnerë të sektorit privat, qytetarë dhe komunitete
	Komente mbi zbatimin	<p>Koha dhe Fazat e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Faza 1 (2025): Përfundimi i studimit të plotë të fizibilitetit, zgjedhja e modelit të financimit, nisja e procesit të prokurimit, planifikimi i zbatimit pilot Faza 2 (2026-2030): Zbatimi sistematik në lokacionet e identifikuar, monitorimi i performancës, optimizimi i sistemit <p>Strategjia Teknike e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sistemet LED ON-OFF për përmirësime të menjëhershme afatshkurtra të rrugëve dhe IRR më të lartë Sistemet ndriçimi përshtatës për projektet afatgjata të qyteteve inteligjente dhe zonat me trafik të ulët Dizajne fotometrike LED të përshtatshme me implementim të duhur në terren Integrimi me sisteme të tjera urbane për të rritur qëndrueshmërinë dhe eficiencën <p>Opcionet e Financimit dhe Menaxhimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Modeli ESCO: Ul rrezikun financiar bashkiak, mirëmbajtje profesionale, garanci për performancën Modeli PPP: Përgjegjësi të përbashkëta për investimin dhe operacionet Investim publik: Pronësi dhe kontroll i drejtpërdrejtë bashkiak

		<p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teknologjia e ndriçimit LED dhe ekspertizë për instalim • Dizajnimi dhe zbatimi i sistemit inteligjent të kontrollit • Trajnimi i stafit bashkiak mbi ndriçimin inteligjent dhe menaxhimin e energjisë • Kapacitete për monitorim të performancës dhe shërbime mirëmbajtjeje <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finalizimi i modelit të financimit dhe zgjedhja e partnerit ESCO (2025) • Zbatimi pilot dhe verifikimi i performancës (2026) • Përfundimi i fazave kryesore të instalimit (2027-2029) • Funksionimi i plotë i sistemit dhe optimizimi (2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energjia e rinovueshme e prodhuar (nëse zbatohet)	N/A
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Reduktimi i konsumit të energjisë elektrike (68-82% në varësi të sistemit të kontrollit)
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve GHG (totali) për sektorin e burimit të emetimeve	600 ton CO ₂ /vit
	Kostot totale dhe kostot sipas njësi CO ₂ e	7,500,000€ CAPEX, 375,000€ OPEX/vit, 1,250€ /tCO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi 20-vjeçare.

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale

Veprimi 15: Rinovimi i Subvencionuar i Ndërtesave Rezidenciale

Plani i veprimit	Emri i veprimit	Rinovimi i Subvencionuar i Ndërtesave Rezidenciale
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje të politikave / Riinstrumentim i godinave
	Përshkruaj veprimin	<p>Veprimi ka të bëjë me zbatimin e programeve të subvencionimit financiar për rinovimin e ndërtesave rezidenciale, duke u fokusuar në izolimin termik, dritaret me efikasitet të lartë energjetik dhe sistemet bashkëkohore të ngrohjes, me qëllim përmirësimin e performancës energjetike, uljen e kostove të shërbimeve për familjet dhe kontributin në objektivat klimatike përmes reduktimit të emetimeve nga sektori i ndërtesave. Ky përfaqëson veprimin më të rëndësishëm si në aspektin e reduktimeve të emetimeve, ashtu edhe të ndikimit ekonomik për sektorin rezidencial. Programi adreson nevojën kritike për përmirësime të gjera të efikasitetit të ndërtesave në fondin rezidencial të Elbasanit, ku 96.8% e emetimeve nga ndërtesat i atribuohen specifikisht banesave private sipas inventarit të emetimeve të gazeve serrë për vitin 2023. Nisma ndërtohet mbi mekanizma të suksesshëm kombëtarë dhe ndërkombëtarë të financimit, duke zhvilluar njëkohësisht kapacitete vendore për zbatim nëpërmjet menaxherëve të certifikuar të energjisë dhe programeve të trajnimit profesional. Qasja e rinovimit të subvencionuar e bën të mundur realizimin e përmirësimeve të efikasitetit për të gjitha nivelet e të ardhurave, përmes stimuljve financiarë, asistencës teknike dhe proceseve të thjeshtuara të certifikimit. Programi mbështet qëndrueshmërinë mjedisore dhe përbalueshmërinë sociale përmes asistencës së synuar financiare, duke adresuar varfërinë energjetike ndërsa arrin reduktime të konsiderueshme të emetimeve. Zbatimi koordinohet me projektin GreenElb në kuadër të Programit</p>

		<p>Pilot të Qyteteve NetZeroCities, i cili fokusohet në kapërcimin e barrierave institucionale, strukturore, teknike dhe socio-ekonomike për projektet e rinovimit të ndërtesave në shkallë të gjerë. Programi përfshin strategji të plota për zhvillimin e modeleve të biznesit, krijimin e mekanizmave të financimit dhe angazhimin e palëve të interesuara.</p> <p>Me zbatimin e plotë të programit të rinovimit të subvencionuar, mund të shmangen 3,000 ton CO₂/vit, ndërsa përmirësohet përbalueshmëria energjetike e familjeve, komoditeti dhe performanca e ndërtesave në të gjithë sektorin rezidencial.</p>
Referencë për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Mjedisi i ndërtuar
	Levë sistematike	Financim dhe Burime, Qeverisje dhe Politika, Mësimdhënie dhe Kapacitete, Inovacion Social, Demokraci dhe Pjesëmarrje
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Aksesueshmëria e energjisë për familjet, reduktimi i emetimeve, barazia sociale, përmirësimi i performancës së ndërtesave
Zbatimi	Autoritetet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), agjenci qeveritare, Institucione Financiare Ndërkombëtare, Menaxherë energjie të certifikuar
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Ndërtesa private banimi, pronarët e shtëpive, familje me të ardhura të ulëta, profesionistë të sektorit të ndërtimit
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, agjenci qeveritare, Institucione Financiare Ndërkombëtare, pronarët dhe banorët, menaxherë energjie të certifikuar, kontraktorë ndërtimi, institucione financiare, partnerët e projektit GreenElbinstitutions, GreenElb project partners
	Komente mbi zbatimin	<p>Koha dhe Faza të Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Faza 1 (2025): Dizajnimi i programit dhe krijimi i mekanizmave financiarë, trajnimi i menaxherëve të energjisë të certifikuar, implementimi i projektit pilot, angazhimi i aktorëve Faza 2 (2026-2030): Zbatimi i programit të madh të subvencioneve, sigurimi i asistencës teknike, monitorimi dhe vlerësimi i performancës <p>Përbërësit e Programit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mekanizma financiare subvencionin për përmirësimet e izolimit termik Nxitje për zëvendësimin e dritareve me efikasitet energjetik Mbështetje për përmirësimin e sistemeve moderne të ngrohjes Asistencë teknike dhe shërbime të auditimit të energjisë Proces certifikimi dhe lehtësimi i procedurave të lejeve <p>Integrimi me Projektin GreenElb:</p> <ul style="list-style-type: none"> Koordinim me iniciativat e Programit Pilot NetZeroCities Identifikimi dhe zgjidhja e barrierave institucionale Zhvillimi i modelit të biznesit dhe inovacioni në mekanizmat financiare Angazhimi i komunitetit dhe rritja e vetëdijes <p>Burimet e Nevojshme:</p> <ul style="list-style-type: none"> Krijimi dhe menaxhimi i fondit të subvencioneve financiare Trajnimi dhe certifikimi i menaxherëve të energjisë të certifikuar Sigurimi i asistencës teknike dhe shërbimeve të auditimit Kapacitet administrativ për menaxhimin dhe monitorimin e programit Aftësi për angazhimin e komunitetit dhe aktorëve të përfshirë <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> Fillimi i programit dhe implementimi pilot (2025) Krijimi i kapaciteteve të menaxherëve të energjisë të certifikuar (2026) Funksionimi i programit të madh të subvencioneve (2027) Vlerësimi i performancës dhe optimizimi i programit (2029-2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energjia e ripërtërirë e gjeneruar (nëse)	N/A

është e aplikueshme):	e	
Energjia hequr/zëvendësuar, vëllimi ose lloji i karburantit	e	Ulje e energjisë për ngrohje përmes përmirësimeve të envelopes së ndërtesës
Vlerësimi i reduktimit të emetimeve GHG (totali) për sektorin e burimit të emetimeve		3,000 ton CO ₂ /vit
Kosto totale dhe kosto për njësi CO ₂ e		10,000,000€ CAPEX, 100,000€ OPEX/vit, 116.67€ /tCO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi 40-vjeçare

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale		
Veprimi 16: Banesa sociale e integruar e gjelbër: Rinovim dhe Ndërtime të reja me Efikasitet Energjetik		
Plani i veprimit	Emri i veprimit	Banesa Sociale e Integruar e Gjelbër: Rinovim dhe Ndërtime të Reja me Efikasitet Energjetik
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Ndërtim dhe rinovim i ndërtesave
	Përshkrimi i veprimit	Veprimi ka të bëjë me një qasje gjithëpërfshirëse që kombinon rinovimin e stokut ekzistues të banesave sociale me ndërtimin e njësisë të reja banimi social me efikasitet energjetik për të krijuar mjedise jetese të përballueshme dhe të qëndrueshme, që demonstrojnë teknologji të avancuar ndërtimi, ndërkohë që mbështesin banorët me të ardhura të ulëta përmes zgjidhjeve të integruara të eficiencës energjetike dhe përballueshmërisë. Qasja e integruar adreson si nevojat e menjëhershme për përmirësimin e banesave sociale ekzistuese, ashtu edhe kërkesat afatgjata për shtimin e banesave të përballueshme përmes përmirësimeve gjithëpërfshirëse të performancës së ndërtesave dhe praktikave të qëndrueshme ndërtimore. Zbatimi tregon se si banesat sociale mund të arrijnë performancë të lartë mjedisore ndërkohë që mbeten të përballueshme dhe të aksesueshme për popullatat e cënueshme. Projekti krijon modele për zhvillimin e banesave të përballueshme që integrojnë performancën mjedisore me objektivat e drejtësisë sociale, ndërkohë që kontribuon në transformimin më të gjerë të sektorit të ndërtesave dhe objektivat e zhvillimit komunitar. Me zbatimin e plotë të banesave sociale të integruara e të gjelbërta, arrihen reduktime të konsiderueshme të emetimeve përmes përmirësimeve të eficiencës së ndërtesave, ndërkohë që ofrohen banesa moderne dhe të përballueshme që reduktojnë kostot afatgjata të jetesës për familjet e cënueshme dhe demonstrojnë zhvillim të qëndrueshëm të banesave të përballueshme.
Referencë për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Mjedisi i Ndërtuar
	Levë sistemike	Teknologji dhe Infrastrukturë
Zbatimi	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Përfshirja sociale, eficienta energjetike, sigurimi i banesave të përballueshme, demonstrimi i zhvillimit të qëndrueshëm
	Organet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), Agjencitë qeveritare të banesave, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, Shërbimet Sociale
	Shkalla e veprimit & entitetet e adresuara	Stoku ekzistues i banesave sociale, zhvillimi i ri i banesave sociale, familjet me të ardhura të ulëta, popullatat e prekshme
	Palët e përfshira	Bashkia e Elbasanit, Agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, Ofruesit e shërbimeve sociale, Nëntreprenuesit e ndërtimit, Specialistët e eficiencës energjetike, Komunitetet përfitues, Avokatët e banesave
	Komente mbi	[Koha e zbatimit, fazat e rinovimit dhe ndërtimit, standardet e

	zbatimin	performancës energjetike, zhvillimi i kriterëve sociale dhe proceset e përzgjedhjes së përfituesve do të përfundojnë]
Ndikimi & kosto	Energjia rinovueshme e gjeneruar (nëse zbatohet)	Integrimi i mundshëm i sistemeve të energjisë së rinovueshme
	Energjia e hequr/zëvendësuar, vëllimi ose lloji i karburantit	Reduktimi i konsumit të energjisë në ndërtesa përmes përmirësimeve të eficiencës dhe ndërtimit të qëndrueshëm
	Vlerësimi i reduktimit të GHG (total) sipas sektorit të burimit të emisioneve	3,600 ton CO ₂ /vit
	Totali i kostove dhe kostot për njësi CO ₂ e	12,000,000€ CAPEX, 1,200,000€ OPEX/vit, 400€ /tCO ₂ e gjatë një shërbimi 50-vjeçare

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale		
Veprimi 17: Menaxherë të Energjisë të Certifikuar & Sistemi i Auditimit		
Plani i veprimit	Emri i veprimit	Menaxherë të Certifikuar të Energjisë & Sistemi i Auditimit
	Lloji i veprimit	Ndërtim kapaciteti / Zhvillim profesional
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me zhvillimin, trajnimin, certifikimin dhe zbatimin sistematik të menaxherëve të certifikuar të energjisë për ndërtesat, për të krijuar kapacitet lokal për zbatimin e projekteve të eficiencës energjetike dhe për të vendosur shërbime profesionale të menaxhimit të energjisë në të gjithë Elbasanin. Kjo iniciativë adreson nevojën kritike për ekspertizë teknike dhe kapacitet institucional për të mbështetur përmirësime të gjerë të eficiencës së ndërtesave. Programi zhvillon plane trajnimi gjithëpërfshirëse që përfshijnë metodologjitë e auditimit energjetik, vlerësimin e teknologjisë së eficiencës, menaxhimin e projekteve, mekanizmat e financimit dhe monitorimin e performancës. Menaxherët e certifikuar të energjisë ofrojnë shërbime thelbësore përfshirë vlerësimet energjetike të ndërtesave, rekomandimet për përmirësimin e eficiencës, mbikëqyrjen e zbatimit të projekteve dhe verifikimin e performancës, që mundësojnë pronarëve të pasurive të marrin vendime të informuara mbi investimet energjetike. Zbatimi sistematik vendos standarde profesionale, procese certifikimi dhe kërkesa të vazhdueshme për edukim që sigurojnë cilësi të qëndrueshme shërbimi, duke ndërtuar ekspertizë lokale për zbatim të qëndrueshëm të programeve të eficiencës së ndërtesave. Iniciativa koordinon me programet e rinovimit të subvencionuar, platformat komunale PPP dhe skemat e nxitjes së certifikimit për të krijuar sisteme mbështetëse gjithëpërfshirëse për përmirësimet e eficiencës së ndërtesave. Zbatimi përfshin vendosjen e standardeve të certifikimit, zhvillimin e programeve të trajnimit, infrastrukturën për zhvillim profesional dhe sisteme mbështetëse të vazhdueshme që krijojnë kapacitet institucional të qëndrueshëm për shërbime menaxhimi energjie. Programi ndërton ekspertizë lokale duke mundësuar transformim më të gjerë të tregut përmes disponueshmërisë së shërbimeve profesionale. Me zbatimin e plotë të programit të menaxherëve të certifikuar të energjisë, mund të shmangen 225 ton CO₂/vit përmes projekteve të eficiencës të mundësuar, duke krijuar kapacitet lokal të qëndrueshëm për përmirësime të vazhdueshme të performancës së ndërtesave.</p>
Referenca për	Fusha e veprimit	Mjedisi i Ndërtuar

rrugën e ndikimit	Levë sistemike	Mësim dhe Kapacitete, Qeverisje dhe Politika, Inovacion Social, Të Dhëna dhe Digitalizim, Financim dhe Burime
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Ndërtimi i kapacitetit institucional, zhvillimi i ekspertizës profesionale, aftësi e qëndrueshme për implementim, transformimi i tregut
Zbatimi	Organet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), Agjenci qeveritare, Institucione financiare ndërkombëtare, Institucione trajnimi profesional
	Shkalla e veprimit & entitetet e adresuara	Profesionalë të sektorit të ndërtimeve, stafi bashkiak, ofrues privat të shërbimeve, pronarë ndërtesash
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, Agjenci qeveritare, Institucione financiare ndërkombëtare, Institucione trajnimi profesional, Profesionalë të industrisë së ndërtimeve, Specialistë të eficiencës së energjisë, Organe certifikimi, Pronues dhe operatorë ndërtesash
	Komente mbi zbatimin	<p>Afati kohor dhe Faza e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Faza 1 (2025): Zhvillimi i standardeve të certifikimit, dizenjimi i kurrikulave të trajnimit, kualifikimi i trajnerëve, zbatimi i programit pilot të trajnimit Faza 2 (2026-2030): Zbatimi në shkallë të gjerë i trajnimeve, funksionimi i sistemit të certifikimit, zhvillimi profesional i vazhdueshëm, mbështetje për zhvillimin e tregut <p>Komponentët e Zhvillimit të Programit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Trajnim dhe certifikim për metodologjinë e auditimit të energjisë Vlerësimi i teknologjive për eficiencën e ndërtesave dhe aftësitë për rekomandime Aftësi për menaxhimin e projekteve dhe mbikëqyrjen e zbatimit Kuptimi dhe aplikimi i mekanizmave financiare Teknikat për monitorim dhe verifikim të performancës <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> Zhvillimi dhe ofrimi i programit profesional të trajnimit Krijimi dhe menaxhimi i sistemit të certifikimit Sigurimi i objektit dhe pajisjeve për trajnime Programet e zhvillimit profesional të vazhdueshëm dhe ri-certifikimi Mbështetje për zhvillimin e tregut dhe rrjetëzimin profesional <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> Përfundimi i standardeve të certifikimit dhe programit të trajnimit (2025) Grupi i parë i menaxherëve të energjisë të certifikuar (2026) Krijimi i tregut të shërbimeve profesionale (2027) Vlerësimi i qëndrueshmërisë së programit dhe transformimit të tregut (2029-2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energjia e rinovueshme e gjeneruar (nëse zbatohet)	N/A
	Reduktimi i energjisë së përdorur, volumi ose lloji i karburantit i zëvendësuar	Lejon përmirësime të efikasitetit energjetik përmes shërbimeve profesionale
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve të GHG (totali) për sektorin e burimit të emetimeve	225 ton CO ₂ /vit
	Kosto totale dhe kosto për njësi tCO ₂ e	750,000€ CAPEX, 75,000€ OPEX/vit, 1,000€ /tCO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi 5-vjeçare

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale

Veprimi 18: Incentivat për Certifikimin e Energjisë

Plani i veprimit	Emri i veprimit	Incentivat për Certifikimin e Energjisë
------------------	-----------------	---

	Lloji i veprimit Përshkrimi i veprimit	Ndërhyrje politike / Incentiva financiare Veprimi ka të bëjë me zbatimin e skemave publike-private të incentivit për certifikimin e performancës energjetike, të cilat bëjnë të mundshme për të gjithë pronarët e ndërtesave përmirësimet e efikasitetit përmes incentivit financiarë, asistencës teknike dhe proceseve të thjeshtuara të certifikimit. Kjo iniciativë krijon mekanizma transformimi të tregut që përshpejtojnë adoptimin e përmirësimeve të efikasitetit energjetik, duke vendosur gjithashtu matjen dhe verifikimin sistematik të performancës. Skema e incentivit adreson barrierat e tregut, duke përfshirë kostot e larta fillestare, njohuritë teknike të kufizuara, procedurat komplekse të certifikimit dhe kthimin e pasigurt të investimit, që aktualisht pengojnë adoptimin e gjerë të përmirësimeve të efikasitetit të ndërtesave. Incentivat financiare ulin barrierat e kostos, ndërsa asistencë teknike siguron përzgjedhjen e duhur të teknologjisë dhe cilësinë e implementimit. Proceset e thjeshtuara të certifikimit reduktojnë barrën administrative dhe vonesat në kohë, duke ruajtur standardet e performancës dhe kërkesat për verifikim. Programi koordinon me shërbimet e menaxherëve të certifikuar të energjisë, platformat komunale PPP dhe programet e rindërtimit me subvencion për të krijuar sisteme mbështetëse gjithëpërfshirëse që mundësojnë pronarët e ndërtesave të ndjekin përmirësimet e efikasitetit me siguri dhe mbështetje të përshtatshme. Zbatimi vendos korniza sistematike për dorëzimin e incentivit, monitorimin e performancës dhe zhvillimin e tregut, duke krijuar një impuls të qëndrueshëm për adoptimin e efikasitetit të ndërtesave. Programi demonstroi integrimin e suksesshëm të mbështetjes së politikave publike me implementimin e sektorit privat për të arritur objektivat e transformimit të tregut.
Referenca për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Mjedisi i Ndërtuar
	Levë sistematike	Financa dhe Financimi, Qeverisja dhe Politikat, Inovacioni Social, Mësimi dhe Kapacitetet, Demokracia dhe Pjesëmarrja
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Transformimi i tregut, përshpejtimi i adoptimit të certifikimeve, mundësimi i përmirësimeve të eficiencës, krijimi i sistemeve për matjen e performancës
Zbatimi	Organe/Persona përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), Agjencitë Qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, Partnerë të sektorit privat
	Shkalla e veprimit & entitetet e adresuara	Pronarët e ndërtesave, tregu i certifikimit, ofruesit e shërbimeve të sektorit privat, furnizuesit e teknologjive për efikasitet energjetik
	Palët e përfshira	Bashkia e Elbasanit, agjencitë qeveritare, institucionet financiare ndërkombëtare, sektori privat (pronarë ndërtesash, kontraktorë, furnizues), organet e certifikimit, specialistët e efikasitetit energjetik, institucionet financiare
	Komente mbi zbatimin	Kohëzgjatja dhe Faza e Zbatimit: • Faza 1 (2025): Dizajni i programit të nxitjeve, përmirësimi i procesit të certifikimit, angazhimi i palëve të interesuara, zbatimi pilot • Faza 2 (2026-2030): Operimi i programit të nxitjeve në shkallë të gjerë, monitorimi i performancës, mbështetja e zhvillimit të tregut, optimizimi i programit Komponentët e Programit të Nxitjeve: • Nxitje financiare për përfundimin e certifikimit të performancës energjetike • Ndhimë teknike për navigimin në procesin e certifikimit • Procedura administrative të përmirësuara dhe reduktim i afateve kohore • Sisteme verifikimi performancës dhe sigurimi i cilësisë

		<ul style="list-style-type: none"> • Aktivitetet për zhvillimin e tregut dhe rritjen e ndërgjegjësimit <p>Burimet e Nevojshme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Krijimi dhe menaxhimi i fondit të nxitjeve • Kapacitet administrativ për zbatimin dhe monitorimin e programit • Koordinimi i shërbimeve të ndihmës teknike • Përmirësimi dhe optimizimi i procesit të certifikimit • Kapacitetet për zhvillimin e tregut dhe angazhimin e palëve të interesuara <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fillimi i programit të nxitjeve dhe zbatimi pilot (2025) • Përfundimi i optimizimit të procesit të certifikimit (2026) • Demonstrimi i përshpejtimit të adoptimit në treg (2027) • Vlerësimi i qëndrueshmërisë së programit dhe impaktit (2029-2030)
Ndikimi dhe kostoja	Gjenerimi i energjisë së rinovueshme (nëse zbatohet)	N/A
	Energjia e përdorur/lloji i karburantit i zëvendësuar ose i reduktuar	Lejon përmirësime të efikasitetit të ndërtesave përmes adoptimit të certifikimit
	Vlerësimi i reduktimit të GHG (total) sipas sektorit të burimit të emisionit	450 ton CO ₂ /vit
	Kostoja totale dhe kostoja për njësi CO ₂ e	1,500,000€ CAPEX, 75,000€ OPEX/vit, 833.33€ /tCO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi 5-vjeçare

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale		
Veprimi 19: Dekarbonizimi i Zonës Metalurgjike		
Plani i veprimit	Emri i veprimit	Dekarbonizimi i Zonës Metalurgjike
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Transformim industrial
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi përfshin një iniciativë gjithëpërfshirëse dy-pjesëshe për transformimin e zonës së mëparshme metalurgjike të Elbasanit, me sipërfaqe 412 hektarë, përmes rindërtimit të qëndrueshëm dhe dekarbonizimit industrial të avancuar. Pjesa 1 përfshin zhvillimin e Planit Master për zonën ish-industriale, duke u fokusuar në dekarbonizim dhe investime mjedisore të qëndrueshme përmes tipologjive të zhvillimit me ndikim të ulët. Pjesa 2 implementon Transformimin e Çelikut të Gjelbër të Kurum-it përmes një investimi prej 100 milion € në teknologjinë e Fabrikës MIDA për Casting dhe Rolling të Drejtpërdrejtë.</p> <p>Plani Master adreson strukturën e pronësisë, ku rreth 30% është private dhe 70% publike, duke zhvilluar analizë territoriale dhe propozime konceptuale për revitalizim gjithëpërfshirës të zonës. Plani përfshin reduktimin e emetimeve përmes modernizimit të aktiviteteve ekzistuese, ndërsa shton funksione të mundshme si hapësira publike dhe sociale, kulturë, teknologji, trajnime, edukim dhe mundësi të tjera zhvillimi që dalin nga analiza gjithëpërfshirëse planifikimi.</p> <p>Transformimi i çelikut të gjelbër i Kurum International përfaqëson dekarbonizim industrial të paprecedent përmes teknologjisë së pastër të avancuar. Kompania operon një kompleks të madh prodhimi çeliku duke prodhuar 650,000 tonë billeta dhe 700,000 tonë rebar çdo vit, duke punësuar qindra punonjës lokalë dhe duke</p>

		<p>eksportuar 65% të prodhimit në Ballkan. Fabrika MIDA për Casting dhe Rolling të Drejtpërdrejtë eliminon proceset energjitike të ngrohjes përsëritëse duke ruajtur konkurrencën industriale dhe duke krijuar 250 vende të reja pune direkte.</p> <p>Inovacionet kryesore përfshijnë casting dhe rolling të pakufizuar që eliminon konsumin e karburantit për ngrohje, sistemin DSTM scrap-to-melt për optimizimin e efikasitetit energjetik, dizajn kompakt që redukton humbjet logjistike dhe gjurmën hapësinore, dhe certifikim të gjelbër që përputhet me objektivat e çelikut të gjelbër të BE-së deri në 2030. Transformimi arrin dekarbonizim të thellë të emetuesit më të madh industrial të Elbasanit, duke demonstruar se veprimet klimatike nxisin zhvillim ekonomik.</p> <p>Me implementimin e plotë të transformimit të zonës metalurgjike, mund të shmangen 76,180 tonë CO₂/vit, duke krijuar mundësi të konsiderueshme ekonomike, krijim të vendeve të punës dhe rindërtim gjithëpërfshirës urban, duke demonstruar integrimin e suksesshëm të objektivave mjedisorë dhe ekonomikë.</p>
Referenca për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Mjedisi i Ndërtuar
	Levë sistemike	Teknologjia dhe Infrastrukturë, Financim dhe Burime, Qeverisje dhe Politikë, Mësim dhe Aftësi, Inovacion Social, të Dhëna dhe Digjitalizim
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Dekarbonizimi industrial, zhvillim ekonomik, krijimi i vendeve të punës, rindërtim urban, demonstrim teknologjie
Zbatimi	Organet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), Kurum International, Agjencia e Zhvillimit Territorial, Agjencia Kombëtare për Planifikimin Territorial, Agjencitë qeveritare
	Shkalla e veprimit & entitetet e përfshira	Zona industriale 412 hektarëshe, sektori i prodhimit të çelikut, punësimi lokal, zhvillimi ekonomik rajonal
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, agjenci qeveritare, institucione financiare ndërkombëtare, Kurum International (investitor privat), Agjencia e Zhvillimit Territorial, Agjencia Kombëtare për Planifikimin Territorial, Korporata Shqiptare e Investimeve, Ministria e Ekonomisë, Kulturës dhe Inovacionit, Ministri i Shtetit për Qeverisjen Vendore, komunitetet lokale, aktorë të zhvillimit ekonomik rajonal
	Komente mbi zbatimin	<p>Koha dhe Fazat e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Faza 1 (2025): Hartimi i Planit Master për tërë territorin e zonës ish-metalurgjike, analizë territoriale dhe identifikim nevojash, angazhim i aktorëve për planifikim bashkëpunimi publik-privat, procesi i miratimit nga Këshilli Kombëtar për Territorin dhe Ujërat Faza 2 (2026-2030): Identifikimi i investimeve dhe angazhimi i investitorëve për zonimin e përcaktuar në Planin Master, zbatimi i transformimit të çelikut të gjelbër Kurum, koordinimi i zhvillimit të plotë të zonës <p>Hartimi i Planit Master:</p> <ul style="list-style-type: none"> Analizë territoriale gjithëpërfshirëse për zonën 412 hektarëshe Vlerësimi i strukturës së pronësisë publike-privat (30% privat, 70% publik) Identifikimi i funksioneve përfshirë kulturën, teknologjinë, trajnimin, arsimin Integrimi i restaurimit mjedisor dhe zhvillimit të qëndrueshëm Vlerësimi i mundësive për zhvillim ekonomik dhe krijim vendesh pune <p>Transformimi i Çelikut të Gjelbër Kurum:</p> <ul style="list-style-type: none"> Investim prej 100 milion € në MIDA Direct Casting and Rolling Plant Kapacitet prodhimi 2,300 ton çelik/ditë me përpunim 2,600 ton hekuri/ditë Krijimi i 250 vendeve të reja të punës direkte dhe mbajtja e

		<p>punësimi ekzistues</p> <ul style="list-style-type: none"> • Arritja e reduktimit të konsumit të energjisë 15 MWh/orë • Përputhshmëri me certifikimin e gjelbër sipas objektivave të EU Green Steel <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekspertizë në planifikim master dhe zhvillim territorial • Zbatimi i transformimit industrial dhe teknologjive të pastra • Koordinimi i investimeve të sektorit privat dhe menaxhimi i projekteve • Vlerësimi mjedisor dhe kapacitete për restaurim • Menaxhimi i programeve për zhvillim ekonomik dhe krijim vendesh pune <p>Pikat Kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përfundimi i Planit Master dhe miratimi qeveritar (2025) • Fillimi i investimit Kurum dhe instalimi i teknologjisë (2026-2027) • Angazhimi i investitorëve dhe nisja e projekteve për rindërtimin e zonës (2027-2028) • Transformimi i plotë industrial dhe revitalizimi i zonës (2029-2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energjia e ripërtërishme e gjeneruar (nëse aplikohet)	Kurum operon 4 hidrocentrale që prodhojnë 360-380 GWh/ vit energji të gjelbër
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volum ose lloj karburanti	Eliminimi i konsumit të energjisë për ngrohjen e billet-it, reduktimi i energjisë së furrës elektrike përmes optimizimit të riciklimit të metaleve
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve GHG (totali) sipas sektorit të emetimeve	76,180 ton CO ₂ /vit
	Kosto totale dhe kosto për njësi CO ₂ e:	125,000,000€ CAPEX, 18,750,000€ OPEX/vit, 300.82 €/tCO ₂ e gjatë një periudhe 30-vjeçare

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale

Veprimi 20: Sistemi i Monitorimit të Cilësisë së Ajrit

Plani i veprimit	Emri i veprimit	Sistemi i Monitorimit të Cilësisë së Ajrit
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Monitorim mjedisor
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me instalimin e stacioneve gjithëpërfshirëse të monitorimit të cilësisë së ajrit në të gjithë Elbasanin për të krijuar kapacitete sistematike të monitorimit mjedisor, për të mbështetur zhvillimin e politikave dhe për të ndjekur progresin e iniciativave për veprim klimatik. Sistemi adreson nevojën kritike për të dhëna të besueshme mbi cilësinë e ajrit për të informuar vendimmarrjen dhe për të demonstruar përmirësimet mjedisore nga masat klimatike të zbatuara. Sistemi i monitorimit mundëson zhvillimin e politikave bazuar në të dhëna, mbrojtjen e shëndetit publik dhe ndjekjen e performancës mjedisore, ndërkohë që mbështet transparencën dhe angazhimin e komunitetit në progresin e veprimeve klimatike. Integrimi me sisteme të tjera monitorimi mjedisor siguron të dhëna gjithëpërfshirëse për menaxhim përshtatës dhe përmirësim të vazhdueshëm të iniciativave klimatike. Zbatimi krijon bazën për monitorim afatgjatë mjedisor që mbështet si përputhshmërinë rregullatore ashtu edhe ndërgjegjësimin e komunitetit për përmirësimet e cilësisë së ajrit si rezultat i elektrifikimit të transportit, modernizimit industrial dhe masave të eficiencës energjetike. Me zbatimin e plotë të sistemit të monitorimit të cilësisë së ajrit, mund të evitohen 120 ton CO₂/vit përmes përmirësimeve të politikave dhe</p>

		ndryshimeve të sjelljes, ndërkohë që krijohen kapacitete sistematike të monitorimit mjedisor.
Referenca për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Mjedisi i Ndërtuar
	Levë sistematike	Teknologji dhe Infrastrukturë, Qeverisje dhe Politika, Të Dhëna dhe Digitalizim, Mësim dhe Kapacitete, Demokraci dhe Pjesëmarrje
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Kapacitet monitorimi mjedisor, mbështetje politike, mbrojtja e shëndetit publik, përmirësimi i transparencës
Zbatimi	Organe përgjegjëse/personi për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), Agjencitë qeveritare mjedisore, Institucionet Financiare Ndërkombëtare
	Shkalla e veprimit & subjektet e përfshira:	Monitorimi mjedisor në të gjithë qytetin, mbrojtja e shëndetit publik, mbështetje për zhvillimin e politikave
	Aktorë të përfshirë	Komuna e Elbasanit, agjencitë qeveritare, institucionet financiare ndërkombëtare, specialistët e monitorimit mjedisor, autoritetet e shëndetit publik, qytetarët dhe komunitetet
	Komente mbi zbatimin	Afatet kohore, vendosja e stacioneve të monitorimit, zhvillimi i sistemit të menaxhimit të të dhënave dhe mekanizmat e raportimit publik do të përfundojnë gjatë vlerësimit afatmesëm
Ndikimi dhe kostoja	Nuk ka energji të rinovueshme të gjeneruar (nëse aplikohet)	N/A
	Energjia e hequr/zëvendësuar, vëllimi ose lloji i karburantit	Lejon përmirësime të politikave që çojnë në reduktime të ndryshme të emetimeve
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve të GHG (totali) për sektorin e burimit të emetimit	120 ton CO ₂ /vit
	Kosto totale dhe kosto për njësi CO ₂ e	1,200,000€ CAPEX, 84,000€ OPEX/vit, 1,366€ /tCO ₂ e gjatë një periudhe 15-vjeçare.

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale

Veprimi 21: Përmirësimi i zonave të gjelbra në qytetin e Elbasanit

Plani i veprimit	Emri i veprimit	Përmirësimi i zonave të gjelbra në qytetin e Elbasanit
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Gjellërimi urban
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me prioritetizimin dhe zbatimin e shtimit të hapësirave të gjelbra dhe përmirësimin e peizazhit në hapësirat publike, duke përfshirë parkët, sheshet, rrethrotullimet dhe shtegun me pemë, për të ulur temperaturat e sipërfaqeve asfaltike, për të freskuar mjedisin urban dhe për të rritur rehati gjatë stinëve më të ngrohta, ndërkohë që adresohen ndikimet në rritje të ndryshimeve klimatike mbi nxehtësinë urbane. Sipas analizës së Planit Kombëtar të Përshtatjes (NAP), pa një plan konkret veprimi dhe ndërhyrje, Elbasani mund të përballet me rritje mesatare vjetore të temperaturës prej +2.0°C deri në vitin 2050, rritje maksimale të temperaturës prej +5.9°C deri në vitin 2100, intensifikim të reshjeve me +16.8% deri në vitin 2050 dhe ulje të reshjeve vjetore me -6.1% deri në vitin 2050.</p> <p>Iniciativa përfshin rehabilitimin e shesheve pranë ndërtesave banimi, revitalizimin e shesheve përgjatë korridoreve të transportit, përmirësimin urban të shesheve të lagjeve dhe përmirësimin e rrethrotullimeve në kryqëzimet kyçe për të krijuar një ftohje të plotë urbane dhe përmirësim estetik. Zbatimi adreson nevojat për përshtatje ndaj klimës duke përmirësuar cilësinë e jetës së komunitetit përmes hapësirave publike më të mira, mundësive rekreative dhe rehatisë mjedisore gjatë stinëve gjithnjë e më të</p>

		ngrohta. Projekti kontribuon në reduktimin e ishujve të nxehtësisë urbane, përmirësimin e cilësisë së ajrit dhe mirëqenien e komunitetit, duke siguruar gjithashtu sekuestrim natyror të karbonit dhe rritje të biodiversitetit në zonat urbane. Përmirësimet e zonave të gjelbra koordinohen me zgjidhje të tjera të bazuara në natyrë dhe projekte urbanistike për të krijuar përfitime të plota mjedisore dhe shërbime komunitare që mbështesin zhvillimin e qëndrueshëm urban dhe rezistencën ndaj klimës. Me zbatimin e plotë të përmirësimit të zonave të gjelbra, përfitimet e sekuestrimit të karbonit dhe ftohjes urbane kontribuojnë në përshtatjen ndaj klimës duke rritur cilësinë e jetës së komunitetit dhe qëndrueshmërinë mjedisore.
Referenca për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Mjedisi i Ndërtuar
	Levë sistemike	Teknologji dhe Infrastrukturë
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Ftohja urbane, përshtatja ndaj klimës, mirëqenia e komunitetit, përmirësimi i cilësisë mjedisore
Zbatimi	Organe përgjegjëse/personat për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), agjencitë qeveritare mjedisore, Institucionet Financiare Ndërkombëtare
	Shkalla e veprimit & subjektet e adresuara	Hapësirat publike, parqet, sheshet, rrethrotullimet, zonat urbane, banorët e komunitetit
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, komunitetet lokale, arkitektët e peizazhit, specialistët mjedisorë, departamentet e parqeve dhe rekreacionit
	Komente mbi zbatimin	<p>Koha dhe Fazat e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Faza 1 (2025): Rikonstruksioni i shesheve pranë ndërtesave banimi 583 dhe 584, revitalizimi i shesheve në anën veriore të rrugës së unazës jugore që lidh “Kryqëzimin e Çërrikut” me Rrugën “28 Nëntori”, revitalizimi urban i shesheve në lagjen 5 Maji, përmirësimet e rrethrotullimeve në kryqëzimin “Luleve”, rrethrotullimi “1 Maji”, rrethrotullimi “Post Office”, dhe rrethrotullimi pranë Bashkisë. Faza 2 (2026-2030): Vazhdimi i zhvillimit të hapësirave të gjelbra dhe integrimi me “Murin e Gjelbër” midis Zonave Industriale dhe Banesore. <p>Zhvillimi i Infrastrukturës së Gjelbër:</p> <ul style="list-style-type: none"> Përmirësimi i peizazhit të parqeve dhe shesheve dhe vendosja e vegetacionit Krijimi dhe mirëmbajtja e shtegut me pemë Përmirësimi estetik dhe mjedisor i rrethrotullimeve Përmirësimi i aksesueshmërisë së hapësirave publike dhe objekteve recreative Integrimi me iniciativa më të gjera të zhvillimit urban dhe përshtatjes ndaj klimës <p>Burimet e Nevojshme:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ekspertizë në dizajn peizazhi dhe planifikim urban Kapacitete për furnizimin dhe vendosjen e vegetacionit Sisteme për zhvillim dhe mirëmbajtje të hapësirave publike Angazhimi i komunitetit dhe programimi rekreativ Monitorim mjedisor dhe vlerësim i përshtatjes ndaj klimës <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> Përfundimi i përmirësimeve të hapësirave të gjelbra të Fazës 1 (2025) Vendosja e angazhimit të komunitetit dhe programimit rekreativ (2026) Integrimi me iniciativa më të gjera të gjelbërimit urban (2027-2028) Vlerësimi i përshtatjes ndaj klimës dhe ndikimit mjedisor (2029-2030)
Ndikimi dhe	Nuk ka energji të	N/A

kostija	rinovueshme të gjeneruar (nëse aplikohet)	
	Energjia e hequr/zëvendësuar, vëllimi ose lloji i karburantit	Ftohje urbane që redukton kërkesën për energji për ftohje
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve të GHG (totali) për sektorin e burimit të emetimit	70 ton CO ₂ /vit
	Kosto totale dhe kosto për njësi CO ₂ e	2,300,000€ CAPEX, 185,000 OPEX/vit, 3,738.1€/tCO ₂ e gjatë një cikli 30-vjeçare

An aerial photograph of a rural landscape. The scene is divided into several distinct areas: agricultural fields in shades of brown and tan, a winding dirt road, and a dense forest with green and yellow foliage. The text is overlaid on the upper left portion of the image.

Bujqësi & Përdorimi i Tokës & Pylltaria & Zgjidhjet e Bazuara në Natyrë (NBS)

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale		
Veprimi 22: Sistemet Agro-soleare		
Plani i veprimit	Emri i veprimit	Sistemet Agro-soleare / Prodhimi i ushqimit dhe energjisë diellore
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Energjia e rinovueshme e integruar
	Përshkrimi i veprimit	<p>ChatGPT said:</p> <p>Veprimi ka të bëjë me integrimin e kultivimit bujqësor me prodhimin e energjisë diellore për të krijuar sisteme me përdorim të dyfishtë, eficientë mjedisore, që maksimizojnë produktivitetin e tokës ndërsa prodhojnë energji elektrike të pastër. Panelet diellore të instaluar mbi kulturat ose serat ofrojnë energji të rinovueshme për të furnizuar operacionet bujqësore, përfshirë ujitjen, ndriçimin dhe kontrollin e temperaturës, duke përmirësuar rendimentin bujqësor nën kushte të kontrolluara. Iniciativa mbështet vetëm-mjaftueshmërinë energjetike për operacionet bujqësore, rrit produktivitetin bujqësor përmes kushteve të rritjes së kontrolluara dhe promovon zhvillimin e qëndrueshëm rural përmes qasjeve rrethore dhe inteligjente ndaj klimës. Modeli agro-solear demonstroi se integrimi i energjisë së rinovueshme mund të përmirësojë përdorimin e tokës bujqësore pa u konkurruar me të, duke krijuar njëkohësisht burime të ardhurash shtesë për fermerët. Zbatimi koordinon zhvillimin e energjisë gjeotermale në aplikime bujqësore dhe sistemet e ujitjes inteligjente për të krijuar një infrastrukturë të plotë të bujqësisë së qëndrueshme. Projekti mbështet prodhimin lokal të ushqimit, duke kontribuar në objektivat e energjisë së rinovueshme dhe duke demonstruar qasje inovative për optimizimin e përdorimit të tokës. Qasja agro-soleare krijon sinerji midis prodhimit të energjisë dhe sigurisë ushqimore, duke ulur presionin mbi burimet e tokës dhe duke ofruar infrastrukturë bujqësore rezistente ndaj klimës. Projekti vendos modele për zhvillim rural të qëndrueshëm që mund të riprodhohen në zonat bujqësore. Me zbatimin e plotë të sistemit agro-solear, mund të shmangen 360 ton CO₂/vit emetime, ndërkohë që rritet produktiviteti bujqësor, pavarësia energjetike dhe zhvillimi ekonomik rural i qëndrueshëm.</p>
Referenca për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Bujqësi, Përdorimi i Tokës, Pylltaria dhe Zgjidhjet e Bazuar në Natyrë (NBS)
	Levë sistemike	Teknologji dhe Infrastrukturë, Financim dhe Fondim, Qeverisje dhe Politikë, Mësim dhe Aftësi, Inovacion Social
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Përmirësimi i produktivitetit bujqësor, prodhimi i energjisë së rinovueshme, optimizimi i përdorimit të tokës, zhvillimi ekonomik rural
Zbatimi	Organe përgjegjëse/personat për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), agjenci qeveritare bujqësore, Institucione Financiare Ndërkombëtare, kooperativa bujqësore
	Shkalla e veprimit & subjektet e adresuara	Zona bujqësore, operacionet bujqësore, komunitetet rurale, sistemet e prodhimit të ushqimit
	Aktorët e përfshirë	Bashkia e Elbasanit, agjenci qeveritare, Institucione Financiare Ndërkombëtare, kooperativa bujqësore, fermerë dhe komunitete rurale, specialistë të energjisë së rinovueshme, ofrues të teknologjisë bujqësore

	Komente mbi zbatimin	<p>Koha dhe Fazat e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Faza 1 (2025): Dizajnimi i instalimit pilot agro-solear dhe përzgjedhja e lokacionit, vlerësimi i ndikimit bujqësor, angazhimi i fermerëve dhe programet e trajnimit Faza 2 (2026-2030): Zbatimi i sistemit agro-solear në shkallë të gjerë, monitorimi i produktivitetit bujqësor, vlerësimi i zhvillimit ekonomik rural <p>Komponentët e Integritit Agro-Solear:</p> <ul style="list-style-type: none"> Instalimi i paneleve diellore mbi kulturat dhe strukturat e serave Elektrifikimi i operacioneve bujqësore (ujitja, ndriçimi, kontrolli i klimës) Optimizimi i përzgjedhjes së kulturave për kompatibilitetin agro-solear Sistemet e ruajtjes së energjisë dhe lidhjes me rrjetin Monitorimi i produktivitetit bujqësor dhe prodhimit të energjisë <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ekspertizë në dizajnimin dhe instalimin e sistemit agro-solear Integrimi dhe optimizimi i teknologjisë bujqësore Trajnimi i fermerëve dhe programet e asistencës teknike Lidhja dhe menaxhimi i sistemit energjetik me rrjetin Sistemet për monitorim dhe vlerësim të produktivitetit bujqësor <p>Ngjarjet Kyçe:</p> <ul style="list-style-type: none"> Përfundimi i instalimit pilot agro-solear (2025) Verifikimi i produktivitetit bujqësor dhe prodhimit të energjisë (2026) Zbatimi në shkallë të gjerë dhe adoptimi nga fermerët (2027-2029) Vlerësimi i ndikimit ekonomik rural dhe planifikimi për riprodhim (2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energjia e rinovueshme e prodhuar (nëse zbatohet)	Energjia elektrike diellore fotovoltaike për operacionet bujqësore dhe furnizim me rrjet
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Zëvendësimi i energjisë elektrike të rrjetit dhe karburanteve fosile në operacionet bujqësore
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve GHG (totali) për sektorin e burimit të emetimeve	360 ton CO ₂ /vit
	Kostot totale dhe kostot sipas njësi CO ₂ e	2,400,000 € CAPEX, 360,000 € OPEX/vit, 1,333.3 €/tCO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi 20-vjeçare

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale

Veprimi 23: Ujitje Inteligjente

Plani i veprimit	Emri i veprimit	Ujitje Inteligjente / Burimet e Ujit & Gatishmëria e Infrastrukturës
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Teknologjia bujqësore
	Përshkrimi i veprimit	Veprimi ka të bëjë me përmirësimin e produktivitetit bujqësor në zonat rurale të Elbasanit përmes prezantimit të sistemeve të ujitjes inteligjente bazuar në IoT dhe përmirësimin të infrastrukturës bujqësore thelbësore. Iniciativa siguron përdorim efikas të ujit, redukton humbjet,

		<p>mbështet sistemet e kullimit dhe rehabiliton rrugët bujqësore për akses dhe transport më të mirë, duke kombinuar integrimin e teknologjisë me përmirësimin e infrastrukturës. Sistemet e ujitjes inteligjente përdorin sensorë Internet of Things (IoT), sisteme kontrolli të automatizuar dhe analiza të të dhënave për të optimizuar shpërndarjen e ujit bazuar në lagështinë e tokës, kushtet e motit dhe kërkesat e kulturave. Kjo teknologji redukton konsumimin e ujit, përmirëson rendimentin e kulturave dhe ul kostot e mirëmbajtjes, duke mbështetur praktikat bujqësore të qëndrueshme dhe reziliencën ndaj klimës. Përmirësimet e infrastrukturës përfshijnë rehabilitimin e rrugëve bujqësore, përmirësimin e sistemeve të kullimit dhe optimizimin e rrjetit të shpërndarjes së ujit, që përmirësojnë aksesin në fermë, ulin kostot e transportit dhe përmirësojnë produktivitetin e përgjithshëm bujqësor. Qasja e integruar adreson si avancimin teknologjik ashtu edhe nevojat bazë të infrastrukturës që kufizojnë zhvillimin bujqësor. Zbatimi mbështet komunitetet lokale të fermerëve përmes produktivitetit të përmirësuar, reduktimit të konsumit të burimeve dhe rritjes së aksesit në tregje, duke demonstruar se integrimi i teknologjisë mund të përmirësojë qëndrueshmërinë dhe jetëgjatësinë ekonomike të bujqësisë. Projekti krijon modele për bujqësi inteligjente ndaj klimës që rrisin reziliencën ndaj ndryshimeve klimatike. Me zbatimin e plotë të ujitjes inteligjente dhe infrastrukturës, mund të shmangen 180 ton CO₂/vit emetime përmes efikasitetit të përmirësuar bujqësor, reduktimit të konsumit të karburanteve për transport dhe optimizimit të përdorimit të burimeve, ndërkohë që përmirësohen jetesat rurale dhe qëndrueshmëria bujqësore.</p>
Referenca për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Bujqësi & Përdorimi i Tokës & Pylltaria & Zgjidhjet e Bazuar në Natyrë (NBS)
	Levë sistemike	Teknologji dhe Infrastrukturë, Qeverisje dhe Politikë, Financim dhe Fondim, Mësim dhe Aftësi, Të dhëna dhe Digjitalizim
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Përmirësimi i produktivitetit bujqësor, efienca e përdorimit të ujit, përmirësimi i infrastrukturës rurale, rezilienca ndaj klimës
Zbatimi	Organet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), agjenci qeveritare bujqësore, Institucione Financiare Ndërkombëtare, kooperativa bujqësore
	Shkalla e veprimit & entitetet e adresuara	Zona bujqësore rurale, komunitetet e fermerëve, burimet e ujit, infrastruktura bujqësore
	Palët e përfshira	Bashkia e Elbasanit, agjenci qeveritare, Institucione Financiare Ndërkombëtare, kooperativa bujqësore, fermerë dhe komunitete rurale, ofrues të teknologjisë bujqësore inteligjente, kontraktorë infrastrukture, autoritetet e menaxhimit të ujit
	Komente mbi zbatimin	<p>Koha dhe Fazat e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Faza 1 (2025): Vlerësimi i infrastrukturës dhe dizajnimi i sistemit të ujitjes inteligjente, instalimi pilot dhe trajnimi i fermerëve, planifikimi i rehabilitimit të rrugëve bujqësore Faza 2 (2026-2030): Zbatimi në shkallë të gjerë i ujitjes inteligjente, përmirësime gjithëpërfshirëse të infrastrukturës, monitorimi dhe optimizimi i produktivitetit bujqësor <p>Komponentët e Sistemit të Ujitjes Inteligjente:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sensorë bazuar në IoT për monitorimin e lagështisë së tokës dhe motit Sisteme të automatizuara për kontrollin dhe planifikimin e

		<p>ujitjes</p> <ul style="list-style-type: none"> Analiza të të dhënave dhe platformat mbështetëse të vendimmarrjes Optimizimi i rrjetit të shpërndarjes së ujit Sisteme pompimi dhe shpërndarjeje me eficiencë energjetike <p>Zhvillimi i Infrastrukturës:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rehabilitimi i rrugëve bujqësore dhe përmirësimi i aksesit Përmirësimi i sistemeve të kullimit dhe menaxhimi i ujit Optimizimi dhe zgjerimi i rrjetit të shpërndarjes së ujit Përmirësimi i facilitetve të magazinimit dhe trajtimit Përmirësimi i infrastrukturës së transportit dhe logjistikës <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> Prokurimi dhe instalimi i teknologjisë së ujitjes inteligjente Kapacitete inxhinierike dhe ndërtimore për infrastrukturën Programet e trajnimit dhe asistencës teknike për fermerët Menaxhimi i burimeve të ujit dhe optimizimi i sistemeve Sistemet për monitorim dhe vlerësim të produktivitetit bujqësor <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sistemi pilot i ujitjes inteligjente operativ (2025) Përfundimi i Fazës 1 të përmirësimeve të infrastrukturës (2026) Zbatimi në shkallë të gjerë i ujitjes inteligjente (2027-2028) Vlerësimi i produktivitetit bujqësor dhe eficiencës (2029-2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energjia e rinovueshme e prodhuar (nëse zbatohet)	N/A (mund të integrohet me sistemet e energjisë së rinovueshme)
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Reduktimi i konsumit të karburantit për transportin e ujit dhe operacionet bujqësore
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve GHG (totali) për sektorin e burimit të emetimeve	180 ton CO ₂ /vit
	Kostot totale dhe kostot sipas njësi CO ₂ e	18,700,000 € CAPEX, 1,870,000 € OPEX/vit, 17,314.81 €/tCO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi 15-vjeçare

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale

Veprimi 24: Urban Agro Hub

Plani i veprimit	Emri i veprimit	Urban Agro Hub / Bujqësia në shkolla
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje arsimore / Bujqësia urbane
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me zhvillimin e fermave urbane dhe kopshteve shkollore për prodhimin lokal të ushqimit, duke integruar praktikën bujqësore në programet mësimore. Iniciativa krijon kopshte funksionale shkollore në ambient të hapur ose të brendshëm që edukojnë nxënësit mbi bujqësinë urbane, ushqimin e shëndetshëm dhe parimet ekologjike, ndërsa kontribuon në sigurinë ushqimore lokale dhe angazhimin e komunitetit. Qëllimet e projektit përfshijnë edukimin e nxënësve mbi bujqësinë urbane, ushqimin e shëndetshëm dhe ekologjinë përmes përvojave praktike të mësimin, krijimin e kopshteve funksionale shkollore që ofrojnë edukim praktik bujqësor dhe integrimin e mësimin në program, që lidh praktikën bujqësore me lëndët akademike përfshirë shkencën, studimet mjedisore, ushqyerjen dhe</p>

		<p>zhvillimin e komunitetit. Zbatimi krijon vende demonstrative për bujqësinë urbane duke ofruar mundësi edukative që rrisin ndërgjegjësimin e komunitetit mbi prodhimin e qëndrueshëm të ushqimit, kujdesin për mjedisin dhe zgjedhjet e stilit të jetesës së shëndetshëm. Qasja e bazuar në shkollë siguron qëndrueshmëri afatgjatë përmes integritit arsimor dhe angazhimit të komunitetit. Modeli i habitit urban agro krijon shembuj të riprodhueshëm të prodhimit urban të ushqimit, duke ndërtuar kapacitetin e komunitetit për bujqësi të qëndrueshme dhe ndërgjegjësim mjedisor. Pjesa edukative siguron transferimin e njohurive dhe zhvillimin e vazhdueshëm të praktikave të qëndrueshme mes të rinjve dhe familjeve të tyre. Me zbatimin e plotë të habitit urban agro, mund të shmangen 97.5 ton CO₂/vit emetime përmes prodhimit lokal të ushqimit, reduktimit të nevojës për transport dhe aktiviteteve edukative që promovojnë praktika të qëndrueshme, ndërsa përmirësohet siguria ushqimore dhe rezilienca e komunitetit.</p>
Referenca për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Bujqësi & Përdorimi i Tokës & Pylltaria & Zgjidhjet e Bazuar në Natyrë (NBS)
	Levë sistemike	Qeverisje dhe Ndërtim Kapaciteti, Qeverisje dhe Ndërtim Kapaciteti, Mësim dhe Aftësi, Demokraci dhe Pjesëmarrje, Inovacion Social
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Përmirësimi i arsimit, përmirësimi i sigurisë ushqimore, angazhimi i komunitetit, ndërtimi i ndërgjegjësimit mjedisor
Zbatimi	Organet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), Ministria e Arsimit dhe Sporteve, Institucione Financiare Ndërkombëtare, institucione arsimore
	Shkalla e veprimit & entitetet e adresuara	Shkolla, nxënës, komuniteti arsimor, prodhimi lokal i ushqimit, bujqësia urbane
	Palët e përfshira	Bashkia e Elbasanit, agjenci qeveritare, Institucione Financiare Ndërkombëtare, shkolla dhe institucione arsimore, nxënës dhe edukatorë, prindër dhe komunitete, specialistë të bujqësisë urbane, ekspertë të ushqyerjes dhe shëndetit
	Komente mbi zbatimin	<p>Koha dhe Fazat e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Faza 1 (2025): Përzgjedhja dhe dizajnimi i vendndodhjeve të kopshteve shkollore, zhvillimi i programit mësimor dhe trajnimi i mësuesve, zbatimi pilot në shkolla të përzgjedhura Faza 2 (2026-2030): Zbatimi i kopshteve shkollore në shkallë të gjerë, integrimi i programit mësimor në të gjithë sistemin arsimor, zgjerimi i angazhimit të komunitetit <p>Komponentët e Programit Arsimor:</p> <ul style="list-style-type: none"> Krijimi i kopshteve funksionale shkollore (opsione të jashtme dhe të brendshme) Integrimi i programit mësimor mbi bujqësinë urbane, ushqyerjen dhe ekologjinë Projekte bujqësore të udhëhequra nga nxënësit dhe angazhimi i komunitetit Trajnimi i mësuesve dhe zhvillimi i materialeve educative Pjesëmarrja e prindërve dhe komunitetit në aktivitetet e bujqësisë urbane <p>Zhvillimi i Bujqësisë Urbane:</p> <ul style="list-style-type: none"> Sistemet e prodhimit të ushqimit bazuar në shkolla Demonstrimi i praktikave të qëndrueshme të kopshtarisë Promovimi i shpërndarjes dhe konsumit lokal të ushqimit Zgjerimi dhe riprodhimi i kopshteve komunitare Integrimi me iniciativa më të gjera për sigurinë ushqimore urbane

		<p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përgatitja e vendeve të kopshteve dhe zhvillimi i infrastrukturës • Zhvillimi i programit mësimor dhe materialeve educative • Trajnimi i mësuesve dhe mbështetje e vazhdueshme arsimore • Prokurimi i pajisjeve dhe furnizimeve për kopshtari • Angazhimi i komunitetit dhe koordinimi i programit <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Krijimi i kopshteve pilot shkollore (2025) • Trajnimi i mësuesve dhe integrimi i programit mësimor (2026) • Rrjeti i kopshteve shkollore në shkallë të gjerë operativ (2027-2028) • Vlerësimi i angazhimit të komunitetit dhe riprodhimit të modelit (2029-2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energjia e rinovueshme e prodhuar (nëse zbatohet)	N/A
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Reduktimi i transportit të ushqimit përmes prodhimit lokal
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve GHG (totali) për sektorin e burimit të emetimeve	97.5 ton CO ₂ /vit
	Kostot totale dhe kostot sipas njësi CO ₂ e	650,000 € CAPEX, 25,000 € OPEX/vit, 589.74 €/tCO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi 20-vjeçare

B-2.2: Përmbledhje e veprimeve individuale		
Veprimi 25: Atlas GIS i Tokave të Degraduara		
Plani i veprimit	Emri i veprimit	Atlas GIS i Tokave të Degraduara / Identifikimi dhe kategorizimi GIS i zonave të degraduara
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Vlerësim mjedisor
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me zhvillimin e një atlasit gjithëpërfshirës të Tokave të Degraduara me përdorimin e Sistemit Gjeografik të Informacionit (GIS) në gjithë territorin e Bashkisë Elbasan për të mbështetur planifikimin sistematik, përcaktimin e prioritetëve të ndërhyrjes dhe ndërgjegjësimin publik për nismat e restaurimit mjedisor dhe pyllëzimit. Objektivat e projektit përfshijnë identifikimin dhe kategorizimin e zonave të degraduara sipas shkallës dhe shkakut të degradimit, krijimin e hartave tematike në shkallë 1:25,000 me të dhëna të plota GIS, dhe përdorimin e atlasit për planifikim të bazuar në prova, dizajn të ndërhyrjeve të synuara dhe ngritje të ndërgjegjësimit publik mbi nevojat dhe mundësitë e restaurimit mjedisor.</p> <p>Atlasit GIS siguron të dhëna themelore thelbësore për zbatimin e programeve të pyllëzimit, zgjidhjeve të bazuara në natyrë dhe projekteve të restaurimit mjedisor duke identifikuar zonat prioritare, shkaqet e degradimit dhe strategjitë e përshtatshme të ndërhyrjes. Qasja e hartëzimit sistematik siguron shpërndarje efektive të burimeve dhe ndikim maksimal mjedisor nga investimet e restaurimit.</p> <p>Zbatimi krijon metodologji të riprodhueshme për vlerësim mjedisor ndërsa ndërton kapacitet institucional për planifikim dhe menaxhim mjedisor të bazuar në GIS. Atlasit mbështet qasjet e menaxhimit përshtatës duke ofruar të dhëna bazë për monitorimin e progresit të restaurimit dhe përmirësimeve mjedisore.</p> <p>Me zhvillimin e plotë të atlasit GIS, mund të shmangen 50 ton CO₂/vit përmes projekteve të mundësuar të restaurimit dhe planifikimit të përmirësuar mjedisor, duke krijuar një aftësi të qëndrueshme për vlerësim sistematik mjedisor në menaxhimin afatgjatë të tokës.</p>
Referenca për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Bujqësi & Përdorimi i Tokës & Pylltaria & Zgjidhjet e Bazuar në Natyrë (NBS)
	Levë sistematike	Qeverisje dhe Ndërtim Kapaciteti
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Aftësi për vlerësim mjedisor, mbështetje për planifikimin e restaurimit, ndërtim kapaciteti institucional, vendimmarrje e bazuar në prova
Zbatimi	Organet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), agjenci qeveritare mjedisore, Institucione Financiare Ndërkombëtare, specialistë GIS
	Shkalla e veprimit & entitetet e adresuara	Territori bashkiak, planifikimi mjedisor, mbështetje për projekte restaurimi, kapacitet institucional
	Palët e përfshira	Bashkia e Elbasanit, agjenci qeveritare, Institucione Financiare Ndërkombëtare, specialistë GIS dhe mjedisorë, institucione akademike, organizata mjedisore, autoritete të menaxhimit të tokës
	Komente mbi zbatimin	<p>Koha dhe Fazat e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Faza 1 (2025): Mbledhja dhe analiza e të dhënave GIS, identifikimi dhe kategorizimi i zonave të degraduara, zhvillimi i hartave tematike

		<ul style="list-style-type: none"> • Faza 2 (2026-2030): Përfundimi dhe publikimi i atlasit, integrimi në planifikim, programet për ndërgjegjësim publik dhe përdorim <p>Komponentët e Zhvillimit të Atlasit GIS:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifikimi i zonave të degraduara dhe kategorizimi sistematik • Hartim tematik në shkallë 1:25,000 me shtresa të dhënash gjithëpërfshirëse • Analiza e shkaqeve të degradimit dhe zhvillimi i rekomandimeve për ndërhyrje • Integrimi si mjet planifikimi dhe krijimi i sistemeve mbështetëse të vendimmarrjes • Zhvillimi i materialeve për ndërgjegjësim publik dhe edukim <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teknologji GIS dhe ekspertizë në hartëzim • Aftësi për vlerësim mjedisor dhe kategorizim • Sisteme për mbledhje dhe analizë të të dhënave • Zhvillimi i integritit në planifikim dhe sistemeve mbështetëse të vendimmarrjes • Zbatimi i programeve të ndërgjegjësimit publik dhe edukimit <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përfundimi i mbledhjes dhe analizës së të dhënave GIS (2025) • Përfundimi dhe publikimi i atlasit tematik (2026) • Integrimi në planifikim dhe trajnimi për përdorim (2027) • Zbatimi i programeve për ndërgjegjësim publik dhe vlerësimi i tyre (2028-2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energjia e rinovueshme e prodhuar (nëse zbatohet)	N/A
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	Mundëson projekte restaurimi që sjellin përfitime të ndryshme mjedisore
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve GHG (totali) për sektorin e burimit të emetimeve	50 ton CO ₂ /vit
	Kostot totale dhe kostot sipas njësi CO ₂ e	250,000 € CAPEX, 12,500 € OPEX/vit, 1,250 €/tCO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi 5-vjeçare

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale		
Veprimi 26: Zgjidhje të Bazuar në Natyrë (NBS)		
Plani i veprimit	Emri i veprimit	Zgjidhje të Bazuar në Natyrë (NBS) - Program për reziliencë klimatike dhe menaxhim të qëndrueshëm të pyjeve
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Restaurim mjedisor
	Përshkrimi i veprimit	Veprimi ka të bëjë me një program gjithëpërfshirës për reziliencë klimatike dhe menaxhim të qëndrueshëm të pyjeve, që përfshin gjashtë komponentë të integruar që punojnë sinergjik për të reduktuar emetimet e karbonit, forcuar biodiversitetin dhe fuqizuar komunitetet lokale përmes restaurimit, menaxhimit dhe përdorimit të qëndrueshëm të pyjeve. Programi përfshin: Pyllëzim dhe ripyllëzim për zgjerimin e mbulesës pyjore në zona të degraduara duke përdorur specie autoktone

		<p>me potencial të lartë thithjeje të karbonit në 680 hektarë në pesë zona prioritare (Krastë e Madhe 180ha, Godolesh 200ha, Karakullak 80ha, Metalurgji 100ha, Lumi Shkumbin 120ha)</p> <p>Stabilizimi i vendbanimeve malore në 100 hektarë përmes strukturave mekanike, ndërhyrjeve biologjike dhe teknikave bio-inxhinierike</p> <p>Kontrolli i larvave të pishës processionary në 200 hektarë duke përdorur metoda biologjike, mekanike, kimike dhe ekologjike</p> <p>Rehabilitimi i infrastrukturës pyjore duke mbuluar 200 km rrugë pyjore</p> <p>Ndërtimi i shtigjeve turistike malore (100 km në zonat Gjinar dhe Funar)</p> <p>Zhvillimi i infrastrukturës për bagëtinë (40 pishina dhe shërbime ujitjeje)</p> <p>Komponentë shtesë përfshijnë praktika agro-pyjore duke integruar pemë në peizazhet bujqësore, menaxhimin e zjarreve pyjore përmes sistemeve të paralajmërimit të hershëm dhe teknologjive inteligjente, përdorimin e qëndrueshëm të drurit duke promovuar prodhues të certifikuar, zhvillimin e projekteve për kredite karboni, mbrojtjen e biodiversitetit përmes zonave të mbrojtura dhe përmirësimit të produkteve pyjore jo-drusore për zhvillimin ekonomik lokal.</p> <p>Kjo qasje shumëdimensionale kontribuon në zbutjen e ndryshimeve klimatike duke mbështetur jetesën rurale, shëndetin mjedisor dhe tranzicionin e Shqipërisë drejt një të ardhmeje të gjelbër dhe reziliente përmes menaxhimit gjithëpërfshirës të ekosistemeve pyjore dhe angazhimit të komunitetit.</p> <p>Me zbatimin e plotë të programit NBS, mund të shmangen 500 ton CO₂/vit përmes sekuestrimit të karbonit, mbrojtjes së pyjeve dhe menaxhimit të qëndrueshëm, ndërsa rritet biodiversiteti, rezilienca e komunitetit dhe mundësitë ekonomike.</p>
Referenca për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Bujqësi, Përdorimi i Tokës, Pylltaria dhe Zgjidhjet e Bazuar në Natyrë (NBS)
	Levë sistemike	Teknologji dhe Infrastrukturë, Financim dhe Fondim, Qeverisje dhe Politikë, Demokraci dhe Pjesëmarrje, Inovacion Social, Mësim dhe Aftësi
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Sekuestrim i karbonit, mbrojtja e biodiversitetit, zhvillimi ekonomik rural, përmirësimi i reziliencës ndaj klimës
Zbatimi	Organet/personat përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (udhëheqëse), agjenci qeveritare pyjore, GIZ, EU IPA, donatorë ndërkombëtarë
	Shkalla e veprimit & entitetet e adresuara	680 hektar pyllëzim, 200 km rrugë pyjore, 100 km shtigje turistike, komunitete rurale, ekosisteme pyjore
	Palët e përfshira	Bashkia e Elbasanit (20%), Donatorë duke përfshirë GIZ dhe EU IPA (70%), agjenci qeveritare (10%), komunitete lokale, autoritetet e menaxhimit të pyjeve, sektori i turizmit, organizata mjedisore, agjenci për zhvillim rural
	Komente mbi zbatimin	<p>Koha dhe Fazat e Zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Faza 1 (2025-2026): Planifikimi i pyllëzimit dhe mbjellja fillestare, stabilizimi i vendbanimeve malore, fillimi i programit të kontrollit të dëmtuesve, planifikimi i rehabilitimit të rrugëve pyjore • Faza 2 (2027-2030): Përfundimi i pyllëzimit në shkallë të gjerë, zhvillimi i infrastrukturës pyjore, ndërtimi i shtigjeve turistike, zbatimi i programeve për përdorim të

		<p>qëndrueshëm</p> <p>Pyllëzim dhe Menaxhim i Pyjeve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mbjellja e specieve autoktone në 680 hektarë në pesë zona prioritare • Zbatimi i sistemeve malore për stabilizimin e 100 hektarëve • Kontroll biologjik dhe ekologjik i larvave të pishës processionary në 200 hektarë • Rehabilitimi i rrugëve pyjore dhe zhvillimi i aksesit të ri (200 km) <p>Zhvillimi Ekonomik dhe Turizmi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndërtimi i shtigjeve turistike malore (100 km në Gjinar dhe Funar) • Zhvillimi i infrastrukturës për bagëtinë (40 pishina) • Zhvillimi dhe tregtimi i produkteve pyjore jo-drusore • Promovimi i ekoturizmit dhe trashëgimisë natyrore <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekspertizë për restaurim dhe menaxhim pyjor • Kapacitete për zhvillimin e infrastrukturës turistike • Programet e angazhimit të komunitetit dhe zhvillimit rural • Sistemet e monitorimit mjedisor dhe matjes së karbonit • Zhvillimi dhe tregtimi i produkteve të qëndrueshme pyjore <p>Pikat kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përfundimi i Fazës 1 të pyllëzimit (2026) • Rehabilitimi i infrastrukturës pyjore dhe rrugëve (2027-2028) • Zhvillimi i shtigjeve turistike dhe ekoturizmit (2028-2029) • Vlerësimi i plotë i programit dhe vlerësimi i qëndrueshmërisë (2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energjia e rinovueshme e prodhuar (nëse zbatohet)	N/A
	Energjia e hequr/zëvendësuar, volumi ose lloji i karburantit	N/A
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve GHG (totali) për sektorin e burimit të emetimeve	500 ton CO ₂ /vit
	Kostot totale dhe kostot sipas njësi CO ₂ e	Kostoja kapitale është €24,221,400, kostoja operative vjetore është €2,422,140, dhe kostoja e reduktimit të emetimeve arrin €9,688.56 për ton CO ₂ e gjatë një periudhe shërbimi prej 10 vitesh.

A close-up photograph of a concrete weir structure. Water is flowing over the edge, creating a white, frothy cascade. On the left side of the weir, there is a metal valve handle with a circular top and a threaded stem. The background is filled with lush green foliage, suggesting a natural or semi-natural setting. The lighting is bright, highlighting the texture of the water and the concrete.

Menaxhimi i Mbetjeve dhe Ujërave të Ndotura

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale		
Veprimi 27: Ndarja e Mbeturinave Familjare		
Skema e veprimit	Emri i veprimit	Ndarja e Mbeturinave Familjare
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Sistemi i menaxhimit të mbeturinave
	Përshkrimi i veprimit	Veprimi ka të bëjë me krijimin e një sistemi të integruar dhe të qëndrueshëm për ndarjen e mbetjeve shtëpiake në Bashkinë e Elbasanit, duke rritur efikasitetin, performancën mjedisore dhe pjesëmarrjen e qytetarëve në menaxhimin e mbetjeve të ngurta komunale përmes programeve gjithëpërfshirëse të ndarjes në burim dhe riciklimit që mbulojnë rrjedha të shumëfishta mbetjesh. Paketa e investimit përfshin studimin teknik dhe planifikimin për vendosjen e kontejnerëve të ndarë të mbetjeve (1.1 m ³), prokurimin dhe instalimin e kontejnerëve të standardizuar të mbetjeve të ndara për fraksionet e letrës, plastikës, metalit dhe qelqit në zonat urbane dhe periurbane, blerjen e automjeteve të reja të mbledhjes së mbetjeve për të përmirësuar mbulimin e shërbimit dhe efikasitetin e karburantit, zbatimin e sistemeve inteligjente të monitorimit dhe gjurmimit me GPS për automjetet dhe sensorë të nivelit të mbushjes për kontejnerët. Komponentët shtesë përfshijnë fushata edukimi dhe ndërgjegjësimi publik që synojnë shkollat, familjet dhe bizneset për të promovuar ndarjen në burim dhe ndryshimin e sjelljes, krijimin e qendrave të riciklimit në lagje që ofrojnë pika lënie për materialet e riciklueshme të sortuara, si dhe trajnimin dhe asistencën teknike për stafin bashkiak, duke përfshirë operatorët dhe planifikuesit e menaxhimit të mbetjeve, për të ndërtuar kapacitete për zbatimin e parimeve të ekonomisë rrethore. Qasja gjithëpërfshirëse trajton transformimin e sistemit të menaxhimit të mbetjeve nga mbledhja deri në përpunim, duke ndërtuar njëkohësisht angazhimin e komunitetit dhe kapacitetin institucional për zbatimin e qëndrueshëm të ekonomisë rrethore. Iniciativa krijon themelet për zhvillimin më të gjerë të ekonomisë rrethore, duke arritur njëkohësisht ulje të menjëhershme të emetimeve dhe përmirësime operacionale. Me zbatimin e plotë të sistemit të ndarjes së mbetjeve shtëpiake, emetimet prej 600 tonësh CO ₂ /vit mund të shmangen nëpërmjet përmirësimit të efikasitetit të përpunimit të mbetjeve, reduktimit të emetimeve të metanit në deponi dhe përmirësimit të rikuperimit të materialeve, ndërkohë që krijohet një infrastrukturë gjithëpërfshirëse e ekonomisë rrethore.
Referencë për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Menaxhimi i Mbetjeve dhe Ujërave të Zeza
	Levë sistemike	Teknologjia dhe Infrastruktura, Teknologjia dhe Infrastruktura, Qeverisja dhe Politika, Financa dhe Financimi, Demokracia dhe Pjesëmarrja, Mësim dhe Aftësi, Inovacion Social, Të Dhëna dhe Dixhitalizim
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Efikasiteti i ndarjes së mbeturinave, zhvillimi i ekonomisë rrethore, ulja e emetimeve, angazhimi i komunitetit
Zbatimi	Organet/personi përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (20%), donatorët e GIZ dhe BE IPA (70%), agjencitë qeveritare (10%)

	Shkalla e veprimit dhe entitetet e adresuara	Familjet, bizneset, shkollat, sistemi i menaxhimit të mbetjeve komunale, infrastruktura e riciklimit
	Palët e interesuara të përfshira	Bashkia e Elbasanit (20%), Donatorë përfshirë GIZ dhe EU IPA (70%), Agjenci qeveritare (10%), Operatorë të menaxhimit të mbetjeve, Komunitete lokale, Shkolla dhe institucione arsimore, Industria e riciklimit, Organizata mjedisore
	Komente mbi zbatimin	<p>Afati kohor dhe fazat e zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Faza 1 (2025): Projektimi dhe planifikimi i sistemit, prokurimi dhe vendosja e kontejnerëve, blerja e automjeteve të mbledhjes, zbatimi pilot dhe angazhimi i komunitetit • Faza 2 (2026-2030): Operim i sistemit në shkallë të gjerë, zbatim i monitorimit inteligjent, krijimi i qendrave të riciklimit në lagje, optimizimi i performancës <p>Komponentët e Sistemit të Ndarjes së Mbeturinave:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontejnerë të standardizuar mbeturinash për fraksione letre, plastike, metali, qelqi • Automjete të reja grumbullimi me efikasitet dhe performancë mjedisore të përmirësuar • Sisteme monitorimi inteligjente me gjurmim GPS dhe sensorë të nivelit të mbushjes • Qendrat e riciklimit të lagjes për akses të komunitetit • Zbatimi i fushatave të edukimit dhe ndërgjegjësimit publik <p>Angazhimi i Komunitetit dhe Ndërtimi i Kapaciteteve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fushatat e edukimit publik për shkollat, familjet, bizneset • Trajnimi i stafit bashkiak për zbatimin e ekonomisë rrethore • Ndryshimi i sjelljes së komunitetit dhe promovimi i ndarjes së burimeve • Asistencë teknike për planifikimin dhe operacionet e menaxhimit të mbetjeve • Sisteme monitorimi të performancës dhe përmirësimit të vazhdueshëm <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prokurimi dhe vendosja e infrastrukturës së ndarjes së mbeturinave • Përmirësim dhe optimizim i sistemit të mbledhjes • Implementimi i teknologjisë së monitorimit inteligjent • Angazhimi i komunitetit dhe zhvillimi i programeve arsimore • Programe për trajnimin e stafit bashkiak dhe ndërtimin e kapaciteteve <p>Pikat Kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përfundimi i vendosjes së sistemit të ndarjes së mbeturinave (2025) • Angazhimi i komunitetit dhe zbatimi i programit të edukimit (2026) • Qendrat e monitorimit inteligjent dhe riciklimit në lagje janë funksionale (2027) • Optimizimi i sistemit dhe vlerësimi i performancës (2028-2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energji e rinovueshme e gjeneruar (nëse ka)	N/A
	Energji, vëllim ose lloj karburanti i hequr/zëvendësuar	Konsum i reduktuar i energjisë për përpunimin e mbeturinave dhe konsumi i karburantit për transport
	Vlerësimi i reduktimit të	600 ton CO ₂ /vit

	emetimeve të gazrave serrë (total) për sektorin e burimit të emetimeve	
	Kostot totale dhe kostot sipas njësisë së CO2e	3,000,000 € CAPEX, 236,000 € OPEX/vit, 1,393.33 €/tCO2e gjatë jetëgjatësisë së shërbimit 5-vjeçare

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale		
Veprimi 28: Qendra e Bio-kompostimit dhe Mbetjeve Organike		
Skema e veprimit	Emri i veprimit	Qendra e Bio-kompostimit dhe Mbetjeve Organike
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Përpunimi i mbeturinave
	Përshkrimi i veprimit	Veprimi ka të bëjë me ndërtimin dhe funksionimin e një impianti gjithëpërfshirës të bio-kompostimit të projektuar për të përpunuar afërsisht 5,000-8,000 ton mbetje organike të ndara në burim çdo vit, duke transformuar mbetjet komunale të biodegradueshme nga një kosto asgjësimi në prodhim të vlefshëm plehrash, duke zvogëluar emetimet e metanit nga devijimi i deponive. Qendra përdor teknologji të kontrolluar të kompostimit aerobik për të prodhuar pleh organik me cilësi të lartë për gjelbërimin urban, bujqësinë dhe aplikimet e restaurimit të tokës. Impianti përfshin zona trajtimi të mbuluara, sisteme mbledhjeje të rrjedhjeve, sisteme ventilimi, zona ngarkimi/shkarkimi dhe monitorim gjithëpërfshirës mjedisor për të siguruar kushte optimale kompostimi dhe pajtueshmëri mjedisore. Komponentët kryesorë përfshijnë ndërtimin e infrastrukturës së impiantit të kompostimit, prokurimin e pajisjeve të mbledhjes së mbetjeve organike (koshat, kontejnerët, automjetet), krijimin e pikave të dorëzimit të mbetjeve organike nëpër lagje dhe gjeneratorë me volum të lartë si tregjet, instalimin e sistemeve dixhitale të monitorimit për gjurmimin e hyrjeve dhe kontrollin e cilësisë së kompostit, zhvillimin e aftësive të testimit laboratorik dhe zbatimin e fushatave ndërgjegjësuese për edukimin mbi ndarjen në burim. Projekti mbështet parimet e ekonomisë rrethore duke transformuar mbetjet në burime të vlefshme, duke zvogëluar ndikimet mjedisore nga asgjësimi i mbetjeve organike. Iniciativa krijon efekte demonstruese për menaxhimin e qëndrueshëm të mbetjeve, ndërkohë që gjeneron vlerë ekonomike përmes prodhimit të kompostit dhe kostove të reduktuara të asgjësimit të mbetjeve. Me funksionimin e plotë të qendrës së bio-kompostimit, emetimet e 420 tonëve CO2/vit mund të shmangen përmes reduktimit të metanit dhe devijimit të mbetjeve, ndërkohë që krijohet një infrastrukturë e qëndrueshme për menaxhimin e mbetjeve dhe sisteme të vlefshme për rikuperimin e burimeve.
Referencë për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Menaxhimi i Mbetjeve dhe Ujërave të Zeza
	Levë sistematike	Teknologjia dhe Infrastruktura
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Devijimi i mbeturinave, rikuperimi i burimeve, zhvillimi i ekonomisë rrethore, ulja e emetimeve
Zbatimi	Organet/personi përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (20%), donatorët e GIZ dhe BE IPA (70%), agjencitë qeveritare (10%)
	Shkalla e veprimit dhe entitetet e adresuara	Rrjedhat e mbetjeve organike komunale, familjet, tregjet, restorantet, institucionet publike
	Palët e interesuara të përfshira	Bashkia e Elbasanit, Donatorët përfshirë GIZ dhe EU IPA, Agjencia qeveritare, Operatorët e menaxhimit të mbetjeve, Komunitetet lokale, Gjeneruesit e mbetjeve organike komerciale, Përdoruesit e plehrave organike (bujqësi, peizazhim)

	Komente mbi zbatimin	<p>Afati kohor dhe fazat e zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Faza 1 (2025): Projektimi dhe ndërtimi i objektit, krijimi i sistemit të mbledhjes, angazhimi i komunitetit dhe programet edukative • Faza 2 (2026-2030): Funkionim dhe optimizim i plotë, zgjerim i rrjetit të grumbullimit, zhvillim i tregut për produktet e kompostimit <p>Zhvillimi i objekteve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ndërtimi i impiantit të kompostimit me zona trajtimi të mbuluara • Sisteme për mbledhjen e rrjedhjeve dhe kontrollin mjedisor • Monitorim dixhital për gjurmimin e inputeve dhe kontrollin e cilësisë • Njësi laboratorike për testimin e kompostit dhe sigurimin e cilësisë • Infrastrukturë ngarkimi/shkarkimi dhe operacionale <p>Sistemi i Mbledhjes dhe Përpunimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prokurimi i pajisjeve për mbledhjen e mbetjeve organike (kosha, automjete) • Vendosja e pikave të lënies së porosisë nëpër lagje dhe tregje • Edukimi mbi ndarjen e burimeve dhe angazhimi i komunitetit për to dhe përfshirjen e komunitetit. • Optimizimi i përpunimit dhe zbatimi i kontrollit të cilësisë • Zhvillimi i sistemit të marketingut dhe shpërndarjes së plehut organik <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekspertizë në projektimin dhe ndërtimin e impiantit të kompostimit • Pajisje për mbledhjen dhe përpunimin e mbetjeve organike • Sisteme monitorimi mjedisor dhe kontrolli të cilësisë • Angazhimi i komunitetit dhe zbatimi i programit të edukimit • Aftësitë e prodhimit dhe marketingut të plehut organik <p>Pikat Kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përfundimi i ndërtimit të objektit (2025) • Sistemi operativ i mbledhjes dhe angazhimi i komunitetit (2026) • Kapaciteti i plotë përpunimi dhe prodhim komposti (2027) • Zhvillimi i tregut dhe optimizimi i sistemit (2028-2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energji e rinovueshme e gjeneruar (nëse ka)	N/A
	Energji, vëllim ose lloj karburanti i hequr/zëvendësuar	Reduktimi i metanit përmes devijimit të mbetjeve organike nga deponitë
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve të gazrave serrë (total) për sektorin e burimit të emetimeve	420 ton CO2/vit
	Kostot totale dhe kostot sipas njësisë së CO2e	1,340,000 € CAPEX, 236,000 € OPEX/vit, 668.25 €/tCO2e gjatë 30 viteve të jetëgjatësisë së shërbimit

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale

Veprimi 29: Modernizimi i inceneratorit

Skema e veprimit	Emri i veprimit	Modernizimi i Inceneratorit
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Infrastrukturë për përpunimin e mbetjeve
	Përshkrimi i veprimit	Veprimi ka të bëjë me përmirësimin dhe modernizimin gjithëpërfshirës të impianteve ekzistuese të djegies së mbeturinave për të përmirësuar efikasitetin e energjisë, për

		të zvogëluar emetimet dhe për të rritur performancën mjedisore, duke ruajtur kapacitetin e përpunimit të mbeturinave për rrjedhat e mbeturinave komunale të pariciklueshme. [Përshkrimi i detajuar duhet të plotësohet nga qyteti, duke përfshirë përmirësime specifike të teknologjisë, përmirësime të kontrollit të emetimeve, përmirësime të rikuperimit të energjisë dhe masa të pajtueshmërisë mjedisore] Modernizimi adreson joefikasitetet aktuale operative dhe kufizimet e performancës mjedisore përmes sistemeve të avancuara të kontrollit të emetimeve, optimizimit të rikuperimit të energjisë dhe përmirësimeve të efikasitetit të procesit. Impianti i përmirësuar do të përmbushë standardet aktuale mjedisore, duke maksimizuar rikuperimin e energjisë nga operacionet e përpunimit të mbeturinave. Zbatimi koordinohet me nismat gjithëpërfshirëse të ndarjes së mbeturinave dhe përpunimit të mbeturinave organike për të optimizuar sistemin e përgjithshëm të menaxhimit të mbeturinave, duke siguruar trajtim të përshtatshëm për rrjedha të ndryshme të mbeturinave. Modernizimi mbështet objektivat e ekonomisë rrethore përmes përmirësimit të rikuperimit të burimeve dhe uljes së ndikimit mjedisor. Me modernizimin e plotë të incineratorit, emetimet e 900 tonëve CO ₂ /vit mund të shmangen përmes efikasitetit të përmirësuar dhe reduktimit të emetimeve, duke ruajtur kapacitetin thelbësor të përpunimit të mbeturinave për sistemin e menaxhimit të mbeturinave komunale.
Referencë për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Menaxhimi i Mbetjeve dhe Ujërave të Zeza
	Levë sistemike	Teknologjia dhe Infrastruktura
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Efikasiteti i përpunimit të mbetjeve, ulja e emetimeve, optimizimi i rikuperimit të energjisë, pajtueshmëria mjedisore
Zbatimi	Organet/personi përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (kryesuese), Agjencitë qeveritare mjedisore, Institucionet Financiare Ndërkombëtare
	Shkalla e veprimit dhe entitetet e adresuara	Përpunimi i mbetjeve komunale, mbrojtja e mjedisit, sistemet e rikuperimit të energjisë
	Palët e interesuara të përfshira	Bashkia e Elbasanit, Agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, Operatorët e menaxhimit të mbetjeve, Rregullatorët mjedisorë, Operatorët e sistemit të energjisë
	Komente mbi zbatimin	Afati kohor, specifikimet e përmirësimit të teknologjisë, masat e përmirësimit mjedisor dhe detajet e optimizimit operativ që do të përfundohen gjatë vlerësimit afatmesëm.
Ndikimi dhe kostoja	Energji e rinovueshme e gjeneruar (nëse ka)	Rikuperim i përmirësuar i energjisë nga përpunimi i mbetjeve
	Energji, vëllim ose lloj karburanti i hequr/zëvendësuar	Efikasiteti i përmirësuar i energjisë dhe konsum i reduktuar i lëndëve djegëse fosile
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve të gazrave serrë (total) për sektorin e burimit të emetimeve	900 ton CO ₂ /vit
	Kostot totale dhe kostot sipas njësisë së CO ₂ e	4,500,000 € CAPEX, 450,000 € OPEX/vit, 625 €/tCO ₂ e mbi 40 vjet jetëgjatësi shërbimi

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale
Veprimi 30: Zgjidhje të Mençura për Mbetjet: Sisteme Nëntokësore dhe Riciklim për Qytete të Qëndrueshme

Skema e veprimit	Emri i veprimit	Zgjidhje të Mençura për Mbetjet: Sisteme Nëntokësore dhe
------------------	-----------------	--

		Riciklim për Qytete të Qëndrueshme
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Infrastrukturë për menaxhimin e mbetjeve
	Përshkrimi i veprimit	Veprimi ka të bëjë me modernizimin e sistemit të asgjësimit të mbeturinave të qytetit duke zëvendësuar koshat e mbeturinave mbi tokë me kontejnerë nëntokësorë për të përmirësuar ndjeshëm estetikën e qytetit, higjienën, cilësinë e ajrit dhe efikasitetin e mbledhjes së mbeturinave, duke zvogëluar ndotjen vizuale, aromat e pakëndshme dhe emetimet e CO ₂ . Kontejnerët nëntokësorë rrisin kapacitetin e ruajtjes për mbeturinat, duke përmirësuar efikasitetin e mbledhjes dhe duke ulur kostot e pastrimit komunal. Iniciativa përfshin programe të synuara të riciklimit të plastikës dhe aluminit për të rritur ndërgjegjësimin publik për përgjegjësinë mjedisore dhe për të promovuar praktikën e ekonomisë rrethore në të gjithë komunitetin. Qasja gjithëpërfshirëse trajton si modernizimin e infrastrukturës ashtu edhe angazhimin e komunitetit për të krijuar sisteme të qëndrueshme të menaxhimit të mbeturinave që përmirësojnë cilësinë e jetës për banorët, duke mbështetur njëkohësisht objektivat mjedisore dhe qëllimet e zhvillimit urban. Zbatimi tregon se si infrastruktura inteligjente e mbeturinave mund të përmirësojë estetikën urbane dhe efikasitetin operacional, duke promovuar angazhimin e komunitetit në përgjegjësinë mjedisore dhe praktikën e ekonomisë rrethore. Projekti krijon modele për menaxhimin e mbeturinave urbane që integrojnë përmirësimin e infrastrukturës me ndërgjegjësimin e komunitetit dhe performancën mjedisore, duke zvogëluar kostot operative dhe duke përmirësuar cilësinë e shërbimit. Me zbatimin e plotë të zgjidhjeve inteligjente për mbeturinat, reduktimet e emetimeve arrihen përmes efikasitetit të përmirësuar të mbledhjes dhe promovimit të riciklimit, duke krijuar njëkohësisht infrastrukturë moderne të menaxhimit të mbeturinave që mbështet zhvillimin e qëndrueshëm urban dhe angazhimin mjedisor të komunitetit.
Referencë për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Menaxhimi i Mbetjeve dhe Ujërave të Zeza
	Levë sistemike	Teknologjia dhe Infrastruktura
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Përmirësimi i estetikës urbane, efikasiteti i mbledhjes, ndërgjegjësimi mjedisor, promovimi i ekonomisë rrethore
Zbatimi	Organet/personi përgjegjës për zbatimin	Ofruesit e Shërbimeve, Qytetarët, Sektori Privat, Bashkia, Qeveria, Operatorët e Transportit
	Shkalla e veprimit dhe entitetet e adresuara	Sistemi i mbledhjes së mbetjeve urbane, hapësirat publike, ndërgjegjësimi mjedisor i komunitetit, infrastruktura e riciklimit
	Palët e interesuara të përfshira	Ofruesit e Shërbimeve, Bashkia e Elbasanit, Qytetarët dhe komunitetet, Operatorët e menaxhimit të mbetjeve, Industria e riciklimit, Organizatat mjedisore
	Komente mbi zbatimin	Afati kohor dhe fazat e zbatimit: <ul style="list-style-type: none"> • Faza 1 (2025): Projektimi i sistemit të kontejnerëve nëntokësorë dhe instalimi pilot, zhvillimi i programit të riciklimit të plastikës dhe aluminit, nisja e fushatës së ndërgjegjësimit të komunitetit • Faza 2 (2026-2030): Vendosja e kontejnerëve nëntokësorë në shkallë të gjerë, zgjerimi i programit të riciklimit, monitorimi dhe optimizimi i performancës Zhvillimi i Infrastrukturës: <ul style="list-style-type: none"> • Blerja dhe instalimi i kontejnerëve të mbeturinave nëntokësore

		<ul style="list-style-type: none"> • Heqja e koshave mbi tokë dhe restaurimi i vendit • Optimizimi i sistemit të mbledhjes dhe planifikimi i itinerarit • Përmirësim estetik dhe zgjerim i hapësirës urbane • Monitorimi dhe vlerësimi i efikasitetit operativ <p>Angazhimi i Komunitetit dhe Riciklimi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ngritja e programit të riciklimit të plastikës dhe aluminit • Zbatimi i fushatës së ndërgjegjësimit dhe edukimit publik • Promovimi i përgjegjësive mjedisore të komunitetit • Zhvillimi dhe mbështetja e praktikave të ekonomisë rrethore • Matja dhe raportimi i ndikimit në mjedis <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prokurimi dhe instalimi i sistemit të kontejnerëve nëntokësorë • Optimizimi i sistemit të mbledhjes dhe përmirësimi operacional • Zhvillimi i programeve të ndërgjegjësimit dhe edukimit të komunitetit • Ngritja dhe menaxhimi i programit të riciklimit • Sisteme monitorimi dhe vlerësimi të performancës <p>Pikat Kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nisja e programit pilot të instalimit të kontejnerëve nëntokësorë dhe riciklimit (2025) • Vendosija e sistemit në shkallë të gjerë dhe zgjerimi i angazhimit të komunitetit (2026-2027) • Optimizimi i efikasitetit të mbledhjes dhe përfundimi i përmirësimit estetik (2028) • Vlerësimi i performancës dhe optimizimi i sistemit (2029-2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energji e rinovueshme e gjeneruar (nëse ka)	N/A
	Energji, vëllim ose lloj karburanti i hequr/zëvendësuar	Përmirësimi i efikasitetit të mbledhjes që zvogëlon konsumin e karburantit
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve të gazrave serrë (total) për sektorin e burimit të emetimeve	
	Kostot totale dhe kostot sipas njësisë së CO ₂ e	887,000 € CAPEX, 79,830 € OPEX/vit

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale		
Veprimi 31: Mbledhësi i Menaxhimit të Ujërave të Ndotura		
Skema e veprimit	Emri i veprimit	Mbledhësi i Menaxhimit të Ujërave të Zeza
	Lloji i veprimit	Ndërhyrje teknike / Zhvillim i infrastrukturës
	Përshkrimi i veprimit	Veprimi përfshin zhvillimin dhe zbatimin e një infrastrukture të dedikuar për mbledhjen dhe ripërdorimin e ujërave gri për Bashkinë e Elbasanit, të modeluar sipas sistemit të suksesshëm të zbatuar në Muğla (Turqi) në kuadër të iniciativës së binjakëzimit GreenELB. Projekti përfshin ndarjen e ujërave gri (dushe, lavamanë, lavanderi) nga ujërat e zeza dhe instalimin e një sistemi të pavarur kolektori. Uji gri i trajtuar do të ripërdoret për ujitjen e hapësirave publike, infrastrukturën e pastrimit dhe përdorime të mundshme industriale, duke zvogëluar si konsumin e ujit ashtu edhe ngarkesën hidraulike në impiantet ekzistuese të trajtimit të ujërave të zeza. Ky veprim shfrytëzon përvojën nga impiantet e trajtimit të ujërave të zeza Konacık dhe Turgutreis të Muğla-s, të mbështetura nga Banka Botërore, për të siguruar

		qëndrueshmëri teknike dhe efikasitet të kostos. Ai rrit qëndrueshmërinë ndaj klimës, promovon përdorimin rrethor të ujit dhe mbështet zhvillimin urban afatgjatë.
Referencë për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Menaxhimi i Mbetjeve dhe Ujërave të Zeza
	Levë sistemike	Teknologjia dhe Infrastruktura
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Mbrojtja e mjedisit, përmirësimi i shëndetit publik, zhvillimi i infrastrukturës, përputhshmëria rregullatore
Zbatimi	Organet/personi përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (kryesuese), Agjencitë qeveritare mjedisore, Institucionet Financiare Ndërkombëtare
	Shkalla e veprimit dhe entitetet e adresuara	Sistemet e ujërave të zeza komunale, mbrojtja e shëndetit publik, përputhshmëria mjedisore
	Palët e interesuara të përfshira	Bashkia e Elbasanit, Agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, Rregullatorët mjedisorë, Autoritetet e shëndetit publik, Qytetarët dhe komunitetet
	Komente mbi zbatimin	Do të zbatohet në faza të koordinuara, duke filluar me zonat pilot bazuar në topografi dhe nevojë. Projektimi përfundimtar do të bazohet në studimet e fizibilitetit dhe modelimit hidraulik. Fazat e ndërtimit (projektimi, prokurimi, vendosja) do të sinkronizohen me përmirësime më të gjera të infrastrukturës.
Ndikimi dhe kostoja	Energji e rinovueshme e gjeneruar (nëse ka)	N/A
	Energji, vëllim ose lloj karburanti i hequr/zëvendësuar	Efikasiteti i përmirësuar i trajtimit që zvogëlon konsumin e energjisë
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve të gazrave serrë (total) për sektorin e burimit të emetimeve	200 ton CO2/vit
	Kostot totale dhe kostot sipas njësisë së CO2e	30,000,000 € CAPEX, 1,000,000 € OPEX/vit, 1,500 €/tCO2e mbi 60 vjet jetëgjatësi shërbimi

Qeverisje dhe ndërgjegjësim / politika

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale
Veprimi 32: Programi i Shkollave me Zero Mbeturina

Skema e veprimit	Emri i veprimit	Programi i Shkollave me Zero Mbeturina
	Lloji i veprimit	Ndërhyrjet edukative / Ndryshimi i sjelljes
	Përshkrimi i veprimit	<p>Veprimi ka të bëjë me një iniciativë edukative dhe për ndryshim sjelljeje të hartuar për të ngulitur praktikatat e qëndrueshme të menaxhimit të mbetjeve në komunitetet shkollore të Elbasanit, duke promovuar ndërgjegjësimin mjedisor, ndarjen e mbetjeve në burim dhe parimet e ekonomisë rrethore midis nxënësve, mësuesve dhe familjeve, duke transformuar shkollat në modele të institucioneve me mbetje të ulëta. Programi u mundëson nxënësve të mësojnë rreth përgjegjësisë mjedisore ndërsa marrin pjesë aktive në aktivitete praktike të reduktimit të mbetjeve, duke përfshirë zhvillimin e mjeteve edukative dhe kurrikulave të përshtatura për grupmoshat e ndryshme, duke u përqendruar në parandalimin e mbetjeve, ripërdorimin, riciklimin dhe kompostimin; punëtori trajnimi për mësuesit dhe stafin e shkollës për të integruar parimet e mbetjeve zero në rutinat e përditshme dhe planet e mësimi; instalimin e kontenerëve të ndarjes së mbetjeve në klasa, mensa dhe oborre shkollash; iniciativa dhe konkurse të udhëhequra nga nxënësit, duke përfshirë ditët e pastrimit, sfidat e riciklimin dhe fushatat e ndërgjegjësimi. Objektivi i transformon shkollat në modele të institucioneve me mbetje të ulëta ku nxënësit marrin pjesë aktive në aktivitete praktike të reduktimit të mbetjeve, duke kontribuar në ndryshimin afatgjatë të sjelljes dhe në miratimin në të gjithë komunitetin të praktikave me mbetje zero. Programi përfshin sisteme monitorimi dhe vlerësimi për të ndjekur vëllimet e mbetjeve, shkallët e pjesëmarrjes dhe ndikimin mjedisor në nivel shkollë, duke nxitur angazhimin dhe inovacionin përmes liderhipit të nxënësve dhe përfshirjes së komunitetit. Zbatimi krijon efekte demonstruese për menaxhimin e qëndrueshëm të mbetjeve, ndërkohë që ndërton ndërgjegjësimin dhe përgjegjësinë mjedisore tek të rinjtë që shtrihet tek familjet dhe komunitetet. Qasja edukative siguron ndryshim të qëndrueshëm të sjelljes, ndërkohë që krijon liderë të ardhshëm mjedisorë që i kuptojnë dhe i praktikojnë parimet e ekonomisë rrethore. Me zbatimin e plotë të programit të shkollave me zero mbetje, emetimet e 80 tonëve CO₂/vit mund të shmangen përmes reduktimit të mbetjeve, aktiviteteve edukative dhe angazhimit të komunitetit, ndërkohë që krijohen sisteme të qëndrueshme të edukimit mjedisor dhe ndryshimit të sjelljes.</p>
Referencë për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit Levë sistemike Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Menaxhimi i Mbetjeve dhe Ujërave të Zeza Qeverisja dhe Ndërtimi i Kapaciteteve Edukimi mjedisor, ndryshimi i sjelljes, angazhimi i komunitetit, ndërgjegjësimi për ekonominë rrethore
Zbatimi	Organet/personi përgjegjës për zbatimin Shkalla e veprimit dhe entitetet e adresuara Palët e interesuara të përfshira	Bashkia e Elbasanit (10-15%), Agjencitë qeveritare (TVSH 20%), Donatorët (65-70%) Shkollat, nxënësit, mësuesit, familjet, komuniteti arsimor, sistemi i menaxhimit të mbetjeve Bashkia e Elbasanit, Agjencitë qeveritare, Donatorët, Shkollat dhe institucionet arsimore, Nxënësit dhe mësuesit, Prindërit dhe familjet, Specialistët e edukimit mjedisor,

		Operatorët e menaxhimit të mbetjeve
	Komente mbi zbatimin	<p>Afati kohor dhe fazat e zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Faza 1 (2025): Zhvillimi i mjeteve edukative, programet e trajnimit të mësuesve, zbatimi i shkollave pilot, instalimi i infrastrukturës së ndarjes së mbetjeve • Faza 2 (2026-2030): Zbatimi i programit në shkallë të gjerë, zgjerimi i iniciativave të udhëhequra nga studentët, funksionimi i sistemit të monitorimit dhe vlerësimit, shkallëzimi i angazhimit të komunitetit <p>Zhvillimi i Programit Arsimor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kurrikula të përshtatshme për moshën që mbulojnë parandalimin e mbetjeve, ripërdorimin, riciklimin, kompostimin • Punëtori për trajnimin e mësuesve dhe ndërtimi i kapaciteteve të stafit • Zhvillimi dhe shpërndarja e burimeve arsimore • Krijimi i programit të lidërshipt të studentëve • Aktivitete për angazhimin e prindërve dhe komunitetit <p>Infrastruktura dhe Operacionet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instalimi i kosheve të ndarjes së mbeturinave në klasa, mensa, oborre shkollash • Ditë pastrimi të udhëhequra nga studentët dhe nisma mjedisore • Sfidat e riciklimit dhe konkurset e fushatave ndërgjegjësuese • Sisteme monitorimi për vëllimin e mbeturinave dhe ndjekjen e pjesëmarrjes • Vlerësimi i performancës dhe optimizimi i programit <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ekspertizë në zhvillimin e kurrikulës dhe materialeve arsimore • Programe për trajnimin e mësuesve dhe zhvillimin profesional • Prokurimi dhe instalimi i infrastrukturës së ndarjes së mbeturinave • Koordinimi i programit të lidërshipt dhe angazhimit të studentëve • Zbatimi i sistemit të monitorimit dhe vlerësimit <p>Pikat Kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Përfundimi i paketës së mjeteve edukative dhe trajnimi i mësuesve (2025) • Programi pilot shkollor, operacional dhe instalimi i infrastrukturës (2026) • Zbatimi i programit në shkallë të gjerë dhe krijimi i lidërshipt studentor (2027) • Zgjerimi i angazhimit të komunitetit dhe vlerësimi i ndikimit (2028-2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energji e rinovueshme e gjeneruar (nëse ka)	N/A
	Energji, vëllim ose lloj karburanti i hequr/zëvendësuar	Reduktimi i mbeturinave dhe përmirësimi i efikasitetit të përpunimit
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve të gazrave serrë (total) për sektorin e burimit të emetimeve	80 ton CO ₂ /vit
	Kostot totale dhe kostot sipas njësisë së CO ₂ e	610,000 € CAPEX, 48,800 € OPEX/vit, 2,135 €/tCO ₂ e gjatë jetëgjatësisë 5-vjeçare të shërbimit

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale

Veprimi 33: Rregullorja e Prokurimit Publik të Gjellbër

Skema e veprimit	Emri i veprimit	Rregullorja e Prokurimit Publik të Gjellbër
	Lloji i veprimit	Ndërhyrjet politike / Korniza rregullatore
	Përshkrimi i veprimit	Veprimi ka të bëjë me zhvillimin dhe zbatimin e rregulloreve gjithëpërfshirëse të prokurimit publik të gjellbër që përcaktojnë kriteret të detyrueshme mjedisore për vendimet e blerjes komunale, promovojnë produkte dhe shërbime të qëndrueshme dhe krijojnë kërkesë tregu për furnizues të përgjegjshëm ndaj mjedisit, duke zvogëluar ndikimin mjedisor të operacioneve komunale. Korniza rregullatore përcakton qasje sistematike për përfshirjen e konsideratave mjedisore në proceset e prokurimit, duke përfshirë koston e ciklit jetësor, kriteret e performancës mjedisore, standardet e efikasitetit të energjisë, parimet e ekonomisë rrethore, kërkesat e përgjegjësisë sociale dhe konsideratat e zhvillimit ekonomik lokal. Zbatimi krijon procese transparente për vlerësimin e furnizuesve, menaxhimin e kontratave dhe monitorimin e performancës, duke siguruar që vendimet e blerjes komunale mbështesin objektivat e neutralitetit klimatik dhe qëllimet e zhvillimit të qëndrueshëm. Rregullorja trajton prokurimin në të gjitha departamentet dhe shërbimet komunale, duke ofruar trajnime dhe udhëzime për stafin e prokurimit për të zbatuar në mënyrë efektive kriteret mjedisore. Qasja e prokurimit të gjellbër demonstroi leadershipin komunal në praktikën e qëndrueshme, duke krijuar stimuj tregu për furnizuesit për të përmirësuar performancën mjedisore dhe për të zhvilluar produkte dhe shërbime të qëndrueshme. Zbatimi përcakton integrimin sistematik të konsideratave mjedisore në operacionet komunale, duke mbështetur transformimin më të gjerë të tregut drejt praktikave të qëndrueshme të biznesit. Me zbatimin e plotë të rregullores së prokurimit publik të gjellbër, përfitimet mjedisore arrihen përmes vendimeve të përmirësuar të blerjes komunale, duke krijuar kërkesë tregu për produkte dhe shërbime të qëndrueshme që mbështesin objektiva më të gjera klimatike.
Referencë për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Qeverisja & Ndërgjegjësimi & Politikat
	Levë sistematike	Qeverisja dhe Ndërtimi i Kapaciteteve
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Krijimi i kuadrit rregullator, transformimi i tregut, prokurimi mjedisor, ndërtimi i kapaciteteve institucionale
Zbatimi	Organet/personi përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (kryesuese), Agjencitë qeveritare të prokurimit, Institucionet Financiare Ndërkombëtare
	Shkalla e veprimit dhe entitetet e adresuara	Proceset e prokurimit komunal, furnizuesit, departamentet komunale, standardet mjedisore
	Palët e interesuara të përfshira	Bashkia e Elbasanit, Agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, Furnizuesit dhe kontraktorët, Departamentet bashkiake, Specialistët e prokurimit, Këshilltarët mjedisorë
	Komente mbi zbatimin	Afati kohor dhe fazat e zbatimit: <ul style="list-style-type: none"> • Faza 1 (2025): Zhvillimi i rregulloreve dhe konsultimi me palët e interesuara, përcaktimi i kriterëve të prokurimit, hartimi i programit të trajnimit të stafit • Faza 2 (2026-2030): Zbatimi dhe zbatimi i rregulloreve, angazhimi i furnizuesve dhe zhvillimi i tregut, monitorimi dhe optimizimi i performancës Zhvillimi Rregullator: <ul style="list-style-type: none"> • Vendosja e kriterëve dhe standardeve mjedisore

		<ul style="list-style-type: none"> • Kornizat e llogaritjes së kostos së ciklit jetësor dhe matjes së performancës • Procedurat e kualifikimit dhe vlerësimit të furnizuesve • Kërkesat për menaxhimin dhe monitorimin e kontratave • Zhvillimi i materialeve të trajnimit dhe udhëzimit <p>Zbatimi dhe Zbatimi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Programe për trajnimin e stafit bashkiak dhe ndërtimin e kapaciteteve • Angazhimi i furnizuesve dhe aktivitetet e zhvillimit të tregut • Integrimi dhe optimizimi i procesit të prokurimit • Sisteme monitorimi dhe vlerësimi të performancës • Përmirësim i vazhdueshëm dhe përditësim të rregulloreve <p>Kërkesat për Burime:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi rregullator dhe ekspertiza ligjore • Trajnim specialistësh të prokurimit dhe ndërtim kapacitetesh • Kriteret mjedisore dhe zhvillimi i standardeve • Programe për angazhimin e furnitorëve dhe zhvillimin e tregut • Sisteme monitorimi dhe vlerësimi të performancës <p>Pikat Kryesore:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi dhe miratimi i rregulloreve (2025) • Trajnimi i stafit dhe përgatitja për zbatim (2026) • Zbatimi i plotë i rregulloreve dhe angazhimi i furnizuesve (2027) • Vlerësimi dhe optimizimi i performancës (2028-2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energji e rinovueshme e gjeneruar (nëse ka)	N/A
	Energji, vëllim ose lloj karburanti i hequr/zëvendësuar	Përmirësime të ndryshme mjedisore përmes vendimeve të prokurimit
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve të gazrave serrë (total) për sektorin e burimit të emetimeve	N/A
	Kostot totale dhe kostot sipas njësisë së CO2e	0 € CAPEX, 20,000 € OPEX/vit, mbi 2 vjet jetëgjatësi shërbimi

B-2.2: Përmbledhje të Veprimeve Individuale

Veprimi 34: Fushata e Ndërgjegjësimit për Energjinë

Skema e veprimit	Emri i veprimit	Fushata e Ndërgjegjësimit për Energjinë
	Lloji i veprimit	Ndërhyrjet edukative / Ndërgjegjësimi publik
	Përshkrimi i veprimit	Veprimi ka të bëjë me zbatimin e fushatave gjithëpërfshirëse të edukimit publik të kombinuara me module të kurrikulës shkollore për të ndërtuar ndërgjegjësimin e komunitetit për efikasitetin e energjisë, energjinë e rinovueshme dhe praktikën e qëndrueshme, duke promovuar njëkohësisht ndryshime në sjellje që mbështesin objektivat e neutralitetit të klimës dhe ruajtjen e energjisë në të gjithë komunën. Fushata përfshin zhvillimin e materialeve të komunikimit të synuara për segmente të ndryshme të audiencës, zbatimin e programeve të shtrirjes së aktiviteteve në komunitet, integrimin e edukimit për energjinë në kurrikulat shkollore dhe krijimin e aktiviteteve të vazhdueshme të rritjes së ndërgjegjësimit që krijojnë angazhim të qëndrueshëm me efikasitetin e energjisë dhe

		<p>veprimin klimatik. Komponentët edukativë trajtojnë praktikat e ruajtjes së energjisë, përfitimet e energjisë së rinovueshme, mundësitë e efikasitetit të ndërtesave, alternativat e transportit dhe reduktimin e mbeturinave, duke ofruar udhëzime praktike për familjet dhe bizneset për të zbatuar masa të kursimit të energjisë. Integrimi i kurrikulës shkollore siguron rritjen e ndërgjegjësimit afatgjatë midis të rinjve, duke krijuar njëkohësisht angazhim familjar dhe ndryshim të sjelljes në të gjithë komunitetin që mbështet iniciativa më të gjera të veprimit klimatik. Zbatimi koordinohet me programe të tjera të ndërgjegjësimit dhe edukimit për të krijuar një angazhim gjithëpërfshirës të komunitetit që përforcon masa të shumta të veprimit klimatik, duke ndërtuar njëkohësisht mbështetje publike për iniciativat komunale të klimës. Fushata krijon themelet për angazhim të qëndrueshëm të komunitetit në veprimin klimatik, duke mbështetur njëkohësisht zbatimin e masave teknike përmes përmirësimit të mirëkuptimit dhe pjesëmarrjes së publikut. Me zbatimin e plotë të fushatës së ndërgjegjësimit për energjinë, emetimet e 105 tonëve CO₂/vit mund të shmangen nëpërmjet ndryshimeve në sjellje dhe praktikave të ruajtjes së energjisë, ndërkohë që ndërtohet mbështetja dhe angazhimi i komunitetit për nisma më të gjera për veprim klimatik.</p>
Referencë për rrugën e ndikimit	Fusha e veprimit	Qeverisja & Ndërgjegjësimi & Politikat
	Levë sistematike	Qeverisja dhe Ndërtimi i Kapaciteteve
	Rezultati (sipas modulit B-1.1)	Ndërtimi i ndërgjegjësimit të komunitetit, promovimi i ndryshimit të sjelljes, përmirësimi arsimor, angazhimi publik
Zbatimi	Organet/personi përgjegjës për zbatimin	Bashkia e Elbasanit (kryesuese), Ministria e Arsimit dhe Sportit, Agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare
	Shkalla e veprimit dhe entitetet e adresuara	Anëtarët e komunitetit, familjet, bizneset, shkollat, studentët, operacionet komunale
	Palët e interesuara të përfshira	Bashkia e Elbasanit, Agjencitë qeveritare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, Shkollat dhe institucionet arsimore, Organizatat komunitare, Partnerët mediatikë, Specialistët e efikasitetit të energjisë, Edukatorët mjedisorë
	Komente mbi zbatimin	<p>Afati kohor dhe fazat e zbatimit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Faza 1 (2025): Hartimi i fushatës dhe zhvillimi i materialeve, planifikimi i integritit të kurrikulës shkollore, krijimi i programit të shtrirjes së aktiviteteve në komunitet • Faza 2 (2026-2030): Zbatimi i fushatës në shkallë të gjerë, funksionimi i programit të edukimit të vazhdueshëm, vlerësimi dhe optimizimi i angazhimit të komunitetit <p>Zhvillimi dhe Zbatimi i Fushatës:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi i materialeve të komunikimit të synuara për audienca të ndryshme • Hartimi dhe zbatimi i programit të shtrirjes së aktiviteteve në komunitet • Integrimi i moduleve të kurrikulës shkollore dhe trajnimi i mësuesve • Ofrimi i udhëzimeve për efikasitetin e energjisë për familjet dhe bizneset • Partneriteti mediatik dhe shfrytëzimi i kanaleve të komunikimit <p>Integrimi Arsimor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zhvillimi dhe integrimi i moduleve të kurrikulës shkollore • Trajnimi i mësuesve dhe ofrimi i burimeve arsimore • Angazhimi i studentëve dhe aktivitetet e kontaktit me

		familjen • Organizimi i punëtorive dhe sesioneve informuese të komunitetit • Shpërndarja e materialeve edukative dhe përmirësimi i aksesueshmërisë Kërkesat për Burime: • Ekspertizë në zhvillimin e materialeve të komunikimit dhe edukimit • Koordinimi i programit të shtrirjes dhe angazhimit të komunitetit • Integrimi i kurrikulës shkollore dhe aftësitë e trajnimit të mësuesve • Partneritet mediatik dhe menaxhim i kanaleve të komunikimit • Sisteme vlerësimi dhe optimizimi të programeve Pikat Kryesore: • Zhvillimi i materialeve të fushatës dhe integrimi i kurrikulës (2025) • Fillimi i programit të shtrirjes së aktiviteteve në komunitet dhe zbatimi i tij në shkollë (2026) • Operacion fushate në shkallë të gjerë dhe angazhim i komunitetit (2027-2028) • Vlerësimi i ndikimit dhe optimizimi i programit (2029-2030)
Ndikimi dhe kostoja	Energji e rinovueshme e gjeneruar (nëse ka)	N/A
	Energji, vëllim ose lloj karburanti i hequr/zëvendësuar	Ruajtja e energjisë përmes ndryshimeve në sjellje
	Vlerësimi i reduktimit të emetimeve të gazrave serrë (total) për sektorin e burimit të emetimeve	105 ton CO ₂ /vit
	Kostot totale dhe kostot sipas njësisë së CO ₂ e	350,000 € CAPEX, 20,000 € OPEX/vit, 857.14 €/tCO ₂ e gjatë jetëgjatësisë së shërbimit 5-vjeçare

B-2.3: Strategji përmbledhëse për emetimet e mbetura

Me qëllim përmirësimin e cilësisë së jetës dhe largimin e emetimeve të mbetura, Bashkia e Elbasanit do të krijojë hapësira të gjelbra gjithëpërfshirëse dhe do të vazhdojë me pyllëzimin dhe ripyllëzimin e zonave në të gjithë bashkinë. Gjithashtu, vlerësohen mënyrat për të rritur sekuestrimin e karbonit në tokë përmes sistemeve agro-diellore dhe praktikave inteligjente të ujitjes. Në të njëjtën kohë, impiantet e bio-kompostimit dhe përpunimi i mbetjeve organike do të kontribuojnë në ruajtjen e karbonit, duke mbështetur parimet e ekonomisë rrethore. Për më tepër, integrimi i mureve të gjelbra midis zonave industriale dhe banesore përfaqëson një qasje inovative për adresimin e emetimeve të mbetura, duke përmirësuar njëkohësisht cilësinë e ajrit urban.

Bashkia e Elbasanit e njeh që mbjellja e pemëve dhe restaurimi i pyjeve përfaqësojnë zgjidhjet më efektive nga ana e kostos, të bazuara në natyrë, për kapjen e karbonit. Si pjesë e një strategjie shumëplanëshe zbutëse, programi i Zgjidhjeve të Bazuara në Natyrë për qëndrueshmërinë ndaj klimës dhe menaxhimit e qëndrueshëm të pyjeve luan një rol vendimtar në luftën kundër ndryshimeve klimatike dhe sfidave mjedisore, duke përfshirë ishujt e nxehtësisë urbane, erozionin e tokës dhe degradimin e ekosistemit. Kjo iniciativë gjithëpërfshirëse synon të krijojë 680 hektarë mbulesë të re pyjore në pesë zona prioritare, duke shfrytëzuar dhe monitoruar mekanizmat e vetë natyrës për kapjen e karbonit dhe duke u mundësuar qytetarëve të ndër marrin veprime urgjente kundër krizës klimatike.

Brenda kufijve administrativë të Bashkisë së Elbasanit, programi i pyllëzimit do të synojë zona specifike të

identifikuara përmes një analize gjithëpërfshirëse territoriale. Zona e Krastës së Madhe do të akomodojë 180 hektarë plantacione të reja pyjore, ndërsa Godoleshi do të presë 200 hektarë përpjekje strategjike për ripyllëzim. Zona e Karakullakut do të kontribuojë 80 hektarë në program, me ish-zonën e Metalurgjisë që ofron 100 hektarë për restaurimin mjedisor dhe sekuestrimin e karbonit. Përveç kësaj, korridori i lumit Shkumbin do të mbështesë 120 hektarë restaurim të pyjeve bregore me rëndësi dhe mesazh të qartë për shoqërinë lokale në lidhje me kujdesin mjedisor dhe veprimin ndaj klimës. Sipas analizës komunale, iniciativat e restaurimit të pyjeve në Elbasan do të përdorin specie vendase me potencial të lartë për thithjen e karbonit, të përzgjedhura posaçërisht për kushtet lokale mjedisore. Bazuar në pyllëzimin e planifikuar prej 680 hektarësh në pesë zonat prioritare dhe normat e përcaktuara të sekuestrimit të karbonit për rajonin, pemët e mbjella në Elbasan përmes programit Zgjidhje të Bazuara në Natyrë do të kontribuojnë në kapjen e afërsisht 500 ton CO₂ në vit, sapo pyjet të arrijnë pjekurinë. Kjo përfaqëson një vlerësim konservator që merr parasysh periudhat e vendosjes, përzgjedhjen e specieve dhe kushtet lokale të rritjes specifike për territorin e Elbasanit. Deri në afatin kohor të zbatimit që shtrihet deri në vitin 2030, programi Zgjidhje të Bazuara në Natyrë do të krijojë infrastrukturë pyjore duke përfshirë 200 kilometra rrugë pyjore dhe 100 kilometra shtigje turistike malore në zonat e Gjinarit dhe Funarit. Vlerësohet se kjo qasje gjithëpërfshirëse e menaxhimit të pyjeve, e kombinuar me aktivitetet e stabilizimit malor që mbulojnë 100 hektarë përmes strukturave mekanike dhe teknikave të bioinxhinierisë, do të kontribuojë ndjeshëm në adresimin e emetimeve të mbetura, duke ofruar njëkohësisht përfitime duke përfshirë zhvillimin e eko-turizmit, mundësitë ekonomike rurale dhe mbrojtjen e përmirësuar të biodiversitetit.

Një përpjekje është iniciuar nëpërmjet iniciativës së Atlasit GIS të Tokës së Degraduar për të zhvilluar një sistem gjithëpërfshirës hartëzimi që do të përcaktojë sasinë dhe kategorizojë zonat e degraduara sipas shkallës dhe shkakut të degradimit në të gjithë territorin e Bashkisë së Elbasanit. Kjo qasje sistematike hartëzimi në shkallë 1:25,000 do të krijojë harta tematike me shtresa gjithëpërfshirëse të dhënash që mbështesin planifikimin e restaurimit të bazuar në prova dhe përcaktimin e përparësive të ndërhyrjeve. Atlasi do të shërbejë si të dhëna themelore për zbatimin e programeve të pyllëzimit dhe zgjidhjeve të bazuara në natyrë duke identifikuar zonat prioritare, shkaqet e degradimit dhe strategjitë e duhura të ndërhyrjes.

Si pjesë e zbatimit të Planit të Veprimit për Klimën, do të zhvillohet një sistem i detajuar monitorimi i cili do të gjurmtojë ndryshimet në mbulesën pyjore, progresin e restaurimit dhe performancën e sekuestrimit të karbonit në baza vjetore. Në të njëjtën kohë, sasia e CO₂ të sekuestruar do të monitorohet përmes programit të krijuar prej 680 hektarësh dhe iniciativave shtesë, duke përfshirë Sistemet Agro-diellore që mbulojnë zonat bujqësore dhe përmirësimet e hapësirave të gjelbra urbane. Në kombinim me monitorimin e emetimeve të CO₂ nga portofoli gjithëpërfshirës i veprimit për klimën, vlerësimi i emetimeve të mbetura do të llogaritet më saktë. Kjo qasje monitorimi do të lejojë përcaktimin e saktë të kërkesave për aktivitete shtesë restaurimi përtej programit fillestar pyjor.

Paralelisht, Bashkia e Elbasanit do të organizojë një proces të vazhdueshëm planifikimi që do të identifikojë dhe priorizojë në mënyrë dinamike zonat e degraduara, ish-vendet industriale dhe vendet strategjike për restaurimin mjedisor, duke kërkuar në të njëjtën kohë burimet e nevojshme financiare përmes bashkëpunimit ndërkombëtar, duke përfshirë donatorët e GIZ dhe IPA-s së BE-së. Strategjia njihet që 20% e financimit vjen nga burimet bashkiake, ndërsa 70% vjen nga donatorët ndërkombëtarë dhe 10% nga agjencitë qeveritare, duke kërkuar koordinim të qëndrueshëm për të arritur objektivat e restaurimit.

Në të njëjtën kohë, procesi i bashkë-krijimit të Planit të Veprimit për Klimën do të angazhojë qytetarët përmes Programit Shkollor Zero Mbeturina dhe Fushatës së Ndërgjegjësimit për Energjinë, duke mundësuar pjesëmarrjen e komunitetit në aktivitetet e restaurimit mjedisor dhe sekuestrimit të karbonit. Nxënësit dhe edukatorët do të marrin pjesë në bujqësinë praktike urbane dhe restaurimin mjedisor përmes iniciativave të kopshteve shkollore të Qendrës Agro Urbane, ndërsa fushatat gjithëpërfshirëse të ndërgjegjësimit publik promovojnë ndryshime në sjellje që mbështesin sekuestrimin natyror të karbonit. Ky komponent i angazhimit të qytetarëve njihet se veprimi efektiv klimatik kërkon pjesëmarrjen e komunitetit dhe edukimin mjedisor për të

ndërtuar kapacitete të qëndrueshmërisë afatgjatë.

Strategjia gjithëpërfshirëse trajton emetimet e mbetura që do të mbeten pas zbatimit të veprimeve klimatike me 34 veprime, duke arritur reduktime të emetimeve në të gjitha sistemet e energjisë (9,625 ton CO₂ / vit), lëvizshmërinë dhe transportin (12,050 ton CO₂ / vit), mjedisin e ndërtuar (85,445 ton CO₂ / vit), bujqësinë dhe pylltarinë (1,187.5 ton CO₂ / vit), menaxhimin e mbetjeve (2,920 ton CO₂ / vit) dhe iniciativat e qeverisjes (185 ton CO₂ / vit). Këto emetime të mbetura rrjedhin kryesisht nga proceset industriale në zonën metalurgjike që nuk mund të eliminohen plotësisht pavarësisht reduktimit prej 76,180 ton CO₂ / vit nga transformimi i çelikut të gjelbër, aplikimet e transportit ku elektrifikimi i plotë përballet me kufizime infrastrukturore dhe aktivitetet bujqësore me burime të natyrshme emetimesh.

Kapaciteti natyror i sekuestrimit i ankoruar nga 500 ton CO₂ / vit nga programi i restaurimit të pyjeve "Zgjidhje të Bazuara në Natyrë", i kombinuar me rritjen e karbonit në tokë nga Sistemet Agro-diellore (reduktim prej 360 ton CO₂ / vit) dhe përmirësimet në infrastrukturën e gjelbër urbane, ofron kapacitet të mjaftueshëm për të adresuar emetimet e mbetura të mbetura, duke ruajtur njëkohësisht përfitimet mjedisore. "Muri i Gjelbër" midis Zonave të Industrisë dhe Rezidenciale kontribuon me 70 ton CO₂ / vit, duke përmirësuar cilësinë e ajrit dhe shëndetin e komunitetit, duke demonstruar se si strategjitë e emetimeve të mbetura mund të adresojnë njëkohësisht objektivat klimatike dhe sociale.

Strategjia siguron që rruga e Elbasanit drejt neutralitetit klimatik deri në vitin 2030 të kombinojë reduktime gjithëpërfshirëse të emetimeve që arrijnë në total mbi 111,412.5 ton CO₂ / vit me sekuestrim të qëndrueshëm të karbonit përmes zgjidhjeve të bazuara në natyrë, duke krijuar një model për zhvillim të qëndrueshëm urban që balancon transformimin industrial, restaurimin mjedisor dhe angazhimin e komunitetit. Përmes kësaj qasjeje të integruar, bashkia demonstroi se neutraliteti klimatik është i arritshëm përmes planifikimit sistematik, bashkëpunimit ndërkombëtar dhe investimeve strategjike në restaurimin e pyjeve dhe përmirësimin e ekosistemit që ofrojnë përfitime të qëndrueshme klimatike dhe sociale.

4.2. Moduli B-3 Treguesit për Monitorimin, Vlerësimin dhe Mësimin

Moduli B-3 “Treguesit për Monitorim, Vlerësim dhe Mësim” duhet të përmbajë një përzgjedhje treguesish të marrë nga Setet Gjithëpërfshirëse të Treguesve të zhvilluara nga NZC. Duhet të ofrohen sa vijon: Një tabelë përmbledhëse që rendit treguesit e përzgjedhur sipas rezultatit dhe ndikimit, duke përfshirë objektivat dhe pikat e vlerësimit (B-3.1); dhe një tabelë meta të dhënash për secilin tregues të përzgjedhur, siç specifikohet në Setet Gjithëpërfshirëse të Treguesve (B-3.2).

B-3.1: Rrugët e Ndikimit						
Rezultatet/ndikimet e adresuara	Veprim/projekt	Nr. i treguesit (i identifikuar unik)	Emri i treguesit	Vlerat e synuara		
2027	2030					
Emetime të reduktuara të CO ₂	Burim gjeotermik për prodhimin e energjisë	ES1	të CO ₂ nga energjia gjeotermale (ton/vit)	0	2,000	7,000
	Termocentralet dhe bateritë diellore	ES2	të CO ₂ nga sistemet diellore (ton/vit)	300	1,200	2,625
	Përmirësoni Rrjetin e Energjisë Elektrike	ES3	të CO ₂ nga efikasiteti i rrjetit (ton/vit)	200	800	1,500
	Rinovimi i Flotës së Autobusëve Publikë me Automjete me Gaz të Ulët Serrë	MT1	të CO ₂ nga rinovimi i flotës së autobusëve (ton/vit)	500	975	9,750
	Dekarbonizimi i Zonës Metalurgjike	BE1	të CO ₂ nga zona metalurgjike (ton/vit)	0	30,000	76,180
	Rinovimi i Subvencionuar i Ndërtesave të Banimit	BE2	të CO ₂ nga rinovimi i banesave (ton/vit)	300	1,500	3,000
	Rinovimi i Ndërtesave Publike	BE3	të CO ₂ nga ndërtesat publike (ton/vit)			900
	Sistemi Inteligent i Ndrëçimit të Rrugëve	BE4	të CO ₂ nga ndriçimi inteligjent (ton/vit)		400	600
	Strehim Social i Gjellbër (ndërtim i ri)	BE5	të CO ₂ nga strehimi i gjellbër (ton/vit)		900	1,800
	Ndarja e Mbeturinave Familjare	WM1	të CO ₂ nga ndarja e mbetjeve (ton/vit)		400	600
	Qendra e Bio-kompostimit dhe Mbetjeve Organike	WM2	të CO ₂ nga kompostimi (ton/vit)		300	420
	Modernizimi i Inceneratorit	WM3	të CO ₂ nga efikasiteti i inceneratorit (ton/vit)		450	900
	Programi i	GA1	të CO ₂ nga		50	80

	<i>Shkollave me Zero Mbeturina</i>		<i>programet shkollore (ton/vit)</i>			
Rritja e sekuestrimit të karbonit	<i>NBS (Zgjidhje të Bazuara në Natyrë)</i>	<i>AF1</i>	<i>i CO₂ nga restaurimi i pyjeve (ton/vit)</i>		200	500
Zhvillimi i infrastrukturës	<i>Rrjeti i Lëvizshmërisë Elektrike dhe Stacionet e Karikimit</i>	<i>MT3</i>	<i>Stacione karikimi për automjete elektrike të instaluar (numri)</i>		35	80
Zhvillimi i infrastrukturës	<i>NBS (Zgjidhje të Bazuara në Natyrë)</i>	<i>AF2</i>	<i>Sipërfaqja pyjore e restauruar (hektarë)</i>		350	680
Ndërtimi i kapaciteteve	<i>Menaxherë të Çertifikuar të Energjisë dhe Sistem Auditimi</i>	<i>BE6</i>	<i>Menaxherët e energjisë të certifikuar (numri)</i>		80	150
Investimet u mobilizuan	<i>Të gjitha veprimet e kombinuara</i>	<i>ALL1</i>	<i>Investimi total në klimë (milion euro)</i>		220	432.3
Ndikimi total i klimës	<i>Të gjitha veprimet e kombinuara</i>	<i>ALL2</i>	<i>Ulja dhe sekuestrimi total i emetimeve të CO₂ (ton/vit)</i>		38,255	111,412.5
Përmirësimi i cilësisë së ajrit	<i>Sistemi i Monitorimit të Cilësisë së Ajrit</i>	<i>CB1</i>	<i>Stacionet e monitorimit të cilësisë së ajrit në funksion (numri)</i>	2	5	8
Krijimi i vendeve të punës	<i>Dekarbonizimi i Zonës Metalurgjike</i>	<i>CB2</i>	<i>Punë të drejtpërdrejta të krijuara nga transformimi metalurgjik (numri)</i>		100	250
	<i>Të gjitha veprimet klimatike të kombinuara</i>	<i>CB3</i>	<i>Totali i vendeve të punës të gjelbra të krijuara (numri)</i>	200	600	
Siguria e energjisë	<i>Termocentralet dhe bateritë diellore</i>	<i>CB4</i>	<i>Ulja e kostos së energjisë komunale (përqindja)</i>	15%	30%	48%
Përfshirja sociale	<i>Rinovimi i Subvencionuar i Ndërtesave të Banimit</i>	<i>CB5</i>	<i>Familjet me të ardhura të ulëta që përfitojnë nga efikasiteti i energjisë (numri)</i>	300	1500	2500
Edukimi dhe ndërgjegjësimi	<i>Programi i Shkollave me Zero Mbeturina</i>	<i>CB6</i>	<i>Shkollat që zbatojnë programe zero mbetje (numri)</i>	5	20	Të gjitha shkollat
	<i>Fushata e Ndërgjegjësimit për Energjinë</i>	<i>CB7</i>	<i>Qytetarët e prekur nga fushatat e ndërgjegjësimit (numri)</i>	10,000	30,000	50,000

Shënim: Vlerat e synuara rrjedhin nga afatet kohore specifike të zbatimit të projektit të Elbasanit dhe vlerësimet e kapaciteteve teknike të detajuara në përshkrimet e veprimeve individuale. Qasja e zbatimit me tre faza (Ndërtimi i Themeleve 2024-2025, Shkallëzimi 2025-2027, Transformimi 2027-

2030) ofron kornizën për arritjen progresive të objektivave. Këta tregues do t'i nënshtrohen menaxhimit përshtatës përmes:

- Rishikime tremujore të progresit nga Sektori i Qyteteve të Misionit me rregullime në kohë reale bazuar në përvojën e zbatimit
- Vlerësime gjithëpërfshirëse vjetore nga Grupi i Tranzicionit të Neutralitetit Klimatik që përfshijnë reagimet e palëve të interesuara përmes Modelit me katër grupe
- Përmirësime të strategjisë dy herë në vit duke përdorur të dhënat e monitorimit dhe mundësitë e reja
- Rishikimi i treguesve kryesorë dhe kalibrimi i objektivave gjatë përsëritjes së CCC-së 2027 bazuar në mësimet e nxjerra dhe zhvillimet teknologjike
- Integrim i vazhdueshëm i të nxënimit me partneritete të Universitetit të Elbasanit për verifikim shkencor dhe përmirësime të bazuara në prova

Treguesit e bashkë-përfitimeve (CB1-CB7) gjurmojnë ndikime pozitive shtesë përtej reduktimeve të drejtpërdrejta të emetimeve, duke mundësuar një vlerësim gjithëpërfshirës të efektivitetit të veprimeve klimatike në të gjitha dimensionet sociale, ekonomike dhe mjedisore. Të gjitha objektivat pasqyrojnë angazhimet e marra nga subjektet përgjegjëse dhe partneritetet e palëve të interesuara, siç përcaktohen në kuadrin e qeverisjes.

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi ES1	
Emri i Treguesit	të CO ₂ nga energjia gjeotermale
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	Ulja vjetore e emetimeve të dioksidit të karbonit arrihet nëpërmjet prodhimit të energjisë gjeotermale duke zëvendësuar energjinë elektrike të bazuar në lëndë djegëse fosile nga rrjeti kombëtar në zonën e Treganit në jugperëndim të Elbasanit.
Llogaritja	(Prodhimi i energjisë gjeotermale në MWh/vit) × (Faktori i emetimeve të rrjetit kombëtar në tCO ₂ / MWh)
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Po
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Sektori i furnizimit me energji
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Pavarësia energjetike, rritja e produktivitetit bujqësor përmes ngrohjes me serra, zhvillimi ekonomik lokal, mbështetja e sektorit të turizmit
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Burim Gjeotermik për Prodhimin e Energjisë - Rruga e tranzicionit të energjisë së rinovueshme që zvogëlon varësinë nga Operatori i Transmetimit të Energjisë
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të	Po

Kryetarëve të Bashkive?	
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Të dhënat e energjisë së bashkisë, operatori i impiantit gjeotermal, Operatori i Transmetimit të Energjisë, operatorët privatë të sektorit të Wellness/mikpritjes në zonën e Treganit
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Vendore me faktorë emetimesh kombëtare
Disponueshmëria e pritur	Çdo tremujor nga viti 2029 e tutje (pas përfundimit të fazës së investimit)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Tremujor
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Studimi i parafizibilitetit (2025-2026), Studimi i fizibilitetit dhe hartimi i projektit (2027-2028), Raportet operative të impiantit gjeotermal
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Monitorimi i Komunitetit të Energjisë, Strategjia Kombëtare e Energjisë e Shqipërisë, raportimi i Marrëveshjes së Gjellbër të BE-së

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi ES2	
Emri i Treguesit	të CO ₂ nga sistemet diellore
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	Shmangia e emetimeve vjetore të dioksidit të karbonit përmes gjenerimit të energjisë elektrike nga dielli fotovoltaike në ndërtesa publike dhe vende strategjike me sisteme të integruara të ruajtjes së baterive
Llogaritja	(Gjenerimi i energjisë elektrike nga panelet diellore fotovoltaike në MWh/vit) × (Faktori i emetimeve të rrjetit kombëtar në tCO ₂ / MWh)
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Po
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Sektori i furnizimit me energji, ndërtesat bashkiake
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Kosto të reduktuara të energjisë komunale (kursime mesatare mujore të demonstruara prej 48%), mbështetje për infrastrukturën e karikimit të automjeteve elektrike, siguri energjetike, stabilitet i rrjetit elektrik
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Termocentralet dhe bateritë diellore - Kalimi në energjinë e rinovueshme me ruajtjen e baterive dhe integrimin e karikimit të automjeteve elektrike
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Menaxhimi i objekteve komunale, operatorët e sistemit diellor, raportet e projektit
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal

Disponueshmëria e pritur	Çdo muaj nga viti 2026 e tutje (pas zbatimit në zonën pilot)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Mujore
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Hartimi i territorit dhe modelet e konsumit të energjisë, Dizajni i projektit për zonat e identifikuar, Raportet e performancës së instalimeve diellore
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Monitorimi i bashkëpunimit të GIZ-it, objektivat e BE-së për energjinë e rinovueshme, ndjekja e performancës së Fondit GAP

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi ES3	
Emri i Treguesit	të CO ₂ nga efikasiteti i rrjetit
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	vjetore e emetimeve të CO ₂ arrihet nëpërmjet zbatimit të rrjetit inteligjent duke përdorur modelin e Kompanisë së Shërbimeve të Energjisë (ESCO) dhe përmirësimet në efikasitetin e ndriçimit publik (ulje 68-82% në varësi të sistemit të kontrollit)
Llogaritja	(Konsumi bazë i energjisë elektrike - Konsumi efikas i energjisë elektrike në MWh/vit) × (Faktori i emetimeve të rrjetit në tCO ₂ / MWh)
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Po
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Furnizimi me energji, operacionet komunale
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Kosto operative të reduktuara të bashkisë, cilësi e përmirësuar e ndriçimit publik, optimizim i ruajtjes dhe shpërndarjes së energjisë së rinovueshme
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Përmirësimi i Rrjetit të Energjisë Elektrike - Rruga e efikasitetit të energjisë përmes sistemeve inteligjente të shpërndarjes dhe integritit të energjisë së rinovueshme
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Faturat e energjisë së bashkisë, raportet e operatorëve ESCO, të dhënat e performancës së Kompanisë së Shërbimeve të Energjisë, monitorimi i rrjetit të ndriçimit publik
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo muaj nga viti 2027 e tutje (pas zbatimit të programit pilot të rrjetit inteligjent)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Mujore
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Studimi i fizibilitetit për modernizimin e rrjetit, raportet e zbatimit të modelit ESCO, të dhënat e performancës së efikasitetit të ndriçimit publik

Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Monitorimi i performancës së ESCO-së, Sistemet e menaxhimit të energjisë komunale, Treguesit e qytetit inteligjent
--	--

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi MT1	
Emri i Treguesit	të CO ₂ nga rinovimi i flotës së autobusëve
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	vjetore e emetimeve të CO ₂ nga zëvendësimi i 137 autobusëve të vjetër me naftë (të prodhuar 1981-2014, standardet Euro 0-4) me automjete elektrike me emetime të ulëta në 14 linja urbane dhe itinerare periferike
Llogaritja	[(Numri i autobusëve të vjetër × Konsumi vjetor i naftës për autobus × Faktori i emetimeve të naftës) - (Numri i autobusëve të rinj × Konsumi vjetor i energjisë për autobus × Faktori i emetimeve të energjisë elektrike)]
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Po
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Sektori i transportit
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Cilësi e përmirësuar e ajrit, rehati e shtuar e pasagjerëve me ventilim dhe ajër të kondicionuar, rritje e numrit të udhëtarëve (duke përmbytur rënie nga 3.17 milionë në 2.97 milionë pasagjerë), punësim lokal
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Rinovimi i Flotës së Autobusëve Publikë me Automjete me Gaz të Ulët Serrë - Tranzicioni i lëvizshmërisë së qëndrueshme mbështet rinovimin e flotës me 10% deri në vitin 2027, 80% deri në vitin 2030
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	5 kompani private transporti që operojnë 14 linja, Fondi Shqiptar i Zhvillimit (FZH), departamenti i transportit të Bashkisë, bashkëpunimi i teknologjisë së transportit i GIZ-it
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal me standarde kombëtare
Disponueshmëria e pritur	Çdo gjysmë viti nga viti 2025 e tutje (duke filluar me itinerarin ADF Smart Bus "Fushembret - Ura e Lizës")
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Gjashtëmuor
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	SUMP, SECAP, Strategjia e Lëvizshmërisë Elektronike, raportet e projektit të Autobusëve Inteligentë të ADF-së, hartat e linjave të transportit publik dhe zbatimi i GPS-it
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë	Monitorimi i Planit të Lëvizshmërisë së Qëndrueshme

tregues	Urbane, ndjekja e projektit ADF, raportimi i emetimeve nga transporti kombëtar
---------	--

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi BE1	
Emri i Treguesit	të CO ₂ nga zona metalurgjike
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	vjetore e emetimeve të CO ₂ u arrit nëpërmjet dekarbonizimit gjithëpërfshirës të ish-zonës metalurgjike prej 412 hektarësh, duke përfshirë transformimin e çelikut të gjelbër Kurum dhe rivitalizimin e zonës.
Logaritja	(Emetimet industriale bazë nga prodhimi i çelikut dhe aktivitetet në zonë - Emetimet pas modernizimit duke përfshirë zbatimin e teknologjisë MIDA në tCO ₂ / vit)
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Po
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Proceset industriale, përdorimi i energjisë në industri
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Krijimi i vendeve të punës (250 vende të reja pune direkte nga investimi i Kurum), zhvillimi ekonomik, rivitalizimi urban, certifikimi i çelikut të gjelbër në përputhje me objektivat e BE-së
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Dekarbonizimi i Zonës Metalurgjike - Transformimi industrial përmes zhvillimit të Planit Master dhe investimeve të sektorit privat në teknologjinë e gjelbër
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Krijimi i vendeve të punës (250 vende të reja pune direkte nga investimi i Kurum), zhvillimi ekonomik, rivitalizimi urban, certifikimi i çelikut të gjelbër në përputhje me objektivat e BE-së
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Po
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Dekarbonizimi i Zonës Metalurgjike - Transformimi industrial përmes zhvillimit të Planit Master dhe investimeve të sektorit privat në teknologjinë e gjelbër
Disponueshmëria e pritur	Po
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Kurum International (investim MIDA prej 100 milionë eurosh), Agjencia e Zhvillimit të Territorit, Agjencia Kombëtare për Planifikimin e Territorit, Korporata Shqiptare e Investimeve
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Plani Master për ish-zonën metalurgjike, specifikimet e Uzinës së Derdhjes dhe Rrotullimit Direkt Kurum MIDA, miratimet e Këshillit Kombëtar për Territorin dhe Ujërat
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Transformimi industrial i Marrëveshjes së Gjelbër të BE-së, Sistemet e certifikimit të çelikut të gjelbër, Raportimi kombëtar i emetimeve industriale

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi BE2	
Emri i Treguesit	të CO ₂ nga rinovimi i banesave
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	vjetore e emetimeve të CO ₂ nga rinovimet e subvencionuara të ndërtesave të banimit duke u përqendruar në izolimin termik, dritaret me efikasitet energjetik dhe sistemet moderne të ngrohjes, duke synuar 96.8% të emetimeve të ndërtesave nga stoku privat i banesave.
Llogaritja	(Numri i ndërtesave të rinovuara x Ulja mesatare e emetimeve për ndërtesë përmes izolimit termik, zëvendësimit të dritareve dhe përmirësimeve të sistemit të ngrohjes në tCO ₂ / vit)
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Po
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Sektori i ndërtesave
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Kosto të reduktuara të energjisë për familjet, përmirësim i komoditetit të jetesës, ulje e varfërisë energjetike, përbalueshmëri sociale përmes ndihmës së synuar financiare.
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Rinovimi i Subvencionuar i Ndërtesave të Banimit - Rruga e efikasitetit të ndërtesave që adreson emetimet më të rëndësishme të sektorit të banimit
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Të dhënat e programit të subvencioneve të bashkisë, menaxherët e certifikuar të energjisë, Programi Pilot i Qyteteve GreenElb NetZeroCities, partnerët e institucioneve financiare
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo tremujor nga viti 2025 e tutje (pas lançimit të programit dhe zbatimit pilot)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Tremujor
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Raportet e projektit GreenElb, Vlerësimet e menaxherëve të energjisë të certifikuar, Performanca e programit të subvencioneve financiare, Certifikatat e përfundimit të rinovimit të ndërtesave
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Monitorimi i Programit Pilot të Qyteteve NetZeroCities, Sistemet e certifikimit të efikasitetit të energjisë, Platformat e ndjekjes së rinovimit të ndërtesave

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit

Treguesi BE3	
Emri i Treguesit	të CO ₂ nga ndërtesat publike
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	vjetore e emetimeve të CO ₂ nga rinovimi gjithëpërfshirës i objekteve arsimore dhe ndërtesave komunale duke u përqendruar në përmirësimet e sigurisë, përmirësimet e aksesueshmërisë dhe sistemet e efikasitetit të energjisë.
Llogaritja	(Konsumi bazë i energjisë së ndërtesës - Konsumi i energjisë pas rinovimit në MWh/vit) × (Faktorët e emetimit të energjisë në tCO ₂ / MWh)
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Po
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Sektori i ndërtesave
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Përmirësim i pajtueshmërisë së sigurisë, përmirësime të aksesueshmërisë, mjedis arsimor i përmirësuar, instalim shkallësh emergjente, akses në ashensor
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Rinovimi i Ndërtesave Publike - Efikasiteti institucional duke u përqendruar në objektet arsimore që i shërbejnë nevojave të komunitetit
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Menaxhimi i objekteve të bashkisë, Fondi Shqiptar i Zhvillimit, kontraktorët e ndërtimit
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal me bashkëfinancim kombëtar
Disponueshmëria e pritur	Çdo gjashtë muaj nga viti 2025 e tutje (duke filluar me rinovimet e objekteve arsimore të Fazës 1)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Gjashtëmuajor
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Dokumentacioni i projektit ADF, raportet e përfundimit të rinovimit të objekteve arsimore, vlerësimet e performancës së efikasitetit të energjisë, certifikimet e pajtueshmërisë me sigurinë
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Ndjekja e performancës së energjisë së ndërtesave publike, Monitorimi i infrastrukturës arsimore, Sistemet e menaxhimit të asetëve komunale

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit

Treguesi BE4	
Emri i Treguesit	të CO ₂ nga ndriçimi inteligjent
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	vjetore e emetimeve të CO ₂ nga sistemet inteligjente të ndriçimit rrugor me bazë LED që zëvendësojnë teknologjinë e llambave të shkarkimit në 69 lokacione të identifikuara, duke arritur kursime energjie prej 68-82% në varësi të zbatimit të sistemit të kontrollit.

Llogaritja	(Konsumi bazë i energjisë elektrike për ndriçim – Konsumi i ndriçimit LED inteligjent në MWh/vit) × (Faktori i emetimit të energjisë elektrike në tCO ₂ / MWh)
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Po
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Operacionet komunale
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Ulje e ndotjes nga drita, përmirësim i sigurisë publike përmes dukshmërisë së përmirësuar, kosto më të ulëta mirëmbajtjeje, përfitime ekonomike nga ulje e kostove të energjisë elektrike
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Sistemi Inteligent i Ndriçimit Rrugor – Efikasitet komunal përmes infrastrukturës së qytetit inteligjent dhe zbatimit të Kompanisë së Shërbimeve të Energjisë (ESCO)
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Departamenti i punëve publike të bashkisë, bashkëpunimi i GIZ-it, Banka Evropiane e Investimeve (BEI), Fondi GAP, kompanitë ESCO
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo muaj nga viti 2025 e tutje (pas përfundimit të zbatimit pilot)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Mujore
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Studimi i parafizibilitetit i Fondit GIZ-EIB-GAP (Prill 2025), Studimi i plotë i fizibilitetit, Raportet e performancës së ESCO-s, Të dhënat e monitorimit të sistemit të ndriçimit inteligjent
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Treguesit e performancës së qytetit inteligjent, sistemet e monitorimit ESCO, platformat komunale të menaxhimit të energjisë

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi BE5	
Emri i Treguesit	të CO ₂ nga strehimi i gjelbër
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	vjetore e emetimeve të CO ₂ nga ndërtimi i banesave të reja sociale të gjelbra me sisteme fotovoltaike të integruara, izolim termik të përparuar, strategji dizajni pasiv dhe materiale të qëndrueshme
Llogaritja	(Konsumi i energjisë për banesat konvencionale - Konsumi i energjisë për banesat e gjelbra + gjenerimi i energjisë fotovoltaike në MWh/vit) × (Faktorët e emetimeve në tCO ₂ / MWh)
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta	Po

(zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Sektori i ndërtesave
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Përfshirje sociale, ulje e kostove të jetesës afatgjata për familjet me të ardhura të ulëta, demonstrim i materialeve të qëndrueshme, zhvillim urban rezistent ndaj klimës
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Strehim Social i Gjellbër (ndërtim i ri) - Integrimi i qëndrueshmërisë sociale që mbështet objektivat e tranzicionit të gjellbër të Shqipërisë
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Departamenti i strehimit të bashkisë, shërbimet sociale, kontraktorët e ndërtesave të gjelbra, instaluesit e energjisë së rinovueshme, specialistët e ndërtesave të qëndrueshme
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo vit nga viti 2026 e tutje (pas përfundimit të projektimit të ndërtesave të gjelbra dhe fillimit të ndërtimit)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Çdo vit
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Specifikimet e projektimit të ndërtesave të gjelbra, planet e integritit të sistemit fotovoltaik, raportet e përfundimit të ndërtimit dhe performancës, të dhënat e banimit të banorëve dhe konsumit të energjisë
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Sisteme certifikimi të ndërtesave të gjelbra, Ndjekja e performancës së strehimit social, Monitorimi i integritit të energjisë së rinovueshme

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi WM1	
Emri i Treguesit	të CO ₂ nga ndarja e mbetjeve
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	vjetore e emetimeve të CO ₂ nga sistemi gjithëpërfshirës i ndarjes së mbeturinave shtëpiake me kontejnerë të standardizuar për fraksionet e letrës, plastikës, metalit dhe qelqit, duke ulur emetimet e metanit në deponi.
Llogaritja	(Mbetjet e devijuara nga deponia në ton/vit) × (Faktor i emetimit të metanit për ton mbetje) × (Faktor i konvertimit ekuivalent i metanit në CO ₂)
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Po
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Sektori i mbeturinave
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po

Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Zhvillimi i ekonomisë rrethore, angazhimi i komunitetit përmes fushatave edukative, mbështetja e industrisë së riciklimit, ngritja e një qendre riciklimi në lagje
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Ndarja e Mbeturinave Familjare - Tranzicioni në ekonominë rrethore me sisteme monitorimi inteligjente dhe pjesëmarrje të komunitetit
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Departamenti i menaxhimit të mbetjeve të bashkisë, donatorët e GIZ dhe IPA të BE-së (financim 70%), operatorët e mbledhjes së mbetjeve, sistemet inteligjente të monitorimit
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Vendore me mbështetjen e donatorëve
Disponueshmëria e pritur	Çdo muaj nga viti 2025 e tutje (pas vendosjes së sistemit dhe angazhimit të komunitetit)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Mujore
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Raportet e vendosjes së kontejnerëve të ndarjes së mbeturinave, të dhënat e sistemit të monitorimit inteligjent, rezultatet e fushatës së edukimit të komunitetit, statistikave të performancës së riciklimit
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Treguesit e ekonomisë rrethore, gjurmimi i performancës së menaxhimit të mbeturinave, monitorimi i projekteve GIZ dhe IPA të BE-së

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi WM2	
Emri i Treguesit	të CO ₂ nga kompostimi
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	vjetore e emetimeve të CO ₂ nga përpunimi i 5,000-8,000 tonëve të mbetjeve organike të ndara në burim çdo vit përmes teknologjisë së kompostimit aerobik të kontrolluar kundrejt asgjësimit në deponi.
Llogaritja	(Mbetje organike të përpunuara në ton/vit) × (Faktor i emetimit të metanit të shmangur për ton përmes kompostimit kundrejt deponisë) × (Faktor i konvertimit ekuivalent i CO ₂)
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Po
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Sektori i mbeturinave
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Prodhimi i kompostit me cilësi të lartë për gjelbërimin urban dhe bujqësinë, presion i reduktuar në deponi, zbatim i ekonomisë rrethore, rikuperim i vlefshëm i burimeve
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të	Po

veprimit/veprimeve?	
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Qendra e Bio-kompostimit dhe Mbetjeve Organike - Rikuperimi i burimeve duke transformuar mbeturinat në pleh organik të vlefshëm me zona trajtimi të mbuluara dhe monitorim mjedisor
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Operator i impiantit të bio-kompostimit, departamenti i mbetjeve të bashkisë, sistemi i mbledhjes së mbetjeve organike, njësia e testimit laboratorik
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo muaj nga viti 2025 e tutje (pas ndërtimit të objektit dhe vendosjes së sistemit të grumbullimit)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Mujore
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Raportet e kapacitetit të përpunimit të objekteve, statistikave të mbledhjes së mbetjeve organike, të dhënat e cilësisë dhe prodhimit të plehut organik, monitorimi i pajtueshmërisë mjedisore
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Gjurmimi i menaxhimit të mbetjeve organike, Çertifikimi i cilësisë së plehut organik, Treguesit e performancës së ekonomisë rrethore
B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi WM3	
Emri i Treguesit	të CO ₂ nga efikasiteti i inceneratorit
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	vjetore e emetimeve të CO ₂ nga përmirësimi dhe modernizimi gjithëpërfshirës i impianteve ekzistuese të djegies së mbeturinave për të përmirësuar efikasitetin e energjisë, për të zvogëluar emetimet dhe për të përmirësuar performancën mjedisore.
Llogaritja	(Përmirësimi i rikuperimit të energjisë në MWh/vit) × (Faktori i emetimeve të rrjetit në tCO ₂ / MWh) + (Përmirësimi i drejtpërdrejtë i efikasitetit, ulja e emetimeve në tCO ₂ / vit)
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Po
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Sektorët e mbeturinave dhe energjisë
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Rikuperim i përmirësuar i energjisë nga operacionet e përpunimit të mbetjeve, ndikim i reduktuar në mjedis, kapacitet i përmirësuar i përpunimit të mbetjeve, mirëmbajtje thelbësore e sistemit të menaxhimit të mbetjeve
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Modernizimi i Inceneratorit - Efikasiteti i përpunimit të mbetjeve përmirëson rikuperimin e energjisë duke ruajtur kapacitetin për rrjedhat e mbetjeve të pariciklueshme
A është treguesi i kapur nga platformat	Po

ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Operator i impiantit të inceneratorit, departamenti i menaxhimit të mbetjeve të bashkisë, monitorimi i sistemit të rikuperimit të energjisë, raportimi i pajtueshmërisë mjedisore
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo tremujor nga viti 2026 e tutje (pas zbatimit të përmirësimit të teknologjisë)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Tremujor
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Specifikimet e përmirësimit të teknologjisë, raportet e performancës së rikuperimit të energjisë, monitorimi i pajtueshmërisë mjedisore, vlerësimet e përmirësimit të efikasitetit
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Ndjekja e performancës së kthimit të mbetjeve në energji, Monitorimi i ndikimit në mjedis, Treguesit e menaxhimit të mbetjeve komunale

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi GA1	
Emri i Treguesit	të CO ₂ nga programet shkollore
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	vjetore e emetimeve të CO ₂ nga Programi i Shkollave me Zero Mbeturina që përfshin praktikatat e qëndrueshme të menaxhimit të mbetjeve, ndarjen në burim dhe parimet e ekonomisë rrethore midis nxënësve, mësuesve dhe familjeve
Llogaritja	(Reduktimi i mbetjeve për shkollë në ton/vit) × (Numri i shkollave pjesëmarrëse) × (Faktor i emetimeve për ton mbetje të shmangura)
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Po
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Sektori i mbeturinave, sjellja institucionale
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Edukimi mjedisor, angazhimi i komunitetit, zgjerimi i ndryshimit të sjelljes familjare, zhvillimi i lidershit të studentëve, ndërtimi i ndërgjegjësimit për ekonominë rrethore
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Programi i Shkollave me Zero Mbeturina - Transformimi arsimor krijon modele të institucioneve me mbetje të ulëta me ndryshim sjelljeje afatgjatë
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	

Të dhënat e pritura burim	Shkollat pjesëmarrëse në program, departamenti i arsimit i bashkisë, donatorët (financim 65-70%), ndjekja e zbatimit të mjeteve arsimore
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo tremujor nga viti 2025 e tutje (pas zhvillimit të mjeteve arsimore dhe trajnimit të mësuesve)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Tremujor
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Zhvillimi i mjeteve edukative dhe kurrikulave, Raportet e punëtorive të trajnimit të mësuesve, Ndjekja e iniciativave të udhëhequra nga studentët, Monitorimi i vëllimit të mbeturinave dhe pjesëmarrjes
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Vlerësimi i ndikimit të programit arsimor, Monitorimi i ndryshimeve në sjellje, Ndjekja e efektivitetit të edukimit mjedisor

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi AF1	
Emri i Treguesit	i CO ₂ nga restaurimi i pyjeve
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	Sekuestrimi vjetor i dioksidit të karbonit nga programi gjithëpërfshirës i qëndrueshmërisë ndaj klimës dhe menaxhimit të qëndrueshëm të pyjeve, duke përfshirë pyllëzimin e 680 hektarëve në pesë zona prioritare duke përdorur specie vendase me potencial të lartë përthithjeje të karbonit.
Llogaritja	(Sipërfaqja pyjore e restauruar në hektarë) × (Shkalla e sekuestrimit të karbonit për hektar për speciet vendase në tCO ₂ / vit) + (Përfitimet e karbonit nga stabilizimi i zonës malore)
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Po
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Përdorimi i tokës, ndryshimi i përdorimit të tokës dhe pylltaria (LULUCF)
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Ruajtja e biodiversitetit, ofrimi i shërbimeve të ekosistemit, zhvillimi ekonomik rural, mundësitë e ekoturizmit (shtigje 100 km), stabilizimi i maleve, infrastruktura pyjore (rrugët 200 km)
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	NBS (Zgjidhje të Bazuara në Natyrë) - Rezistenca ndaj klimës dhe menaxhimi i qëndrueshëm i pyjeve në shumë komponentë të integruar
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Departamenti pyjor i bashkisë, donatorët e GIZ dhe IPA të BE-së (financim 70%), kontraktorët e menaxhimit të pyjeve, sistemet e monitorimit satelitor
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Vendore me mbështetjen e donatorëve ndërkombëtarë

Disponueshmëria e pritur	Çdo vit nga viti 2025 e tutje (pas zbatimit të Fazës 1 të pyllëzimit)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Çdo vit
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Raportet e progresit të pyllëzimit për pesë zona prioritare, Rritja e pyjeve dhe monitorimi i karbonit, Efektiviteti i stabilizimit të maleve, Ndjekja e zhvillimit të infrastrukturës pyjore
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Raportimi i UNFCCC për Lulucf, Sistemet e monitorimit të karbonit në pyje, Gjurmimi i ruajtjes së biodiversitetit

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi MT3	
Emri i Treguesit	Stacione karikimi për automjete elektrike të instaluar
Njësia e Treguesit	Numri i stacioneve
Përkufizim	Numri total i stacioneve të karikimit të automjeteve elektrike (30 karikues të Nivelit 2 + 20 karikues të shpejtë DC) të instaluar strategjikisht në vendet kryesore urbane, korridoret e autostradave dhe zonat turistike për të mbështetur objektivin prej 10% të përdorimit të automjeteve elektrike deri në vitin 2030.
Llogaritja	Numri kumulativ i stacioneve të karikimit operativ (Niveli 2 + karikues të shpejtë DC) në të gjitha fazat e instalimit
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Jo
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	N/A
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Mbështetje për infrastrukturën e elektrifikimit të transportit, mundësim për përdorimin e automjeteve private elektrike, zhvillim të infrastrukturës turistike, inkurajim për uljen e ndotjes së ajrit urban
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Rrjeti i Lëvizshmërisë Elektrike dhe Stacionet e Ngarkimit - Zhvillimi i infrastrukturës që mbështet kalimin në transport të pastër dhe programet e nxitjes qeveritare
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Departamenti i transportit bashkiak, bashkëpunimi i Agjencisë për Eficiencën e Energjisë, operatorët privatë të stacioneve të karikimit, monitorimi i stacioneve ekzistuese (4 stacione operative)
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo tremujor nga viti 2025 e tutje (duke u bazuar në 4 stacionet ekzistuese, duke përfshirë muzeun etnografik dhe vendndodhjet e Elbasan Arena)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Tremujor

Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Raportet e progresit të integritit të lëvizshmërisë elektrike, gjurmimi i vendosjes së stacioneve të karikimit, monitorimi i zbatimit të Fazës 1 dhe Fazës 2, statistikat e lidhjes dhe përdorimit të rrejtë
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Gjurmimi i infrastrukturës së lëvizshmërisë elektrike, monitorimi kombëtar i adoptimit të automjeteve elektrike, treguesit e infrastrukturës së qytetit inteligjent, treguesit e infrastrukturës së qytetit inteligjent.

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi AF2	
Emri i Treguesit	Zona pyjore e restauruar
Njësia e Treguesit	Hektarë
Përkufizim	Sipërfaqja kumulative e tokës së degraduar është restauruar me sukses nëpërmjet pyllëzimit (680 hektarë në pesë zona prioritare), aktiviteteve të ripyllëzimit dhe stabilizimit malor (100 hektarë) duke përdorur struktura mekanike dhe teknika bioinxhinierike.
Llogaritja	Totali i hektarëve të sipërfaqes pyjore të restauruar me sukses + zonë stabilizimi malor me vendosje të konfirmuar të bimësisë
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Jo
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	N/A
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Restaurimi i ekosistemit, parandalimi i erozionit të tokës, krijimi i habitateve të jetës së egër, mundësitë rekreative, zhvillimi i infrastrukturës pyjore, kontrolli i fluturave të pishave
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	NBS (Zgjidhje të Bazuara në Natyrë) - Menaxhim gjithëpërfshirës i pyjeve duke përfshirë pyllëzimin, stabilizimin e maleve dhe rehabilitimin e infrastrukturës pyjore
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Departamenti i mjedisit të bashkisë, kontraktorët e pylltarisë, sistemet e monitorimit satelitor, verifikimi i së vërtetës në tokë, monitorimi i projekteve GIZ dhe IPA të BE-së
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo gjashtë muaj nga viti 2025 e tutje (duke filluar me mbjelljet fillestare në zonat prioritare)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Gjashtëmuajor
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Ecuria e restaurimit të zonës prioritare: Krastë e

	Madhe (180ha), Godolesh (200ha), Karakullak (80ha), Metalurgji (100ha), Lumi Shkumbin (120ha), Raportet e stabilizimit malor.
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Monitorimi i restaurimit të pyjeve, Gjurimi i neutralitetit të degradimit të tokës, Treguesit e restaurimit të ekosistemit

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi BE6	
Emri i Treguesit	Menaxherët e energjisë të çertifikuar
Njësia e Treguesit	Numri i profesionistëve
Përkufizim	Numri total i menaxherëve të energjisë të çertifikuar, të trajnuar dhe funksionalë në vlerësimin e efikasitetit të energjisë së ndërtesave, menaxhimin e projekteve, mekanizmat e financimit dhe monitorimin e performancës për të mbështetur programet e efikasitetit të ndërtesave në të gjithë Elbasanin.
Llogaritja	Numri kumulativ i profesionistëve që kanë përfunduar trajnime dhe certifikime gjithëpërfshirëse dhe që praktikojnë në mënyrë aktive menaxhimin e energjisë
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Jo
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	N/A
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Ndërtimi i kapaciteteve lokale të zbatimit, zhvillimi i ekspertizës profesionale, aftësia e qëndrueshme e zbatimit për programet e ndërtimit të efikasitetit, mbështetja për transformimin e tregut
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Menaxherë të Çertifikuar të Energjisë dhe Sistem Auditimi - Ndërtimi i kapaciteteve institucionale duke krijuar ekspertizë lokale për zbatimin e projekteve të efikasitetit të energjisë dhe transformimin e sektorit të ndërtimit
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Jo
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Departamenti i trajnimit të bashkisë, institucionet e trajnimit profesional, organet e certifikimit, koordinimi i projektit GreenElb, specialistët e efikasitetit të energjisë
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Vendore me standarde kombëtare certifikimi
Disponueshmëria e pritur	Çdo gjashtë muaj nga viti 2025 e tutje (pas krijimit të programit të trajnimit dhe certifikimit të grupit të parë)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Gjashtëmuajor
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Raportet e zhvillimit të programeve të trajnimit, Vendosja e standardeve të certifikimit, Ndjekja e zhvillimit të tregut të shërbimeve profesionale, Monitorimi i zbatimit të projekteve të efikasitetit të

	ndërtimit
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Tregues të ndërtimit të kapaciteteve profesionale, Ndjekja e programit të efikasitetit të energjisë në ndërtesa, Sisteme të monitorimit të trajnimit profesional

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi ALL1	
Emri i Treguesit	Investimi total në klimë
Njësia e Treguesit	Milion euro
Përkufizim	Investime financiare kumulative të mobilizuara në të 34 veprimet klimatike, duke përfshirë CAPEX dhe financimin operativ nga burimet komunale, donatorët ndërkombëtarë, agjencitë qeveritare dhe partnerët e sektorit privat.
Llogaritja	Shuma e të gjitha investimeve CAPEX dhe OPEX në të gjitha sistemet e energjisë, lëvizshmërinë dhe transportin, mjedisin e ndërtuar, bujqësinë dhe pylltarinë, menaxhimin e mbeturinave dhe veprimet e qeverisjes
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Jo
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	N/A
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Zhvillimi ekonomik, krijimi i vendeve të punës të gjelbra (1,200 të synuara), transferimi i teknologjisë, forcimi i bashkëpunimit ndërkombëtar, stimulimi ekonomik lokal
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Të gjitha veprimet e kombinuara - Rruga e mobilizimit të investimeve që demonstroi angazhim financiar ndaj neutralitetit klimatik në të gjithë sektorët
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Departamenti i financave të bashkisë, donatorë ndërkombëtarë (GIZ, EU IPA, ADF), agjenci qeveritare, partnerë të sektorit privat (Kurum International, kompani ESCO)
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Vendore me burime financimi ndërkombëtare
Disponueshmëria e pritur	Çdo tremujor nga viti 2025 e tutje (ndjekja e zbatimit në të gjitha fazat e projektit)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Tremujor
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Ndjekja e kombinuar e shpenzimeve kapitale (CAPEX) në të 34 veprimet, monitorimi i marrëveshjeve të financimit të donatorëve, ndjekja e investimeve në sektorin privat (veçanërisht investimi Kurum prej 100 milionë eurosh), raportet e ndarjes së

	buxhetit bashkiak.
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Ndjekja e financimit të klimës, monitorimi i investimeve komunale, treguesit e bashkëpunimit ndërkombëtar për zhvillim

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi ALL2	
Emri i Treguesit	Ulja dhe sekuestrimi i emetimeve totale të CO ₂
Njësia e Treguesit	ton CO ₂ / vit
Përkufizim	Ndikimi vjetor total i dioksidit të karbonit që kombinon reduktimet e emetimeve në të gjithë sektorët (energji, lëvizshmëri, ndërtesa, mbeturina, qeverisje) dhe sekuestrimin e karbonit nga veprimet bujqësore dhe pyjore drejt objektivit të neutralitetit klimatik të vitit 2030
Llogaritja	Shuma e të gjitha reduktimeve të emetimeve sektoriale
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Po
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Të gjithë sektorët: furnizimi me energji, transporti, ndërtesat, proceset industriale, mbeturinat, përdorimi i tokës dhe pylltaria
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Arritja e neutralitetit klimatik, përmirësimi gjithëpërfshirës i cilësisë së ajrit, përfitimet e shëndetit publik, zhvillimi ekonomik, siguria energjetike, përfshirja sociale
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Të gjitha veprimet e kombinuara - Rruga e neutralitetit klimatik që përfaqëson transformimin gjithëpërfshirës të Elbasanit në të gjithë sektorët drejt neutralitetit të karbonit në vitin 2030
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Sistem i integruar i raportimit komunal për klimën që kombinon monitorimin e të gjithë sektorëve, ndjekjen e zbatimit të SECAP-it, raportet e projekteve të bashkëpunimit ndërkombëtar
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo vit nga viti 2025 e tutje (vlerësim gjithëpërfshirës vjetor i ndikimit në klimë)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Çdo vit
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Raportet vjetore të zbatimit të SECAP-it, Ndjekja gjithëpërfshirëse e reduktimit të emetimeve në të gjitha veprimet, Vlerësimet e progresit të neutralitetit klimatik, Përmbledhjet e ndikimit të bashkëpunimit ndërkombëtar
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Monitorimi i Paktit Global të Kryetarëve të Bashkive, ndjekja e objektivave klimatike të BE-së, vlerësimi i

	kontributit të planit kombëtar klimatik, raportimi i programit NetZeroCities
--	--

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi CB1	
Emri i Treguesit	Stacionet e monitorimit të cilësisë së ajrit janë funksionale
Njësia e Treguesit	Numri i stacioneve
Përkufizim	Numri total i stacioneve operative të monitorimit të cilësisë së ajrit të instaluar në të gjithë Elbasanin për të krijuar aftësi sistematike të monitorimit mjedisor dhe për të ndjekur përmirësimet e cilësisë së ajrit nga veprimet klimatike
Llogaritja	Numri i stacioneve funksionale të monitorimit që ofrojnë të dhëna për cilësinë e ajrit në kohë reale në të gjithë territorin e bashkisë
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Jo
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Përmirësimi i cilësisë së ajrit, mbrojtja e shëndetit publik, aftësia e monitorimit të mjedisit, mbështetja e politikave për vendime të bazuara në prova
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Veprimi 20: Sistemi i Monitorimit të Cilësisë së Ajrit - Rruga e mbrojtjes së mjedisit që mundëson zhvillimin e politikave të bazuara në prova dhe mbrojtjen e shëndetit publik
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Departamenti i Mjedisit i Bashkisë, operatorët e Sistemit të Monitorimit të Cilësisë së Ajrit, specialistët e monitorimit të mjedisit
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo tremujor nga viti 2025 e tutje (pas instalimit fillestar të stacionit)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Tremujor
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Raportet e instalimit të stacioneve të monitorimit të cilësisë së ajrit, të dhënat operative të sistemit të monitorimit mjedisor, gjurmimi i mbrojtjes së shëndetit publik
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Monitorimi i pajtueshmërisë mjedisore, Sistemet e ndjekjes së shëndetit publik, Treguesit mjedisorë të qytetit inteligjent

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi CB2	

Emri i Treguesit	Punë të drejtpërdrejta të krijuara nga transformimi metalurgjik
Njësia e Treguesit	Numri i vendeve të punës
Përkufizim	Pozicione të reja të drejtpërdrejta punësimi të krijuara nëpërmjet transformimit të çelikut të gjelbër Kurum dhe dekarbonizimit gjithëpërfshirës të zonës metalurgjike prej 412 hektarësh
Llogaritja	Numri i pozicioneve të reja të punësimit të drejtpërdrejtë nga zbatimi i teknologjisë MIDA dhe aktivitetet e rihvillimit të zonës
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Jo
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Krijimi i vendeve të punës, zhvillimi ekonomik, modernizimi industrial, zhvillimi i sektorit të çelikut të gjelbër
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Veprimi 19: Dekarbonizimi i Zonës Metalurgjike - Rruga e transformimit industrial që krijon punësim përmes investimeve private prej 100 milionë eurosh
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Të dhënat e punësimit të Kurum International, raportet e koordinimit të bashkisë, gjurmimi i Korporatës Shqiptare të Investimeve
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Raportimi i sektorit privat lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo gjashtë muaj nga viti 2026 e tutje (pas fillimit të investimit)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Gjashtëmuajor
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Raportet e zbatimit të teknologjisë Kurum MIDA, gjurmimi i krijimit të vendeve të punës, vlerësimet e progresit të transformimit industrial
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Monitorimi i krijimit të vendeve të punës të gjelbra, Ndjekja e zhvillimit industrial, Vlerësimi i ndikimit të investimeve në sektorin privat

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi CB3	
Emri i Treguesit	Totali i vendeve të punës të gjelbra të krijuara
Njësia e Treguesit	Numri i vendeve të punës
Përkufizim	Mundësi kumulative të punësimit të gjelbër të krijuara në të gjitha veprimet klimatike, duke përfshirë ndërtimin, operacionet, mirëmbajtjen, shërbimet profesionale dhe punësimin e induktuar.
Llogaritja	Shuma e krijimit të vendeve të punës direkte dhe indirekte nga zbatimi i të gjitha veprimeve klimatike
Konteksti i Treguesit	

A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Jo
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Zhvillimi ekonomik, tranzicioni në ekonominë e gjelbër, zhvillimi i aftësive, përfshirja sociale përmes punësimit
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Të gjitha veprimet klimatike të kombinuara - Rruga e zhvillimit ekonomik që krijon punësim në të gjithë sektorët e energjisë, transportit, ndërtesave dhe mbeturinave
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Gjurmimi i punësimit komunal, të dhënat e Dhomës së Tregtisë, raportet e zbatimit të projektit në të gjitha veprimet
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo tremujor nga viti 2025 e tutje (ndjekja e të gjitha zbatimeve të projektit)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Tremujor
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Gjurmimi i punësimit në të gjitha veprimet klimatike, monitorimi i vendeve të punës së gjelbër nga Dhoma e Tregtisë, raportet e punësimit në zbatimin e projekteve
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Treguesit e zhvillimit të ekonomisë së gjelbër, Ndjekja e zhvillimit ekonomik komunal, Monitorimi i zhvillimit të aftësive

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi CB4	
Emri i Treguesit	Ulja e kostos së energjisë komunale
Njësia e Treguesit	Përqindja
Përkufizim	Ulje përqindjeje në kostot e energjisë komunale e arritur përmes instalimeve fotovoltaike diellore me sisteme ruajtjeje baterish në të gjitha ndërtesat dhe objektet publike
Llogaritja	(Kostot bazë të energjisë komunale - Kostot aktuale të energjisë komunale) / Kostot bazë të energjisë komunale x 100
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Jo
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Kursime të kostove të energjisë, efikasitet operativ komunal, optimizim i buxhetit, siguri energjetike

A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Veprimi 2: Termocentralet dhe bateritë diellore - Rruga e sigurisë energjetike që demonstron përfitimet ekonomike të vendosjes së energjisë së rinovueshme
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Departamenti i financave të bashkisë, menaxhimi i objekteve, raportet e performancës së sistemit diellor
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo muaj nga viti 2025 e tutje (duke u bazuar në kursimet e demonstruara prej 48%)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Mujore
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Analiza e faturave të energjisë komunale, Raportet e performancës së sistemit diellor, Gjurmimi i optimizimit të buxhetit
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Sistemet e menaxhimit financiar komunal, Ndjekja e efikasitetit të energjisë, Monitorimi i performancës së energjisë së rinovueshme

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi CB5	
Emri i Treguesit	Familjet me të ardhura të ulëta përfitojnë nga efikasiteti i energjisë
Njësia e Treguesit	Numri i familjeve
Përkufizim	Numri i familjeve nën vijën e varfërisë që marrin përmirësime në efikasitetin e energjisë përmes programeve të subvencionuara të rinovimit, duke përfshirë izolimin termik, dritaret efikase dhe sistemet moderne të ngrohjes.
Llogaritja	Numri i familjeve me të ardhura të ulëta që kualifikohen për të përfunduar rinovimet e subvencionuara të efikasitetit të energjisë
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Jo
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	Po
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Përfshirja sociale, ulja e varfërisë energjetike, përbalueshmëria e strehimit, barazia sociale në tranzicionin klimatik
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Veprimi 15: Rinovimi i Subvencionuar i Ndërtesave të Banimit - Rruga e përfshirjes sociale që siguron akses të barabartë në përfitimet e efikasitetit të energjisë
A është treguesi i kapur nga platformat	Po

ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Shërbimet sociale të bashkisë, të dhënat e programit të rinovimit të subvencionuar, menaxherët e energjisë të çertifikuar
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo tremujor nga viti 2025 e tutje (pas lançimit të programit)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Tremujor
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Ndjekja e programit të subvencionuar të rinovimit, Vlerësimet e ndikimit të përfshirjes sociale, Monitorimi i reduktimit të varfërisë energjetike
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Monitorimi i barazisë sociale, gjurmimi i përbalueshmërisë së strehimit, treguesit e drejtësisë energjetike

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi CB6	
Emri i Treguesit	Shkollat që zbatojnë programe zero mbetjesh
Njësia e Treguesit	Numri i shkollave
Përkufizim	Institucione arsimore me programe funksionale zero mbetjesh, duke përfshirë ndarjen e mbetjeve, kurrikula mjedisore, iniciativa të udhëhequra nga studentët dhe aktivitete për ndryshim sjelljeje.
Llogaritja	Numri i shkollave me zbatim të plotë të programit zero mbetje, duke përfshirë infrastrukturën, arsimin dhe komponentët e angazhimit të nxënësve
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Jo
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Edukimi mjedisor, ndryshimi i sjelljes, angazhimi i komunitetit, ndërgjegjësimi për ekonominë rrethore
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Veprimi 32: Programi i Shkollave me Zero Mbeturina - Rruga e transformimit arsimor që krijon ndërgjegjësim mjedisor dhe ndryshim sjelljeje
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Departamenti i arsimit i bashkisë, shkollat pjesëmarrëse në program, ndjekja e zbatimit të mjeteve arsimore
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo tremujor nga viti 2025 e tutje (pas fillimit të programit dhe trajnimit të mësuesve)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Tremujor

Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Raportet e zbatimit të programit të shkollave me zero mbeturina, vlerësimet e ndikimit në arsim, gjurmimi i angazhimit të nxënësve
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Monitorimi i edukimit mjedisor, Ndjekja e ndryshimeve të sjelljes, Treguesit e edukimit për ekonominë rrethore

B-3.2: Meta të dhënat e treguesit	
Treguesi CB7	
Emri i Treguesit	Qytetarët e prekur nga fushatat e ndërgjegjësimit
Njësia e Treguesit	Numri i njerëzve
Përkufizim	Numri total i qytetarëve të angazhuar përmes fushatave gjithëpërfshirëse të ndërgjegjësimit për energjinë, moduleve të kurrikulës shkollore dhe programeve të shtrirjes së aktiviteteve në komunitet që promovojnë efikasitetin e energjisë dhe veprimet klimatike.
Llogaritja	Shuma e pjesëmarrësve në fushata ndërgjegjësimi, programe edukative, punëtori komunitare dhe aktivitete të informimit
Konteksti i Treguesit	
A mat treguesi ndikimet e drejtpërdrejta (zvogëlimin e emetimeve të gazrave serrë?)	Jo
Nëse po, cilët sektorë të burimeve të emetimeve mat?	
A mat treguesi ndikimet indirekte (domethënë, bashkë-përfitimet)?	Po
Nëse po, cilin bashkëpërfitim mat?	Ndërgjegjësimi i komunitetit, promovimi i ndryshimit të sjelljes, angazhimi publik, zhvillimi i njohurive klimatike
A është treguesi i dobishëm për monitorimin e rezultatit/ndikimit të veprimit/veprimeve?	Po
Nëse po, për cilën rrugë veprimi dhe ndikimi është e rëndësishme?	Veprimi 34: Fushata e Ndërgjegjësimit për Energjinë - Rruga e angazhimit të komunitetit, ndërtimi i njohurive për klimën dhe promovimi i praktikave të qëndrueshme
A është treguesi i kapur nga platformat ekzistuese të CDP/SCIS/Pakvendimit të Kryetarëve të Bashkive?	Po
Kërkesat për të dhëna	
Të dhënat e pritura burim	Departamenti i arsimit i bashkisë, koordinatoret e shtrirjes së aktiviteteve në komunitet, raportet e zbatimit të fushatës
A është burimi i të dhënave lokal apo rajonal/kombëtar?	Lokal
Disponueshmëria e pritur	Çdo tremujor nga viti 2025 e tutje (pas nisjes së fushatës dhe zhvillimit të materialit)
Intervali i sugjeruar i mbledhjes	Tremujor
Referencat	
Rezultatet që përshkruajnë treguesin	Raportet e fushatave të ndërgjegjësimit për energjinë, gjurmimi i angazhimit të komunitetit, vlerësimet e ndikimit të shtrirjes në edukim
Sisteme të tjera treguesish që përdorin këtë tregues	Monitorimi i angazhimit publik, Ndjekja e ndërgjegjësimit të komunitetit, Treguesit e efektivitetit të edukimit klimatik

5. Pjesa C – Mundësimi i Neutralitetit Klimatik deri në vitin 2030

Pjesa C “Mundësimi i Neutralitetit Klimatik deri në vitin 2030” synon të përshkruajë çdo ndërhyrje mundësuese, pra në lidhje me mjedisin organizativ ose modelet e qeverisjes bashkëpunuese, ose që lidhen me inovacionet sociale - të hartuara për të mbështetur dhe mundësuar portfolet e veprimit klimatik të përshkruara në Modulin B-2, si dhe që synojnë të arrijnë bashkë-përfitimet e përshkruara në rrugën e ndikimit (Moduli B-1).

5.1. Moduli C-1 Ndërhyrjet në Inovacionin Organizativ dhe Qeverisës

Moduli C-1 “Ndërhyrjet në Inovacionin Organizativ dhe Qeverisës” përbëhet nga një tabelë përmbledhëse, që rendit ndërhyrjet organizative dhe qeverisëse dhe përshkruan ndikimin e tyre (C-1.1) dhe një seksion për përshkrime dhe komente më të hollësishme (C-1.2).

Ndërhyrje emër	Përshkrimi	Entiteti/departamenti/personi përgjegjës	I përfshirë palë e interesuar	Duke aktivizuar ndikim	Përfitime të përbashkëta
Grupi Tranzicionit për Neutralitetin Klimatik	Organ koordinues shumëpalësh nën autoritetin e drejtpërdrejtë të Kryetarit të Bashkisë që bashkon përfaqësues nga departamentet bashkiake, institucionet akademike, sektori privat dhe shoqëria civile për të koordinuar veprimet gjithëpërfshirëse klimatike në të gjithë sektorët.	Bashkia e Elbasanit Zyra e Kryetarit të Bashkisë, Sektori i Qyteteve të Misionit	Departamentet bashkiake, Universiteti i Elbasanit "Aleksander Xhuvani", Dhoma e Tregtisë, OJQ-të mjedisore, Agjencia e Efiçencës së Energjisë, Përfaqësuesit qytetarëve, Këshilli Bashkiak	Krijon një mekanizëm sistematik koordinimi që mundëson veprim gjithëpërfshirës për klimën në të gjithë sektorët, duke siguruar njëkohësisht pronësinë e palëve të interesuara dhe legjitimitetin demokratik përmes takimeve të rregullta koordinuese dhe proceseve të përbashkëta të vendimmarrjes.	Kapacitet i përmirësuar institucional për qeverisjen e klimës, Koherencë e përmirësuar e politikave në të gjitha departamentet, Marrëdhënie dhe besim i forcuar me palët e interesuara, Llogaridhënie dhe transparencë demokratike, Transferim njohurish dhe mësim institucional
Sektori Qyteteve të Misionit	Njësia e specializuar institucionale e krijuar brenda Drejtorisë së Integritimit Evropian,	Bashkia e Elbasanit Drejtoria e Integritimit	Këshilli Bashkiak, Delegacioni i BE-së për Shqipërinë, platforma NetZeroCities, rrjeti i	Krijon kapacitete institucionale profesionale për koordinimin e veprimeve klimatike, duke siguruar zbatim të qëndrueshëm	Bashkëpunim dhe dukshmëri e shtuar ndërkombëtare, Qasje në rrjedhat e financimit dhe asistencën teknike të BE-së,

	Projekteve dhe Donatorëve nëpërmjet Vendimit të Këshillit Bashkiak Nr. 141 (26 dhjetor 2024) që ofron koordinim të dedikuar për aktivitetet e Misionit të BE-së dhe bashkëpunimin ndërkombëtar.	Evropian, Projekteve dhe Donatorëve	qyteteve misionare, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, GIZ, IPA e BE-së	dhe qasje në burimet dhe ekspertizën evropiane, ndërkohë që menaxhon zbatimin e përditshëm dhe monitoron progresin.	pozicionim liderशिpi rajonal në Ballkanin Perëndimor, Shkëmbim inovacioni dhe praktikave më të mira me qytetet e BE-së
Grup Punues Ndër-Departament al	Mekanizmi i koordinimit të brendshëm komunal i formalizuar nëpërmjet Vendimeve Komunale Nr. 0446 (1 maj 2023) dhe Nr. 136 (12 shkurt 2025) që siguron integrimin horizontal në të gjitha departamentet dhe funksionet përkatëse komunale.	Bashkia e Elbasanit - i Sektorit të Qyteteve të Misionit koordinohet me të gjitha departamentet bashkiake	Planifikim urban, Menaxhim mjedisor, Zhvillim strategjik, Transport, Çështje ligjore, Integrim evropian, Financa, Shërbime publike, Përfaqësim në këshillin bashkiak	Eliminon izolimet institucionale dhe siguron që konsideratat klimatike të integrohen në të gjitha operacionet dhe proceset e vendimmarrjes komunale përmes takimeve të rregullta ndërdepartamentale dhe planifikimit të përbashkët.	Efikasitet dhe koordinim operacional i përmirësuar, Integrim i politikave të përmirësuara në të gjithë sektorët, Mësim institucional dhe zhvillim kapacitetesh, Optimizim i burimeve dhe harmonizim buxhetor, modernizim administrativ
Modeli i palëve të interesuara me katër grupe	Organizim sistematik i palëve të interesuara në grupe Qeverisje/Politika, Biznes/Financë, Njohuri/Inovacion dhe Komunitet/Shoqëri Civile për angazhim të strukturuar në planifikimin dhe zbatimin e veprimeve klimatike.	Bashkia e Elbasanit - i Grupit të Tranzicionit për Neutralitetin Klimatik	Grupei i Qeverisjes (departamentet bashkiake, ministritë), Grupei i Biznesit (Dhoma e Tregtisë, ESCO-të, firmat e ndërtimit), Grupei i Dijes (Universiteti i Elbasanit, institutet kërkimore), Grupei i Shoqërisë Civile (OJQ-të, media, qytetarët)	Krijon një kuadër të strukturuar angazhimi që mundëson pjesëmarrjen sistematike të të gjithë aktorëve përkatës, duke shfrytëzuar njëkohësisht ekspertizën dhe burimet e tyre specifike për veprim gjithëpërfshirës klimatik.	Përsheptimi i transformimit të tregut përmes angazhimit të biznesit, Pronësia e komunitetit dhe pjesëmarrja demokratike, Zhvillimi i ekosistemit të inovacionit, kohezioni social dhe zhvillimi gjithëpërfshirës, Krijimi i mundësive ekonomike
Sistemi i Monitorimit të Cilësisë së Ajrit	Instalimi i stacioneve gjithëpërfshirëse të monitorimit të cilësisë së ajrit në të gjithë Elbasanin për të krijuar aftësi sistematike të monitorimit	Bashkia e Elbasanit - Drejtoria Mjedisit	Agjencitë qeveritare mjedisore, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, Specialistët e monitorimit mjedisor, autoritetet e	Mundëson zhvillimin e politikave të bazuara në prova, mbrojtjen e shëndetit publik dhe ndjekjen e performancës mjedisore, duke mbështetur transparencën dhe angazhimin e komunitetit në	Mbrojtja e shëndetit publik përmes sistemeve të paralajmërimit të hershëm, Transparenca dhe llogaridhënia në qeverisjen mjedisore, Vendimmarrja e bazuar në

	mjedisor, për të mbështetur zhvillimin e politikave dhe për të ndjekur progresin e iniciativave të veprimit klimatik me mbledhjen e të dhënave në kohë reale.		shëndetit publik, Qytetarët dhe komunitetet, Universiteti i Elbasanit	progresin e veprimit klimatik përmes disponueshmërisë së të dhënave në kohë reale.	prova, ndërgjegjësimi dhe angazhimi publik, Pajtueshmëria dhe raportimi mjedisor
Platforma PPP Komunale për EE dhe Burime të Rinovueshme	Korniza institucionale për angazhimin e sektorit privat në investimet klimatike përmes partneriteteve publik-privat, modeleve ESCO dhe mekanizmave inovativë të financimit për të përsheptuar projektet e rinovimit të energjisë dhe zhvillimin e energjisë së rinovueshme.	Bashkia e Elbasanit - Drejtoria e Përgjithshme e Politikave dhe Zhvillimit	Investitorë të sektorit privat, kompani ESCO, institucione financiare, ofrues të shërbimeve energjetike, kompani ndërtimi, pronarë ndërtesash, specialistë të efikasitetit energjetik	Shfrytëzon burimet dhe ekspertizën e sektorit privat, duke zvogëluar barrën financiare të bashkisë dhe duke përsheptuar zbatimin e zgjidhjeve teknike përmes kornizave të standardizuara dhe monitorimit të performancës.	Mobilizimi i investimeve dhe shfrytëzimi i fondeve publike, Transformimi i tregut drejt efikasitetit të energjisë, Përsheptimi i inovacionit teknik, Zhvillimi ekonomik dhe krijimi i vendeve të punës, Ndarja e riskut dhe qëndrueshmëria e projektit
Platforma e Qeverisjes Dixhitale dhe Transparencës	Krijimi i platformave online për transparencën komunale, duke përfshirë publikimin e prokurimeve, vendimet e këshillit, sistemet e raportimit të qytetarëve dhe mjetet e pjesëmarrjes dixhitale për të rritur angazhimin demokratik dhe efikasitetin administrativ.	Bashkia e Elbasanit - Drejtoria e Teknologjisë, Informacionit dhe Medias	Qytetarët, Këshilli Bashkiak, Departamentet bashkiake, Bizneset lokale, Organizatat e shoqërisë civile, Media	Transparenca, llogaridhënia dhe angazhimi qytetar në qeverisjen e klimës u përmirësuan ndjeshëm, duke zvogëluar barrën administrative dhe duke mundësuar pjesëmarrjen dixhitale në proceset demokratike.	Ndërveprim dhe besim i përmirësuar bashki-qytetarë, Kosto administrative të reduktuara dhe rritje të efikasitetit, Pjesëmarrje e shtuar demokratike dhe përfshirje sociale, Ofrim më i mirë i shërbimeve dhe kohë reagimi, Përfitime nga transformimi dixhital
Programi i Menaxherëve të Çertifikuar të Energjisë	Zhvillimi, trajnimi, certifikimi dhe shpërndarja sistematike e menaxherëve të energjisë të çertifikuar për ndërtesat lokale zbatim për projektet e efikasitetit të energjisë	Bashkia e Elbasanit - Drejtoria e Përgjithshme e Politikave dhe Zhvillimit	Institucione trajnimi profesional, Profesionistë të industrisë së ndërtimit, Specialistë të efikasitetit të energjisë, Organe certifikimi, Pronarë dhe operatorë ndërtesash,	Ndërton kapacitete të qëndrueshme lokale për zbatimin e veprimeve klimatike, duke siguruar njëkohësisht efektivitet të vazhdueshëm përtej periudhave fillestare të projektit përmes disponueshmërisë së	Zhvillimi i kapitalit njerëzor në aftësitë e gjelbra, Ndërtimi i ekspertizës lokale dhe krijimi i vendeve të punës, Rritja e kapacitetit inovativ, Mundësitë e punësimit në sektorët e klimës, Zhvillimi i ekonomisë së dijes

	dhe për të krijuar shërbime profesionale të menaxhimit të energjisë.		Universiteti i Elbasanit	shërbimeve profesionale dhe zhvillimit të ekspertizës teknike.	dhe konkurrueshmëria
Korniza e Bashkëpunimit Ndërkombëtar	Partneritete strategjike me qytetet e misioneve të BE-së, organizatat ndërkombëtare (GIZ, EU IPA) dhe agjencitë e zhvillimit për shkëmbimin e njohurive, mobilizimin e burimeve dhe ndarjen e praktikave më të mira.	Bashkia e Elbasanit - i Sektorit Qyteteve të Misionit	Qytetet e Misionit të BE-së, GIZ, IPA e BE-së, Fondi Shqiptar i Zhvillimit, Institucionet Financiare Ndërkombëtare, Bashkitë Rajonale, Rrjetet e qyteteve klimatikisht neutrale	Ofron qasje në burime, ekspertizë dhe rrjete ndërkombëtare, duke e pozicionuar Elbasanin si lider rajonal në veprimin klimatik dhe duke mundësuar transferimin e njohurive dhe të nxënimit bashkëpunues.	Njohje ndërkombëtare dhe pozicionim liderशिpi, Ndihmë teknike dhe ndërtim kapacitetesh, Diversifikim financimi dhe akses në burime, Bashkëpunim dhe ndikim rajonal, Mundësi për inovacion dhe transferim teknologjie

C-1.2: Përshkrimi i ndërhyrjeve në organizim dhe qeverisje – përshkrimi narrativ dhe vizualë

Bashkia e Elbasanit e ka pozicionuar neutralitetin klimatik si një parim qendror organizativ që përshkon të gjitha operacionet dhe proceset e planifikimit strategjik të bashkisë. Axhenda klimatike nuk trajtohet si një fushë e veçantë politikash, por më tepër si një kornizë integruese që ndikon në vendimet në energji, transport, ndërtesa, menaxhim të mbetjeve dhe planifikim urban. Kjo qasje integruese siguron që konsideratat klimatike të përfshihen në të gjitha aktivitetet e bashkisë, nga ndarja e buxhetit deri te lejet e zhvillimit. Bashkia ka vendosur neutralitetin klimatik si një angazhim ligjërish të detyrueshëm përmes Vendimit të Këshillit Bashkiak Nr. 141 (26 dhjetor 2024), i cili krijoi struktura të dedikuara institucionale dhe ndau burime për zbatim. Ky miratim formal siguron bazën ligjore për veprim të qëndrueshëm përtej cikleve zgjedhore dhe siguron vazhdimësinë institucionale.

Strukturat ekzistuese dhe të planifikuara të qeverisjes

Brenda Administratës Bashkiake:

Grupi i Tranzicionit për Neutralitetin Klimatik vepron nën autoritetin e drejtpërdrejtë të Kryetarit të Bashkisë, duke shërbyer si mekanizmi koordinues i nivelit më të lartë për veprimin klimatik. Ky grup bashkon drejtuesit e departamenteve dhe zyrtarët e lartë për të siguruar koordinim horizontal në të gjitha funksionet bashkiake.

Sektori i Qyteteve të Misionit, i themeluar brenda Drejtorisë së Integrimit Evropian, Projekteve dhe Donatorëve, shërben si njësi institucionale e dedikuar përgjegjëse për koordinimin e neutralitetit klimatik. Ky sektor menaxhon zbatimin e përditshëm, monitoron progresin, koordinohet me partnerët ndërkombëtarë dhe siguron përputhshmërinë me kërkesat e Misionit të BE-së.

Një Grup Pune Ndër-Departamental, i formalizuar nëpërmjet Vendimeve Bashkiake Nr. 0446 (2023) dhe Nr. 136 (2025), siguron integrimin sistematik në të gjitha departamentet bashkiake, duke përfshirë planifikimin urban, menaxhimin mjedisor, zhvillimin strategjik, transportin, çështjet ligjore, financat dhe shërbimet publike.

Kornizë më e Gjerë Qeverisëse :

Struktura e qeverisjes shumë-nivelëshe shtrihet përtej kufijve komunalë përmes mekanizmave të vendosur të koordinimit me ministritë kombëtare (Mjedisi, Infrastruktura, Energjia, Bujqësia), autoritetet rajonale dhe rrjetet evropiane. Pjesëmarrja aktive në Misionin e BE-së për Qytetet Klimatike Neutrale dhe të Mençura ofron qasje në ekspertizë ndërkombëtare, financim dhe mundësi për të mësuar nga kolegët.

Entet kryesore përgjegjëse për zbutjen e klimës dhe koordinimin ndërsektorial

Sektori i Qyteteve të Misionit mban përgjegjësinë kryesore për koordinimin e politikave për zbutjen e klimës, duke shërbyer si qendra institucionale për të gjitha aktivitetet që lidhen me klimën. Ky sektor koordinohet me Grupin e Tranzicionit të Neutralitetit Klimatik për vendime strategjike të nivelit të lartë dhe punon me Grupin e Punës Ndër-Departamental për zbatimin operativ.

Modaliteti i punës thekson vendimmarrjen bashkëpunuese përmes takimeve të rregullta koordinuese, proceseve të planifikimit të përbashkët dhe sistemeve të integruara të monitorimit. Grupet teknike të punës trajtojnë sektorë specifikë (energji, transport, ndërtesa, mbeturina) duke ruajtur koordinimin përmes kuadrit qendror institucional.

Mekanizmat për përfshirjen e palëve të interesuara përkatëse dhe lidhjen e sistemeve të burimeve të emetimeve

Elbasani ka zhvilluar një Model të Palëve të Interesuara me katër grupe që organizon në mënyrë sistematike angazhimin nëpër kategori të ndryshme të palëve të interesuara:

Grupei i Qeverisjes dhe Politikave bashkon departamentet bashkiake, anëtarët e këshillit, ministrinë kombëtare dhe autoritetet rregullatore për të siguruar koherencën e politikave dhe harmonizimin rregullator.

Grupei i Biznesit dhe Financës angazhon Dhomën e Tregtisë, kompanitë e shërbimeve energjetike, firmat e ndërtimit, operatorët e menaxhimit të mbetjeve dhe institucionet financiare për të mobilizuar burimet dhe ekspertizën e sektorit privat.

Kilasteri i Dijes dhe Inovacionit lidh Universitetin e Elbasanit, institutet kërkimore dhe qendrat e inovacionit teknologjik për të ofruar prova shkencore dhe zgjidhje teknike.

Grupei i Komunitetit dhe Shoqërisë Civile përfshin OJQ-të mjedisore, shoqatat e lagjeve, forumet rinore dhe organizatat mediatike për të siguruar pronësinë e komunitetit dhe pranimin shoqëror.

Punëtoritë e rregullta me shumë palë të interesuara, grupet e punës specifike për sektorët dhe takimet tematike të koordinimit krijojnë mundësi sistematike për angazhim dhe bashkëpunim në të gjitha këto grupe.

Mekanizmat për të përfshirë qytetarët dhe për të ndërtuar mirëkuptim të përbashkët

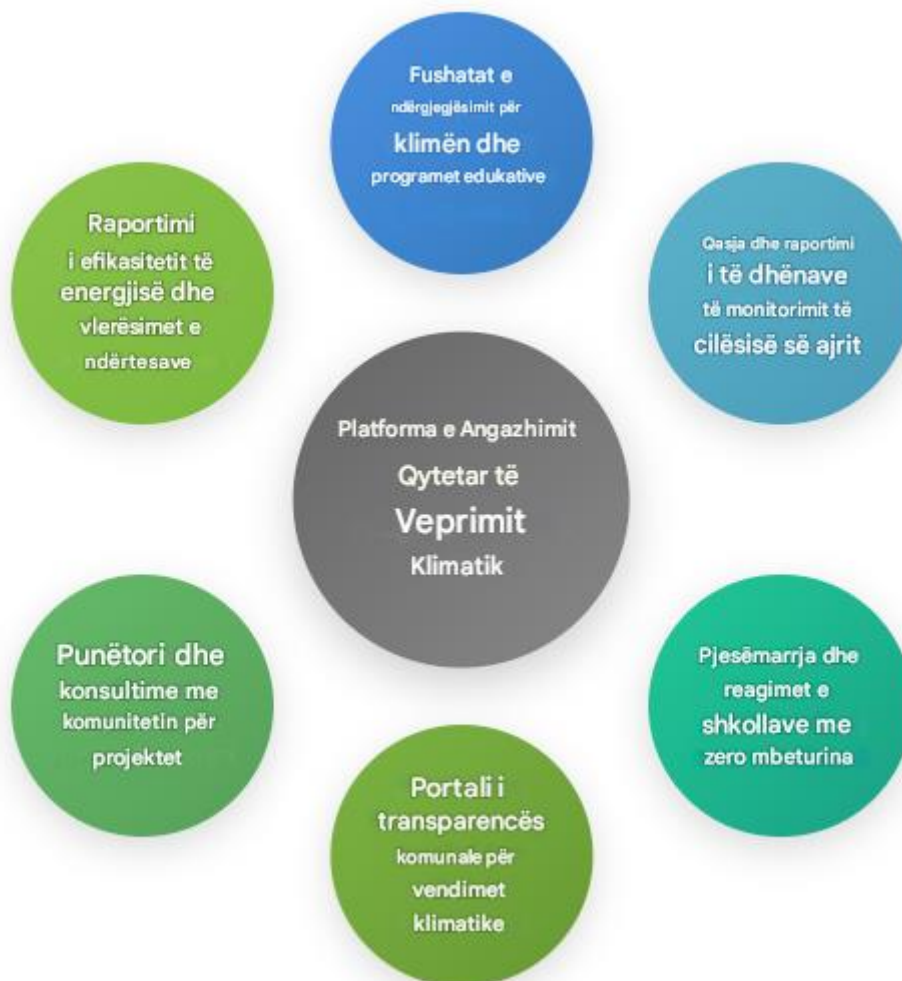

Figura 21: Komponentët e Platformës së Angazhimit Qytetar të Veprimit Klimatik të Elbasanit
Platforma integron mekanizma të shumtë angazhimi për të siguruar pjesëmarrje gjithëpërfshirëse

të qytetarëve në udhëtimin e Elbasanit drejt neutralitetit klimatik, nga edukimi dhe ndërgjegjësimi deri te monitorimi dhe reagimet mbi progresin e zbatimit.

Elbasani ka krijuar mekanizma gjithëpërfshirës të angazhimit qytetar të hartuar për të ndërtuar njohuritë klimatike dhe pjesëmarrjen demokratike:

- **Proceset e Planifikimit me Pjesëmarrje** përfshijnë konsultime të rregullta publike, punëtori me komunitetin dhe seanca bashkëpunuese për zhvillimin e planit të veprimit, ku qytetarët kontribuojnë në zhvillimin e strategjisë dhe përcaktimin e prioriteteve.
- **Programet edukative dhe ndërgjegjësuese**, të tilla si Programi i Shkollave me Zero Mbeturina dhe Fushata e Ndërgjegjësimit për Energjinë, ndërtojnë mirëkuptim për klimën, ndërkohë që angazhojnë familjet dhe komunitetet në veprime praktike.
- **Monitorimi i Bazuar në Komunitet** u mundëson qytetarëve të ndjekin progresin dhe të japin reagime mbi zbatimin, duke krijuar mekanizma llogaridhënieje dhe duke siguruar që ndërhyrjet përmbushin nevojat lokale.
- **Përfaqësimi Demokratik** përmes përfshirjes formale të Këshillit Bashkiak siguron që zyrtarët e zgjedhur të ruajnë mbikëqyrjen dhe legjitimitetin demokratik për veprimet klimatike.

Korniza e qeverisjes trajton në mënyrë specifike **barrierat sistemike të identifikuara** përmes inovacioneve të synuara institucionale:

Kompleksiteti i Qeverisjes Shumënivelëshe trajtohet nëpërmjet protokolleve të qarta të koordinimit me autoritetet kombëtare dhe angazhimit sistematik me rrjetet rajonale dhe evropiane, duke zvogëluar vonesat burokratike dhe duke siguruar harmonizimin rregullator.

Autoriteti i kufizuar bashkiak kapërcehet nëpërmjet partneriteteve strategjike që shfrytëzojnë burimet dhe autoritetin e jashtëm, veçanërisht nëpërmjet Platformës së PPP-ve bashkiake dhe marrëveshjeve të bashkëpunimit ndërkombëtar.

Mangësitë në Kapacitet Zbatuese adresohen nëpërmjet programit të Menaxherëve të Çertifikuar të Energjisë, asistencës teknike nga partnerët ndërkombëtarë dhe iniciativave sistematike të ndërtimit të kapaciteteve.

Kufizimet Financiare menaxhohen përmes strategjive të diversifikuara të financimit që kombinojnë burimet komunale me mbështetjen e qeverisë kombëtare, financimin nga donatorët ndërkombëtarë dhe investimet e sektorit privat përmes mekanizmave inovativë të financimit.

Sfidat e të dhënave dhe monitorimit zgjidhen nëpërmjet sistemit gjithëpërfshirës të treguesve dhe partneriteteve me Universitetin e Elbasanit për monitorim dhe vlerësim shkencor.

Këto inovacione në qeverisje mundësojnë shtigjet e ndikimit të përshkruara në Modulin B-1 duke krijuar koordinimin institucional, angazhimin e palëve të interesuara dhe kapacitetin zbatues të nevojshëm për veprime të suksesshme klimatike në të gjithë sektorët.

5.2. Moduli C-2 Ndërhryet Sociale dhe Inovacioni Social

Moduli C-2 “Ndërhryet Sociale dhe Inovacioni Social” përbëhet nga një tabelë përmbledhëse, që rendit ndërhryet organizative dhe bashkëpunuese në qeverisje dhe përshkruan ndikimin e tyre (C-2.1) dhe një seksion për përshkrime dhe komente më të hollësishme (C-2.2).

C.2.1: Mundësimi i ndërhryjeve për inovacion social

Emri ndërhryes	Përshkrimi	Entiteti/departamenti/personi përgjegjës	Palë e interesuar e përfshirë	Ndikimi i mundësuar	Përfitime të përbashkëta
Metropoli Cittaslow Izmirit	Parimet themelore të konceptit “Cittaslow Metropol” janë të përmbledhura në këto shtylla kryesore: Komuniteti dhe solidariteti; Qeverisja e mirë; Ekosistemi urban; Ekonomia e orientuar drejt njerëzve; Ushqimi për të gjithë; Eko-lëvizshmëria. Këto parime synojnë të udhëheqin zhvillimin urban drejt një modeli më të qëndrueshëm, më gjithëpërfshirës dhe më të fokusuar te cilësia e jetës së qytetarëve, duke balancuar rritjen ekonomike me mbrojtjen e mjedisit dhe kohezionin social.	Strategjitë e Qytetit dhe Zgjidhjet Vendore Degë Drejtoria, e cila është pjesë e Departamentit të Zhvillimit të Strategjisë të Bashkisë Metropolitane të Izmirit.	Cittaslow e Metropolis International Grupi i Punës, përfaqësues të shoqërisë civile , dhoma profesionale, ekspertë dhe akademikë	Ajo thekson rëndësinë e ngadalësimit të proceseve urbane dhe të ndërmarrjes së masave mbrojtëse, si për hapësirat e jetesës ashtu edhe për natyrën, duke garantuar një mjedis urban të qëndrueshëm. Kjo qasje mbështet në mënyrë të natyrshme reduktimin e emetimeve të karbonit dhe planifikimin urban të qëndrueshëm. Për më tepër, ajo krijon korniza sistematike për veprime klimatike të udhëhequra nga komuniteti, mundëson bashkëpunim ndërsektorial për transformim urban gjithëpërfshirës dhe ndërton kapacitete institucionale për një qeverisje holistike të qëndrueshmërisë.	Fuqizimi i grupeve të margjinalizuara dhe në disavantazh përbën një element kyç të kësaj qasjeje. Përmes aktiviteteve si trajnimi profesional për gratë dhe të rinjtë, kontrollet shëndetësore për fëmijët dhe shërbimet e dizajnuara për të forcuar ekonomitë familjare, iniciativa synon të mbështesë këto segmente të popullsisë, duke siguruar pjesëmarrjen e tyre aktive në komunitet. Kjo qasje kontribuon në rritjen e kohezionit social përmes vlerave të përbashkëta të qëndrueshmërisë, në përmirësimin e cilësisë së jetës përmes eko-lëvizshmërisë dhe infrastrukturës së gjelbër, në forcimin e ekonomisë lokale përmes praktikave të qëndrueshme, si dhe në rritjen e rezistencës ndaj ndryshimeve klimatike përmes solidaritetit komunitar.
Qytetet CrAFt (Creative and Adaptive Future-	Krijimi i të Ardhmeve të Zbatueshme, shkurt CrAFt, e vendos	Bashkia Metropolitane e Izmirit	60 ARTIZANAT QYTETE Akademikë,	CrAFt ndihmon në bashkimin e qyteteve dhe qytetarëve të tyre, politikëbërësve, arteve dhe	Fushatë rrëfimi mbi të ardhmen e zbatueshme dhe neutrale ndaj klimës për, me dhe nga qytetarët

<p>oriented Cities)</p>	<p>tranzicionin drejt neutralitetit klimatik në qendër të zhvillimit urban. Përmes këtij procesi, qytetet i bashkohen një lëvizjeje urbane evropiane në rritje, e cila bashkon qytetarët, politikëbërësit, sektorin e arteve dhe komunitetin akademik, aktorë që zakonisht nuk punojnë së bashku, për të bashkë-formësuar tranzicionin drejt neutralitetit klimatik.</p> <p>CrAFt ofron një komunitet mbështetës, ku ndryshimi i mënyrës së zakonshme të të bërit gjërat bëhet më i lehtë, pasi shumë qytete të tjera janë duke ndjekur një udhëtim të ngjashëm transformues..</p>	<p>IZENERJI CO</p>	<p>Artistë, Planifikues të Qytetit, Arkitektë të Banorët të Izmirit</p>	<p>akademisë. për bashkërisht formë tranzicionin drejt neutralitetit klimatik. Synon të testojë dhe ndajë modele bashkëpunuese të qeverisjes lokale për të shfrytëzuar vlerat e përfshirjes, estetikës dhe qëndrueshmërisë. për qytete neutrale ndaj klimës. Kjo qasje krijon mekanizma inovativë angazhimi që kapërcejnë barrierat tradicionale ndaj veprimit klimatik, mundëson strategji krijuese komunikimi për koncepte komplekse të qëndrueshmërisë dhe ndërton rrjete të të nxënimit nga bashkëmoshatarët që përshpejtojnë zbatimin.</p>	<p>Angazhimi me sektorët kulturorë, artistikë dhe krijues, pronën pronarë dhe qiramarrës, qytetarë dhe komunitete. Ndërgjegjësim i shtuar publik përmes komunikimit krijues, kapacitet i forcuar komunal përmes rrjetëzimit ndërkombëtar, inovacionit në metodologjitë e komunikimit klimatik, mundësive ekonomike në sektorët krijues dhe kulturorë dhe pjesëmarrjes së përmirësuar të qytetarëve në qeverisjen klimatike.</p>
<p>ZGJIDHJE EMERGJENCE EKIPI</p>	<p>Ekipi i Zgjidhjeve Emergjente, i cili nisi të shpërndante mundësitë e ofruara nga bashkia në mënyrë të barabartë në çdo rajon e i/e/të qytet; Ajo ishte e themeluar në korrik 2020 nga Kryetari i Bashkisë Metropolitane të Izmirit, Tunç Soyer, për të identifikuar mangësitë në shërbime nga perspektiva e qytetarëve në zonat e</p>	<p>Strategjitë e Qytetit dhe Zgjidhjet Vendore Degë Drejtoria, e cila është pjesë e Departamentit të Zhvillimit të Strategjisë së Bashkisë Metropolitane të Izmirit</p>	<p>Distrikti Bashkitë, Banorët e Lagjeve</p>	<p>Zhvillimi i zgjidhjeve të pajtueshme me natyrën, siç është përdorimi i bimëve që kërkojnë ujë minimal në parqe, rritja e sipërfaqeve të gjelbra, krijimi i kopshteve të lagjes, në rritje autobus linjat në rajonet e dëshiruara sipas nevojave të raportuara në zyrën e mbështetjes emergjente. Kjo qasje mundëson akses të barabartë në përfitimet klimatike në të gjitha lagjet, krijon</p>	<p>Sipas reagimeve nga banorët e lagjes, do të bëhet një më i qetë, pastrues dhe një qytet më të shëndetshëm duke rritur transportin publik dhe zgjidhjet për zonat e gjelbra. Krijimi i kopshteve të lagjes ka mundësuar rritjen e mundësi pune miqësore me natyrën në i/e/të qytet. Barazi sociale e rritur përmes aksesit të barabartë në infrastrukturën e gjelbër, qëndrueshmëri e forcuar e komunitetit përmes zgjidhjes pjesëmarrëse të</p>

	pazhvilluara. zona e i/e/të qytetit në aspektin e shërbimit, për të eliminuar pabarazinë e mundshme në shërbimet bashkiake me pjesëmarrjen sociale dhe për të forcuar komunikimin midis bashkisë dhe qytetarëve.			mekanizma qeverisjeje të përgjegjshëm për adresimin e cenueshmërisë klimatike dhe ndërton pronësinë e komunitetit mbi zgjidhjet mjedisore përmes planifikimit pjesëmarrës.	problemeve, reagim i përmirësuar i bashkisë ndaj nevojave të qytetarëve dhe zhvillim ekonomik lokal përmes krijimit të vendeve të punës të gjelbra.
PROGRAMI I TRANSFORMIMIT TË GJELBËR	Ajo është një iniciativë i mbartur jashtë për të zgjidhur problemin e 'varfërisë energjetike' në rajonet ku jetojnë dëndur njerëz në nevojë.	IZENERJICO	Cittaslow Metropolis – Izmir ONUR ENERJË	Rritje në Energji Efikasitet me më pak energji konsumi. Ky program mundëson tranzicion të barabartë të energjisë duke adresuar barrierat e përbalueshmërisë, krijon modele për zbatimin gjithëpërfshirës të veprimeve klimatike dhe demonstroi se si efikasiteti i energjisë mund të adresojë njëkohësisht objektivat sociale dhe mjedisore.	Sfiduese Ekonomik Krizë me Fatura të Ulura. Përfshirje e përmirësuar sociale përmes aksesit të përbalueshëm në energji, përmirësimit të stabilitetit ekonomik të familjeve, uljes së varfërisë energjetike dhe përmirësimit të rezultateve shëndetësore, forcimit të qëndrueshmërisë së komunitetit dhe demonstrimit të parimeve të drejtësisë klimatike në praktikë.
PROGRAMI I AMBASADORËVE TË RINJ TË QËNDRUESHËM	Ajo është një iniciativë që synon për trajnori burimet njerëzore që biznesi botë nevojat në i/e/të fushën e qëndrueshmërisë pas Marrëveshjes së Gjelbër të BE-së dhe në të njëjtën kohë për mobilizoj i ri njerëz për të kontribuar në objektivat e zhvillimit të qëndrueshëm.	Izmir qëndrueshëm Rrjeti i Zhvillimit Urban	Bashkia Metropolitane e Izmirit, Zhvillimi i Izmirit Agjencia, IZDOĞA CO (Degë e IMM), Izmir Planifikimi Agjencia dhe SUGEP Akademia	Krijimi i mundësive për të rinjtë që të marrin trajnim mbi "European Green" Marrëveshje dhe Objektivat e Zhvillimit të Qëndrueshëm dhe për të prodhuar projekte për këto qëllime në fund të trajnimit. Ky program ndërton kapacitete të qëndrueshmërisë afatgjatë duke angazhuar udhëheqës të ardhshëm, krijon rrjete inovacioni që nxisin zhvillimin e zgjidhjeve klimatike dhe mundëson transferimin e njohurive ndërgjeneracionale për veprim të	Prodhimi projekte për një qytet më i jetueshëm, i shëndetshëm dhe i drejtë, duke i përhapur qëllimet tek audiencat e reja, duke rritur pjesëmarrjen dhe ndërgjegjësimin, duke kontribuar në rritjen e mundësive të punësimit miqësore me klimën. Angazhim i shtuar i të rinjve në qeverisjen e klimës, forcim i rrjetit të profesionistëve të qëndrueshmërisë, kapacitetet i përmirësuar i inovacionit për zgjidhjet klimatike, pranimit i shtuar shoqëror i tranzicioneve të qëndrueshmërisë dhe zhvillim i ekosistemit të sipërmarrjes së gjelbër.

<p>Programi i Inovacionit për Efikasitetin Ndërtimit GreenElb</p>	<p>Iniciativë gjithëpërfshirëse në kuadër të Programit Pilot të Qyteteve NetZeroCities që adreson pengesat institucionale, strukturore, teknike dhe socio-ekonomike për rikonstruksionin e ndërtesave në shkallë të gjerë në Elbasan përmes modeleve inovative, angazhimit të komunitetit dhe bashkëpunimit ndërkombëtar me Bashkinë Menteşe (Turqi) për shkëmbimin e njohurive dhe ndarjen e praktikave më të mira në efikasitetin e ndërtesave dhe zgjidhjet e menaxhimit të ujërave të zeza.</p>	<p>Bashkia e Elbasanit, URI - Sektori i Qyteteve të Misionit, Bashkia Menteşe (Turqi)</p>	<p>Pronarë ndërtesash dhe banorë, profesionistë të industrisë së ndërtimit, menaxherë të çertifikuar të energjisë, institucione financiare, ekspertë teknikë nga të dy qytetet, programi NetZeroCities, bashkëpunimi i GIZ-it</p>	<p>qëndrueshëm klimatik. Zhvillon zgjidhje inovative për kapërcimin e barrierave të efikasitetit të ndërtesave përmes shkëmbimit ndërkombëtar të praktikave më të mira, krijon modele biznesi të përsëritshme për rinovimet e energjisë, mundëson transferimin e njohurive midis konteksteve të ngjashme komunale, ndërton kapacitete teknike lokale përmes të mësuarit nga kolegët dhe demonstroi qasje të shkallëzueshme për transformimin e ndërtesave të banimit, duke adresuar njëkohësisht shqetësimet e barazisë sociale.</p>	<p>Performancë e përmirësuar e ndërtesave në të gjithë Elbasanin duke përmirësuar komoditetin e jetesës dhe përballueshmërinë, krijimin e vendeve të punës në sektorët e efikasitetit të energjisë, përmirësimin e kapacitetit teknik të bashkisë përmes bashkëpunimit ndërkombëtar, forcimin e diplomacisë dhe rrjetëzimit të bashkisë, përshpejtimin e transferimit të teknologjisë dhe inovacionit, uljen e varfërisë energjetike përmes programeve të rinovimit të aksesueshëm dhe demonstrimit e liderhipit rajonal në inovacionin e efikasitetit të ndërtesave.</p>
---	---	---	---	--	---

C-2.2: Përshkrimi i ndërhyrjeve të inovacionit social – përshkrimi narrativ dhe vizual

Ndërhyrjet e inovacionit social në Elbasan synojnë drejtpërdrejt adresimin e barrierave sistemike të identifikuara, duke krijuar njëkohësisht rrugë konkrete për veprim klimatik gjithëpërfshirës. Programi i Shkollave Zero Mbeturina trajton ndërgjegjësimin e kufizuar publik dhe rezistencën kulturore ndaj ndryshimit të sjelljeve, përmes integritit të edukimit mjedisor në kurrikulat shkollore dhe transformimit të institucioneve arsimore në hapësira demonstruese të praktikave të qëndrueshme. Kjo qasje arrin familjet përmes nxënësve, duke krijuar efekte zinxhir që shtrijnë praktikatat e qëndrueshme përtej mjedisit shkollor dhe në jetën e përditshme të komunitetit.

Fushata e Ndërgjegjësimit për Energjinë adreson mungesën e angazhimit komunitar dhe boshllëqet në njohuritë teknike përmes një kombinimi të edukimit publik gjithëpërfshirës dhe programeve praktike të trajnimit. Duke integruar njohuritë mbi klimën dhe energjinë në kurrikulat shkollore, njëkohësisht me ofrimin e mundësive arsimore për të rriturit, iniciativa ndërton kapacitetin e komunitetit për pjesëmarrje të informuar në vendimmarrjen klimatike dhe për zbatimin e përmirësimeve të eficiencës energjetike.

Inovacioni i Platformës Bashkiake PPP adreson barrierat financiare dhe nivelin e kufizuar të angazhimit të sektorit privat, duke krijuar korniza sistematike për bashkëpunim publik–privat. Ky mekanizëm u mundëson qytetarëve dhe bizneseve të marrin pjesë në investime klimatike përmes modeleve të përballeshme financimi, duke reduktuar barrierat ekonomike dhe duke demonstruar qasje të suksesshme partneriteti që mund të replikohen në sektorë të tjerë.

Fuqizimi i pjesëmarrjes së palëve të interesuara

Inovacionet sociale në Elbasan krijojnë pika të shumta hyrëse për angazhimin e palëve të interesuara, ndërkohë që ndërtojnë kapacitete institucionale për pjesëmarrje të qëndrueshme dhe afatgjatë. Modeli i Palëve të Interesuara me katër grupe organizon në mënyrë sistematike mundësitë e angazhimit, duke siguruar që secili grup palësh të interesuara të kontribuojë me ekspertizën e vet specifike, ndërkohë që përfiton nga shkëmbimi i njohurive me grupet e tjera. Punëtoritë e rregullta shumë-aktorëshe dhe takimet tematike të koordinimit krijojnë një dialog të vazhdueshëm, i cili forcon marrëdhëniet ndërmjet aktorëve dhe ndërton pronësi kolektive mbi zgjidhjet klimatike.

Programi i Menaxherëve të Certifikuar të Energjisë fuqizon profesionistët vendas dhe krijon njëkohësisht mundësi të reja punësimi në ekonominë e gjelbër në rritje. Duke ndërtuar kapacitete teknike lokale, kjo risi siguron që veprimet klimatike të gjenerojnë përfitime ekonomike direkte për komunitetin, ndërkohë që reduktojnë varësinë nga ekspertiza e jashtme. Programi krijon gjithashtu rrjete profesionale që mbështesin të nxënësit nga kolegët dhe ndarjen e njohurive, duke garantuar kapacitetet të qëndrueshëm zbatimi.

Platformat e qeverisjes dixhitale u mundësojnë qytetarëve akses në të dhëna mjedisore në kohë reale, pjesëmarrje aktive në proceset e vendimmarrjes dhe ndjekje të progresit të zbatimit. Sistemi i Monitorimit të Cilësisë së Ajrit transformon të dhënat mjedisore nga informacion i kufizuar për ekspertët në njohuri publike të aksesueshme, duke i fuqizuar qytetarët të kuptojnë ndikimet klimatike dhe të avokojnë për përgjigje të përshtatshme politike.

Pjesëmarrja gjithëpërfshirëse dhe reduktimi i barrierave

Inovacionet sociale të Elbasanit adresojnë në mënyrë të synuar barrierat me të cilat përballen grupet e marginalizuara, përmes qasjeve të dizajnit dhe zbatimit që vendosin barazinë në qendër. Programi i subvencionuar për rinovimin e ndërtesave të banimit përfshin mekanizma përballeshmërie që sigurojnë se familjet me të ardhura të ulëta mund të përfitojnë nga përmirësimet e eficiencës energjetike, duke parandaluar krijimin e një sistemi me dy nivele, ku vetëm familjet më të pasura përfitojnë nga investimet klimatike.

Programi i Shkollave Zero Mbeturina arrin të gjitha grupet socio-ekonomike përmes aksesit universal në arsim, duke garantuar që njohuritë mjedisore dhe praktikat e qëndrueshme të përhapen në familje pavarësisht statusit ekonomik. Materialet dhe programet edukative janë të dizajnuara për të qenë kulturorisht të përshtatshme dhe të aksesueshme, me trajnime të ofruara në gjuhë dhe formate lokale, të përshtatura për stile të ndryshme të nxënies dhe nivele të ndryshme arsimore.

Punëtoritë komunitare dhe proceset e planifikimit pjesëmarrës janë strukturuar për të inkurajuar pjesëmarrje të gjerë, përmes formateve të shumfishta të angazhimit, orareve fleksibile që përputhen me oraret e punës dhe hapësirave të aksesueshme për personat me aftësi të kufizuara. Integrimi i Planit të Veprimit për Barazinë Gjinore siguron që perspektivat dhe nevojat e grave të adresohen në mënyrë të posaçme në planifikimin klimatik, duke

pranuar se ndikimet e ndryshimeve klimatike prekin grupet shoqërore në mënyra të ndryshme.

Strategjitë e ndikimit afatgjatë dhe zgjerimit

Elbasani siguron ndikim afatgjatë përmes integritit sistematik të inovacioneve sociale në strukturat dhe proceset e qeverisjes bashkiake. Institucionalizimi i Grupit të Tranzicionit për Neutralitetin Klimatik dhe i Sektorit të Qyteteve të Misionit krijon kapacitet të qëndrueshëm organizativ për koordinimin e nismave të inovacionit social përtej afateve kohore të projekteve individuale.

Partneriteti me Universitetin e Elbasanit ofron kapacitete shkencore për monitorim dhe vlerësim, duke mundësuar përmirësim të bazuar në prova të qasjeve të inovacionit social. Vlerësimet e rregullta të efektivitetit të programeve, reagimet e pjesëmarrësve dhe matja sistematike e rezultateve krijojnë sisteme mësimore që mbështesin përmirësimin e vazhdueshëm dhe përshtatjen ndaj nevojave në ndryshim të komunitetit.

Mekanizmat e transferimit të njohurive dhe replikimit janë të integruar që në fazën e dizajnit të programeve, përmes dokumentimit të praktikave më të mira, zhvillimit të materialeve të trajnimit dhe krijimit të rrjeteve bashkëpunuese me bashki të tjera shqiptare dhe qytete të Misionit të BE-së. Korniza e bashkëpunimit ndërkombëtar i mundëson Elbasanit të ndajë qasje të suksesshme të inovacionit social, ndërkohë që mëson nga përvoja e qyteteve të tjera që përballen me sfida të ngjashme.

Qëndrueshmëria financiare sigurohet përmes strategjive të diversifikuara të financimit, që kombinojnë burimet bashkiake, mbështetjen e qeverisë kombëtare, financimin nga donatorët ndërkombëtarë dhe investimet e sektorit privat. Zhvillimi i aktiviteteve që gjenerojnë të ardhura brenda programeve të inovacionit social, si shërbimet e certifikuar të menaxherëve të energjisë dhe konsulenca për eficiencën energjetike, krijojnë elementë vetëqëndrueshmërie financiare, duke reduktuar varësinë afatgjatë nga financimi i jashtëm.

Integrimi i rezultateve të inovacionit social në proceset e planifikimit bashkiak siguron që qasjet e suksesshme të bëhen praktikë standarde dhe jo ndërhyrje të përkohshme. Proceset e rishikimit dhe përditësimit të rregullt të politikave përfshijnë mësimet e nxjerra nga zbatimi i inovacionit social, duke ndërtuar mësim institucional që rrit kapacitetin e bashkisë për të adresuar sfida dhe mundësi të reja në tranzicionin klimatik.

5.3. Moduli C-3 Financimi i Portofolit të Veprimeve

Moduli C-3 “Financimi i Portofolit të Veprimeve” duhet të përmbajë listën e portofoleve të veprimeve dhe ndërhyrjeve të përshkruara në Modulet B-2, dhe ato nga C-1 dhe C-2 me implikime në kosto për të ofruar një listë përmbledhëse të ndërhyrjeve që duhet të zërthehen në Planin e Investimeve.

C-3.1: Përmbledhje e ndërhyrjeve me implikime në kosto (për t'u sqaruar në Planin e Investimeve)

Veprim/ ndërhyrje emër	Entiteti përgjegjës dhe person	Data e fillimit/mbarimit	Fushë veprimi	Ndikimi	Totali kosto e vlerësuar
------------------------	--------------------------------	--------------------------	---------------	---------	--------------------------

Burim gjeotermik për prodhimin e energjisë	Bashkia e Elbasanit (10%), Qeveria (40%), Institucionet Financiare Ndërkombëtare (50%)	2025-2030+	Sistemet e Energjisë	Ulje e emetimeve të CO2 prej 7,000 t/vit, krijim vendesh pune në sektorin e energjisë, rritje e produktivitetit bujqësor përmes ngrohjes së serrave, pavarësi energjetike nga rrjeti kombëtar, zhvillim i turizmit të mirëqenies, zhvillim ekonomik rural.	22,000,000 €
Termocentralet dhe bateritë diellore	Qeveria, IFI	2025-2030+		Ulje prej 2,625 t CO2/vit, ulje prej 48% e kostove të energjisë komunale, akses në energji për ndërtesat publike (shkolla, qendra shëndetësore), stabilitet në rrjet dhe ruajtje të energjisë, zhvillim i infrastrukturës së karikimit të automjeteve elektrike, mbështetje për transport të pastër.	8,400,000 €
Përmirësoni Rrjetin e Energjisë Elektrike	Bashkia (10%), Qeveria, Institucionet Financiare Ndërkombëtare	2025-2030+		Ulje 68-82% e kostove të ndriçimit publik, përmirësim i efikasitetit të ndriçimit publik, integrim i shpërndarjes së energjisë së rinovueshme, optimizim i efikasitetit të energjisë, ulje e shpenzimeve operative komunale	5,500,000 €
Rrjeti i Lëvizshmërisë Elektrike dhe Stacionet e Karikimit	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030+	Lëvizshmëria dhe Transporti	Ulje prej 900 t CO2/vit, mbështetje për objektivin prej 10% të automjeteve elektrike deri në vitin 2030, zhvillim i infrastrukturës turistike, mundësi të përmirësuara të lëvizshmërisë urbane, akses në transport të pastër, përmirësim i cilësisë së ajrit, tranzicioni i qëndrueshëm i transportit.	3,680,000 €
Qendra e Transportit Multimodal	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Ulje prej 625 t CO2/vit, integrim i centralizuar i transportit të qëndrueshëm, lidhje e përmirësuara midis mënyrave të transportit, fragmentim i reduktuar i transportit urban, përvojë e përmirësuar e pasagjerëve, model demonstrimi i lëvizshmërisë së gjelbër	2,625,000 €
Rinovimi i Flotës së Autobusëve Publikë me Automjete me Gaz të Ulët Serrë	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Ulje prej 9,750 t CO2/vit, ulje e kostove operative, rritje e potencialit të udhëtarëve, transport publik i sigurt dhe gjithëpërfshirës me ajër të kondicionuar dhe karakteristika aksesueshmërie, kalim nga automjetet Euro 0-4 në automjete me emetime të ulëta të gazrave serrë, rinovim i flotës me 80% deri në vitin 2030, përmirësim i rehatisë së	42,650,200 €

				pasagjerëve.	
Stimuj për taksitë elektrike/hibride	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Ulje prej 100 t CO2/vit, kosto më të ulëta operative për operatorët e taksive, mbështetje për tranzicionin në treg (arritja e 15% e taksive elektrike), paketa transparente të stimujve financiarë, ulje e emetimeve urbane nga flota e taksive	420,000 €
Hapësira Parkimi & Ride me Karikues Fotovoltaikë dhe EV	Bashkia (20%), Qeveria, Institucionet Financiare Ndërkombëtare	2025-2030		Ulje prej 50 t CO2/vit, integrim i energjisë së rinovueshme në zonat e parkimit, aksesueshmëri ndaj karikimit të automjeteve elektrike në qendër të qytetit dhe zonat turistike, zbatim i ndriçimit inteligjent, promovim i lëvizshmërisë së qëndrueshme, zhvillim i modelit të Zonës së Përmirësimit të Biznesit	210,000 €
Përmirësimi i kushteve për këmbësorët dhe çiklistët	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Reduktimi i aksidenteve rrugore, lëvizshmëria gjithëpërfshirëse për të gjitha moshat, trashëgimia kulturore dhe aksesueshmëria në vendet turistike, zhvillimi i turizmit, stimulimi i bizneseve lokale, promovimi i alternativave të qëndrueshme të transportit, infrastruktura aktive e lëvizshmërisë që mbulon 46 km rrugë kryesore dhe 322 km rrugë dytësore, zbatimi i skemave të ndarjes së biçikletave.	36,540,000 €
Ndërtimi i Terminalit të Transportit Publik Multimodal	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Ulje prej 625 t CO2/vit, lidhje e integruar e autobusëve ndërqytetas dhe trenave të pasagjerëve, integrim i shërbimeve të taksive dhe ndarjes së biçikletave, adresim i boshllëqeve të lidhjes së transportit, sistem i koordinuar i transportit multimodal, devijim i transportit hekurudhor të mallrave nga qendra e qytetit	2,625,000 €

Lëvizshmëria Urbane dhe Infrastruktura Rrugore	Bashkia (8%), FSHZH (92%)	2025-2030		Përmirësimi i infrastrukturës rrugore përmes ri-shtrimit të asfaltit, zhvillimit të sistemit të integruar të lëvizshmërisë urbane, përmirësimi të lidhjes rajonale, uljes së kostove të mirëmbajtjes së automjeteve, përmirësimi të aksesit në lagje.	10,700,000 €
Rinovimi i Ndërtesave Publike	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030	Mjedis i Ndërtuar	Ulje prej 1,100 t CO2/vit, përmirësim i performancës energjetike të objekteve komunale, ulje e kostove operative, përmirësim i mjediseve të ofrimit të shërbimeve publike, modernizim i infrastrukturës administrative	32,400,000 €
Platforma PPP Komunale për EE dhe Burime të Rinovueshme	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Reduktim prej 100 t CO2/vit, krijimi i një kuadri partneriteti publik-privat për projektet e energjisë, angazhimi i sektorit privat në efikasitetin e energjisë, mekanizma inovativë financimi për energjinë e rinovueshme, platformë investimi e shkallëzueshme.	2,040,000 €
Sistemi Inteligjent i Ndrichimit të Rrugëve	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Ulje prej 600 t CO2/vit (potencial 68-82%), kursime prej 68% në konsumin e energjisë elektrike, përmirësim i sigurisë publike dhe ulje e shkallës së krimit, cilësi më e mirë e gjumit përmes uljes së ndotjes nga drita, krijim i vendeve të punës në mirëmbajtje, ulje e kostove komunale, rritje e qëndrueshmërisë urbane	7,875,000 €
Rinovimi i Subvencionuar i Ndërtesave të Banimit	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Ulje prej 3,000 t CO2/vit, përmirësim i performancës energjetike të ndërtesave të banimit, ulje e kostove të shërbimeve për familjet, izolim termik dhe instalim dritarësh me efikasitet energjetik, sisteme moderne ngrohjeje, përballueshmëri sociale përmes ndihmës financiare të synuar.	10,100,000 €
Strehim Social i Integruar i Gjellbër: Rinovim dhe Ndërtim të Reja me Efikasitet të Energjisë	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Ulje prej 3,600 t CO2/vit, shtëpi të përballueshme me efikasitet energjetik për familjet me të ardhura të ulëta, gjenerim i energjisë së rinovueshme përmes sistemeve fotovoltaike, qëndrueshmëri dhe rehati	13,200,000 €

				afatgjatë, zhvillim urban rezistent ndaj klimës, kontribut në objektivat e tranzicionit të gjelbër	
Menaxherë të Çertifikuar të Energjisë dhe Sistem Auditimi	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Reduktim prej 225 t CO2/vit, trajnim dhe certifikim i menaxherëve të energjisë për ndërtesat, zbatim i sistemit të auditimit të energjisë në ndërtesa, ndërtim i kapaciteteve teknike, shërbime profesionale të menaxhimit të energjisë, monitorim i përmirësuar i performancës së ndërtesave	825,000 €
Stimujt e Çertifikimit të Energjisë	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Ulje prej 450 t CO2/vit, skemë nxitëse publik-privat për certifikimin e performancës energjetike, promovim i standardeve të efikasitetit energjetik të ndërtesave, transformim i tregut për ndërtesa me efikasitet energjetik, mbështetje për përputhshmërinë me certifikimin.	1,575,000 €
Dekarbonizimi i Zonës Metalurgjike	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030+		Ulje prej 76,180 t CO2/vit, investim privat prej 100 milionë eurosh përmes transformimit të çelikut të gjelbër Kurum, krijim i 250 vendeve të reja të punës direkte, prodhim 2,300 ton çelik/ditë me teknologji zero ngrohjeje, rizhvillim i zonës industriale prej 412 hektarësh, ruajtje dhe krijim punësimi, dekarbonizim i thellë industrial, përafrim i certifikimit të çelikut të gjelbër me objektivat e BE-së.	143,750,000 €
Sistemi i Monitorimit të Cilësisë së Ajrit	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Reduktim prej 120 t CO2/vit, instalim i stacioneve të monitorimit të cilësisë së ajrit, ndjekje e ndotjes në kohë reale, mbrojtje e shëndetit publik, monitorim i pajtueshmërisë mjedisore, hartim politikash të bazuara në të dhëna për përmirësimin e cilësisë së ajrit.	1,284,000 €

Përmirësimi i sipërfaqeve të gjelbra në qytetin e Elbasanit	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Reduktim prej 70 t CO2/vit, barrierë natyrore midis zonave industriale dhe banesore, një zonë tampon për përmirësimin e cilësisë së ajrit, reduktim i zhurmës, përmirësim i biodiversitetit, mbrojtje e shëndetit të komunitetit	2,485,000 €
Sisteme Agro-diellore	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030	Bujqësi dhe NBS	Ulje prej 360 t CO2/vit, model ekologjik me përdorim të dyfishtë që kombinon bujqësinë dhe energjinë diellore, energji elektrike e pastër për operacionet bujqësore (ujitje, ndriçim, kontroll i temperaturës), produktivitet i përmirësuar i tokës, vetëmjaftueshmëri energjetike për sektorin bujqësor, zhvillim i qëndrueshëm rural	2,760,000 €
Ujitje e Mençur	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Ulje prej 180 t CO2/vit, rritje e produktivitetit bujqësor përmes sistemeve të bazuara në IoT, ulje e humbjeve të ujit, kosto më të ulëta mirëmbajtjeje për fermerët, përmirësim i jetesës për komunitetet bujqësore, menaxhim efikas i burimeve ujore, praktika të qëndrueshme bujqësore, përmirësim i infrastrukturës dhe kullimit	20,570,000 €
Qendra Agro Urbane	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Ulje prej 97.5 t CO2/vit, ferma urbane dhe kopshte shkollore për prodhimin lokal të ushqimit, edukim rreth bujqësisë urbane dhe të ushqyerit të shëndetshëm, kopshte shkollore funksionale në mjedise të jashtme/të brendshme, mësim i bazuar në integrimin e kurrikulës, angazhim i nxënësve në praktika të qëndrueshme.	675,000 €
Atlasi GIS i Tokës së Degraduar	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Reduktim prej 50 t CO2/vit, identifikim dhe kategorizim i zonave të degraduara sipas shkallës dhe shkakat, krijimi i hartave tematike (shkalla 1:25,000) me të dhëna GIS, mjet planifikimi strategjik për rehabilitimin dhe pyllëzimin, rritje e ndërgjegjësimit publik, optimizim i përdorimit të tokës.	262,500 €

NBS (Zgjidhje të Bazuara në Natyrë)	Komuna (20%), Donatorët - GIZ, IPA e BE-së (70%), Komuna (10%)	2025-2030		Ulje prej 500 t CO2/vit plus sekuestrim i konsiderueshëm i karbonit, rryllëzim prej 680 hektarësh në zonat kryesore, zhvillim i eko-turizmit me 100 km shtigje malore, zhvillim i qëndrueshëm i ekonomisë pyjore, krijim i punësimit rural, mbrojtje e biodiversitetit përmes korridoreve biologjike, rehabilitim i 200 km rrugëve pyjore, sisteme të menaxhimit të zjarreve në pyje, zhvillim i zinxhirit të vlerës së produkteve pyjore jo-pjellore, infrastrukturë blegtorale (40 gropa uji)	26,643,540 €
Ndarja e Mbeturinave Familjare	Komuna (20%), Donatorët - GIZ, IPA e BE-së (70%), Komuna (10%)	2025-2030		Ulje prej 600 t CO2/vit, sistem i integruar i ndarjes së qëndrueshme të mbeturinave, promovim i ndryshimit të sjelljes së komunitetit, ulje e kostove të pastrimit komunal, zhvillim i ekonomisë rrethore, krijimi i qendrave të riciklimit në lagje, sisteme inteligjente monitorimi dhe gjurmimi me GPS dhe sensorë të nivelit të mbushjes, fushata edukimi publik që synojnë shkollat dhe bizneset.	3,236,000 €
Qendra e Bio-kompostimit dhe Mbetjeve Organike	Komuna (20%), Donatorët - GIZ, IPA e BE-së (70%), Komuna (10%)	2025-2030	Menaxhimi Mbeturinave	Ulje prej 420 t CO2/vit, përpunimi i 5,000-8,000 ton mbetjeve organike në vit, prodhimi i plehrave organike me cilësi të lartë për gjelbërimin urban dhe bujqësinë, angazhimi i komunitetit në ndarjen në burim, devijimi i mbetjeve nga deponitë, zbatimi i ekonomisë rrethore në nivel lokal, mbështetja për restaurimin e tokës.	1,576,000 €
Modernizimi i Inceneratorit	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Ulje e CO2 prej 900 t/vit, përmirësim i impianteve të trajtimit të mbetjeve për efikasitet energjetik, zbatim i teknologjisë moderne të kthimit të mbetjeve në energji, ulje e varësisë nga deponitë, përmirësim i kapacitetit të përpunimit të mbetjeve	4,950,000 €

Zgjidhje të Mençura për Mbetjet: Sisteme Nëntokësore dhe Riciklim	Ofruesit e shërbimeve publike (100%)	2025-2030		Përmirësimi i estetikës dhe higjienës së qytetit, zvogëlimi i ndotjes vizuale dhe aromave të pakëndshme, rritja e kapacitetit të magazinimit të mbeturinave, rritja e efikasitetit të mbledhjes së mbeturinave, promovimi i ndërgjegjësimit për riciklimin e plastikës dhe aluminit, zhvillimi i praktikave të ekonomisë rrethore.	966,830 €
Mbledhësi i Menaxhimit të Ujërave të Zeza	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Ulje prej 1000 t CO2/vit, infrastrukturë e përmirësuar e mbledhjes dhe trajtimit të ujërave të ndotura, mbrojtje e shtuar e mjedisit, ndotje e reduktuar e ujit, mbrojtje e shëndetit publik	31,000,000 €
Programi i Shkollave me Zero Mbeturina	Bashkia (10-15%), TVSH (20%), Donatorët (65-70%)	2025-2030	Qeverisja dhe Politikat	Reduktim prej 80 t CO2/vit, nismë për ndryshime edukative dhe të sjelljes, promovim i ndërgjegjësimit mjedisor tek nxënësit dhe familjet, zhvillim i kulturës së parandalimit të mbetjeve, edukim mbi ekonominë rrethore, administrim afatgjatë mjedisor, angazhim i komunitetit përmes shkollave.	658,800 €
Rregullorja e Prokurimit Publik të Gjellbër	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Korniza e politikave për prokurimin me efikasitet energjetik, zhvillimin e qëndrueshëm të zinxhirit të furnizimit, zbatimin e standardeve të gjelbra, transformimin e tregut drejt produkteve dhe shërbimeve të qëndrueshme, ndërtimin e kapaciteteve institucionale	20,000 €
Fushata e Ndërgjegjësimit për Energjinë	Bashkia, Qeveria, Institucioni Financiar Ndërkombëtar	2025-2030		Reduktim prej 105 t CO2/vit, zbatim i fushatës së edukimit publik, zhvillim i moduleve të kurrikulës shkollore, promovim i ndryshimit të sjelljes në komunitet, ndërgjegjësim për efikasitetin e energjisë, adoptim i një stili jetese të qëndrueshëm	370,000 €

6. Perspektiva dhe hapat e mëtejshëm

Ky seksion përmbledh përfundimet kryesore që rrjedhin nga Plani i Veprimit i paraqitur më sipër dhe përcakton hapat e ardhshëm për përmirësimin, thellimin dhe zbatimin progresiv të tij në kuadër të Kontratës së Qytetit për Klimën.

Planet për përsëritjen e ardhshme të KKK-së dhe Planit të Veprimit – elementët tekstualë

Plani i Veprimit për Neutralitetin Klimatik të Elbasanit për vitin 2030, i formalizuar përmes kuadrit të qeverisjes së Kontratës së Qytetit Klimatik, përbën bazën institucionale për transformimin e qytetit të tretë më të madh të Shqipërisë në një qendër urbane neutrale ndaj klimës deri në vitin 2030. Plani përfshin 34 veprime konkrete në gjashtë fusha strategjike: Sistemet e Energjisë; Lëvizshmëria dhe Transporti; Mjedi i Ndërtuar; Bujqësia, Përdorimi i Tokës dhe Pylltaria dhe Zgjidhjet e Bazuara në Natyrë (NBS); si dhe Qeverisja dhe Ndërgjegjësimi, me një kërkesë totale investimi prej 444.57 milionë eurosh dhe reduktime të parashikuara vjetore të emetimeve prej 111,412.5 ton CO₂.

Plani ndërtohet mbi themele të forta të vendosura përmes pjesëmarrjes së Elbasanit në Misionin e BE-së për Qytetet Neutrale ndaj Klimës dhe të Mençura, dokumenteve strategjike ekzistuese (SECAP, SUMP, Strategjia e Lëvizshmërisë Elektrike) dhe suksesit të demonstruar në instalimet fillestare të energjisë së rinovueshme, të cilat kanë arritur tashmë ulje mesatare prej 48% të kostove të energjisë elektrike në ndërtesat bashkiake. Struktura gjithëpërfshirëse e qeverisjes – përfshirë Grupin e Tranzicionit për Neutralitetin Klimatik, Sektorin e Qyteteve të Misionit dhe Modelin e Palëve të Interesuara me katër grupe – ofron kapacitet institucional për zbatim të qëndrueshëm dhe afatgjatë.

Faktorët kritikë të suksesit dhe prioritetet e zbatimit

Suksesi i Planit të Veprimit varet nga disa faktorë kritikë që kërkojnë vëmendje të vazhdueshme gjatë gjithë periudhës së zbatimit:

Udhëheqja në transformimin industrial

Dekarbonizimi i **Zonës Metalurgjike të Elbasanit**, që kontribuon në uljen vjetore të emetimeve me **76,180 ton CO₂** (rreth **68% e ndikimit total**), përfaqëson ndërhyrjen më të rëndësishme për arritjen e neutralitetit klimatik. Investimi prej **100 milionë eurosh** në çelikun e gjelbër nga **KURUM** dhe rizhvillimi gjithëpërfshirës i zonës industriale prej **412 hektarësh** kërkojnë koordinim të vazhdueshëm midis planifikimit publik dhe investimeve private për të siguruar zbatim të suksesshëm.

Zhvillimi i kapaciteteve institucionale

Ngritja e strukturave të përhershme institucionale përmes Sektorit të Qyteteve të Misionit dhe Grupit të Tranzicionit për Neutralitetin Klimatik krijon bazën e zbatimit, por ndërtimi i vazhdueshëm i kapaciteteve mbetet thelbësor. **Programi i Menaxherëve të Certifikuar të Energjisë** dhe iniciativat e asistencës teknike duhet të shkallëzohen në mënyrë sistematike për të ndërtuar ekspertizën lokale të nevojshme për transformim të qëndrueshëm.

Optimizimi i mekanizmave financiarë

Strategjia e diversifikuar e financimit – që kombinon burimet bashkiake (**8–20%**), mbështetjen e qeverisë kombëtare (**40–92%**), institucionet financiare ndërkombëtare (**50–80%**) dhe partneritetet me donatorë – kërkon koordinim aktiv për të siguruar përputhjen midis disponueshmërisë së fondeve dhe afateve të zbatimit. **Platforma Bashkiake PPP** është kyçe për mobilizimin e investimeve të sektorit privat.

Angazhimi i komunitetit dhe qëndrueshmëria

Ndërhyrjet e inovacionit social, përfshirë **Programin e Shkollave Zero Mbeturina** dhe **Fushatën e Ndërgjegjësimit për Energjinë**, krijojnë themele për ndryshim sjelljeje. Megjithatë, pjesëmarrja e qëndrueshme e komunitetit kërkon angazhim të vazhdueshëm dhe demonstrim të përfitimeve

konkrete për qytetarët.

Planifikimi i Iteracionit të Ardhshëm të CCC-së (2027)

Versioni i dytë i Kontratës së Qytetit për Klimën, i planifikuar për vitin 2027, do të përqendrohet në thellimin dhe zgjerimin e qasjeve ekzistuese, duke u bazuar në përvojën e fituar gjatë zbatimit, zhvillimet teknologjike dhe rritjen progresive të angazhimit të palëve të interesuara. Prioritetet kryesore për iteracionin e ardhshëm përfshijnë:

- **Dekarbonizimi i përmirësuar industrial**

Duke u mbështetur në progresin e arritur në transformimin e zonës metalurgjike, versioni i vitit 2027 do të zhvillojë vlerësime teknike më të detajuara dhe procese të zgjeruara të angazhimit të palëve të interesuara për identifikimin e rrugëve shtesë të dekarbonizimit industrial. Këto përfshijnë eksplorimin e qasjes së simbiozës industriale, aplikimet e hidrogjenit të pastër, elektrifikimin e proceseve industriale dhe teknologjitë e kapjes së karbonit, të përshtatura për impiantet e përpunimit të metaleve. Bashkia do të zgjerojë bashkëpunimin dhe shkëmbimet me partnerët industrialë për të zhvilluar zgjidhje të përbashkëta dhe gjithëpërfshirëse të dekarbonizimit.

- **Monitorimi dhe vlerësimi i avancuar**

Iteracioni i vitit 2027 do të përfshijë rezultatet e plota të monitorimit nga faza e parë e zbatimit, duke mundësuar përsosjen e strategjive dhe ndërhyrjeve të bazuara në prova. Kapacitetet e monitorimit në kohë reale do të zgjerohen përmes përdorimit të teknologjive dixhitale, me qëllim rritjen e transparencës, llogaridhënies dhe aftësisë për reagim të shpejtë. Partneriteti me Universitetin e Elbasanit "Aleksandër Xhuvani" do të forcohet më tej për zhvillimin e sistemeve më të sofistikuar të matjes së ndikimit mjedisor dhe social.

- **Lidershipi rajonal dhe replikimi**

Ndërsa zbatimi i Kontratës demonstroi qasje të suksesshme, iteracioni i vitit 2027 do të fokusohet në mekanizmat e transferimit të njohurive dhe replikimit me bashki të tjera shqiptare dhe qytete të Ballkanit Perëndimor. Përvoja e Elbasanit do të dokumentohet, strukturohet dhe ndahet përmes rrjeteve rajonale dhe ndërkombëtare, duke kontribuar në përshejtimin e veprimeve klimatike në shkallë më të gjerë.

- **Integrimi i teknologjisë dhe inovacioni**

Iteracioni i ardhshëm do të integrojë zhvillimet teknologjike dhe mundësitë e reja të inovacionit që shfaqen gjatë periudhës fillestare të zbatimit. Këto përfshijnë teknologjitë e avancuara të qytetit inteligjent, inovacionet në ruajtjen e energjisë dhe zhvillimet në elektrifikimin e transportit, të cilat kanë potencialin të rrisin ndjeshëm efektivitetin dhe ndikimin e ndërhyrjeve klimatike.

Zbatimi sipas strukturës së fazave (2024–2030)

Faza e ndërtimit të themeleve (2024–2025)

Kjo fazë fokusohet në përfundimin e vlerësimeve bazë, krijimin dhe funksionalizimin e mekanizmave të qeverisjes, zhvillimin e kornizave të monitorimit dhe nisjen e projekteve pilot. Veprimet prioritare përfshijnë studimet e para-fizibilitetit për energjinë gjeotermale, zgjerimin e instalimeve diellore, rinovimin e ndërtesave publike si dhe zhvillimin e kapaciteteve institucionale dhe teknike, duke vendosur bazën e nevojshme për fazat pasuese të zbatimit.

Faza e zgjerimit (2025–2027)

Kjo fazë përqendrohet në zbatimin e investimeve të mëdha infrastrukturore, aktivizimin e stimujve financiarë dhe masave rregullatore, zgjerimin e angazhimit publik dhe vlerësimin e rezultateve të hershme të zbatimit. Qëllimi kryesor është demonstrimi i suksesit të ndërhyrjeve prioritare, duke ndërtuar njëkohësisht vrull dhe besueshmëri për transformime më të gjera në të gjithë sektorët.

Faza e transformimit (2027–2030)

Faza e fundit synon vendosjen në shkallë të gjerë të zgjidhjeve të provuara, integrimin e teknologjive inovative, përmirësimin dhe zgjerimin e kapaciteteve të thithjes së karbonit dhe kryerjen e vlerësimeve gjithëpërfshirëse të ndikimit mjedisor, social dhe ekonomik. Kjo fazë fokusohet në ndryshime themelore të sistemit, të cilat vendosin themele të qëndrueshme dhe afatgjata për përmirësim të vazhdueshëm përtej vitit 2030. Vizioni Afatgjatë Përtej Vitit 2030

Udhëtimi i Elbasanit drejt neutralitetit klimatik shtrihet përtej objektivit të vitit 2030, duke synuar vendosjen e themeleve afatgjata për zhvillim të qëndrueshëm mjedisor dhe ekonomik. Plani i Veprimit ndërton kapacitete institucionale, ekspertizë teknike dhe mekanizma të qëndrueshëm të angazhimit të komunitetit, të cilët do të mbështesin inovacionin dhe përmirësimin e vazhdueshëm edhe përtej periudhës fillestare të angazhimit.

Qasja gjithëpërfshirëse ndaj transformimit industrial, efikasitetit të ndërtesave, lëvizshmërisë së qëndrueshme dhe zgjidhjeve të bazuara në natyrë e pozicionon Elbasanin si model referimi për veprimin klimatik në rajonin e Ballkanit Perëndimor. Arritja e neutralitetit klimatik deri në vitin 2030 do ta vendosë qytetin në rolin e një lideri rajonal, të aftë për të mbështetur bashkitë e tjera në hartimin dhe zbatimin e strategjive të tyre për veprimin klimatik.

Integrimi i barazisë sociale, mundësive për zhvillim ekonomik dhe mbrojtjes së mjedisit krijon një model zhvillimi holistik, i cili adreson njëkohësisht sfida të shumëfishta. Kjo qasje siguron që veprimi klimatik të nxisë, dhe jo të kufizojë, zhvillimin urban, duke përmirësuar njëkohësisht cilësinë e jetës për të gjithë banorët.

Plani i Veprimit integron parimet e menaxhimit përshtatës, të cilat mundësojnë përmirësim të vazhdueshëm bazuar në përvojën e fituar gjatë zbatimit. Proceset e rregullta të monitorimit dhe vlerësimit do të identifikojnë sfidat dhe mundësitë e reja, duke lejuar përsosjen e strategjisë në mënyrë që të ruhen objektivat ambicioze, ndërkohë që adresohen konsideratat praktike të zbatimit.

Korniza e bashkëpunimit ndërkombëtar, veçanërisht përmes Misionit të Bashkimit Evropian për Qytetet Neutrale ndaj Klimës dhe të Mençura, siguron akses të vazhdueshëm në praktikat më të mira, inovacionet teknologjike dhe zhvillimet e politikave, të cilat mund të rrisin efektivitetin e veprimit klimatik të Elbasanit. Aktivitetet e rregullta të të nxënit ndërmjet qyteteve dhe shkëmbimi i njohurive do të garantojnë që Plani i Veprimit të mbetet në përputhje me qasjet më të përparuara të veprimit urban për klimën.

Angazhimi për raportim transparent dhe pjesëmarrje aktive të komunitetit siguron që progresi i zbatimit të jetë i dukshëm dhe i llogaritshëm për qytetarët. Mekanizmat e rregullta të konsultimit publik dhe mbledhjes së feedback-ut do të mundësojnë që kontributi i komunitetit të reflektohet drejtpërdrejt në përsosjen e strategjisë dhe rregullimin e prioriteteve, ndërsa procesi i transformimit avanco.

Përmes kësaj qasjeje gjithëpërfshirëse dhe përshtatëse, Plani i Veprimit i Kontratës së Qytetit për Klimën të Elbasanit vendos një themel të fortë për arritjen e neutralitetit klimatik deri në vitin 2030, duke ndërtuar njëkohësisht kapacitete institucionale të qëndrueshme dhe angazhim afatgjatë të komunitetit, të nevojshme për zhvillim të qëndrueshëm mjedisor dhe ekonomik përtej periudhës fillestare të angazhimit.

Hapat e ardhshëm

Organizimi për zbatim

- **PLANIFIKIMI DHE ZBATIMI AFATSHKURTËR:** Përgatitja e planeve të aktiviteteve afatshkurtra për të gjitha veprimet e Planit të Veprimit, me fokus të veçantë në ndërhyrjet më kritike, si rinovimi i ndërtesave, dekarbonizimi i transportit publik dhe përmirësimi i efikasitetit energjetik.
- **PLANI I ANGAZHIMIT DHE KOMUNIKIMIT TË PALËVE TË INTERESIT:** Përcaktimi i metodave dhe mjeteve për angazhim të vazhdueshëm të palëve të interesuara, bazuar në interesat e tyre specifike dhe nivelin e ndikimit (informim, konsultim, përfshirje, partneritet), me qëllim nxitjen e pjesëmarrjes aktive dhe pronësisë së përbashkët.
- **AKTIVITETET E KOMUNIKIMIT:** Sigurimi i përditësimeve të rregullta dhe veprimeve të dukshme mbi zbatimin e Planit të Veprimit të KKK-së, të integruara në kanalet zyrtare të komunikimit të Administratës së Qytetit dhe të palëve të tjera të interesuara.
- **MENAXHIMI FINANCIAR:** Përafrimi i veprimeve me buxhetin bashkiak dhe mobilizimi aktiv i fondeve dhe investitorëve, duke përfshirë mbështetjen kombëtare, donatorët, institucionet financiare ndërkombëtare (IFI) dhe sektorin privat.
- **KRIJIMI I SISTEMIT TË MONITORIMIT DHE RAPORTIMIT:** Zhvillimi i një kuadri monitorimi dhe raportimi të bazuar në tregues, brenda administratës së qytetit dhe në bashkëpunim me ofrues të jashtëm të të dhënave, me integrim gradual të të dhënave në platformën dixhitale në zhvillim.
- **MENAXHIMI I RREZIKUT:** Identifikimi i rreziqeve kryesore të zbatimit, vlerësimi i ndikimit të tyre dhe përgatitja e një plani zbutës për adresimin e tyre në mënyrë proaktive.
- **PËRSHTATSHMËRIA ME STRATEGJITË E TJERA:** Sigurimi që veprimet e Planit të Veprimit të KKK-së të mbeten në përputhje me strategjitë sektoriale të zhvilluara rishtazi ose të përditësuara, si SUMP në përgatitje dhe ndryshimet në planin hapësinor, duke ruajtur koherencën strategjike ndërsektoriale.

Iterimi dhe përmirësimi i vazhdueshëm

Plani i Veprimit i Kontratës së Qytetit për Klimën (CCC) është konceptuar si një dokument i gjallë, i cili do të evoluojë në kohë në përputhje me progresin e zbatimit, zhvillimet teknologjike dhe përmirësimin e disponueshmërisë së të dhënave.

Plani do të monitorohet rregullisht nga ekipi koordinues i Bashkisë së Elbasanit, ndërsa progresi i zbatimit do të rishikohet përmes një vlerësimi afatmesëm në vitet 2026–2027. Ky proces do të përfshijë një përditësim të Inventarit të Gazrave Serrë (GS), i cili pritet të zhvillohet dhe të përsoset më tej me mbështetjen e projektit Climate TRACE. Bashkëpunimi me këtë projekt ka filluar tashmë dhe kufijtë administrativë të bashkisë, që mbulojnë të gjithë territorin e përfshirë në këtë Plan Veprimi, janë dorëzuar.

Kërkesat për të dhëna të Platformës NetZeroCities janë diskutuar dhe janë eksploruar mundësitë për të përshtatur procesin e mbledhjes së të dhënave të Climate TRACE në përputhje me këto kërkesa. Seti i parë i të dhënave lidhur me lëvizshmërinë është dorëzuar, ndërsa ekspertët e lëvizshmërisë të Bashkisë së Elbasanit janë aktualisht në diskutime me specialistët e projektit në lidhje me metodologjinë dhe interpretimin e rezultateve.

Paralelisht, diskutimet me Ministrinë e Mjedisit mbeten të hapura. Bashkia ka kërkuar zyrtarisht mbështetjen e saj në kuadër të përmirësimit të sistemit kombëtar të mbledhjes së të dhënave, i cili është në zhvillim e sipër në nivel kombëtar, në përputhje me kërkesat ndërkombëtare të raportimit.

Plani i Veprimit i CCC-së do të përshtatet sipas nevojës, duke integruar mësimet e nxjerra nga zbatimi, teknologjitë në zhvillim, reagimet e palëve të interesuara dhe mundësitë e reja të financimit, për të siguruar që ai të mbetet ambicioz, realist dhe në përputhje me objektivin e qytetit për neutralitetin klimatik.

7. Shtojcat

Shtoni çdo material tekstual ose vizual në Planin e Veprimit për Neutralitetin Klimatik 2030 në SHTOJCË si e nevojshme.